Nancy L. Van Pelt

Secretele curteniei

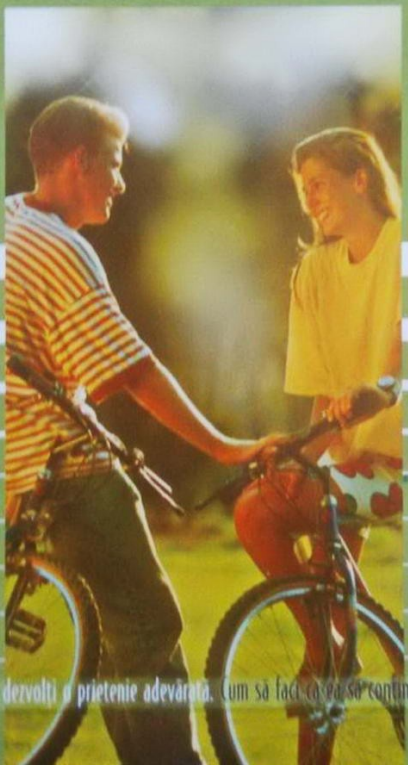

Cum să inițiezi și să dezvolți o prietenie adevărată. Cum să faci ca ea să continue și în căsătorie.

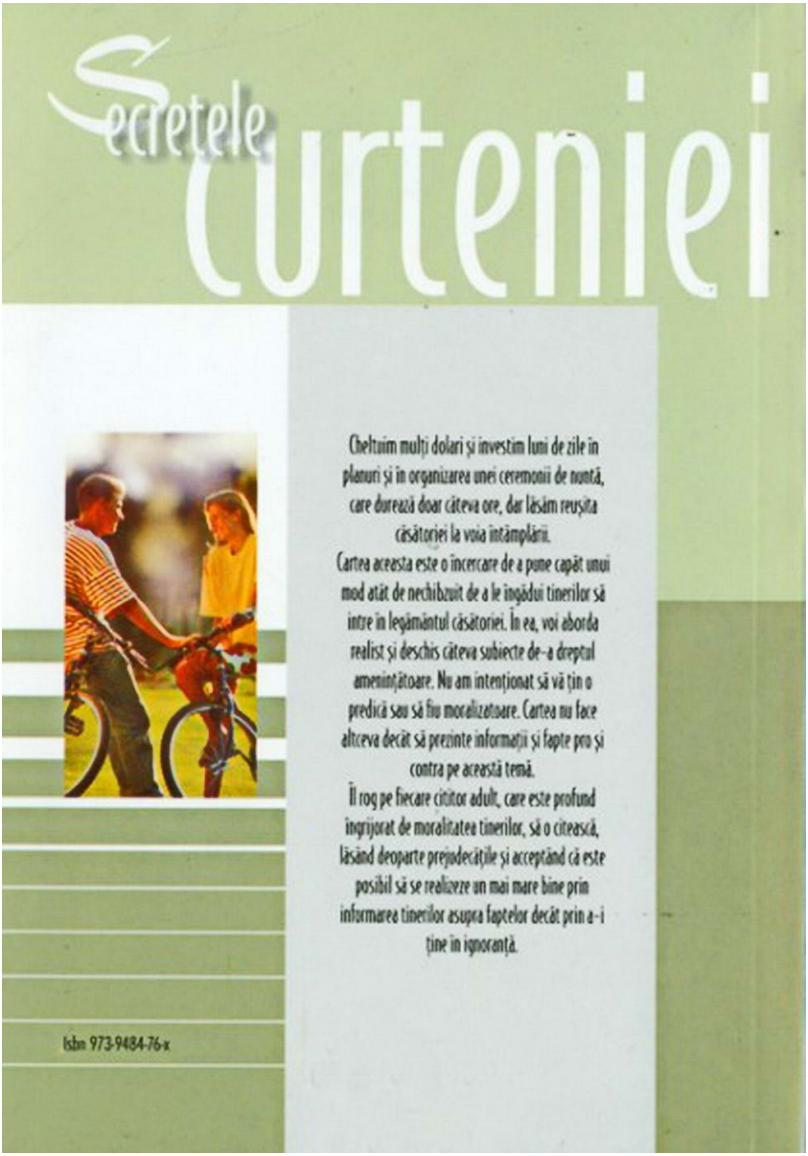
Secretele curteniei
Cheltuim mulți dolari și investim luni de zile în planuri și în organizarea unei ceremonii de nuntă, care durează doar câteva ore, dar lăsăm reușita căsătoriei la voia întâmplării.
Cartea aceasta este o încercare de a pune capăt unui mod atât de nechibzuit de a le îngădui tinerilor să intre în legământul căsătoriei. În ea, voi aborda realist și deschis câteva subiecte de-a dreptul amenințătoare. Nu am intenționat să vă țin o predică sau să fiu moralizatoare. Cartea nu face altceva decât să prezinte informații și fapte pro și contra pe această temă.
Îl rog pe fiecare cititor adult, care este profund îngrijorat de moralitatea tinerilor, să o citească, lăsând deoparte prejudecățile și acceptând că este posibil să se realizeze un mai mare bine prin informarea tinerilor asupra faptelor decât prin a-i ține în ignoranță.
Isbn 973-9484-76-x

SECRETELE CURTENIEI

Nancy L. Van Pelt

The Compleat Courtship
Nancy L. Van Pelt

Traducător: Gianina Floricel

2003 Editura „Viaţă şi Sănătate”.
www.viatasisanatate. ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale
Nancy L. Van Pelt
Curtenie completă/ Nancy L. Van Pelt – Bucureşti, 2003.1 vol; 20 cm.
ISBN 973 – 9484 – 76-x

Recunoştinţă

Deşi cartea aceasta izvorăşte din propriile cunoştinţe, referitoare la relaţiile interpersonale, şi dintr-o vastă cercetare în acest domeniu, sunt în mod deosebit îndatorată următoarelor persoane:

— Judy S. Coulston, o prietenă inegalabilă, care m-a ajutat enorm prin bucuria ei în Iisus şi prin capacitatea ei de pătrundere spirituală.

— Diane DeVries, excelentă gospodină, profesoară şi prietenă, care a evaluat manuscrisul şi mi-a dat sugestii preţioase, venite din perspectiva unui educator.

— Jo Ann Hobbs, cea mai apropiată prietenă a mea, care mi-a citit manuscrisul şi mi-a împărtăşit impresii venite din perspectiva unui părinte.

— Paul R. Madsen, medic, profesor clinic asociat la Universitatea California, din San Francisco, Departamentul Obstetrică şi Ginecologie, care mi-a furnizat informaţiile tehnice.

— Tuturor colegilor şi studenţilor care au avut destul curaj, ca să rişte o participare anonimă la sondajul pe care l-am efectuat, astfel încât să pot folosi informaţii veritabile, la prima mână.

Prefaţă pentru tineri

Chiar în săptămâna care s-a încheiat, eu şi Harry am prezentat un seminar, intitulat ***Curtenie completă,*** *pentru elevii de liceu. Pe parcursul celor patru zile, cât am stat în campus, am stat de vorbă cu foarte mulţi adolescenţi aflaţi în încurcătură: o tânără care dorea să fie ajutată să aleagă între doi tineri de care era îndrăgostită în acelaşi timp; un tânăr de culoare, care era preocupat de relaţia serioasă de curtenie, pe care o avea cu o fată albă; o fată de 17 ani, care manifesta o gelozie teribilă atunci când prietenul ei stătea de vorbă cu alte fete; doi tineri care aveau o relaţie stabilă, de doi ani, şi care se întrebau dacă ar trebui să mai cunoască şi pe altcineva, înainte de a se căsători; o tânără de 17 ani, aflată la două săptămâni după un avort clinic, care îşi dădea seama că este o primă-candidată la avorturi repetate în viitor. O mulţime de alţi adolescenţi au avut de pus întrebări cu privire la prietenia cu cineva de sex opus, la ruperea unei astfel de relaţii şi la cum să poată recunoaşte dragostea adevărată.*

Întrebări, întrebări, întrebări... Mii de întrebări. Fiecare răspuns trebuie individualizat pentru fiecare relaţie în parte. Prietenia cu o persoană de sex opus este, acum, mai complicată decât oricând mai înainte. Fiecare cuplu trebuie să ia decizii complicate, care depind de o mulţime

de factori. La cine să apeleze tinerii pentru a primi răspunsuri? De curând, în timp ce cumpăram ceva de la librăria Fresno Bible House, am auzit, fără să vreau, cum o doamnă îl întreba pe vânzător dacă are ceva cărţi despre prietenie şi curtenie. Voia să-i facă un dar fiului unei prietene. Vânzătorul a dat din cap şi şi-a cerut scuze, pentru că doamna nu prea avea de unde să aleagă.

Înainte de a începe să scriu această carte, am decis că este mai bine ca, în primul rând, să descopăr care sunt întrebările care vă frământă şi care aspecte ale prieteniei cu o persoană de sex opus vă dau cea mai mare bătaie de cap. Prin urmare, am realizat un sondaj anonim, pe un eşantion de câteva sute de adolescenţi. Nu am vrut să răspund la întrebări care nu vă interesează. Astfel, această carte se adresează, într-un mod foarte deschis şi practic, tocmai acestor probleme

Ca specialist în aspecte maritale, mă confrunt în fiecare zi cu probleme de căsătorie. La tot pasul întâlnesc cupluri care suferă de dureri de cap, frustrare sau dezamăgire. Visul lor de a avea o căsnicie fericită nu s-a materializat. Cu fiecare an, rata divorţurilor creşte tot mai mult. În ciuda acestei realităţi, există foarte puţini oameni care încearcă, în mod serios, să-i ajute pe tineri să selecteze cu înţelepciune toate deciziile care trebuie luate în timpul curteniei. Societatea îşi concentrează toate eforturile ca să ajute căsniciile

aflate deja pe marginea prăpastiei. Uităm, se pare, că, în timp ce salvăm un cuplu de la dezastru, un altul se îndreaptă cu cea mai mare viteză spre el.

Vreau să-mi înalţ glasul într-un protest împotriva modului neînţelept în care este abordată căsnicia în zilele noastre. În această carte, vă propun un plan prin care vreau să vă ajut să evitaţi greşelile pe care le-au făcut mii de cupluri înaintea voastră. Folosindu-mi propriile cunoştinţe în legătură cu secretele succesului în căsnicie, precum şi experienţa altor specialişti în domeniu, voi trata toate acele aspecte pe care le consider vitale pentru viitorul prieteniei şi al curteniei voastre.

Dorinţa mea este aceea de a prezenta informaţiile într-un mod deschis şi direct, astfel încât să puteţi face întotdeauna o alegere înţeleaptă. Şi, pe măsură ce câmpul opţiunilor voastre se îngustează tot mai mult, până când rămâne o singură persoană la care vă gândiţi în mod serios, vreau să fiţi în stare să recunoaşteţi la timp orice semn de pericol, astfel încât să puteţi evita dezastrul. Astăzi suntem destul de inteligenţi, ca să trimitem oameni pe lună şi să realizăm navete spaţiale, să lansăm în spaţiu şi să aducem înapoi, pe pământ, sateliţi şi rachete care să ne avertizeze cu privire la orice primejdie care ne-ar putea ameninţa. Cu siguranţă, atunci, că nu este mai presus de capacităţile noastre să

realizăm un plan de curtenie, prin care să reducem semnificativ nivelul de risc al unui cuplu care se îndreaptă către căsătorie.

Planul meu are două etape. Volumul ***Curtenie completă*** *oferă informaţii legate de diferitele aspecte legate de prietenia între persoane de sex opus: dragoste, sex, alegerea partenerului şi angajament. Vi se oferă, astfel, o ocazie unică de a găsi aceste informaţii într-o singură carte. Cu toate acestea, s-ar putea să fiţi tentaţi să le citiţi superficial. Prin urmare, este nevoie şi de cea de-a doua etapă – aceea de a vă ajuta să vă evaluaţi pe voi înşivă, partenerul şi relaţia în care sunteţi implicaţi. Acest al doilea aspect vă va ajuta să înlăturaţi toate acele imagini romantice deformate, pe care s-ar putea să le aveţi cu privire la relaţia voastră actuală. Trebuie să fiţi în stare să apreciaţi singuri dacă aveţi sau nu acel grad de maturitate emoţională, necesar pentru a face faţă miilor de crize, minore sau majore, cu care v-aţi putea confrunta în viitor.*

În această carte au fost adunate toate principiile călăuzitoare, posibile, în ceea ce priveşte curtenia şi căsătoria. Evaluarea va avea loc atunci când veţi completa cu atenţie şi chibzuinţă toate exerciţiile şi proiectele din manualul însoţitor. Vă îndemn să oferiţi exemplare ale acestui manual cât mai multor tineri cu putinţă. Dar, chiar şi atunci, va depinde de fiecare persoană în parte dacă va citi cu atenţie şi

rugăciune cartea şi dacă va evalua ceea ce aşteaptă de la fiecare relaţie în care se implică.

Multe dintre eşecurile maritale sunt, în realitate, eşecuri ale curteniei. Nu vreau ca aceasta să vi se întâmple şi vouă. Rugăciunea mea este ca voi, cu ajutorul acestei cărţi, să fiţi în stare să înfruntaţi realitatea înainte *de a vă căsători.*

Prefaţă pentru alţi cititori importanţi

Prefaţa permite autorului să explice cum a luat fiinţă cartea şi în ce scop a scris-o. Prefaţa adresată tinerilor a împlinit, în parte, această destinaţie. Cu toate acestea, simt că vor fi şi părinţi, educatori, pastori sau alţi adulţi, care vor vrea să citească o carte de felul acesta. Ei vor încerca să „verifice" materialul, înainte de a-l recomanda sau de a le permite tinerilor lor să-l citească. De aceea, consider că acestor cititori trebuie să mă adresez separat.

Modul incompetent în care noi, adulţii, le-am îngăduit tinerilor noştri să plutească în derivă către căsătorie, în anii prieteniei şi ai curteniei, mă copleşeşte. Obişnuim să ne tragem deoparte atunci când tinerii noştri se apropie din ce în ce mai mult de angajamentul vieţii lor. Avem tendinţa de a privi etapa aceasta prin nişte ochelari cu lentile roz. Urmărim cu ochii înlăcrimaţi cum copiii noştri înaintează către altar, ca să-şi ia un solemn angajament unul faţă de celălalt, înaintea lui Dumnezeu. Îi însoţim cu urările noastre de bine şi cu darurile care implică, adesea, mari sume de bani. Cu toate acestea, nu facem niciun efort serios pentru a-i ajuta să cunoască mai în profunzime ce înseamnă, de fapt, angajamentul pe care îl fac şi care le va schimba viaţa. *Cheltuim mulţi dolari şi investim luni de zile în planuri şi în organizarea unei ceremonii de nuntă, care*

durează doar câteva ore, dar lăsăm reuşita căsătoriei la voia întâmplării.

Cartea aceasta este o încercare de a pune capăt unui mod atât de nechibzuit de a le îngădui tinerilor să intre în legământul căsătoriei. În ea, voi aborda realist şi deschis câteva subiecte de-a dreptul ameninţătoare. Nu am intenţionat să vă ţin o predică sau să fiu moralizatoare. Cartea nu face altceva decât să prezinte informaţii şi fapte pro şi contra pe această temă.

Îl rog pe fiecare cititor adult, care este profund îngrijorat de moralitatea tinerilor, să o citească, lăsând deoparte prejudecăţile şi acceptând că este posibil să se realizeze un mai mare bine prin informarea tinerilor asupra faptelor decât prin a-i ţine în ignoranţă. Atunci când îi vedem pe tineri citind această carte, să nu le stăm prin preajmă, ţinându-le predici moralizatoare, ci să ne rugăm ca Duhul Sfânt să-i călăuzească şi să-i îndrume atunci când au de luat decizii.

Poate că avem valorile noastre, bine stabilite şi ferm argumentate, în ceea ce priveşte aspectele morale, dar adulţii tineri se află şi ei, chiar acum, în căutarea propriilor valori. Una dintre responsabilităţile părinţilor este aceea de a le oferi şi insufla adevărate valori morale şi în ceea ce priveşte prietenia şi curtenia. Dar argumentele logice, predicile şi tonul moralizator nu sunt prea convingătoare în faţa tinerilor şi s-ar putea chiar

să-i îndepărteze. Cea mai bună cale de a-i învăţa, atunci când trec prin această perioadă critică, este aceea de a le „modela” un comportament adecvat şi de a le oferi adolescenţilor ocazii de creştere.

Tinerii sunt în căutare de răspunsuri – răspunsuri la numeroasele subiecte abordate în această carte. Pe măsură ce citiţi, pagină după pagină, s-ar putea să-mi contestaţi motivele, să-mi dezaprobaţi logica şi să nu fiţi de acord cu modul meu direct de abordare. Uneori, s-ar putea să doriţi chiar să ascundeţi anumite fragmente de privirile copiilor voştri adolescenţi. Dar a le refuza posibilitatea unei vitale prezentări pro şi contra a acestor subiecte nu înseamnă deloc a le ocroti puritatea. Dimpotrivă, puteţi fi siguri că ei vor merge la surse mai puţin demne de încredere pentru a primi informaţiile care îi interesează. Refuzul vostru s-ar putea să-i oblige să caute sfat din partea acelora ale căror valori morale nu sunt solide şi nici întemeiate pe principiile biblice. S-ar putea să-i determine să ia unele decizii fără să fie bine pregătiţi pentru aceasta. S-ar putea să ajungă pe pragul hotărârilor importante, fără ca voi să-i ajutaţi să se gândească la consecinţele alegerii lor.

De aceea, cu umilinţă vă cer să vă rugaţi împreună cu mine, pentru ca atunci când tinerii voştri citesc această carte să fie dispuşi să primească sfaturile date în ea şi pentru ca Duhul

Sfânt să le dea înţelepciunea de a lua deciziile cele mai înţelepte.

Dedicată fiilor mei, Rodney şi Mark, care mai au încă posibilitatea de a lua decizia finală, lui Cheryl, Pam şi tuturor tinerilor care doresc să aibă o căsnicie mai bună decât a noastră. Aveţi drum lung de mers!

CUVÂNT ÎNAINTE

De-abia în ultimii cincisprezece ani am avut şi noi parte de câteva cărţi semnificative şi de materiale adecvate, adresate cuplurilor care se pregătesc pentru o relaţie de căsătorie. Sunt încântat să spun că volumul Curtenie completă *scris de Nancy L. Van Pelt, reprezintă un ajutor binevenit, care se adaugă la lista celor de mai înainte. Această carte deosebită îmbină simţul realităţii cu sugestii şi aplicaţii practice, utile acelor cupluri care vor parcurge materialul împreună.*

Stilul în care este scrisă, precum şi sensibilitatea autoarei faţă de problemele vieţii de căsătorie fac ca această carte să atingă o coardă sensibilă atât în cuplurile care o citesc pentru ei înşişi, cât şi în educatorii care ar vrea să o folosească la clasele lor.

În realizarea ei, autoarea a investit multă grijă şi consideraţie. Eu am convingerea că aceia care vor citi Curtenie completă *vor fi mult mai bine pregătiţi pentru căsătorie şi vor avea dorinţa să apeleze la această carte şi după încheierea ceremoniei de nuntă.*

Mă consider privilegiat pentru că mi s-a îngăduit să citesc şi să studiez manuscrisul înainte de publicarea lui. Recomand Curtenie completă *miilor de cupluri care ştiu că vor primi binecuvântare şi ajutor pe măsură ce vor*

răspunde la sfaturile pe care le conţine şi le vor aplica în viaţa lor.

H. Norman Wright

PRIMUL CUVÂNT

Intraţi în maturitate căutând căi de a construi relaţii reuşite cu persoane de sex opus. Nu uitaţi, jumătate din aventură începe aici. Pe locuri, fiţi gata, start!

Dacă porniţi de la ideea că ***„Dragostea noastră va doborî tot ceea ce ne va sta în cale”,*** *vă jucaţi cu o filosofie periculoasă.*

Capitolul 1

RAMPA DE LANSARE

Cei doi tineri aflaţi în biroul consilierului nu-şi sărbătoriseră încă prima aniversare a nunţii şi deja se certau foarte des. Doar cu opt luni în urmă, Sharon, de 19 ani, fusese o splendidă mireasă. Acum, ea încerca din greu să-şi stăpânească lacrimile, dar ele nu voiau deloc să o asculte. „Căsnicia este atât de diferită de ceea ce am crezut eu că va fi”, suspina ea.

Roger, soţul ei, era la fel de tulburat şi plin de resentimente în timp ce îşi exprima nemulţumirea. „Sharon a început să se schimbe imediat după nuntă”, începu el, vizibil stânjenit. „Înainte de căsătorie eram de acord în totul şi puteam discuta despre orice. Toate acestea s-au încheiat însă de îndată ce ne-am întors din luna de miere. Am încercat să aduc în discuţie problemele noastre, dar ea se împotriveşte tuturor sugestiilor mele, plânge foarte mult şi refuză să vorbească despre schimbările pe care ar trebui să le facem. Relaţia noastră nu este nici pe departe ceea ce am sperat să fie. Ce să facem?”

Ce a spulberat visul acestui cuplu tânăr? Fiecare îşi imaginase, înainte de nuntă, cum va arăta viaţa lor de căsătorie. Roger se văzuse în rolul de vedetă, cel al soţului puternic. El îşi lăsase fantezia să colinde printre mulţimea de

scene de dragoste, pe care avea să le interpreteze. Visase la plăcerea şi la satisfacţia pe care i le va aduce căsătoria. Vizualizase de multe ori în minte toate aceste scene, astfel că, din clipa când spusese „Da” în faţa altarului, el începuse să joace rolul pe care-l repetase atâta vreme.

Scenariul pe care şi-l imaginase Roger includea şi o soţie, iar el o alesese pe Sharon să joace rolul acesteia. Problema era însă că Sharon nu citise niciodată scenariul lui Roger. De aceea, ea nu învăţase niciodată rolul pe care i-l repartizase el. Sharon se pregătise să joace un alt rol, cu totul diferit de cel care îi fusese pregătit. Era cât se poate de firesc ca scenariul ei să arate cu totul diferit de al lui, din moment ce fusese scris de o altă persoană. Scenariul lui Sharon cuprindea toate amintirile şi întâmplările pe care le trăise din copilăria ei şi până în prezent.

Tatăl lui Roger era de modă veche şi obişnuia să facă pe şeful acasă. Mama lui acceptase de bunăvoie locul din umbră şi se lăsase cu totul dominată de o lume a bărbaţilor. Roger şi fratele lui învăţaseră repede că, atunci când mama lor îi disciplina, puteau să alerge la tatăl lor, pentru ca acesta să le ia apărarea. De obicei, tatăl trecea de partea lor împotriva mamei, iar, dacă ea îndrăznea să comenteze în vreun fel situaţia, el îi spunea: „Nu mai avem ce discuta pe această temă” şi îi arunca o privire care o aducea la tăcere pentru

mai multe ore.

Cam aşa arăta scenariul lui Roger, scenariu pe care-l repetase vreme de douăzeci de ani. Observase cu atenţie modul în care acţionează un soţ şi exact tipul acesta de personaj se pregătise să-l întruchipeze după căsătoria sa. Acum urcase pe scenă, dar lucrurile nu mergeau deloc bine.

Fuseseră şi alţi factori care influenţaseră concepţia lui Roger. El culesese idei de la televiziune, din cărţi, din viaţa unchilor sau a profesorilor lui, de la biserică, precum şi din alte surse. În toată viaţa sa de până atunci, el colectase şi înmagazinase, în mod inconştient, tot felul de informaţii despre cum trebuie să se poarte un soţ. În plus, el îşi construise o imagine şi despre cum va trebui să se poarte soţia lui. Dar Sharon întruchipa idealul pe care şi-l construise el doar prin felul cum arăta. Era înaltă şi zveltă. Pasiunea ascunsese, sub o lumină falsă, toate deosebirile atât de demne de luat în seamă.

Sharon dorise întotdeauna să joace rolul de soţie, dar nu acel gen de soţie întruchipat de mama lui Roger! Sharon nu crescuse într-un astfel de cămin. Mama ei fusese departe de a fi partenera aceea timidă şi neştiutoare, gata să primească ordine de la un dictator. În loc de aceasta, ea fusese o gospodină eficientă, având în acelaşi timp şi o slujbă cu jumătate de normă în lumea afacerilor. Tatăl lui Sharon lăsase

administrarea casei şi creşterea copiilor pe seama mamei, în timp ce el se dedicase cu totul propriei slujbe şi câştigării mijloacelor financiare, bucurându-se în acelaşi timp de practicarea sportului sau participând la diferite proiecte de serviciu. Sharon fusese o elevă foarte silitoare în a urma modelul mamei sale. Acum, ea avea propriul său cămin şi ştia exact cum trebuie să se poarte o soţie bună şi ce se aşteaptă de la ea. Înainte de căsătorie, ea nu se îndoise câtuşi de puţin de abilitatea ei de a-şi juca rolul de regină a căminului. Avea să-şi dovedească această iscusinţă imediat ce avea să i se ofere ocazia.

Dar acum, când venise ocazia, lucrurile se dovedeau a fi cu mult mai dificile decât îşi imaginase. Refuzul lui Roger de a interpreta rolul pe care toată lumea ştie că trebuie să-l joace un soţ complicase situaţia. „Tot ce fac pare să-l irite”, spuse Sharon, ştergându-şi din nou lacrimile. „Încearcă să facă mereu pe şeful. Nu mai seamănă deloc cu cel de dinainte de a ne căsători”.

Bineînţeles că Roger nu mai era ca înainte de căsătorie, pentru simplul fapt că, pe atunci, nu începuse încă să joace rolul soţului. El interpreta încă partea din scenariu, rezervată logodnicului îndrăgostit. Însă în ziua când păşise alături de Sharon pe culoarul care avea să-i ducă în faţa altarului, rolul acesta încetase pentru el. Acum se străduia să întruchipeze personajul pentru care se pregătise atât de mult, dar pe care nu avusese

ocazia să-l joace decât în propria imaginaţie.

După opt luni, Roger şi Sharon au venit să caute consilierea unui specialist în domeniu, pentru a rezolva ceea ce ei numeau „incompatibilitate”. Incompatibilitate! Oricare două persoane care formează un cuplu pot fi incompatibile, atâta timp cât nu ştiu ce fac. Şi lucrul acesta se întâmplă mult prea adesea cu tinerii din zilele noastre. Ei nu sunt pregătiţi pentru prietenie, curtenie sau căsătorie.

Slaba lor pregătire se dovedeşte întotdeauna insuficientă. Astfel, ei fac tot ceea ce pot – împiedicându-se la tot pasul – sperând, visând şi rugându-se ca totul să se schimbe, cândva, în bine.

Dar aceasta nu este suficient. Nu a fost suficient nici pentru Roger şi Sharon, fiindcă nu erau incompatibili, ci ignoranţi! Păşiseră către căsătorie ducând cu ei imagini romantice despre ce însemna să trăiască împreună, ca soţ şi soţie. În tot acest timp, ei nu făcuseră nicio încercare serioasă de a descoperi ce responsabilităţi le reveneau, fiecăruia în parte, pentru a avea o căsnicie împlinită.

Perspectivele reuşitei în căsătorie devin, cu fiecare an, tot mai slabe. Unul din trei americani care se căsătoresc va divorţa în mai puţin de doisprezece ani. În momentul când scriu această carte, rata naţională a divorţurilor în prima

căsătorie este de aproape 41 % şi tinde să devină cea mai înaltă rată a divorţurilor din întreaga lume. Statele Unite ale Americii au nedorita reputaţie de a deţine supremaţia în ceea ce priveşte căsniciile destrămate. Da, Statele Unite sunt pe primul loc în ceva! Şi lucrurile nu stau deloc mai bine nici în ceea ce priveşte cea de-a doua căsătorie. Mai mult de 60 % dintre acestea sfârşesc prin divorţ.

În plus, pe lângă rata înaltă a divorţurilor din zilele noastre, tot mai mulţi oameni căsătoriţi se simt din ce în ce mai nefericiţi în căsniciile lor, odată cu trecerea anilor. Curba satisfacţiei în căsătorie ţinteşte mai degrabă în jos, decât în sus, cu cât anii de căsnicie sunt mai mulţi!

Prezentarea unor astfel de informaţii s-ar putea să vi se pară un mod destul de ciudat de a începe o carte despre prietenie, curtenie şi căsătorie. Cu toate acestea, însă, trebuie să privim realitatea în faţă. În ultimii doisprezece ani, am petrecut multe ore consiliind cupluri aflate în impas. Îmi sunt foarte cunoscute diferitele capcane ale căsătoriei, dar această cunoaştere a problemelor maritale nu m-a înverşunat deloc împotriva căsătoriei. Doamne fereşte! Ea m-a determinat însă să scriu această carte şi să o pun în mâinile tinerilor care doresc să evite asemenea capcane. Magnifica instituţie a căsătoriei oferă răsplătiri extraordinare acelora care păşesc în ea cu înţelepciune.

De ce eşuează atât de multe căsnicii? Există mai multe cauze, dar prima dintre ele este lipsa de pregătire. Atunci când discut cu diferitele cupluri care trec prin dificultăţi maritale, încerc două feluri de sentimente: de compasiune şi de mânie. Compasiune pentru că nu şi-au împlinit visele, în ceea ce priveşte o relaţie care să-i satisfacă pe amândoi, şi mânie din pricina ignoranţei lor cu privire la complexitatea unei asemenea responsabilităţi. Şi când mă gândesc la societatea noastră, care se complace să îngăduie o asemenea ignoranţă, irosirea resurselor umane pe care o implică aceasta mă îngrozeşte. Aceste familii şi-ar fi putut folosi timpul şi talentele pentru binele şi pentru progresul societăţii.

Sistemul nostru educaţional asigură o instruire adecvată tinerilor în privinţa responsabilităţilor cetăţeneşti şi a alegerii unei profesii, astfel că suntem destul de bine pregătiţi la capitolul acesta. Acasă învăţăm despre valori, despre standarde şi despre idealuri. Biserica ne pregăteşte, la rândul ei, pentru o viaţă plină de sens, care să tindă spre atingerea unui scop. Cu toate acestea, noi îngăduim ca tinerii noştri să rămână cu totul nepregătiţi pentru căsătorie şi pentru clipa când vor deveni părinţi.

Fiecare cuplu trebuie să privească viaţa de căsnicie ca pe o sarcină dificil de realizat, dar nu imposibilă. Dacă vă lăsaţi purtaţi în derivă către

căsnicie, gândindu-vă că aceasta va împli de la sine îndelunga aşteptare după o fericire durabilă, sunteţi naivi şi nerealişti. Dacă gândiţi că „dragostea noastră va doborî tot ce ne va sta în cale”, cochetaţi cu o filosofie periculoasă. Şi dacă spuneţi: „Stai puţin! Eu nu mă gândesc la căsătorie. Vreau doar o aventură şi puţină distracţie” înseamnă că nu sunteţi suficient de maturi ca să realizaţi că modul în care vă implicaţi în prietenie şi curtenie aşază temelia pentru modul în care vă veţi implica, mai târziu, în căsătorie. *Nu vă veţi căsători niciodată cu cineva cu care nu aţi fost, mai întâi, prieten.*

Căsătoria îşi are cerinţele ei. Pentru a-i obţine răsplătirile, este nevoie de cunoaştere combinată cu efort, maturitate şi răbdare. Este nevoie, de asemenea, de îndrumare şi de suport din afară.

Un educator, dr. R.R. Bietz, a verificat orarul unui colegiu şi a descoperit, în lista prezentată, o mulţime de cursuri la care studenţii puteau alege să participe. Ele se înşiruiau, în ceea ce privea scopul, de la topologie la mamologie. Dintre cele 844 de cursuri trecute pe listă, doar zece aveau, cât de cât, de-a face cu familia, dar niciunul dintre ele nu era obligatoriu. Dr. Bietz se întreba: „Câţi dintre tinerii care trec prin acest colegiu devin experţi în comportamentul şobolanilor şi al şopârlelor, dar nu învaţă absolut nimic despre comportamentul a doi oameni care poartă numele

de *soţ* şi *soţie?”*

Altcineva a remarcat că suntem foarte preocupaţi să ne trimitem copiii la şcoală pentru o perioadă de zece până la cincisprezece ani, astfel încât să poată învăţa o meserie. În schimb, nu îi învăţăm aproape nimic despre căsătorie, care este cu mult mai importantă decât orice profesie.

Nimeni nu ar trebui să se căsătorească fără să parcurgă o serie de studii eficiente cu privire la căsătorie şi la relaţiile personale care conduc la căsătorie. Şi nici măcar aceasta nu va reuşi, probabil, să oprească valul divorţurilor care ameninţă lumea, dar cel puţin ar fi un pas în direcţia cea bună. O perioadă de pregătire premaritală de şase până la opt săptămâni, susţinută de pastor şi de soţia acestuia, ar fi foarte utilă. Aceia care au procedat astfel au o rată a divorţurilor mult mai scăzută.

Studiind unele dintre materialele referitoare la prietenie şi curtenie, aflate în librării, am descoperit că foarte mulţi autori sunt în mare parte străini de ceea ce vor să ştie tinerii. Îmi amintesc de ceea ce am citit eu pe această temă, în anii adolescenţei. De-abia câteva aluzii. Pentru a afla ceea ce doream să ştiu cu adevărat, a trebuit să parcurg o sumedenie de cărţi şi de broşuri obtuze şi plictisitoare. Lucrul acesta a fost şi este adevărat în privinţa cărţilor care abordează problema sexuală şi care sunt adresate tinerilor. Cât de mult aş fi vrut să ştiu cum stau lucrurile în

această privinţă! Şi, dacă reuşeam să găsesc în cele din urmă vreo astfel de carte, ea trata subiectul în termeni atât de clinici încât nu-l puteam înţelege decât foarte vag.

Alteori, prezentarea era atât de diluată, încât nu-mi răspundea nici pe departe la întrebări.

Din nefericire, multe cărţi sunt de felul acesta. Poate că acesta este motivul pentru care tinerii aproape că au renunţat să mai citească ceva despre prietenie, curtenie şi sex. Sper însă că această carte va răspunde, într-adevăr, întrebărilor noii generaţii. Pentru a fi sigură că voi realiza lucrul acesta, am prezentat în mai multe licee şi colegii un chestionar pe această temă. Mă voi referi adesea la rezultatele acestui sondaj. De asemenea, în cuprinsul cărţii, voi cita întrebările şi părerile tinerilor, în propriile lor cuvinte, pentru că o fac atât de „direct” şi de explicit.

Nu vei putea trăi niciodată o adevărată relaţie de dragoste cu cineva, dacă nu ţi-ai rezolvat mai întâi problemele de acceptare de sine dinăuntrul tău.

Capitolul 2
ÎMPRIETENEŞTE-TE CU TINE ÎNSUŢI

3.3

Lui Buford îi plăcea să înoate. Din fericire, casa lui avea şi o piscină. De fapt, toată casa era o piscină – un adevărat eleşteu – pentru că, vedeţi, Buford era un broscoi, un broscoi grăsun şi cu ochii bulbucaţi.

Buford recunoştea că nu era prea mare lucru de capul lui, în ceea ce privea înfăţişarea, aşa că, în majoritatea timpului, stătea ascuns printre ierburile alunecoase, care creşteau din abundenţă pe marginea eleşteului. De obicei, doar vârful nasului şi ochii mari şi rotunzi i se vedeau ieşind din apă. Ori de câte ori se apropia cineva de lac, Buford orăcăia alarmat şi plonja în adânc, pentru a se ascunde de orice privire. Era, cu adevărat, foarte ruşinos. Poate că se simţea stânjenit din pricina petelor maronii, pe care le avea din naştere şi care-i împestriţau pielea verde.

Celelalte broaşte nu prea voiau să aibă ceva de-a face cu Buford. Ele aveau propriul lor cerc de broaşte-prietene, în care Buford nu era niciodată inclus. Cât de mult îşi ura existenţa aceea, atât de singuratică! Se simţea şters, posac, urât, respingător, leneş şi greu de cap. Uneori se credea chiar înapoiat mintal. Drept urmare, îşi petrecea aproape tot timpul stând pe câte-o ridicătură de

nisip, de unde le putea urmări pe celelalte broaşte cum se amuzau, sărind din nufăr în nufăr. Buford, broscoiul fără prieteni… Printre broaşte, era un ratat!

În unele zile, când razele soarelui învăluiau eleşteul în căldura lor plăcută, Buford îşi aduna tot curajul şi se întindea la plajă pe câte o ridicătură mai vizibilă. Desigur că nu-şi permitea să lenevească prea mult aşa, pentru că, altfel, pielea i s-ar fi uscat prea tare şi ar fi devenit aspră şi sfărâmicioasă. Şi tot soarele fusese acela care-i înnegrise şi mai mult semnele cafenii pe care le avea din naştere. Dar chiar dacă tolănitul la soare presupunea atâtea riscuri, tot îi făcea bine să se încumete din când în când.

Într-o zi călduroasă de vară, Buford trândăvea la soare, pe o frunză mare de nufăr. Cum căldura îi scălda trupul rece şi lipicios, leneşul Buford se cufundase într-o stare de apatie.

Deodată, el auzi paşi pe mal. Îşi îndreptă letargic privirea în direcţia din care venise zgomotul şi inimioara începu să-i bată cu putere, mai, mai să-i sară din piept. Zări chipul unei fete tinere şi frumoase. Niciodată nu se opriseră ochii bulbucaţi ai broscoiului asupra unei făpturi atât de încântătoare. Frumuseţea ei îl cuceri pe loc.

— Bună! îi spuse fermecătoarea vizitatoare. Cum te cheamă? Buford nu putu să rostească, drept răspuns, nici măcar un orăcăit răguşit.

— Hai să fim prieteni, îl invită ea, intrând în apă şi înaintând către frunza pe care stătea micul Buford.

Frumuseţea ei parcă îl străpunse, pironindu-l pe loc, astfel că uită şi cum să sară! Ea l-a luat în palmă şi l-a ridicat până în dreptul ochilor. Buford ar fi putut spune fără nicio şovăire că era o prinţesă; nu exista nici cea mai mică îndoială.

— Vrei o sărutare? îl întrebă ea.

Şi, fără să aştepte răspunsul lui Buford, îşi lipi buzele catifelate de vârful nasului lui. Buford era extaziat.

Dar când ea l-a lăsat uşor înapoi, pe frunză, vechile reflexe ale broscoiului au biruit din nou, astfel că, grăbit, i-a sărit din mână. A făcut bâldâbâc în apă, stropind-o, şi a dispărut. Apoi, înotând puternic cu picioarele din spate, a apărut din nou la suprafaţă. Când şi-a scos capul din apă, a prins unduirile muzicale ale glasului ei, spunându-i:

— Mă voi întoarce să te văd şi mâine. Îmi placi.

La început, Buford a fost atât de entuziasmat, încât simţea că nu mai poate să aştepte până a doua zi. Însă, în cele din urmă, cinismul său a biruit. De ce ar fi o tânără atât de încântătoare interesată de el, un broscoi prăpădit?

Însă, respectându-şi promisiunea, minunata făptură s-a întors şi a doua zi. De fapt, ea a

continuat să vină în fiecare zi, cu un sărut şi cu câteva cuvinte frumoase pentru Buford, care se simţea teribil de măgulit de atenţia care i se acorda.

Fără ca Buford să-şi dădea seama, dovezile de afecţiune ale acelei fiinţe minunate produseră în viaţa lui o adevărată metamorfoză. Acum nu se mai complăcea să se bălăcească în apele murdare ale eleşteului; nu-i mai plăcea să sară pe toate cele patru picioare, iar pielea nu-i mai era împestriţată de urâtele pete cafenii. Buford lăsase deoparte simţămintele lui de broască şi se transformase într-un prinţ frumos şi chipeş!

Poate că vă amintiţi, din copilărie, de vreuna dintre variantele acestei binecunoscute poveşti. Există o mulţime de versiuni. Cele mai multe dintre ele scot în evidenţă puterea transformatoare a dragostei, aşa cum este ea simbolizată de sărutul frumoasei prinţese.

Cred că dintr-o astfel de parabolă s-ar putea trage mai multe învăţăminte. Unele dintre lecţii pot fi de natură spirituală, în timp ce altele pot prinde latura socială a moralei. Pentru noi, este important să reţinem că avem capacitatea de a ne zidi unul pe celălalt şi de a ne ridica unul pe celălalt atunci când cădem. Dar aş vrea să facem un pas mai departe…

Cele *trei mari decizii ale vieţii*

Fiecare tânăr trebuie să ia trei mari decizii în

viaţă. Probabil că unii dintre voi vă confruntaţi chiar acum cu una sau chiar cu mai multe dintre ele. Acestea sunt: ce loc va ocupa religia în viaţa mea, ce profesie să-mi aleg şi cu cine să mă căsătoresc? Noi trebuie să luăm aceste decizii serioase la o vârstă destul de timpurie, de obicei între 18 şi 22 de ani. Aceste decizii apasă greu asupra voastră, din moment ce consecinţele lor vă vor urmări toată viaţa. Haideţi să le luăm pe rând:

Ce loc va ocupa religia în viaţa mea? Fie că îţi dai seama, fie că nu, deja ai început să alegi punctul central în jurul căruia va gravita viaţa ta. Dacă în copilărie ai asimilat valori spirituale, Dumnezeu va deveni, probabil, centrul vieţii tale. Dacă însă ai primit o educaţie negativă în această privinţă şi ai crescut în preajma unor părinţi ipocriţi sau legalişti, probabil că în tine se dă o luptă între a urma ceea ce ai văzut la ei sau ceea ce ştii acum că este bine. Dacă ai ales plăcerea ca ţintă majoră, atunci viaţa ta va fi cu totul diferită de una dedicată valorilor şi ţintelor nobile. Astfel, această primă decizie a vieţii le determină pe celelalte două.

Ce profesie să aleg? Alegerea unei profesii, fie ea aceea de inginer sau de gospodină, este de o importanţă vitală, deoarece noi petrecem multe ore pe zi angajaţi în meseria pe care ne-am ales-o. Dacă activitatea de fiecare zi nu reprezintă o permanentă provocare pentru tine şi nu-ţi aduce răsplătirea şi satisfacţia la care ai sperat, te vei

trezi condamnat la ani de plictiseală, de frustrare şi de nefericire.

Cu cine să mă căsătoresc? Studiile făcute arată că 9,5 din 10 americani se căsătoresc. Consecinţele acestei decizii vor determina cu cine îţi vei petrece anii maturităţii, în cadrul celei mai intime relaţii care poate exista între oameni. Această persoană îţi va deveni partener în creşterea copiilor şi va împărtăşi fiecare aspect al vieţii tale. O decizie greşită, luată în această privinţă, va reprezenta un dezastru nu numai pentru tine, ci şi pentru soţul sau soţia pe care ţi-ai ales-o, pentru familiile voastre şi pentru prieteni. Situaţia va fi şi mai tragică, dacă din căsătoria voastră au rezultat copii.

În concluzie, o alegere greşită într-una dintre aceste trei mari decizii ale vieţii îţi va reduce considerabil şansele la fericire şi la auto-împlinire.

Ai visat cu ochii deschişi să găseşti un „prinţ” sau o „prinţesă”, să renunţi la şcoală şi să nu-ţi mai faci nicio grijă, pentru că vei trăi într-o lume minunată, numai a ta? Mulţi oameni fac asta şi se aşteaptă ca după căsătorie toate problemele vieţii să se rezolve de la sine. Dincolo de aparenţe ne simţim singuri în această lume atât de mare. Ne descurcăm singuri într-o lume depersonalizată doar până când descoperim o persoană care să se potrivească în schema vieţii noastre. Atunci când găsim pe cineva pe care să-l iubim şi cu care să ne

împărţim viaţa, scăpăm pentru o vreme de zbuciumul luptei cu problemele vieţii. Cel puţin ne pasă şi de altcineva! Tânjim – uneori inconştient – după o astfel de relaţie, pentru că ea pare a fi în stare să ne ofere răspunsul la dilema în care ne găsim. Pentru milioane de oameni, postura de îndrăgostit are o atracţie formidabilă. Mii de tineri aşteaptă nerăbdători să găsească dragostea, sperând că astfel vor putea scăpa de toate problemele.

Vă sfătuiesc să nu vă lăsaţi viitorul pe mâna viselor şi a speranţelor. În loc să faceţi asta, adică să daţi vrabia din mână pe cea de pe gard, aveţi grijă de clipa prezentă, fiind atenţi în special la simţământul propriei valori. Ce fel de persoană eşti în realitate? Ce te caracterizează? Care îţi sunt ţintele, valorile şi convingerile? Încotro te îndrepţi? Îţi controlezi singur viaţa sau ţi-o controlează alţii? Îţi poţi asuma responsabilitatea propriilor acţiuni? Te poţi încrede în propriile simţăminte? Eşti în stare să-ţi priveşti viaţa în faţă şi să vezi dacă nu cumva trebuie să faci vreo schimbare? Este ceva sau cineva care te împiedică să fii aşa cum ţi-ai dori să fii?

Cine şi ce eşti determină modul în care vei căuta răspunsurile la aceste întrebări. Dacă te consideri o broască, vei lua decizii asemenea unei broaşte. Dacă te consideri un prinţ sau o prinţesă, atunci mult mai probabil că vei face alegeri înţelepte în ceea ce priveşte cele trei mari decizii

ale vieţii. Ca să fii pregătit pentru prietenie şi curtenie, trebuie să începi cu tine. Dacă nu ai învăţat niciodată să te accepţi şi să te placi, şansele de a iubi pe altcineva sunt foarte slabe. Fiecare tânăr are nevoie, de o imagine sănătoasă cu privire la propria persoană. Dacă nu-ţi place de tine, atunci nu vei fi în stare nici să iei decizii înţelepte şi nici să pui bazele unei relaţii romantice cu o altă persoană.

Ţi se întâmplă vreodată să te urăşti?

Te-ai simţit vreodată ca Ferdie? La fel de bleg, de urât, de grăsun, de nătăfleţ şi de prăpădit ca Ferdinand?

Judi se simte de multe ori aşa, cu toate că tu nu vei şti, probabil, niciodată lucrul acesta. Are un chip drăguţ şi haine frumoase, este atrăgătoare şi talentată la muzică. Cu toate acestea, săptămâna trecută mi-a spus cât de stângace şi de urâtă se simte.

Tom cel înalt, chipeş şi blond, este un tip cizelat, inteligent şi sociabil, însă a căzut la examenul de admitere la colegiu. De ce? Pentru că are un asemenea complex de inferioritate, încât nu a crezut că ar putea să reuşească.

Joan are o personalitate plăcută şi numeroşii ei prieteni ţin foarte mult la ea. Este bună la sport şi activă la toate disciplinele şcolare. Ea nu se place pe sine, în special pentru că este diferită ca rasă, fiind de culoare, lucru pe care nu a învăţat

niciodată să-l accepte.

Kurt, mai bun la învăţătură decât majoritatea colegilor lui, este şeful asociaţiei studenţeşti şi participă frecvent la activităţile religioase de la biserică. Are reale calităţi de conducător, dar se simte incapabil şi inutil. Acesta este motivul pentru care Kurt nu realizează în viaţă tot ceea ce i-ar sta în putere.

O altă ilustraţie sugestivă: pe peretele toaletei unui restaurant erau scrise aceste cuvinte: „Am înghiţit pilula, am purtat fuste scurte de tot sau lungi până la glezne… m-am răzvrătit împotriva universităţii, am schiat la Aspen, am iubit doi bărbaţi, m-am căsătorit cu unul, mi-am câştigat existenţa, mi-am păstrat identitatea şi, ca să fiu sinceră cu mine însămi, SUNT O RATATĂ!”

Dacă te-ai simţit vreodată ca unul dintre aceşti tineri, poţi să stai visător pe frunza ta de nufăr şi să aştepţi un prinţ sau o prinţesă, care să-ţi schimbe viaţa cu un sărut fermecat. O cale mai bună însă ar fi aceea de a-ţi îmbunătăţi imaginea de sine. Învaţă să te placi pe tine însuţi!

Ce înseamnă să-ţi placă de tine?

Fiecare dintre noi avem o anumită imagine mintală despre propria persoană. Ea reflectă concepţia noastră cu privire la genul de persoană care credem că suntem. Dacă ai o imagine de sine sănătoasă, aceasta înseamnă, pur şi simplu, că te-ai acceptat pe tine însuţi. Nu înseamnă deloc că

te-ai umflat în pene şi că îţi acorzi o prea mare importanţă. Nu faci pe modestul, dar nici nu ai pretenţii false, ci, mai degrabă, te accepţi aşa cum eşti, cu defectele şi calităţile tale, şi simţi că meriţi respectul celorlalţi. Eşti conştient că mai dai greş din când în când, dar eşti sigur de tine în ceea ce ştii că poţi să faci. Ai învăţat să construieşti pe calităţile tale şi să-ţi compensezi slăbiciunile. Ai învăţat să accepţi ceea ce nu ai reuşit să schimbi. Eşti sincer şi deschis. Te consideri o persoană demnă de luat în seamă.

Un astfel de respect de sine sănătos îţi oferă libertatea de a-ţi îndrepta atenţia şi către cei din jur. Doar atunci poţi manifesta faţă de slăbiciunile celorlalţi aceeaşi toleranţă pe care o manifeşti faţă de ale tale. În loc să te deranjeze sau să te înspăimânte faptul că nu sunteţi la fel poţi aprecia deosebirile dintre tine şi ei. Realizezi, astfel, că aceste deosebiri sunt ceea ce fac ca fiecare fiinţă omenească să fie unică. O astfel de însuşire îţi oferă în acelaşi timp şi libertate spirituală, pentru că în felul acesta poţi aprecia mai bine faptul că Dumnezeu te acceptă aşa cum eşti, preţuind potenţialul bun pe care-l ai în tine. Dacă Dumnezeu te acceptă aşa cum eşti, tu de ce nu ai face-o?

Ce se întâmplă atunci când nu te placi?

Fiecare dintre noi am putea alcătui o întreagă listă cu motive pentru care nu ne place propria

persoană. În anumite ocazii, s-ar putea chiar să ne urâm pe noi înşine! Pot apărea situaţii când ni se pare că nicio altă fiinţă omenească nu a mai trecut prin ceea ce trecem noi. Astfel, încercăm să ne ascundem îndoielile şi neliniştile în spatele unor baricade false, căutând tot timpul să ne minţim pe noi înşine, în timp ce credem că încercăm să-i minţim pe ceilalţi.

Simţământul de inferioritate te poate afecta în mai multe feluri. Poţi fi foarte timid, atunci când intri într-o încăpere, crezând că toţi au privirea îndreptată asupra ta. Te întrebi dacă arăţi bine şi dacă totul este în regulă. „Oare mi-am închis fermoarul la pantaloni?”, „Mi-am încheiat nasturii la rochie?”, „Ce să fac cu mâinile?”, „Unde să mă ascund?” „Ce bine ar fi dacă s-ar deschide podeaua sub mine şi m-ar înghiţi!”

Desconsiderarea îi face pe oameni foarte sensibili, atât la acuzaţii, cât şi la laude. Cum răspunzi atunci când cineva îţi face un compliment pentru modul cum eşti îmbrăcat? Te înroşeşti până în vârful urechilor, neştiind ce să faci cu mâinile, şi în cele din urmă bolboroseşti un „Oh, bluza aceasta caraghioasă? E veche de când lumea!”? Dacă răspunzi în felul acesta, nu faci altceva decât să pui la îndoială atât gusturile celeilalte persoane în ceea ce priveşte îmbrăcămintea, cât şi sinceritatea complimentului pe care ţi l-a făcut. Cum ar trebui să răspunzi? Un simplu „Mulţumesc!” va fi de ajuns. Modul în care ştii să

primeşti un compliment arată cât de mult respect ai pentru tine însuţi.

Simţământul de inferioritate se manifestă şi prin visările cu ochii deschişi. Visatul cu ochii deschişi este un efort de a evita realitatea. Cu cât visezi mai mult, cu atât eşti mai nemulţumit de tine însuţi. Cu toţii visăm din când în când cu ochii deschişi, dar acela care are un profund simţământ de inferioritate îşi va petrece o mare parte din timp torcând fantezii. În încercarea de a evada din realitatea imaginii sărăcăcioase, pe care o are despre sine, visătorul cu ochii deschişi trăieşte într-un paradis imaginar, pe care-l consideră a fi mai bun decât viaţa reală.

De asemenea, simţămintele de inferioritate scad eficienţa la lucru şi la şcoală. Performanţele tale şcolare sau la serviciu, vor fi afectate direct proporţional de cât de sigur sau de nesigur te simţi în legătură cu propria persoană. Dacă ai o imagine de sine umilă şi eşti tot timpul nemulţumit de tine însuţi, nu vei fi în stare să-ţi concentrezi întreaga atenţie şi energie pentru a duce la bun sfârşit sarcina care îţi stă înainte. Vei fi prea ocupat să te desconsideri, să te acuzi sau să-ţi ridiculizezi performanţele. Din cauza proastei lor imagini de sine, mulţi oameni renunţă la şcoală sau acceptă slujbe cu mult sub pregătirea sau sub capacităţile lor. Ei au, de asemenea, tendinţa de a abandona proiectele realizate doar pe jumătate, sărind de la o sarcină de serviciu la alta. Nu au

încredere în ei înşişi şi nu pot concepe că ar putea să ducă ceva la bun sfârşit.

Simţământul de nevrednicie te face să retrăieşti mereu trecutul, imaginându-ţi căi prin care ai fi putut sau prin care ar fi trebuit să abordezi situaţiile într-un mod diferit. Ai tendinţa de a-ţi retrăi greşelile şi eşecurile, împovărându-te de fiecare dată cu noi reproşuri sau cu noi simţăminte de vinovăţie?

Un astfel de simţământ te face să ai o atitudine critică faţă de ceilalţi. Barbara se laudă tot timpul cu casa ei, cu piscina, cu maşina, cu părinţii sau cu hainele ei, manifestând, de fiecare dată, dispreţ faţă de lucrurile celorlalţi. De ce se poartă astfel? Se teme că nimeni nu o va accepta doar pentru ceea ce este ea. Lauda ei este o încercare de a se convinge pe sine şi de a-i convinge şi pe ceilalţi că ea este un om de valoare. Criticându-i pe ceilalţi, ea încearcă să-şi îmbunătăţească propria imagine.

Critica nu este uşor de primit. Dar modul în care ştii să accepţi o critică constructivă indică ce simţăminte ai faţă de tine însuţi. O poţi primi cu nobleţe sau începi să hrăneşti resentimente în inima ta, retrăgându-te din preajma celui care te-a criticat? Poţi mulţumi acelei persoane şi poţi evalua critica în mod obiectiv sau te superi şi începi să te aperi?

După citirea acestei secţiuni ar trebui să ai deja o imagine corectă a ceea ce simţi în legătură

cu propria persoană. Dar nu fi prea exigent! Nu uita: *Din când în când, fiecare dintre noi ne luptăm cu simţăminte de inferioritate!* Până şi cea mai „echilibrată” persoană are momente când nu se place. Asemenea simţăminte îi încearcă îndeosebi pe tineri. Ele fac parte din procesul de maturizare şi au prea puţin de-a face cu o autoapreciere veritabilă.

Consecinţele unei imagini de sine negative

O imagine de sine negativă are consecinţe cu bătaie lungă. Nu numai că simţămintele persoanei respective sunt deformate de neacceptarea de sine, dar această adevărată ură faţă de propria persoană afectează şi imaginea despre toţi aceia cu care vine în contact.

O imagine negativă de sine îţi va limita capacitatea de a-i iubi şi accepta pe ceilalţi. Psihologia modernă a descoperit că oamenii nu se pot iubi, dacă nu au despre ei înşişi o imagine sănătoasă. Putem să iubim cu adevărat şi să primim dragoste din partea celorlalţi în funcţie de ceea ce simţim despre noi înşine. Dacă nu ne putem iubi, nu-i vom putea iubi nici pe ceilalţi. Dacă nu avem, în străfundul fiinţei noastre, un simţământ de siguranţă şi de apreciere cu privire la propria persoană, nu-i vom putea aprecia şi respecta nici pe alţii.

Cu toate că imaginea de sine negativă te afectează direct, toţi aceia cu care vii în contact vor resimţi tulburarea dinăuntrul tău. Cei care îţi sunt apropiaţi – părinţii, rudele, prietenul, prietena sau cercul mai larg de prieteni – vor fi afectaţi de neliniştea şi de nefericirea ta. Mai mult decât atât, mai târziu chiar şi partenerul tău de căsnicie şi copiii tăi vor suferi ca victime nevinovate ale atitudinilor tale, dacă nu-ţi vei birui aceste simţăminte înainte de căsătorie.

O imagine negativă de sine îţi va influenţa alegerea partenerului de căsătorie. O persoană căreia îi lipseşte respectul de sine îşi va lua, adesea, un partener de căsătorie care o va subaprecia, critica sau umili. De ce? Pentru a-şi alimenta sentimentele cu care deja s-a obişnuit. Alţii îşi vor alege un partener care este un model de virtute şi de reuşită. Atunci, nemulţumitul de sine se va compara întotdeauna cu celălalt pentru a se găsi inferior, atât în ceea ce priveşte realizările, cât şi în ceea ce priveşte poziţia pe care şi-ar fi dorit să o deţină. Şi aceasta este tot o încercare de a perpetua trecutul, în care el s-a comparat tot timpul cu ceilalţi, nereuşind niciodată să se situeze la înălţimea lor.

O imagine negativă de sine va influenţa viitorul copiilor tăi. Părinţii le pot transmite copiilor o imagine de sine negativă. Poate te gândeşti că o poţi ascunde atât de bine, încât

nimeni nu va şti ce crezi cu adevărat despre propria persoană. Dar ei vor vedea în fiecare atitudine a ta că nu te respecţi, şi atunci nu te vor respecta nici ei. Vor căpăta, în mod inconştient, tendinţa unei imagini de sine negative. Este foarte greu ca o persoană cu o imagine de sine negativă să le transmită copiilor simţământul valorii personale şi o imagine de sine sănătoasă, dacă nu există altceva sau altcineva care să compenseze această lipsă de autopreţuire.

O imagine negativă de sine îţi va afecta viaţa sexuală în cadrul căsătoriei. Societatea ne-a învăţat că, dacă vrem să ne cucerim partenerul, trebuie să fim preocupaţi de felul cum arătăm. A face tot ce este cu putinţă pentru a arăta cât mai atrăgători a devenit o preocupare de bază pentru ambele sexe. Prin urmare, dacă simţim că nu ne încadrăm perfect în dimensiunile cerute, avem tendinţa de a deveni nemulţumiţi de propriul corp. Dacă nu-ţi place corpul tău – dacă nu eşti suficient de înalt, picioarele îţi sunt prea subţiri sau nu ai păr pe piept – îţi va fi greu să crezi că cineva poate să te găsească atrăgător. Acest simţământ te va face să te dezbraci doar în baie şi să-ţi fie teamă de relaţiile sexuale.

O imagine negativă de sine te poate face să te împotriveşti autorităţii. Ori de câte ori nu ne place cum suntem făcuţi sau cum acţionăm, începem să gândim că viaţa ne-a înşelat. Conştient sau inconştient, noi dezvoltăm concepţia că lumea

din jur ne este datoare. Această atitudine conduce la resentimente faţă de părinţi, profesori, poliţie sau şefi de serviciu, şi chiar faţă de ţară. Ori de câte ori un reprezentant al autorităţii ne aşază înainte anumite restricţii, pe care le considerăm piedici în calea propriei fericiri sau împliniri, ne simţim nedreptăţiţi şi ne supărăm.

O imagine negativă de sine este o piedică în calea unei adevărate prietenii. Atunci când ne urâm pe noi înşine, nu numai că nu reuşim să răspundem sentimentelor celorlalţi, dar îi împiedicăm şi pe ei să răspundă sentimentelor noastre. Dacă eşti hipersensibil în ceea ce priveşte felul cum arăţi sau în ceea ce priveşte părerea altora despre tine, devii incapabil de a-ţi îndrepta atenţia şi asupra nevoilor celorlalţi. Eşti prea preocupat de modul în care-ţi vor răspunde ceilalţi! Singura cale de a construi o prietenie veritabilă este aceea de a uita de tine însuţi şi de a te concentra asupra nevoilor celorlalţi.

O imagine negativă de sine îţi va îndrepta atenţia către ţinte false. Dacă simţi că eşti lipsit de valoare în anumite domenii, s-ar putea să încerci să obţii acceptarea celorlalţi prin atingerea unor ţinte care să le atragă aprobarea şi aprecierea. De exemplu, unii oameni îşi cumpără haine scumpe, conduc maşini străine şi trăiesc în case elegant mobilate, într-un efort asiduu de a-şi învinge simţământul propriei nedesăvârşiri. Acumularea

posesiunilor materiale le-a distras atenţia de la ţinte cu mult mai importante. Drept urmare, căutarea lor după acceptarea de sine se prelungeşte la nesfârşit, pentru că lucrurile materiale, oricât de multe şi de costisitoare ar fi, nu pot înlocui aprecierea de sine. Adevărata realizare implică dezvoltarea trăsăturilor bune de caracter. Pe măsură ce-ţi vei dezvolta calităţile interioare, lucrul acesta se va observa şi în acţiunile tale exterioare.

O imagine negativă de sine îţi va împiedica creşterea spirituală. Tinerii sunt adesea descurajaţi de incapacitatea de a se încrede în Dumnezeu. Deşi încearcă, ei simt că le lipseşte credinţa. Adesea, această incapacitate de a se încrede în Dumnezeu îşi are rădăcinile într-o respingere a propriei persoane. O tânără gândea în felul acesta: „Dumnezeu a creat totul, nu-i aşa? Se spune că El este înţelept şi că ne iubeşte cu o iubire veşnică. Dacă ceea ce văd în oglindă reprezintă un exemplu al creaţiei şi al iubirii Lui, atunci nu sunt interesată de un astfel de Dumnezeu”.

Asemenea simţăminte nu sunt percepute în mod conştient. Cel mai adesea ele sunt murmurări sau cârteli subconştiente, pe care nu le explorăm niciodată şi cărora nu le dăm glas cu bună ştiinţă. Dar ele sunt larg răspândite în mijlocul tinerilor a căror neacceptare de sine îi împiedică să aibă o

relaţie bună cu Dumnezeu.

Unde mă pot ascunde?

O persoană poate suferi mai mult din cauza lipsei respectului de sine decât din cauza vreunei dureri fizice. Simţământul de inferioritate roade sufletul în mod conştient în timpul zilei, iar noaptea bântuie visele. Atât de dureroasă este lipsa respectului de sine, încât întregul nostru sistem emoţional a fost anume proiectat ca să ne apere de apăsarea ei. O mare parte din viaţa noastră este destinată tocmai protejării noastre de această durere lăuntrică a inferiorităţii. Dacă vrei să te înţelegi pe tine însuţi, precum şi prietenia cu ceilalţi şi drumul către căsătorie, trebuie să studiezi diferitele atitudini pe care le iau oamenii faţă de propriile nedesăvârşiri.

Măştile. Oamenii au inventat o mulţime de măşti pentru a se ascunde de lume. Una dintre ele este cea de „clovn”. Clovnul tratează inferioritatea luând-o în râs. El îşi ascunde nesiguranţa de sine făcând glume pe orice subiect. Mulţi dintre comicii renumiţi au strâns averi uriaşe doar făcând haz de propria înfăţişare – Phyllis Diller, Jimmy Durante, Woody Allen, Carol Burnett. Sarcasmul, vorbirea dură, atitudinea de superioritate sau argumentele excesiv de raţionale şi de logice, toate acestea pot fi simple măşti prin care cei care le folosesc încearcă să-i convingă pe ceilalţi că partea mai scurtă a băţului de chibrit nu

este la ei.

Negarea realităţii. O persoană care nu-şi poate ridica o fortăreaţă în spatele căreia să se ascundă este posibil să aleagă o metodă mult mai psihotică de abordare a inferiorităţii – aceea de a nega realitatea. O astfel de persoană îşi trage înaintea ochilor o cortină mintală şi îşi creează în imaginaţie propria lume de vis. Ea tratează problemele prin a refuza să le recunoască existenţa. Consumul de droguri este una dintre metodele de a nega realitatea. De aceea, narcoticele sunt atât de răspândite printre tineri. Alcoolicii folosesc şi ei o metodă similară.

Conformistul. Conformistul este, din punct de vedere social, asemenea unui preş de şters picioarele şi se teme să-şi exprime părerile personale. El caută aprobarea celorlalţi, sacrificându-şi propriile convingeri şi principii. Timp de aproape zece ani, majoritatea adolescenţilor sunt prinşi în menghina conformării cu colegii lor de şcoală în îmbrăcăminte, muzică şi preocupări. Conformismul joacă, la rândul său, un rol important în problema abuzului de droguri în rândul adolescenţilor.

Retragerea în propria carapace. Persoana care alege această cale abandonează lupta total şi definitiv. Ea s-a comparat cu ceilalţi şi a ajuns la concluzia că este lipsită de orice valoare. Hotărând că nu are numai defecte, ea încearcă să se protejeze ca să nu fie rănită şi mai mult de

ceilalţi. Astfel, cel în cauză se retrage într-o carapace a tăcerii şi a singurătăţii, alegând să nu-şi încerce norocul şi să nu-şi asume niciun risc emoţional gratuit. El se teme să iniţieze o conversaţie, să ia cuvântul într-un grup, să participe la o competiţie, să candideze la alegeri sau chiar să-şi apere propriile convingeri şi idei. El trece prin viaţă încercând să-şi trateze inferioritatea prin retragere.

Luptătorul. Au fost ocazii în viaţă când luptătorul a învăţat că este mai puţin dureros să lupţi decât să te retragi, aşa că, în loc să abandoneze atunci când se simte respins, se înfurie. El îi sfidează întotdeauna pe ceilalţi, aşteptând să fie provocat. Îşi pierde cumpătul în controverse minore, jignindu-i şi ironizându-i pe ceilalţi, fără scrupule. Este o persoană josnică, temperamentală şi înverşunată, care caută tot timpul gâlceavă. Vai de persoana care se va căsători cu un astfel de mecanism defensiv!

Învaţă să te placi pe tine însuţi

Ai avut vreodată de luptat cu vreunul dintre aspectele pe care tocmai le-am menţionat? Dacă da, nu crezi că este timpul să te împrieteneşti cu tine însuţi? Nu-ţi provoacă viaţa şi aşa destule dureri de cap ca să te mai loveşti şi tu cu capul de zidul inferiorităţii? Dacă porţi în suflet o grea povară a umilinţelor, eşecurilor, stingherelii şi respingerilor pe care le-ai trăit în trecut, este

timpul să te eliberezi de ea chiar acum. Nu trebuie să care această povară toată viaţa! Şi cu cât îţi vei accepta mai repede valoarea propriei umanităţi, cu atât vei fi mai capabil să construieşti o prietenie solidă cu o persoană de sex opus.

Nimeni nu are soluţii uşor de aplicat la profundele probleme ale simţământului de inferioritate, dar există un ajutor constructiv. Cu toţii ne simţim inferiori şi nesiguri câteodată. Însăşi cunoaşterea acestei realităţi ar trebui să te ajute în multe dintre frământările tale. Ai o mulţime de tovarăşi de suferinţă.

Chiar şi eu am, uneori, serioase simţăminte de inferioritate (cu toate că v-ar fi greu să le depistaţi, deoarece şi eu, ca şi alţii, am învăţat să mi le ascund cu mare grijă). De obicei, mă simt cea mai incompetentă atunci când trebuie să acord interviuri la radio sau la televiziune, în care să susţin valoarea şi calităţile unui cămin care îl are în centru pe Hristos. „Ghetsemani”-ul meu l-am trăit atunci când mi s-a cerut să particip la o dezbatere alături de preşedinta filialei locale a NOW (Organizaţia Naţională a Femeilor). Mă tot întrebam, în sinea mea: „Ce caut eu aici? Cum am ajuns aici? Dacă aţi fi putut cunoaşte conflictul lăuntric care mă măcina, v-aţi fi simţit foarte înalţi în comparaţie cu mine!

Astfel deci, oricine are simţăminte de inferioritate. Şi acum, ce vom face în continuare? Haideţi să vedem câteva căi prin care ne putem

îmbunătăţi imaginea de sine.

Fă-ţi un inventar al calităţilor şi defectelor. Ia o foaie de hârtie şi trasează, cu creionul, o linie prin mijlocul ei. Scrie în dreptul coloanei din stânga „Defecte”, iar în dreptul celei din dreapta „Calităţi”. În coloana din stânga trece toate lucrurile care nu îţi plac la tine. Ia-ţi timp şi asigură-te că nu ai uitat nimic. Când ai încheiat lista, fă un semn în dreptul lucrului care te deranjează cel mai tare la propria persoană. Apoi, parcurge lista din nou. De data aceasta, notează-ţi ce poţi face ca să schimbi lucrurile pe care le-ai bifat. Dacă te simţi timid, scrie câteva idei despre cum ţi-ai putea înfrânge timiditatea şi ce eşti dispus să faci în privinţa aceasta.

În a doua coloană, trece acele puncte tari, calităţi, talente şi capacităţi pe care le admiră ceilalţi la tine. S-ar putea să-ţi fie greu. Se pare că este mai uşor să-ţi enumeri defectele decât calităţile, dar ia-ţi timp pentru aceasta. Ai vreun talent deosebit? Eşti un bun ascultător? Ştii cum să fii prieten cu cineva? Ce hobby-uri ai? Scrie ce gândeşti despre tine însuţi, având în vedere următoarele direcţii: însuşiri fizice, trăsături puternice de caracter, trăsături de personalitate, realizări, talente, domenii în care eşti priceput, abilităţi, atribute pe care le poţi oferi ca soţ/soţie, atribute pe care le ai de oferit ca tată/mamă, înclinaţii în ceea ce priveşte o anumită profesie (tehnice, intelectuale), talent artistic sau muzical

(pictură, artă decorativă, să cânţi din gură, să cânţi la un instrument) sau în ceea ce priveşte sportul şi diferitele hobby-uri (schiatul, croşetatul, fotbalul etc.).

Este posibil să nu reuşeşti să realizezi acest proiect dintr-o singură încercare, dar, descoperind potenţialul pe care îl ai de oferit, îţi vei dezvolta simţământul valorii personale şi vei avea mai multă încredere în tine. Eşti o persoană de valoare, un om cu un potenţial nelimitat, un individ unic, cum nu mai există nicăieri un altul.

Remodelează-ţi tiparele de gândire. Un cercetător a realizat un experiment cu trei grupuri de studenţi, cărora li s-a cerut să execute aruncări cu mingea la coşul de baschet. Unul dintre grupuri s-a antrenat zilnic, timp de douăzeci de zile. Cel de-al doilea grup nu s-a antrenat deloc. Cel de-al treilea grup nu a aruncat deloc cu mingea la coş, dar a petrecut câte douăzeci de minute în fiecare zi imaginându-şi că execută aruncări la coş. Dacă în imaginaţia lor ratau vreo aruncare sau nu o executau corect, îşi ajustau, tot în imaginaţie, tehnica, încercând să execute de fiecare dată tot mai bine. Cercetătorul a testat cele trei grupuri atât în prima, cât şi în ultima zi din cele douăzeci ale experimentului. Primul grup, cel care se antrenase în fiecare zi, şi-a îmbunătăţit performanţa cu 24 la sută. Grupul care nu s-a antrenat deloc nu a realizat niciun progres. Cel de-al treilea grup, care s-a antrenat doar în

imaginaţie, şi-a îmbunătăţit performanţa cu 23 la sută! Remodelându-ţi tiparele de gândire şi imaginându-ţi că vei reuşi, aplici o metodă eficientă, care dă rezultate.

Bătălia ta cea mai importantă este aceea de a ajunge să-ţi controlezi propriile gânduri. Vei fi încă tentat să gândeşti că nu valorezi prea mult şi, înainte chiar de a-ţi da seama, în mod inconştient, te vei simţi lipsit de valoare. De aceea, programează-ţi în avans ocaziile când să gândeşti pozitiv despre tine însuţi. Nu te da bătut!

Eu le sugerez, celor care doresc să-şi reprogrameze gândirea, să poarte cu ei nişte cartonaşe pe care au scris diferite texte biblice sau pasaje inspirate. Vă puteţi păstra aceste cartonaşe în Biblie sau în portofel. Le puteţi fixa la oglindă, pe bordul maşinii sau la întrerupătorul pentru lumină. Iată câteva astfel de pasaje biblice care vă vor ajuta să meditaţi la valoarea pe care a aşezat-o Dumnezeu în voi: Romani 8, 31 – 39, Psalmi 56, 9 (ultima parte); 100, 3; 139, 14; Isaia 40, 11.28 – 31; 41, 10; 43, 1.2. Dacă îţi orientezi voinţa în direcţia cea bună, sentimentele o vor urma.

Învaţă să compensezi. Înlocuind cu altceva o caracteristică pe care nu ţi-o poţi schimba înseamnă că ai compensat. Dacă ai probleme cu genunchiul şi ştii că nu vei fi niciodată bun la sport, poţi compensa aceasta dezvoltându-ţi interesul într-o altă direcţie – fotografii, pictură în

ulei sau decoraţiuni interioare. Poate că eşti supraponderal, dar aceasta nu înseamnă că eşti o persoană inferioară. Oamenii sunt de diferite forme şi dimensiuni. Dumnezeu nu a creat la început o singură fiinţă omenească, pentru ca apoi să ne spună că trebuie să arătăm toţi la fel. Fii cinstit cu tine însuţi. Nu-ţi exagera defectele doar pentru simplul fapt că alţii ţi le amintesc mereu. În loc de aceasta, concentrează-ţi atenţia asupra unei alte însuşiri – ochi frumoşi, păr ondulat natural sau altceva.

Atunci când compensezi, asigură-te că îţi cunoşti limitele. Nu risca orice de dragul de a birui un handicap. Dacă te-ai născut cu un picior mai scurt decât celălalt, nu te aştepta să câştigi locul întâi la o cursă de alergări; dacă ai o înfăţişare ştearsă, comună, nu te aştepta să câştigi un concurs de frumuseţe. Sunt unele lucruri pe care, pur şi simplu, nu le poţi schimba – eşti prea înalt sau prea scund, prea slab sau, dimpotrivă, cu o conformaţie masivă, eşti orb, surd, diferit ca rasă, cu strabism sau cu picioarele strâmbe.

Dacă vei fi cinstit cu tine însuţi în ceea ce priveşte propriile limite, nu te va mai deranja când ceilalţi ţi le vor aminti. Tu eşti deja conştient de ele, aşa că ei nu te vor mai putea răni, din moment ce ţi le poţi compensa. Astfel, vei fi eliberat de povara de a-ţi confecţiona tot felul de măşti, în spatele cărora să te ascunzi pentru a te proteja. Vei avea libertatea să dezvolţi o prietenie

autentică. Nu va mai trebui să-ţi faci atât de multe griji cu privire la tine. Vei fi liber să dăruieşti, să iubeşti, să accepţi, să respecţi şi să împărtăşeşti cu ceilalţi opiniile tale. Propriile limite nu-ţi pot ruina viaţa decât în măsura în care te laşi învins de ele.

Dezvoltă-ţi calităţi prin care să te remarci. Adoptă un fel de a fi care să te facă să fii deschis pentru experienţe noi şi dezvoltă-ţi acele calităţi interioare, care să-ţi încurajeze simţământul de autoapreciere. Îmbogăţeşte-ţi cunoştinţele şi perfecţionează-ţi abilităţile în domeniile care ştii că te vor ajuta să pui cât mai bine în valoare calităţile pe care le posezi. Alege oricare dintre talentele pe care le-ai trecut pe listă şi începe să ţi-l dezvolţi. Bineînţeles că va trebui să exersezi, pentru că nimeni nu poate să înveţe ceva fără muncă, fără exerciţiu. Iar pentru aceasta va trebui să investeşti timp.

Dacă eşti timid şi vrei să înveţi să poţi sta de vorbă cu oamenii fără să-ţi mai fie teamă, atunci înscrie-te într-un club care te va obliga să faci tocmai acest lucru. Dacă ai o figură ştearsă şi banală, învaţă tot ceea ce poţi cu privire la ţinută, bune maniere, îmbrăcăminte şi conversaţie. Cei mai fermecători oameni din lume nu sunt, neapărat, şi frumoşi. Dacă trebuie să porţi ochelari cu lentile groase sau nu poţi face parte din echipa de gimnastică, dar te pricepi să scrii povestioare, atunci urmează nişte cursuri care să

te ajute să-ţi dezvolţi acest talent. Dacă nu poţi câştiga titlul de „cel mai cunoscut şi admirat”, nu plânge. Mai bine croşetează macrame sau învaţă să joci tenis, dar fă ceva!

Începând să practici ceva nou, vei câştiga încredere în tine însuţi! Treptat, vei ieşi din spatele măştilor pe care le-ai folosit atâta vreme şi vei deveni o persoană mult mai deschisă şi mai spontană. Dar nu te aştepta să se producă miracole peste noapte. Oferă-ţi timp pentru schimbare. Te poţi elibera de teamă şi de obsesia nereuşitei doar înlocuindu-le cu încredere, aşa că ai răbdare cu tine până când vei scăpa de vechile atitudini!

Nu te compara niciodată cu alţii. Principala şi chiar singura cauză a unei imagini de sine negative este compararea cu altcineva. Noi avem tendinţa de a ne judeca şi măsura nu după propriul nostru standard, ci după standardul altcuiva. Dacă vom proceda astfel, vom ieşi întotdeauna pe locul doi. Consecinţa unui astfel de mod de gândire este aceea că vom începe să ne considerăm lipsiţi de valoare, crezând că nu meritătm fericirea sau succesul şi că ar fi nepotrivit să ne manifestăm calităţile sau talentele.

Nu trebuie să arăţi sau să te comporţi ca altcineva. Nu eşti în competiţie cu nicio altă persoană de pe pământ. Adevărul este că nu eşti nici inferior, nici superior – eşti pur şi simplu tu,

egal cu toţi ceilalţi. Şi acest TU este unic, aşa că încetează să te mai compari cu alţii.

Dăruieşte şi altora o parte din tine. Propriile noastre nevoi şi probleme par mult mai puţin ameninţătoare atunci când ajutăm pe altcineva să-şi depăşească momentele dificile. Atunci când te vei implica activ în căutarea unei soluţii pentru problemele altcuiva, nu vei mai avea timp să te vaiţi şi să îţi plângi de milă. Pentru fiecare dintre voi, care vă simţiţi respinşi de ceilalţi, neiubiţi şi lipsiţi de valoare, există cineva care se află într-o situaţie cu mult mai rea.

Pregăteşte ceva de mâncare pentru un prieten, fă o surpriză unei persoane în vârstă, oferindu-i un dar, vizitează pe cineva bolnav, înscrie-te ca lucrător voluntar pentru cineva care are nevoie de ajutor, foloseşte-ţi maşina pentru cineva care nu are cu ce să se deplaseze sau ia-ţi timp să asculţi pe cineva care are o problemă. Lumea este plină de oameni singuri şi descurajaţi, care au nevoie de prezenţa şi empatia ta. Făcând astfel, simţământul propriei nedesăvârşiri nu-ţi va mai apărea atât de important. Cel mai bun medicament împotriva autocompătimirii este să dăruieşti altora o parte din tine.

Roagă-L pe Dumnezeu să scoată ceva bun din viaţa ta. Roagă-L pe Dumnezeu să te ierte pentru atitudinile tale din trecut – resentimente pentru felul cum arăţi, pentru lipsa de talent într-un anumit domeniu, pentru vârsta părinţilor tăi sau

pentru orice altceva. Cere-l lui Dumnezeu să te ierte pentru orice nemulţumire pe care ai manifestat-o faţă de creaţia Sa – faţă de tine.

Când ai trecut de hopul acesta, mulţumeşte-l lui Dumnezeu că te-a creat *exact aşa cum eşti.* Acesta nu va fi un pas prea uşor. S-ar putea să simţi că nu-l poţi mulţumi că te-a făcut atât de înalt, când tu *urăşti* să fii înalt! Poate vei considera că aceasta ar însemna ipocrizie şi că nu-l poţi mulţumi lui Dumnezeu atâta timp cât tu încă nu simţi mulţumire în inima ta. *A mulţumi* este un act de voinţă. *A fi mulţumitor,* recunoscător, în inima ta, este un simţământ, o emoţie. Tu îţi poţi disciplina simţămintele de recunoştinţă şi poţi mulţumi chiar dacă nu simţi astfel. Orientează-ţi voinţa în direcţia cea bună şi, cu timpul, emoţiile tale o vor urma.

Când ştii că Dumnezeu te iubeşte şi te acceptă *exact aşa cum eşti,* nu-ţi mai faci probleme că trebuie mai întâi să te schimbi, pentru ca de-abia apoi Dumnezeu să te poată iubi. Nu trebuie să te prefaci. Nu trebuie să devii un fanatic religios şi nici măcar să faci pe evlaviosul. El te vrea *aşa cum eşti.* Singurele lucruri care nu-l plac lui Dumnezeu la tine sunt acelea care îţi fac rău, care te distrug. El vrea să te ajute să părăseşti toate atitudinile şi obiceiurile distructive din viaţa ta.

Dacă îl crezi pe Dumnezeu pe cuvânt, fiind

convins că eşti iubit şi preţuit, atunci ai o bază solidă de la care să porneşti. Viaţa ta are o temelie fermă. Atunci vei putea să pui la lucru, în relaţiile cu ceilalţi – chiar în cele cu sexul opus – aceeaşi dragoste şi acelaşi respect pe care le nutreşti faţă de tine însuţi. Nu uita, nu vei putea experimenta niciodată dragostea adevărată în relaţia cu altcineva, până când nu vei rezolva mai întâi toate problemele de autoacceptare. Aceasta nu înseamnă că nu mai pot fi făcute îmbunătăţiri. Va fi întotdeauna suficient loc pentru creştere. Nu trebuie să te consideri desăvârşit, ci doar acceptabil atât pentru Dumnezeu, cât şi pentru ceilalţi. Când vei ajunge în punctul acesta, te va cuprinde un minunat simţământ de pace şi de uşurare. Nu numai că Dumnezeu te acceptă aşa cum eşti şi te socoteşte ca având valoare în ochii Lui, dar El este gata să lucreze adevărate miracole în tine şi să-ţi transforme cele mai teribile eşecuri în biruinţe.

A fost odată o broască. Nu era o broască adevărată. Era un prinţ care arăta şi se simţea ca o broască. Şi iată-l acolo – prea speriat, prea dezgustat şi prea broscos pentru a se clinti de pe frunza aceea de nufăr, pe care plutea în josul marelui râu al vieţii. Doar sărutul unei fete frumoase îl putea salva. Dar de când sărută fetele frumoase broaşte? Aşa că prinţul cu chip de broască stătea acolo, nesărutat de nimeni. Şi iată că minunea se întâmplă! Într-o zi, o fermecătoare

fată l-a luat în mână şi i-a dat o sărutare. Bum! Poc! Trosc! În sfârşit, iată-l pe chipeşul prinţ! Restul poveştii îl ştiţi. Au trăit fericiţi până…

Şi tu poţi schimba orice simţământ „de broască” pe care-l porţi în suflet. Dar asta nu se va întâmpla atâta timp cât stai acolo, pe frunza ta de nufăr, şi nu faci nimic. Adună-ţi curajul şi roagă-L pe Dumnezeu să preia controlul vieţii tale şi să te ajute să sari pe marginea eleşteului. El. Se va îngriji de nămolul şi de murdăria care te-au împiedicat atâta vreme să devii prinţul sau prinţesa care eşti în realitate. Dumnezeu vrea să-ţi scoată la lumină valoarea, dar tu trebuie să-l îngădui să pregătească calea pentru o asemenea aventură. Dă-l o şansă!

Prea adesea, cuplurile parcurg etapele în ordine inversă. Ei devin iubiţi înainte de a deveni prieteni

Capitolul 3

CEL MAI POPULAR JOC DIN LUME – jocul prieteniei între un EL şi o EA

Prietenia cu o persoană de sex opus reprezintă una dintre cele mai mari probleme cu care se confruntă tinerii de astăzi. Adesea ei trec prin stări de frustrare, descurajare şi depresie în ceea ce priveşte acest foarte important aspect al vieţii. Unii se simt de-a dreptul terorizaţi de simţământul de vinovăţie datorat implicării într-o relaţie sexuală. Alţii suferă depresii pentru că nu au pe nimeni cu care să se întâlnească sau pentru că ţin la cineva care nu răspunde afecţiunii lor.

Standurile librăriilor sunt pline de cursuri şi de cărţi pe tema căsătoriei, dar există o adevărată penurie de informaţii despre cum îşi poate îmbunătăţi cineva viaţa de dragoste de dinainte de căsătorie. Cursurile de căsătorie şi familie pe care le ţin profesorii de liceu, încearcă să-i ajute pe tineri să-şi clarifice standardele deja adoptate, dar le oferă prea puţine informaţii pentru a-i ajuta să discearnă binele de rău. În acelaşi timp, programele de radio şi de televiziune, filmele, reclamele, revistele, romanele şi miliardele de alte surse îi alimentează aproape continuu cu informaţii deformate despre dragoste, sex şi căsătorie. Ce ar trebui să creadă un tânăr în faţa atâtor învăţături?

Poate că acest capitol vă va oferi câteva dintre răspunsurile pe care le căutaţi. El conţine o

combinaţie de informaţii practice împletite cu concepte biblice. Sper ca aceia dintre voi care doresc cu adevărat să-şi aducă vieţile în armonie cu voinţa lui Dumnezeu, să poată găsi acceptare, siguranţă şi fericire pentru anii prieteniei şi ai curteniei.

Etapele prieteniei între un băiat şi o fată

Când îi cer unei tinere să definească termenul *întâlnire* (în engl. – *date),* ea îmi răspunde că acest cuvânt o face să se gândească la o experienţă deosebită, când un băiat sună o fată şi programează ziua, ora şi locul când să iasă împreună în oraş. Amândoi se îmbracă potrivit ocaziei, apoi el opreşte în faţa casei ei, sună la uşă. Şi aşa mai departe. Da, cu siguranţă, aceasta înseamnă a merge la întâlnire, dar *prietenia dintre un băiat şi o fată* (în lb. engl. acelaşi termen – *date)* nu se referă atât de mult la a merge la întâlnire, la a ieşi în oraş, cât la relaţia dintre un anumit băiat şi o anumită fată.

Şi atunci, ce este acest *date?* Este acel tip special de prietenie dintre două persoane de sex opus, relaţie care poate conduce la dragoste, curtenie şi căsătorie. Observaţi, vă rog, că această relaţie începe cu prietenie – un fel special de prietenie. Dragostea şi tot coloritul romantic apar după construirea acestei prietenii. Prea adesea, cei doi parcurg etapele în ordine inversă. Ei devin iubiţi înainte de a deveni prieteni.

Această relaţie specială dintre un băiat şi o fată evoluează în trei etape, prima dintre ele fiind prietenia. Da, ea izvorăşte dintr-o prietenie între două persoane de sex opus. Cu cât învăţăm să ne împrietenim de la o vârstă mai tânără, cu atât vom fi mai pregătiţi pentru jocul prieteniei cu o persoană de sex opus şi pentru curtenie. Dacă vreţi să aveţi o relaţie reuşită cu o persoană de sex opus şi o curtenie reuşită, atunci trebuie să începeţi să învăţaţi cum să construiţi o prietenie pozitivă.

În a doua etapă, prietenia obişnuită progresează către o relaţie mai deosebită. Această relaţie se dezvoltă în trei etape – ocazională, specială şi stabilă.

Întâlnirea ocazională nu presupune nicio implicare emoţională. Te întâlneşti cu o fată sau cu un băiat doar din plăcerea de a merge într-un anumit loc sau de a realiza o anumită activitate împreună cu o persoană de sex opus. Acest pas necesar şi pozitiv îţi dă şansa de a face cunoştinţă cu persoane de sex opus şi de a le înţelege comportamentul şi particularităţile, înainte de a te implica emoţional.

Întâlnirea specială cere un oarecare grad de implicare emoţională. Să zicem că, peste puţin timp, va avea loc la şcoală un eveniment deosebit. Sue este de câteva săptămâni cu ochii pe cineva şi speră că acesta o va invita la serată. Aproape că

nu-i vine să creadă când răspunde la telefon şi aude vocea lui la capătul celălalt al firului. Simte cum îi zboară nişte fluturaşi prin stomac în timp ce savurează dialogul de câteva minute. Când, în cele din urmă, el o întreabă dacă vrea să-l însoţească, ea răspunde, aparent nepăsătoare, că i-ar face plăcere. În clipa când el închide, ea dă telefon la cel puţin douăzeci de prietene ca să le spună vestea. Apoi, Sue îşi cumpără o rochie nouă şi aşteaptă nerăbdătoare ziua cea mare. Când, în sfârşit, aceasta soseşte, fata îşi petrece ore în şir pentru a-şi aranja unghiile, părul şi faţa.

Întâlnirea stabilă, regulată, înseamnă că doi tineri se angajează să se întâlnească doar unul cu celălalt (sau, cel puţin, aşa ar trebui să fie – şi este – din câte ştiu). Profunzimea angajării emoţionale variază de la cuplu la cuplu. Unii adolescenţi iau în serios acest gen de întâlnire şi ajung la relaţii durabile. Alţii folosesc relaţia aceasta doar ca pe un mijloc de siguranţă, astfel încât să nu se trezească niciodată în situaţia de a merge singuri la o ceremonie sau de a sta pe margine.

Cea de-a treia etapă – aceea a „angajamentului de a rămâne cum a fost” – este relativ nouă şi cuprinde perioada dintre angajarea stabilă şi recunoaşterea oficială a acesteia. Un cuplu care a devenit stabil de un timp oarecare începe să vorbească în termenii unei relaţii permanente şi *să facă* planuri de căsătorie. Înţelegerea este privată şi personală, ci nu

definitivă sau obligatorie. Cei doi nu fac niciun anunţ oficial, nu fixează data nunţii şi nu pregătesc niciun plan de nuntă. Cu toate acestea, ei plănuiesc să se căsătorească şi discută despre un moment, *cândva,* în viitor, când se vor căsători.

În această perioadă, cei doi îşi testează şi retestează valorile, ţintele şi planurile de viitor. Această abordare oferă mai multe avantaje cuplului şi reduce numărul logodnelor rupte făcând, în acelaşi timp, ca perioada logodnei să fie mult mai plină de semnificaţie. Ea înlătură tensiunea din cadrul cuplurilor care doar se întâlnesc stabil, fără ca cei doi să fie împinşi către o relaţie prematură. În acelaşi timp, perioada aceasta oferă un timp lejer, neoficial, când cei doi pot să verifice mai serios dacă stilurile de viaţă şi personalităţile lor pot fi compatibile pentru căsătorie.

Pe locul patru, după nivelul „angajamentului de a te angaja”, vine angajamentul oficial sau logodna. La logodnă, cei doi îşi iau oficial angajamentul că se vor căsători, schimbând între ei unele simboluri care le pecetluiesc angajamentul unul faţă de celălalt. În acelaşi timp ei îşi anunţă public intenţia de a se căsători, concluzionează explorarea personalităţilor lor şi stabilesc o dată când să aibă loc nunta.

Cea de-a cincea etapă şi ultima este, desigur, căsătoria. Căsătoria *ar trebui* să urmeze după logodnă. Spun „ar trebui”, pentru că 40 până la 50

de procente dintre logodne sunt rupte.

Mulţi autori au scris cărţi despre eşecul căsătoriei în societatea de astăzi, dar nu auzim aproape nimic despre eşecul curteniei şi al logodnei. Şi totuşi, în realitate eşecul căsătoriei este, de fapt, eşecul prieteniei şi al curteniei. În general vorbind, cuplurile nu-şi iau destul timp pentru a se cunoaşte unul pe celălalt şi eşuează în luarea unor decizii înţelepte, în corelarea valorilor cu comportamentul şi în a face alegeri bune. Ocazia de a-ţi verifica partenerul ţi se oferă *înainte* de căsătorie, dar rezultatele acesteia devin evidente doar *după* nuntă.

De ce să fii prieten cu o persoană de sex opus?

De ce să-ţi faci un prieten de sex opus? Dacă nu ai încă un prieten (sau o prietenă), de ce ai vrea să-ţi faci unul? Pentru că scopul cu care porneşti într-o astfel de relaţie va determina şi rezultatul final al acesteia. Nu este suficient să te întâlneşti cu cineva doar pentru că prietenii tăi fac astfel, pentru că ai ajuns la vârsta potrivită, pentru că te-a invitat cineva în oraş sau pentru că n-ai altceva mai bun de făcut. Este important să-ţi verifici motivele. Şi există o mulţime de motive pozitive pentru a te lansa într-o astfel de relaţie.

Pentru a-ţi dezvolta personalitatea. Cu toţii avem domenii ale personalităţii şi caracterului care trebuie dezvoltate şi îmbunătăţite. Atunci

când, mergând la întâlnire, intri în legătură cu o persoană de sex opus, ajungi să te cunoşti mai bine pe tine însuţi. Pe parcursul idilei, vor ieşi la suprafaţă diferite calităţi sau slăbiciuni pe care nu ţi le cunoşteai prea bine. Această cunoaştere te va ajuta să înţelegi cum să te raportezi faţă de ceilalţi. De la fiecare persoană cu care te întâlneşti vei învăţa ceva cu privire la tine însuţi şi cu privire la modul în care personalitatea influenţează sexul opus.

Pentru a ajunge să cunoşti şi să înţelegi sexul opus. Prietenia cu o persoană de sex opus pregăteşte calea pentru a înţelege o varietate de personalităţi, de atitudini şi de probleme ale sexului opus, pe care, altfel, s-ar fi putut să nu le cunoşti niciodată. Un specialist a sugerat că un adolescent până la vârsta de 19 ani ar trebui să cunoască cel puţin douăsprezece persoane de sex opus. În felul acesta, vei începe să înţelegi anumite diferenţe existente între gândirea fetelor şi a băieţilor şi să descoperi modul în care trebuie să te raportezi la ele.

Pentru a-ţi împlini nevoia umană de dragoste. Orice fiinţă omenească tânjeşte după o relaţie apropiată, în care dragostea să poată fi oferită şi primită în mod liber. Idilele adolescenţei contribuie la maturizarea acestor deprinderi. (Aceste nevoi pot fi împlinite şi pe alte căi decât cele ale prieteniei şi căsătoriei. Ca dovadă, priviţi la multe dintre persoanele singure).

Pentru a-ţi împlini nevoile sociale de amuzament şi recreere. Muncă, fără joacă şi recreere, conduce la o personalitate obtuză şi morocănoasă. O viaţă socială, creativă, îţi deschide posibilităţi de a petrece momente plăcute alături de cineva la care ţii. Ea împlineşte nevoia acelei perioade din viaţă când tinerii doresc să fie împreună, să se relaxeze, să se amuze şi să se joace.

Pentru a-ţi găsi un viitor partener de căsătorie. Şansele de a te căsători cu cineva cu care ai fost mai întâi prieten sunt de 100 %. Deşi afirmaţia s-ar putea să nu fie prea profundă, ea este totuşi adevărată. Fiecare prietenie cu o persoană de sex opus ar trebui să-ţi dezvolte capacităţile raţionale astfel ca, atunci când trebuie să iei decizia finală în privinţa căsătoriei, să poţi face o alegere înţeleaptă în privinţa însuşirilor pe care le aştepţi de la viitorul tău partener de viaţă. Paul Meier, un psihiatru creştin, îi sfătuieşte pe tineri să dezvolte prietenii cu cât mai multe persoane de sex opus, pentru a putea evalua tipul de partener care li se potriveşte cel mai bine.

Pentru a realiza creşterea spirituală. O relaţie de prietenie cu o persoană de sex opus ar trebui să te ajute să creşti din punct de vedere spiritual. Pe măsură ce te apropii de persoana cu care te întâlneşti, ar trebui să te apropii şi de Dumnezeu. Vă rog să reţineţi că prietenia este un predecesor al căsătoriei, iar căsătoria este replica, în

miniatură, a relaţiei care ar trebui să existe între noi şi Dumnezeu. Astfel, dacă viaţa de prietenie nu te ajută să creşti spiritual, înseamnă că ceva este greşit.

Gândeşte-te la prietenie ca la un atelier în care îţi dezvolţi deprinderile de a realiza o relaţie pozitivă şi intimă în cadrul căsătoriei. Această perspectivă va face din viaţa ta de prietenie şi curtenie o activitate sănătoasă, în care să poţi creşte ca individ.

Motive neîntemeiate pentru prietenia cu o persoană de sex opus

Aşa cum există motive bune pentru a te întâlni cu cineva de sex opus, există şi motive rele. Cele mai multe dintre ele implică scopuri egoiste.

Fran, o fată foarte cunoscută în campus, este trecută la panoul de onoare, are o înfăţişare simpatică şi se îmbracă atractiv. Ea este preşedinta clubului fetelor şi reporteră a ziarului şcolii. Leo, un personaj mediocru, se descurcă foarte bine doar la sport, dar de-abia reuşeşte să treacă clasa la celelalte materii. El se află în toate privinţele doar pe la mijlocul drumului. Leo doreşte o mai mare acceptare din partea celorlalţi şi o mai bună recunoaştere socială şi decide că le poate obţine afişându-se cu Fran. Fran nici nu l-ar băga în seamă pe Leo, dacă acesta nu ar umbla tot timpul la volanul unei maşini moderne. Fran şi Leo se exploatează reciproc, pentru că fiecare posedă

ceva ce celălalt îşi doreşte foarte mult.

Carl consideră că Ellen este o fată foarte drăguţă şi face tot posibilul să şi-o facă prietenă. Pentru că el este atât de insistent şi o bate la cap, Ellen refuză. Drept urmare, Carl plănuieşte să o invite pe Donna în oraş, doar pentru a o face pe Ellen geloasă. El ştie că Donna va accepta invitaţia, pentru că a flirtat adesea cu el. Dar Carl o foloseşte pe Donna doar ca pe un mijloc de a-şi atinge scopul. Lui nu-i pasă deloc de ea ca persoană.

Frank şi Mary au o prietenie stabilă. După şase luni, Frank se plictiseşte de Mary şi rupe relaţia. Mary se simte teribil de rănită şi, în doar o săptămână, începe să se întâlnească cu Herb. Ea nu numai că iese cu Herb, dar afişează în public o adevărată afecţiune faţă de el, îmbrăţişându-l şi sărutându-l, astfel încât prietenii să observe şi să-i spună lui Frank. Mary nu nutreşte niciun fel de simţăminte de afecţiune faţă de Herb, dar pretinde că le-ar avea doar pentru a se răzbuna pe Frank.

David este îndrăgostit de chipul Melindei. Ea este o fată foarte atrăgătoare, după care se întorc privirile pe stradă. Arată atât de bine, încât David de-abia aştepta să o atingă – atât cât îşi poate permite. El se întâlneşte cu ea având un singur lucru în minte – să folosească la maximum implicarea fizică pe care ea i-o permitea.

Toate aceste situaţii au un numitor comun –

exploatarea. Fiecare dintre cei implicaţi îşi exploatează prietenul sau prietena pentru a-şi atinge scopul egoist. Cel care se întâlneşte pentru a-şi spori prestigiul exploatează popularitatea celeilalte persoane pentru a-şi câştiga un statut în cadrul grupului. Cel care urmăreşte răzbunarea sau vrea să-l facă pe celălalt gelos, exploatează noua relaţie doar pentru a o recâştiga pe cea veche. Băiatul care se întâlneşte pentru sex exploatează trupul prietenei lui ca să-şi satisfacă propriile dorinţe sexuale egoiste.

Ce le place băieţilor la fete?

Într-o seară, în timp ce eu şi Harry stăteam de vorbă cu un grup de tineri, o tânără ne-a pus o întrebare foarte interesantă: „Ce aşteaptă băieţii între 13 şi 18 ani de la o fată? Le plac fetele de modă veche, cele moderne sau care? Tare aş vrea să ştiu ce se întâmplă în mintea lor şi ce aşteaptă de la noi”.

Jane pusese o întrebare foarte bună, pentru că fetele înţeleg foarte puţin despre băieţi, şi invers. Înainte de a răspunde în mod direct la întrebarea ei, haideţi să ne gândim la câteva dintre sentimentele sociale şi psihologice ale unui băiat între 13 şi 14 ani. La vârsta aceasta, sistemul lui reproductiv începe să producă celule spermatice sau spermatozoizi. În mod normal, înălţimea lui va creşte şi atitudinile i se vor schimba. Maşinile devin foarte importante pentru

el, şi totuşi încă nu are voie să le conducă. Nu are voie să voteze sau să consume băuturi alcoolice până când nu împlineşte 18 ani. Adesea, simte că trebuie să suporte prea multe restricţii: nu are voie să se căsătorească, să se înroleze, să împrumute bani, să bea, să ia singur hotărâri sau să voteze, dar *trebuie* să continue să meargă la şcoală, fie că vrea, fie că nu. Şi situaţia aceasta va dura atâta timp cât va rămâne dependent financiar de părinţii săi. În această perioadă, el nu mai beneficiază nici de privilegiile copilăriei, dar nici de libertatea adultului.

Aflat în continuă schimbare, lui îi lipseşte încrederea în sine – deşi nu ar recunoaşte niciodată lucrul acesta, străduindu-se din răsputeri să-şi ascundă adevăratele simţăminte. Dar acestea există, fără nicio îndoială. În plus, el se simte nesigur de sine, şi de dorinţele sale sexuale. Este, de asemenea, nesigur de viaţă şi se află în căutarea propriei identităţi şi a unei ţinte.

Băieţilor nu ar trebui să le fie ruşine de pubertate, ci ar trebui să fie fericiţi, mândri şi onoraţi de faptul că stau la porţile maturităţii.

Ceea ce experimentează este normal şi natural. Fetele şi părinţii ar trebui să încerce să-i înţeleagă pe băieţi atunci când trec prin această perioadă de incertitudine.

Acum, că am înţeles toate acestea, haideţi să vedem ce le place băieţilor la fete şi ce vor de la ele. Să stabilim mai întâi un lucru cert: băieţilor le

plac fetele! Pe parcursul anilor preadolescenţei, lor le plac adunările mixte, (deci cele la care participă băieţi şi fete), dar vor avea tendinţa să stea pe grupuri din cauza lipsei lor de experienţă în ceea ce priveşte sexul opus. În cea mai mare parte a timpului, ei vor ezita să-şi manifeste interesul faţă de relaţia fată-băiat. Pe la vârsta de 14 ani, băieţii tind să-şi piardă pentru o vreme interesul faţă de fete. Unii dintre ei nu revin la acest interes până pe la vârsta de 17 – 18 ani. Alţii se angajează într-o serie de idile pe care le schimbă odată cu anotimpul. Ruperea unei astfel de relaţii nu pare să-i deranjeze deloc.

Sunt şi băieţi cărora le plac întâlnirile de grup dintre fete şi băieţi chiar pe la vârsta de 15 – 16 ani. Ei se simt mai în siguranţă atunci când nu sunt nevoiţi să se bazeze doar pe priceperea lor în ceea ce priveşte distracţia, conversaţia sau deprinderile sociale. Alţii însă se simt cel mai bine în cadrul unor relaţii „frate-soră”. Fiul nostru, Mark, a avut mai multe astfel de relaţii în perioada de mijloc a adolescenţei şi i-au prins foarte bine. El a învăţat cum gândesc şi cum se poartă fetele şi a realizat prietenii solide, care l-au ajutat să nu se lanseze prematur într-o relaţie de dragoste. Băieţii se bucură de camaraderii, dar vor renunţa la „soră” imediat ce aceasta începe să ia lucrurile mai în serios.

Sunt şi destui băieţi care se grăbesc să

realizeze relaţii stabile şi serioase. În marea lor majoritate, cei care aleg această cale se simt nesiguri de ei şi nu vor să facă efortul de a mai cunoaşte şi alte reprezentante ale sexului opus. Lipsa de încredere în priceperea şi capacitatea lor de a face cunoştinţă cu o altă persoană, de a purta o conversaţie, de a interacţiona, îi face să aleagă o relaţie stabilă, prin care să se protejeze de împrejurări noi, care le-ar putea accentua timiditatea şi simţământul de inferioritate.

Deşi celor mai mulţi dintre băieţii aflaţi la mijlocul adolescenţei le place tovărăşia fetelor, majoritatea dintre ei nu sunt pregătiţi pentru relaţiile serioase pe care fetele ar dori să le aibă. La 18 ani, Mark a început să iasă cu o faţă de aceeaşi vârstă cu el, care pur şi simplu îl împingea către căsătorie. El a temperat-o foarte bine şi şi-au continuat astfel relaţia instabilă încă vreo doi ani. Atunci când am discutat despre statutul relaţiei lor, l-am întrebat pe Mark dacă Sally tot îl mai grăbea spre căsătorie şi acum, la 20 de ani, aşa cum o făcea la 18. „O, nu”, mi-a răspuns el, „acum de-abia dacă mai aminteşte câteodată”. Cât de mult li se schimbaseră valorile şi interesele în aceşti doi ani! Începeau amândoi să se descopere pe ei înşişi şi nu mai aveau nevoie să privească la căsătorie ca la soluţia tuturor problemelor lor.

Ce le place fetelor la băieţi?

Aşa cum fetele vor să ştie ce aşteaptă băieţii

de la ele, tot aşa şi băieţii ar vrea să ştie ce doresc fetele de la ei. Ce vor fetele între 13 şi 18 ani de la un băiat? Le plac băieţii cuviincioşi, isteţi, perseverenţi, îndrăzneţi sau cei de modă veche? Până la urmă, vor sau nu să stea în preajma lor?

Haideţi să vedem cum se dezvoltă o fată în timpul pubertăţii, care începe pe la 12 ani şi jumătate. Acum începe ciclul menstrual şi tot acum se produc, o mulţime de schimbări ale corpului şi psihicului. Viaţa începe să aibă de acum o altă semnificaţie şi de acum încep să o intereseze băieţii.

Unele fete intră în pubertate încă de la 11 ani sau chiar mai devreme. Ele vor deveni interesate de sexul opus cam cu doi ani înainte ca băieţii să manifeste vreun interes faţă de ele. Aceasta le pune adeseori într-o situaţie jenantă, atât din punct de vedere social, cât şi emoţional. Părinţii şi colegii de vârsta ei s-ar putea să o considere „înnebunită după băieţi”, când ea nu face altceva decât să răspundă pur şi simplu schimbărilor care se petrec înăuntrul ei. Ea lasă în urmă copilăria, deci statutul de fetiţă, şi se îndreaptă către maturitate, către statutul de femeie. Părinţii ar trebui să fie mândri de dezvoltarea ei, în loc să-i facă şi mai dificilă această perioadă.

Fetelor le plac băieţii şi le vor da de ştire acest lucru pe diverse căi, mai mult sau mai puţin subtile. În general, fetelor le plac băieţii curaţi,

aranjaţi şi dichisiţi. Le plac bărbaţii care sunt cinstiţi, care îşi respectă promisiunile şi îşi duc planurile la îndeplinire. Ele vor un băiat care să fie punctual şi să vină atunci când a spus că vine, nu cu o oră mai târziu. Le plac cei care ştiu să întreţină o conversaţie şi să o facă interesantă, nelăsând totul pe seama lor. Nu le plac tinerii care vorbesc într-una şi se laudă tot timpul sau cei care devin geloşi şi posesivi atunci când se află într-un grup.

De asemenea, le plac tinerii care sunt cuviincioşi şi amabili, tinerii „de modă veche”, care le respectă ca persoane. Preferă băieţii care le respectă codul moral şi nu insistă să meargă mai departe. Se simt bine în prezenţa celor care se pricep să înţepe şi să tachineze, dar ştiu când să se oprească. Le plac băieţii care fac complimente sincere, care le apreciază farmecul, dar care ştiu să le preţuiască şi calităţile interioare. Fetele vor să iasă în societate cu tineri care cunosc bunele maniere. Îi preferă pe nefumători, pe cei care nu consumă băuturi alcoolice şi care nu folosesc droguri. Nu pot suferi băieţii care înjură, care sunt bădărani şi obraznici sau care spun glume murdare în prezenţa lor.

La ce vârstă ar trebui să începem să ne întâlnim cu cineva de sex opus?

Există două feluri de vârstă: una fizică şi una emoţională. Vârsta emoţională arată cât eşti de

matur, în ceea ce priveşte o prietenie cu o persoană de sex opus. Ea este cu mult mai importantă decât vârsta fizică. Deosebirile de vârstă emoţională variază foarte mult de la un tânăr la altul. Unii adolescenţi de 13 ani sunt la fel de stabili emoţional ca unii de 18 ani, în timp ce, printre tinerii de 18 ani, sunt unii care se poartă de parcă ar avea doar 13. Aşa că este dificil să răspunzi la această întrebare în termenii numărului de ani.

Dr. Thomas Poffenberger a realizat un studiu şi a descoperit că 13 % dintre elevii de liceu ieşeau cu prieteni de sex opus de la vârsta de 13 ani. El a mai constatat, de asemenea, că 5% dintre ei erau implicaţi în relaţii stabile chiar de la 12 ani, în timp ce 9 procente amânaseră aceasta până pe la 13 ani şi jumătate. Dacă luăm în consideraţie că vârsta medie la care încep fetele pubertatea este de 12 ani şi jumătate, în timp ce pentru băieţi ea este de 13 ani şi jumătate, ne dăm seama că un număr considerabil dintre cei cuprinşi în acest sondaj au contactat o prietenie cu o persoană de sex opus înainte de a intra în pubertate!

Studiul pe care l-am realizat eu a scos la iveală cam aceeaşi situaţie. Un procent nesemnificativ, de doar 2%, au afirmat că au început să se întâlnească cu prieteni de sex opus la vârsta de 10 – 12 ani, dar un sfert dintre ei o făcuseră pe la 13 – 14 ani. Atunci când au fost întrebaţi: „La ce vârstă credeţi că ar trebui să

începeţi să ieşiţi constant doar cu un singur prieten sau cu o singură prietenă?”, 11% dintre ei au sugerat că pe la 13 – 14 ani, în timp ce 67 de procente au apreciat că vârsta cea mai potrivită ar fi 15 – 16 ani. Restul celor intervievaţi au considerat că prietenia cu o persoană de sex opus n-ar trebui să înceapă înainte de 17 – 18 ani, sau chiar mai târziu.

Părinţii care le permit copiilor lor să iasă cu prieteni de sex opus înainte de pubertate sau, în unele cazuri, chiar îşi împing copiii către astfel de întâlniri, se comportă în mod iresponsabil. Pe de altă parte, părinţii care în mod arbitrar le refuză fiului sau fiicei lor să-şi facă o prietenă respectiv un prieten înainte de 16 sau chiar 18 ani, au aşteptări absurde.

Cu cincisprezece ani în urmă, vârsta acceptabilă pentru prima întâlnire era cea de 16 ani, dar acum tinerii îşi încep idilele ceva mai devreme. Lucrul acesta se datorează, în mare parte, afluenţei crescute a filmelor, a programelor de televiziune şi a celorlalte mijloace mass-media, din societatea noastră. Mulţi părinţi sunt de-a dreptul alarmaţi de această nouă tendinţă. Unele persoane bine intenţionate chiar au sugerat Congresului să dea o lege prin care să le interzică tinerilor să-şi facă prieteni de sex opus înainte de vârsta de 15 ani! Idilele precoce creează anumite probleme emoţionale şi de personalitate, dar o lege naţională în această privinţă nu reprezintă o

soluţie!

Dacă eşti fată şi ai între 12 şi 14 ani, probabil că eşti foarte nerăbdătoare să-ţi faci un prieten. Majoritatea fetelor de 13 ani se simt mai mature decât celelalte fete de vârsta lor şi de aceea se cred îndreptăţite la anumite privilegii în privinţa relaţiilor cu băieţii. Dacă această descriere ţi se potriveşte, iar părinţii tăi ţi-au pus anumite restricţii, aceasta se întâmplă nu pentru că ar vrea să-ţi refuze vreo plăcere sau pentru că ar fi prea „bătrâni" ca să te mai înţeleagă, ci pentru că ei ştiu prea bine ce te aşteaptă. Statisticile arată că, cu cât îţi faci mai devreme un prieten, cu atât te vei căsători mai timpuriu. Şi o altă realitate este aceasta: cu cât te căsătoreşti mai devreme, cu atât ai mai multe şanse să ajungi la divorţ.

Este cât se poate de normal ca băieţii şi fetele aflaţi la începutul sau mijlocul adolescenţei să manifeste interes faţă de sexul opus. Dacă nu manifestă niciun interes, atunci părinţii au motive serioase de îngrijorare! Dar dacă o lege naţională nu oferă soluţia pentru relaţiile prea timpurii dintre sexe, atunci care poate fi această soluţie? Răspunsul la această dilemă este destul de simplu. Fiecare organizaţie religioasă şi fiecare şcoală ar trebui să programeze activităţi recreative regulate pentru adolescenţi, prin care să-i ajute să-şi adapteze dorinţele astfel încât să se poată acomoda cu persoanele de sex opus. Aceste întruniri pot permite şi discuţii sau împrieteniri

între doi tineri de sex opus. Lucrul cel mai important este ca tinerii să fie împreună într-o atmosferă relaxantă şi sănătoasă, sub supravegherea potrivită a câtorva adulţi.

Părinţii ar trebui să susţină şi să încurajeze planurile care oferă acest tip de oportunitate socială. Ei ar trebui să facă chiar un pas mai departe. Dacă fiul sau fiica lor, manifestă interes faţă de o persoană de sex opus, părinţii pot să invite persoana simpatizată de copilul lor şi pe familia acesteia la o ieşire împreună, pentru un picnic, pentru o plimbare pe lac, într-o excursie la munte etc.

Conversaţia cu persoanele de sex opus

Dacă vrei să supravieţuieşti în lumea idilelor, trebuie să înveţi cum să vorbeşti cu persoanele de sex opus. Aici apar de obicei două probleme. Mai întâi, trebuie să avem în vedere că, atunci când bărbaţii vorbesc unul cu celălalt, ei discută de obicei despre maşini, sport, locuri de muncă sau femei. Maniera lor de conversaţie tinde să fie grosolană, adesea chiar vulgară. Când femeile stau de vorbă între ele, tendinţa lor este să discute despre haine, despre alţi oameni, despre relaţiile lor cu bărbaţii, despre reţete culinare sau despre cusut. De cele mai multe ori, ele se grupează pe „bisericuţe”. Evident că, dacă cele două sexe ar încerca să vorbească despre asemenea lucruri, s-ar plictisi teribil şi unii, şi ceilalţi. În al doilea

rând, nervozitatea şi timiditatea care apar atunci când suntem în situaţia de a sta de vorbă cu sexul opus ne fac să ne purtăm de multe ori prosteşte.

Atitudinea pe care o ai faţă de sexul opus este, de fapt, cu mult mai importantă decât cuvintele, pentru că ea îţi va determina comportamentul. Dacă un băiat este preocupat de sentimentele unei fete, el nu va vorbi cu ea într-o manieră vulgară şi nici nu va face glume necuviincioase. În schimb, va pune întrebări care să-l ajute să descopere ce fel de fată este şi ce o preocupă. Un bărbat care înşiră vrute şi nevrute, lăudându-se cu decoraţiile pe care le-a câştigat în armată sau cu banii pe care i-a câştigat dintr-o afacere recentă, nu arată a fi câtuşi de puţin interesat de prietena lui. Nimeni nu-l va considera bun în ceea ce priveşte conversaţia. În acelaşi fel, o tânără care este preocupată doar de coafura ei, de îmbrăcăminte, de a se confesa unei prietene sau de a face remarci usturătoare pe seama altor fete, îl va face pe prietenul ei să se simtă stânjenit. Şi ea, în aceeaşi măsură, trebuie să renunţe la o parte dintre propriile dorinţe şi preocupări pentru ca şi prietenul să se simtă bine.

Atunci când iniţiezi o conversaţie, pune întrebări care să-l încurajeze pe interlocutorul tău la un răspuns mai larg. De exemplu, dacă întrebi „Îţi place pizza?”, vei primi, cel mai probabil, un răspuns de genul „Da” sau „Nu”. O întrebare care să invite la discuţie ar trebui formulată cam aşa:

„Vorbeşte-mi despre mâncărurile tale preferate”. Poţi continua cu invitaţia de a spune mai mult: „Spune-mi mai multe despre aceasta!”, „M-ar interesa să-ţi cunosc părerea”, „Am impresia că ai mai avea ceva de spus pe tema aceasta” etc. Aceste răspunsuri oferă celeilalte persoane ocazia de a-ţi împărtăşi părerile şi preocupările ei. Disk-jockeii şi reporterii de ziar şi-au dezvoltat deprinderea de a pune astfel de întrebări. Aşa reuşesc să obţină informaţii interesante de la publicul lor. Şi tu poţi învăţa aceste deprinderi!

Pentru a-ţi manifesta interesul faţă de preocupările celeilalte persoane, va fi nevoie să-ţi concentrezi atenţia în mod deosebit în această direcţie. Concentrându-te doar asupra persoanei din faţa ta, vei pierde din vedere propria timiditate, pentru că, pe moment, nu ai timp să te gândeşti şi la tine. Cu cât vei fi mai puţin timid, cu atât vei fi mai puţin în pericol să faci gafe sociale. Timiditatea te face să vorbeşti prea mult, prea tare şi doar despre propria persoană.

Dacă eşti unul dintre aceia care devin teribil de nervoşi atunci când trebuie să discute cu o persoană de sex opus, încearcă să uiţi de tine şi să te gândeşti doar la persoana din faţa ta. Doar această singură strategie poate să schimbe radical atât modul în care te raportezi tu la ceilalţi, cât şi modul în care te acceptă ei pe tine.

Cum să-i propui cuiva o întâlnire (pentru

băieţi)

După ce aţi înţeles bazele conversaţiei cu o persoană de sex opus, următorul lucru, deosebit de important, este cum să inviţi o fată în oraş. Sunt o mulţime de lucruri de care trebuie să ţii cont şi o succesiune de evenimente care trebuie să aibă loc.

Pasul 1: Hotărăşte-te cu ce fată vrei să te întâlneşti. Probabil că va fi cineva pe care o consideri drăguţă şi atrăgătoare – o fată pe care o cunoşti, dar nu suficient de bine. Alegând-o pe ea, probabil că ai luat în considerare şi alte caracteristici, în afara aceleia că îţi place cum arată şi te atrage felul ei de-a fi. Gândeşte-te şi la caracteristicile ei morale şi la relaţia ei cu Dumnezeu. Dacă este deficitară în ambele privinţe, ar trebui să pui sub semnul întrebării motivele pentru care vrei să te întâlneşti cu ea.

Pasul 2: Ce ai vrea să faceţi la prima voastră întâlnire? Prima întâlnire trebuie să fie o activitate care să poată fi uşor acceptată de cineva ale cărei gusturi şi preferinţe nu le cunoşti prea bine şi, în acelaşi timp, o activitate care să vă permită să staţi de vorbă şi să vă cunoaşteţi mai bine. Cea mai uşoară primă întâlnire din lume este o invitaţie la un film, dar urmărirea unui film lasă prea puţin loc pentru a discuta subiecte care să vă ajute să vă cunoaşteţi mai bine.

Pasul 3: Unde va avea loc întâlnirea? Dacă vrei să luaţi împreună masa la un restaurant, va trebui să alegi locul şi ora. Dacă intenţionezi să participaţi la un eveniment sportiv, locul şi ora de desfăşurare ale acestuia au fost deja stabilite de alţii, în locul tău.

Pasul 4: Pune totul la punct. Notează-ţi ziua, ora şi locul pe o agendă, astfel încât să nu fie posibilă nicio confuzie. Apoi, pregăteşte şi un plan B, de rezervă. Cu alte cuvinte, în cazul în care ea te refuză, alege o altă activitate sau un alt loc. Fii pregătit dinainte. Dacă activitatea aleasă presupune rezervări, este timpul să cumperi deja biletele. Dacă nu ai propria ta maşină, trebuie să te gândeşti şi la un mijloc de transport.

Pasul 5: Propune-i fetei. Aceasta este cea mai complicată etapă a întregului proces, pentru că celor mai mulţi dintre noi ne este teamă de un eventual refuz. Caută o ocazie când să fie singură şi când să puteţi discuta fără să fiţi întrerupţi. Mulţi băieţi consideră că le este mai uşor să facă lucrul acesta prin telefon decât personal.

Atunci când îi propui întâlnirea evită întrebările de genul: „Ce planuri ai pentru duminică seara?” sau „Îţi place patinajul pe rotile?” Obiceiurile ei personale sau planurile ei de duminică nu sunt, deocamdată, treaba ta. În

orice caz, nu-i spune: „Hei, Judy, ce-ai zice să dăm o raită prin oraş sâmbătă seara?” Şi nu fi negativ: „Nu-i aşa că vrei să ieşi cu mine sâmbătă seara?”

Probabil că modul cel mai potrivit de a face o invitaţie ar fi ceva de genul: „Judy, aş vrea să putem ieşi undeva împreună, astfel încât să ne putem cunoaşte mai bine. S-a deschis un nou restaurant mexican. Tocmai am auzit că servesc acolo nişte specialităţi grozave şi m-am gândit că poate ţi-ar plăcea să mergem împreună”. Poartă-te şi vorbeşte ca şi când te-ai aştepta ca ea să-ţi accepte invitaţia, şi îţi vei mări şansele ca acest lucru să se întâmple.

Nu trebuie să-ţi fie frică de ea. Nu este altceva decât o altă fiinţă omenească, aşa cum eşti şi tu. Marea deosebire este aceea că ea este de sex feminin. Fereşte-te să vorbeşti prea repede sau să fii prea insistent. Altfel, probabil că va bate în retragere. Dacă te bâlbâi şi te porţi ca şi când nici tu nu ştii prea bine ce faci, o vei îndepărta şi nu va accepta niciodată să iasă undeva cu o persoană ca tine.

Propune-i întâlnirea cu câteva zile înaintea evenimentului la care te-ai gândit să participaţi. Dacă este vorba despre un banchet anual, care are loc duminică seara, ai face bine să nu aştepţi până sâmbătă seara ca să inviţi pe cineva; însă dacă plănuieşti doar să vă plimbaţi cu maşina la pădure sau pe malul unei ape, nu este nevoie să faci invitaţia cu trei săptămâni înainte. Cu cât ocazia

este mai oficială, cu atât trebuie să o inviţi mai din vreme. Întâlnirile mai neoficiale pot fi programate cu doar una până la cinci zile înainte.

Pasul 6: Dacă fata îţi răspunde afirmativ, înseamnă că ai reuşit. Evită însă să te arăţi prea recunoscător, astfel încât să nu ajungă să se mire de ce eşti atât de entuziasmat că te vei întâlni cu ea. Aceasta ar putea să o facă să creadă că nu ai mai ieşit niciodată cu nimeni! După ce acceptă să se întâlnească cu tine, adună-ţi gândurile şi asigură-te că i-ai oferit toate detaliile necesare şi că i-ai spus tot ceea ce trebuie să ştie. Dacă plănuieşti să o iei de-acasă cu o maşină decapotabilă, va avea nevoie de o eşarfă pentru păr, ca să nu i-l deranjeze curentul. De asemenea, rochia pentru un banchet diferă cu totul de costumaţia pe care ar purta-o la o partidă de golf.

Dacă te refuză, încearcă să nu te pierzi cu firea. Analizează ce fel de „Nu” ţi-a oferit. Au spus tonul şi atitudinea ei: „Nu, şi nu mai insista!” sau au spus: „Datorită unor circumstanţe care nu depind de mine, nu pot să merg cu ţine de data aceasta, dar mi-ar face plăcere să mă inviţi într-o altă ocazie!”?

„Nu, şi nu mai insista!” poate fi exprimat în cuvinte de genul: „Îmi pare rău, dar sunt ocupată” sau „Am alt program şi nu-l pot schimba”. Acest gen de răspunsuri vor să spună, de fapt, că nu are timp pentru tine şi că nici nu vrea să-şi facă.

Celălalt gen de refuz, „Datorită unor circumstanţe care nu depind de mine”, poate include: „Sunt ocupată joi seara, dar m-aş bucura să găsim o altă ocazie” sau „Mi-ar face plăcere să merg cu tine, dar am altceva programat pentru seara respectivă. Ce zici de o altă ocazie?” Dacă o fată îţi sugerează o alternativă, atunci poţi fi sigur că vrea să iasă cu tine.

Apropo, dacă o fată te refuză fără nicio explicaţie, nu face greşeala să o întrebi de ce. Nu ai niciun drept la această informaţie, doar în virtutea faptului că i-ai propus o întâlnire, iar ea nu este obligată să-ţi răspundă. Ar fi ceva cu totul deplasat să insişti.

Pasul 7: Dacă imaginea ta de sine este încă intactă şi încă îţi mai doreşti să ieşi cu cineva în oraş, atunci invită o altă fată. Dar nu cumva să laşi să-ţi scape vreo vorbă cum că ea ar fi a doua încercare! Sinceritatea şi felul deschis de a fi sunt bune până la un anumit punct, dar un astfel de adevăr i-ar răni sentimentele şi probabil că vei fi refuzat *din nou.*

Cum să accepţi o întâlnire

Prima întâlnire este la fel de tensionantă şi de exasperantă atât pentru fete, cât şi pentru băieţi. Am auzit despre o tânără care în ziua primei ei întâlniri i-a bulversat pe toţi ceilalţi membri ai familiei, cerându-le să-i satisfacă dorinţele, a

refuzat să ajute la treburile casei, pentru că trebuia să se pregătească pentru întâlnire, a strigat la toţi să o lase singură, ca să aibă linişte deplină, şi s-a încuiat în baie pentru mai multe ore. Aceasta este, totuşi, exagerare!

Scena 1: Sună telefonul. Răspunde mama ta şi spune că este pentru tine. Are o expresie amuzată pe faţă şi afişează un zâmbet complice. „Este un băiat!”, şopteşte ea cu subînţeles.

Scena 2: Gândurile încep să ţi se învălmăşească în minte, inima parcă-ţi bate în gât, iar pulsul are un ritm alert. În ciuda tuturor acestor emoţii, asculţi cu atenţie, pentru că trebuie să afli cine este şi ce doreşte.

Scena 3: Îi auzi vocea şi imediat îţi dai seama cine este. Ai fi dat orice ca să-ţi acorde puţină atenţie. În timp ce el te invită, ai doar câteva fracţiuni de secundă la dispoziţie ca să hotărăşti dacă accepţi sau nu să te întâlneşti cu el. (Se pare că nu există decât o singură cale de a lua o decizie în privinţa aceasta. Fă o înţelegere cu părinţii tăi de a nu accepta niciodată să ieşi cu cineva fără să le ceri, mai întâi, părerea. Aceasta s-ar putea să sune puţin cam copilăreşte, dar îţi va oferi timp să te interesezi cu privire la băiat, să te gândeşti la propunerea lui şi să cunoşti şi părerea altora despre persoana lui. Ce cunoşti, în realitate

despre el – reputaţia lui, caracterul, trăsăturile morale? De ce vrea să se întâlnească cu tine?)

Scena 4: Înainte de a-i da un răspuns, evaluează oferta. Este ceva la care ţi-ai dori să participi? Dacă ţi-a sugerat să mergeţi împreună la un concert rock, iar tu ai hotărât deja să nu participi niciodată la asemenea spectacole, va trebui să-i răspunzi în aşa fel încât el să înţeleagă că refuzul tău este în ceea ce priveşte concertele rock, şi nu persoana lui. Dacă este vorba despre o activitate sănătoasă, decentă, amuzantă, cu privire la care nu ai nicio reţinere, atunci, spune-i cât de mult te bucuri să poţi merge împreună cu el.

Scena 5: Verifică-ţi agenda, pentru a nu intra în conflict cu alte activităţi programate dinainte. Dacă nu poţi merge la ora propusă, nu este nimic deplasat să-i spui că te-ai bucura dacă aţi putea merge altă dată.

Scena 6: Dacă nu ai nicio obiecţiune cu privire la băiat, cu privire la caracterul lui sau la activitatea pe care ţi-a propus-o, atunci acceptă şi fă-o cu entuziasm (totuşi, fără să exagerezi). Dacă te arăţi prea indiferentă, băiatul ar putea trage concluzia că, de fapt, nici nu-ţi prea pasă dacă ieşi cu el sau nu.

Scena 7: Sună telefonul. Răspunde mama ta şi spune că este pentru tine. Are o expresie amuzantă pe faţă. Îţi dă receptorul şi spune: „Este un băiat care vrea să vorbească cu tine”. Inima îţi bate cu putere în timp ce iei receptorul. De data aceasta nu recunoşti vocea. După ce băiatul se prezintă, îţi dai seama că l-ai cunoscut la un curs la care ai participat semestrul trecut. Marea problemă: *Nu este cineva cu care ţi-ai dori să te întâlneşti.*

Atunci când refuzi o propunere de întâlnire, sinceritatea este întotdeauna cea mai bună alternativă, chiar dacă pe băiat s-ar putea să-l doară puţin. Evită să tot cauţi scuze, pentru că rareori atitudinea aceasta reprezintă o soluţie.

Un băiat tot suna o fată, încercând să obţină o întâlnire cu ea, în timp ce fata inventa scuze, una după alta. Într-o seară, el a sunat-o din nou, iar ea l-a refuzat, motivând că trebuie să se spele pe cap. El i-a spus: „Aşa mi-ai spus şi acum două zile”. Ea i-a răspuns: „Ei bine, în clipa când ai sunat, am decis să mă spăl şi în această seară”. El a prins mesajul.

Evită să spui: „Părinţii mei nu-mi dau voie”, dacă nu acesta este adevărul. S-ar putea să te vadă mergând la acelaşi eveniment împreună cu altcineva. De asemenea, nu spune: „Sunt ocupată astă-seară”, pentru că s-ar putea să te invite altă dată. Nu-i răspunde: „Sunt prietenă cu Charlie Brown”, dacă nu eşti cu adevărat; nu-i replica: „S-

o lăsăm pe altă dată!”, dacă nu vrei, în realitate, acest lucru. Evită remarcile sarcastice, de genul: „Ce, să ies cu tine?” sau „Cred că glumeşti!”, prin care l-ai umili. Faptul că nu doreşti să te întâlneşti cu el nu înseamnă deloc că el este o persoană lipsită de orice valoare. El te-a preţuit suficient de mult, ca să-ţi propună să ieşi cu el. Preţuieşte-l şi tu măcar atât cât să nu-i afectezi respectul de sine.

Nu spune: „Eu am stabilit o întâlnire cu Schip, pentru seara aceea, dar ştiu că lui Lori i-ar plăcea să iasă cu tine”. Nu încerca să-i pasezi vreo prietenă de-a ta în locul tău. Este de prost gust să procedezi astfel şi îl pui într-o postură tare neplăcută. Poate că nu este câtuşi de puţin interesat de Lori. Dă un răspuns simplu, explicându-i cât mai politicos cu putinţă de ce nu poţi să ieşi cu el. Ai putea spune ceva de genul: „Îţi mulţumesc că m-ai invitat, Ron, dar, pentru moment nu sunt pregătită pentru o astfel de relaţie cu tine”. Sau, dacă este cineva pe care-l cunoşti destul de bine, ai putea chiar să-i spui: „Am fost buni amici până acum şi ţi-am apreciat prietenia. Sper că nu mi-o vei lua în nume de rău, dar pentru moment nu mă simt pregătită pentru ceva mai mult. Decizia mea nu are nimic de-a face cu părerea pe care o am despre tine, ca persoană”.

În funcţie de cât tact ai, refuzul tău poate răni sau nu sentimentele celui care te-a invitat. S-ar

putea ca, pentru o vreme, să nu te poţi simţi în largul tău atunci când te afli în preajma lui, dar este mai cinstit să-l refuzi sincer, decât să-l ţii în tensiune şi să tot inventezi scuze vreme îndelungată. Respingerea nu este niciodată plăcută sau amuzantă; ea doare întotdeauna; dar va fi mult mai greu, şi pentru tine, şi pentru el, dacă îi vei oferi „minciuni convenţionale”, scuze inventate ad-hoc sau răspunsuri nesincere, pline de incertitudini. Un răspuns simplu şi politicos, prin care să-i oferi un motiv real, va reprezenta întotdeauna atitudinea cea mai potrivită.

Dacă este cineva care nu-ţi împărtăşeşte convingerile religioase, nu trebuie să spui: „Îmi pare rău, dar eu sunt creştină şi nu mă pot întâlni cu tine, pentru că tu nu eşti creştin”. O astfel de atitudine ar lăsa să se înţeleagă că te simţi cumva superioară celorlalţi. Atunci când refuzi să te întâlneşti cu o asemenea persoană, fă-o în aşa fel încât să nu dai impresia că faci pe sfânta. Este mai potrivit să-i spui că ţi-ai ales valorile personale şi ai hotărât să nu ieşi cu persoane care nu-ţi împărtăşesc credinţa. De asemenea, poţi să-i spui că ai făcut o înţelegere cu părinţii tăi să nu îţi faci prieteni băieţi care au valori spirituale diferite de ale tale. Dacă nu cunoşti prea bine persoana, astfel încât să-i ştii înclinaţiile spirituale, poţi să-i spui astfel: „Nu ştiu care este poziţia ta în problemele spirituale, dar, dacă vreodată vei vrea să o discuţi cu mine, aş fi fericită să stăm de

vorbă”. Acest răspuns poate pregăti calea pentru a-ţi împărtăşi idealurile religioase într-un mod pozitiv. Dacă persoana care te invită este cineva cu care oricum nu ţi-ai dori să ieşi vreodată, atunci nu trebuie să aduci în discuţie deloc problema religiei.

Şi încă un lucru: Atunci când vor să se întâlnească cu cineva, ambele sexe vor să iasă cu cea mai formidabilă persoană – bineînţeles! Este normal şi bine să fie aşa! Dar daţi-mi voie să vă sugerez că mulţi tineri se dovedesc a fi prieteni foarte agreabili, în ciuda faptului că poartă ochelari, că sunt scunzi, că sunt prea slabi sau prea graşi, că au acnee sau sunt timizi, că nu fac parte din „elită”, că nu sunt cotaţi drept o stea a atletismului sau o regină a frumuseţii. Uneori, „cel mai bun” încă nu a apucat să apară pe firmament. Este posibil să fi trecut cu vederea pe cineva cu un potenţial extraordinar, doar pentru că vrei atât de mult să te afişezi cu o persoană care să arate foarte bine, cu o persoană cu faimă, pe care ai pus ochii de multă vreme. Evită astfel de atitudini superficiale. S-ar putea să găseşti persoanele cele mai interesante tocmai sub ambalajele cele mai puţin atractive.

Unde să mergem? Ce să facem?

Peter: Prima mea întâlnire cu Petunia. O cină cu spaghetti şi un concert de muzică creştină. De-

abia aştept! Petunia este o fată extraordinară. Ce seară va fi!

La cină:

Petunia (în sinea ei): Vai de mine, ce maniere proaste are! Nici nu ştie cum să mănânce în public! Şi nu pare prea priceput nici în ceea ce priveşte conversaţia!

Peter (în sinea lui): Petunia nu este nici pe departe aşa de simpatică şi de amuzantă cum mi-am închipuit! A comandat o grămadă de mâncare, iar la preţurile astea ar face bine să mănânce până la ultima firimitură. (Tare) „Dă-mi şi mie nişte pâine!”

Petunia: Poftim.

La concert: **Peter:** Fainã muzicã, nu? **Petunia:** Da, chiar foarte bună.

În drum spre casă: **Peter:** Chiar mi-a plăcut muzica din seara asta. **Petunia:** Şi mie. **Peter:** Noapte bună! **Petunia:** Noapte bună!

Mai târziu:

Peter (în sinea lui): A fost prima şi ultima oară când am ieşit cu Petunia. E o bleagă.

Petunia (în sinea ei): N-aş mai ieşi cu Peter nici dacă m-ar implora în genunchi.

Aţi trăit vreodată o experienţă similară cu cea

a Petuniei şi a lui Peter? Probabil că tuturor ni s-a întâmplat. Aşteptăm cu nerăbdare să vină momentul, cheltuim o grămadă de bani şi, drept urmare, petrecem împreună un timp mizerabil. Şi apoi, când totul a trecut, nu înţelegem de ce a fost aşa. Îmbinarea personalităţilor joacă, desigur, un rol important, dar la fel de important este şi locul unde mergi şi ceea ce alegi să faci.

În esenţă, există două feluri de întâlniri:

(1) cea de tip spectator, pe parcursul căreia doar staţi şi urmăriţi un spectacol (privind sau ascultând).

(2) întâlniri care implică participare, în cadrul cărora sunteţi în mod activ implicaţi în recreerea care vă este pusă la dispoziţie sau pe care v-o creaţi singuri.

Întâlnirile de tip spectator includ filme, piese de teatru, concerte, evenimente sportive, vizionarea unui program TV, ascultarea unor discuri muzicale. Acest gen de întâlniri sunt foarte obişnuite, populare şi amuzante. De obicei, toţi sunt doritori să participe la o distracţie ca spectatori. Această alegere este frecventă în organizarea primei întâlniri, deoarece reduce stresul şi tensiunea pe care le implică susţinerea unei conversaţii. Mai mult decât atât, fiecare este sigur că se va descurca şi că ştie foarte bine ce are de făcut – să stea şi să urmărească prezentarea. Acesta este încă un avantaj în plus.

Pe de altă parte însă, evenimentele la care

participaţi ca spectatori sunt costisitoare, iar dacă urmăriţi pe altcineva interpretând, vă mai rămâne doar foarte puţin timp pentru conversaţie. Prin aceasta, unul dintre principalele scopuri ale întâlnirii este anulat, şi anume acela de a ajunge să vă cunoaşteţi mai bine unul pe celălalt. În plus, oricum stăm şi privim prea mult la ceea ce fac alţii. Postura de „spectator” contribuie foarte puţin sau aproape deloc la cultivarea simţămintelor de valoare personală; ea cere foarte puţină creativitate şi vă face să vă plictisiţi unul de celălalt mult mai repede decât aţi face-o în timpul altor genuri de activitate.

Întâlnirile care implică participarea activă pot include jocul de golf sau de tenis, o plimbare cu canoea, vizitarea unui muzeu, a unor galerii de artă sau a grădinii zoologice, un plan de a pregăti împreună o masă etc. Acest gen de întâlniri conduc rareori la plictiseală. Ele vă oferă ocazia de a vă pune în valoare priceperea şi talentele şi vă dau mult mai puţine ocazii pentru dezmierdat sau pentru tentaţii sexuale. În plus, o astfel de întâlnire vă va consolida simţământul valorii personale, pentru că vă va dezvolta talentele şi priceperea şi vă va oferi ocazia să vă cunoaşteţi mai bine. De obicei, întâlnirile care implică o participare activă sunt mult mai puţin costisitoare şi vă permit să vă cunoaşteţi într-o măsură mult mai mare decât o fac întâlnirile la care sunteţi doar spectatori.

Întâlnirile care implică participare activă cer, însă, o investiţie din ambele părţi. Mulţi tineri sunt leneşi şi lipsiţi de creativitate. Ei preferă să aleagă întotdeauna calea cea mai uşoară de a ieşi dintr-o astfel de situaţie – stând şi urmărind un program, în loc să plănuiască o activitate. Nu aţi prefera un picnic sau o excursie la munte în loc să staţi acasă şi să vă uitaţi la televizor? Cu siguranţă că unii oameni consideră că nu sunt buni la bowling, canoe sau navigat. Ei au tendinţa de a se feri să intre în competiţie cu cineva care ştie să vâslească, să joace bowling sau să navigheze.

Din moment ce activităţile care cer participare oferă mai multe avantaje decât distracţiile de tip „spectator”, ar trebui ca ele să fie prioritare în planurile voastre pentru o întâlnire în doi. Chiar şi pentru prima întâlnire, dacă poţi găsi ceva care să nu ridice semne de mirare pe faţa partenerei sau a partenerului prezumtiv, nu ezita să alegi o astfel de activitate.

Eşti deja familiarizat cu întâlnirile la care cei doi sunt simpli spectatori şi cu ceea ce includ ele, aşa că nu voi mai insista cu alte sugestii. Dar, uneori, tinerii au nevoie de puţin ajutor pentru a se gândi la întâlniri, mai creative. Iată câteva idei:

— Participaţi la un cros pe schiuri;

— Luaţi lecţii de tenis, de golf sau de înot;

— Jucaţi ping-pong, crochet sau jocul cu aruncarea inelelor;

— Citiţi o carte împreună;

— Mergeţi la patinaj pe gheaţă sau pe rotile;

— Uitaţi-vă împreună în albumele de fotografii ale familiilor voastre;

— Încercaţi să realizaţi împreună un lucru care cere măiestrie;

— Faceţi o îngheţată de casă;

— Vizitaţi un alt oraş;

— Mergeţi la un picnic;

— Mergeţi să faceţi fotografii;

— Spălaţi maşina împreună şi bucuraţi-vă de o bătaie cu apă;

— Reparaţi împreună o piesă de mobilier;

— Ieşiţi la alergat;

— Faceţi o drumeţie la munte;

— Cumpăraţi un bilet de autobuz şi faceţi un tur complet al oraşului;

— Plimbaţi-vă cu bicicleta;

— Mergeţi să vă uitaţi în vitrinele unor magazine de antichităţi;

— Vizitaţi un muzeu sau o grădină zoologică;

— Plimbaţi-vă printr-un cimitir şi citiţi inscripţiile de pe pietrele funerare;

— Gătiţi împreună o mâncare;

— Ieşiţi cu părinţii la o plimbare;

— Împrumutaţi o armă cu aer comprimat şi mergeţi într-un loc sigur, unde puteţi ochi cutii de conserve;

— Mergeţi la plajă sau într-un complex comercial şi împărţiţi literatură religioasă;

— Vizitaţi un sanatoriu sau mergeţi acasă la o

persoană singură. Fiul nostru, Rodney, a reuşit întotdeauna să găsească o cale creativă de a petrece timpul atunci când cerea vreunei fete să iasă cu el. Într-o ocazie, el şi-a invitat prietena la o plimbare cu motocicleta şi la un picnic în pădure. În ziua aceea a plouat, dar ei au mers, totuşi, au făcut un mic adăpost şi au aprins un foc, după care au mâncat cuibăriţi la căldura flăcărilor. (L-am întrebat ce serveau atunci când invita o fată la o astfel de întâlnire şi el a spus – jeleu de fructe, pe care îl prepara el însuşi, la internat, cartofi prăjiţi, mere şi fursecuri sau biscuiţi.) Petreceau un timp plăcut împreună şi reuşeau să se cunoască mai bine unul pe celălalt, în ciuda împrejurărilor nefavorabile.

Întâlnirile de genul acesta, care cer participare efectivă, nu numai că sunt amuzante, dar stimulează şi creativitatea. Sunt educative, dezvoltă tendinţa de a fi de folos celorlalţi, sunt mai relaxante şi mai puţin egoiste. În esenţă oferă cuplului posibilităţi unice de a se cunoaşte mai bine unul pe celălalt, fără să se grăbească. Cele mai multe dintre ele sunt necostisitoare sau chiar gratuite. Este posibil, însă ca unele persoane să se simtă prea inhibate, ca să încerce o întâlnire participativă, astfel că, în cazul lor, nu este o idee bună ca prima întâlnire să fie una de genul acesta. Dar mulţi tineri vor saluta cu plăcere o schimbare de ritm, iar acest gen de activităţi interactive sau de implicare cu o persoană de sex opus vor anima

şi vor înviora relaţia dintre un băiat şi o fată, care se întâlnesc regulat.

Nu am menţionat evenimentele sociale semnificative – banchete şi toate celelalte de felul acesta. Pentru mulţi, astfel de ocazii constituie, de obicei, prima întâlnire. O astfel de întâlnire oferă siguranţă, pentru că presupune un însoţitor. Ea îţi oferă timp şi posibilităţi de a sta de vorbă cu partenerul sau cu partenera cu care ai venit. Probabil că vă veţi afla în mijlocul prietenilor care vor contribui şi ei la conversaţie şi vă vor face să vă simţiţi mai în largul vostru. Cu toate acestea, astfel de ocazii pot fi costisitoare şi încurajează încercările de a vă impresiona unul pe celălalt. Un alt dezavantaj vine din faptul că vă aflaţi în tovărăşia unor persoane care vă cunosc foarte bine, iar acestea pot să remarce: „Ia uite cu cine iese cutare!”

Să te săruţi sau nu

După prima lor întâlnire, Sam a condus-o pe Susie până la uşă. Se simţise bine în prezenţa ei şi a luat-o de mână. „Este o tipă drăguţă”, se gândea el. „Ne-am distrat bine împreună. Mi-ar plăcea s-o sărut de noapte bună”.

Inima lui Susie parcă a stat o clipă în loc atunci când Sam a luat-o de mână. Ea a anticipat ceea ce avea să urmeze şi l-a lăsat să o sărute. După ce a intrat în casă, s-a aruncat pe pat şi mintea a început să-i colinde. D-R-A-G-O-S-T-E! În

sfârşit, era îndrăgostită şi Sam o iubea şi el!

În drum spre casă, Sam se gândea: „Mi-a plăcut Susie, m-am simţit bine cu ea. Întâlnirea cu o fată este ceva interesant, aşa că voi continua. Bineînţeles că n-am de gând să mă leg de nimeni sau să-mi creez obligaţii”.

Manifestările de afecţiune pot avea semnificaţii diferite. Însemnătatea unei strângeri de mână sau a unui sărut variază de la persoană la persoană. De obicei, fetele au tendinţa să acorde o mai mare importanţă unui sărut decât o fac partenerii lor. În cazul de mai sus, Susie se mai sărutase doar cu un singur băiat – primul ei prieten stabil. De cealaltă parte, Sam se întâlnise cu mai multe fete astfel că, pentru el, o sărutare de primă-întâlnire însemna cu mult mai puţin decât o prietenie afectuoasă şi stabilă. El nu luase lucrurile atât de în serios ca Susie.

Imaginaţi-vă ce s-ar putea întâmpla în continuare în cazul lui Sam şi al lui Susie. Dacă ea crede că a găsit adevărata dragoste, atunci când va încerca să-i dea de înţeles aceasta lui Sam, el va bate în retragere. Atunci ea va crede că lui nu i-a plăcut deloc de ea şi va ajunge la concluzia că toţi bărbaţii nu vor de la femei altceva decât sex.

În realitate, niciuna dintre percepţii nu poate fi întru totul exactă. În general vorbind, băieţii caută demonstraţii de afecţiune, pentru că le consideră amuzante. Cu toate acestea, fetele interpretează afecţiunea drept dragoste. Ambele

sexe trebuie să cunoască perspectiva celuilalt şi să nu atribuie o mai mare semnificaţie anumitor gesturi decât a intenţionat celălalt să comunice.

Dacă un cuplu de-abia a început să iasă împreună şi cei doi încep prea devreme cu astfel de gesturi de afecţiune, în curând se vor confrunta cu anumite probleme. Unul dintre principalele scopuri ale întâlnirii este ca cei doi să ajungă să se cunoască mai bine. Evident că, dacă petreci cea mai mare parte a timpului cu mângâieri şi îmbrăţişări, va fi foarte greu să te mai angajezi în comunicare verbală (chiar dacă o impresionantă comunicare non-verbală tocmai este în desfăşurare). Relaţia voastră va tinde să rămână la un nivel foarte superficial. Nu vreau să spun că un băiat şi o fată care ies împreună pentru prima dată nu ar trebui cu niciun chip să se ţină de mână, dar amânarea pentru încă puţin a acestor gesturi va ajuta cuplul să-şi dezvolte o relaţie mai echilibrată. De multe ori, o relaţie de prietenie foarte bună a fost ruinată prematur, deoarece cuplul a fost preocupat mai mult de astfel de manifestări de afecţiune.

Cum să obţii o întâlnire

Fie că eşti băiat, fie că eşti fată, alege pe cineva care se află cam la acelaşi nivel cu tine în ceea ce priveşte experienţa întâlnirilor. Un student din anul I la colegiu, care încearcă să „agaţe” pe cineva din ultimul an, iese din mediul lui. Când îţi

alegi un prieten sau o prietenă care are aproximativ aceeaşi experienţă ca şi tine în privinţa întâlnirilor, atunci amândoi puteţi învăţa şi creşte împreună, riscând cât mai puţină frustrare şi durere cu putinţă. Înainte de a începe să ieşiţi împreună, stabiliţi prietenii. Trebuie să ştii ce înseamnă să fii prieten cu cineva, cum trebuie să-l tratezi, să-l ajuţi şi să-i împlineşti nevoile. De-abia după ce ai învăţat cum să fii prieten, eşti pregătit să te întâlneşti cu cineva de sex opus.

Băieţi, majoritatea fetelor au propriile lor aşteptări despre cum le-ar plăcea să fie abordate în vederea unei întâlniri. În general, unei fete nu îi place să o iei pe nepregătite şi, fără niciun semn prealabil, care să îi dea de înţeles ce intenţie ai, să vii şi – bum! – să o inviţi în oraş. În cele mai multe cazuri, ea ar prefera ca mai întâi să îi acorzi puţină atenţie. Salut-o de câteva ori şi ia-o deoparte pentru o mică discuţie în doi. Cu alte cuvinte, o fată aşteaptă ca mai întâi să fii prietenos faţă de ea şi să pregăteşti astfel invitaţia de a ieşi împreună.

În zilele noastre, multor fete li se pare ceva normal să sune un băiat şi să-l invite în oraş, însă majoritatea băieţilor încă preferă să fie ei cei care să facă această propunere. Cu toate că astăzi întâlnirile nu mai sunt nici pe departe la fel de formale şi de strict organizate ca înainte, într-un sondaj recent, efectuat de revista *Seventeen,* pe

un număr de 1005 fete, 64 % dintre ele au spus că nu au propus niciodată unui băiat să iasă împreună. (Aproape 71 % dintre fete aveau, la ora aceea, un prieten cu care se întâlneau.) Doar un nesemnificativ procent de 2% obişnuiau să invite un băiat la întâlnire. Chiar şi studentele de la colegiu, care au un comportament mai degajat, adoptă în această privinţă modelul tradiţional. Mai mult de jumătate dintre ele nu ceruseră niciodată întâlnire unui băiat şi doar 10 % o făcuseră uneori.2

Fetele care devin prea agresive în felul de a se purta cu băieţii îi sperie şi îi îndepărtează. (Băieţii sunt şi aşa puţin cam speriaţi de felul de-a fi al fetelor! Acesta este motivul pentru care unii dintre ei nu ies deloc cu fetele. Tinerele uită adesea că un băiat îşi pune în joc masculinitatea şi se expune riscului de a fi refuzat atunci când face o invitaţie. Refuzul doare şi de aceea mulţi băieţi nu-şi vor asuma riscul decât dacă au motive serioase să creadă că fata va accepta.)

Dar vremurile se schimbă şi o fată are astăzi multe posibilităţi pe care cu câţiva ani în urmă nu le-ar fi avut. Unele şcoli iniţiază un „weekend pe dos” sau o „zi anapoda”, în care totul este invers decât de obicei. Fetele îi invită pe băieţi, achită biletele de intrare sau consumaţia la cofetărie, îi ajută să-şi îmbrace paltoanele, le duc cărţile sau le deschid uşa la maşină. Astfel de ocazii pot fi deosebit de amuzante şi pot reprezenta ocazii

potrivite, când o fată să-l invite la întâlnire pe băiatul pe care a pus ochii. Cu toate acestea, atunci când o fată face primul pas, ea trebuie să fie foarte subtilă sau să găsească o cale prin care să-l facă pe băiat să creadă că a fost ideea lui.

Însă o fată poate folosi o mulţime de metode prin care să-i arate unui băiat că este interesată de el. Poţi aranja să te aşezi lângă el sau vizavi de el. Încearcă să-i surprinzi privirea şi să-i zâmbeşti. Ochii tăi pot să-i comunice mult. (Atenţie: Nu exagera!) El va prinde mesajul. Un băiat obişnuia să se aşeze lângă cel mai bun prieten al lui şi îi spusese acestuia să-i dea câte un ghiont ori de câte ori fata de vizavi se uita la el.

Dacă porţi o conversaţie cu el, acordă-i atenţie în timp ce-ţi vorbeşte. Arată-te interesată de ceea ce îţi spune. Acest lucru îl impresionează pe un bărbat. Uneori, o prietenă poate transmite o informaţie aşa cum trebuie. Asigură-te că această persoană poate face o aluzie cu mult tact, altfel s-ar putea să te afli într-o situaţie mai rea decât la început.

Înscrie-te în acelaşi club sau angajează-te în activităţile la care participă şi el. Cere-i ajutorul la lecţii sau pentru un proiect la care lucrezi. Organizează o petrecere care să includă câteva cupluri, dar şi câteva persoane fără partener, astfel încât oamenii să nu se vadă obligaţi să stea doi câte doi. Participă la întâlniri de grup şi mergi acolo unde se adună de obicei tinerii – petreceri,

evenimente sportive sau activităţi ale bisericii. Ia legătura cu un cuplu de prieteni şi plănuiţi un picnic împreună. Invită câţiva prieteni să vi se alăture. (Amănunt: ai grijă să nu fie un număr par, ca să eviţi tensiunea găsirii unei perechi.)

Fetele se simt mai degajate, dacă se păstrează un echilibru, în privinţa rolurilor şi lucrul acesta poate fi benefic. Unele fete vor să-şi plătească chiar şi partea lor de cheltuială în activităţile la care participă împreună cu partenerii lor. În acelaşi timp până şi unii dintre băieţii plini de orgoliu bărbătesc, nu mai consideră aspectul financiar drept un tabu. Atât fetele, cât şi băieţii de astăzi sunt mai puţin interesaţi de rolurile stricte ale prieteniei decât erau cei de odinioară. Astăzi, în relaţia de prietenie dintre un băiat şi o fată, este mai important ca cei doi să se susţină unul pe celălalt decât să fie prea conştienţi cu privire la care sex s-ar cuveni să facă lucrul respectiv.

Caracteristicile unui bun partener

Un studiu interesant a relevat că 90 % dintre studenţii intervievaţi considerau că sunt nişte „buni” parteneri de întâlnire. Cu toate acestea, atunci când aceiaşi băieţi şi aceleaşi fete au fost întrebaţi unii cu privire la ceilalţi, ei au fost foarte critici cu privire la calităţile şi abilităţile partenerilor în a face o întâlnire reuşită! Fetele le reproşau lipsa de respect şi de curtoazie, alături

de un comportament bădăran şi necuviincios, manifestate prin consumul de alcool, limbaj urât, folosirea drogurilor şi a tutunului; eşecul de a organiza o întâlnire în care fata să hotărască; încercări agresive de a o îmbrăţişa încă de la prima întâlnire şi prea multă lăudăroşenie şi egocentrism.

Băieţii s-au plâns că fetele sunt greu de mulţumit, încrezute, egoiste şi prefăcute; se poartă asemenea unor „căutători de aur”; acordă prea multă importanţă „popularităţii” atunci când îşi aleg partenerii; insistă ca întâlnirea să li se propună cu foarte mult timp înainte şi, de obicei, întârzie foarte mult la întâlnire.

Când cel care a realizat studiul i-a întrebat pe studenţi cu privire la calităţile şi valorile pe care le apreciază cel mai mult, atât în cazul întâlnirilor ocazionale, cât şi în al celor stabile, au ieşit ca predominante următoarele şapte trăsături (le-am scris în ordinea apărută în sondaj):

1. Sănătate fizică şi mintală;
2. Să fie demn (a) de încredere;
3. Frumuseţe în înfăţişare şi atitudine;
4. Vorbire şi acţiuni curate;
5. O fire plăcută şi simţ al umorului;
6. Înţelepciune şi chibzuinţă; 7. Comportament matur, corespunzător vârstei.

Deci succesul în prietenia cu o persoană de sex opus depinde în mare măsură de personalitate, comportament şi înfăţişare. Totuşi,

vă rog să reţineţi că toate aceste lucruri sunt determinate de concepţia pe care o aveţi cu privire la voi înşivă. Toate sfaturile despre ce să faci şi ce să nu faci pentru a avea în viitor o întâlnire reuşită şi o relaţie de prietenie reuşită, nu vă vor fi de niciun folos dacă nutriţi simţăminte negative cu privire la voi înşivă. Cui îi place să stea în preajma unei persoane care se desconsideră pe sine şi îi desconsideră şi pe ceilalţi sau care nu se acceptă pe sine şi nu are

Încredere în capacitatea sa de a face diferite lucruri? O persoană cu simţăminte pozitive în ceea ce priveşte propria valoare poate fi un partener de întâlnire mult mai bun.

Cercetarea de sine înainte de momentul primei întâlniri cu un prieten de sex opus este esenţială, dar te poţi evalua pe tine însuţi chiar dacă eşti deja implicat într-o astfel de relaţie. Priveşte-te şi ascultă-te mai ales atunci când te afli în preajma prietenilor. Ţi-ar plăcea să stai cu tine însuţi? Informaţiile pe care le capeţi cu privire la propria persoană vor arăta cât de pregătit eşti pentru a te implica pe viitor într-o relaţie de prietenie cu o persoană de sex opus.

Interdicţiile

„Dragă familie Van Pelt.

Părinţii mei sunt imposibili! Nu mă lasă să întârzii niciodată în oraş, după miezul nopţii. În zilele noastre, aşa ceva este ridicol. Adesea mă

văd nevoită să plec de la o petrecere tocmai când distracţia este în toi. Este aşa de jenant! Tata spune că nu vrea să intru în vreo încurcătură. Aceasta mi s-ar putea întâmpla la fel de bine înainte de miezul nopţii, ca şi după miezul nopţii. Ştiu că se cuvine să-mi ascult părinţii, dar trebuie să o fac chiar şi atunci când ei nu sunt rezonabili?”

Cum ar trebui să reacţioneze tinerii, atunci când li se pare că părinţii lor adoptă o poziţie nerealistă, stabilind o serie de interdicţii şi de reguli în ceea ce priveşte participarea lor la diverse întâlniri? Probabil că, cel mai adesea, atunci când părinţii voştri vă stabilesc interdicţii şi reguli în ceea ce priveşte ora când trebuie să fiţi acasă, ei se gândesc la vremea când ei înşişi erau la vârsta voastră şi la ceea ce făceau ei după miezul nopţii! Amintirile acelor vremuri îi urmăresc şi ar vrea să-şi protejeze propriii copii de anumite greşeli pe care ei înşişi le-au făcut – şi aceasta indiferent dacă tinerii care le sunt copii doresc sau nu o astfel de protecţie.

Uneori, o regulă simplă, precum „Trebuie să fii acasă până la miezul nopţii”, vă poate scuti de multă suferinţă. Acele petreceri care la miezul nopţii sunt în toi mă deranjează. Ce se întâmplă

Într-o astfel de petrecere care de-abia atunci începe cu adevărat? Indiferent care ar fi activitatea, nu ar putea avea loc mai devreme? Multe momente intime încep după miezul nopţii.

Evident, dacă eşti singur alături de o persoană de sex opus pentru un timp mai îndelungat, până după miezul nopţii, toate hotărârile prealabile cu privire la cât de departe puteţi merge se pierd foarte uşor în starea de excitare care există.

Fără îndoială că există o mulţime de alte lucruri de făcut după miezul nopţii decât aceste gesturi de manifestare a afecţiunii. Dacă simţiţi cu adevărat că părinţii voştri vă tratează nepotrivit prin impunerea anumitor restricţii, cereţi-le să discute cu voi regulile respective. Explicaţi-le exact ce plănuiţi să faceţi după miezul nopţii, de ce nu vă puteţi întoarce acasă mai devreme, cât de stânjenitor este pentru voi să vă scuzaţi şi să plecaţi din mijlocul prietenilor, precum şi timpul exact când veţi fi acasă.

Dacă în trecut nu aţi dovedit că sunteţi nişte persoane demne de încredere – dacă aţi întârziat în repetate rânduri după ora stabilită mergând în locuri unde aţi spus că nu vă veţi duce şi făcând lucruri pe care aţi promis că nu le veţi face – nu vă aşteptaţi ca rugăminţile voastre de îngăduinţă să-i impresioneze pe părinţi. Dacă vreţi să dovediţi că meritaţi încrederea lor, atunci va trebui să fiţi cu adevărat demni de încredere. Părinţii voştri se vor arăta mai dispuşi să vă asculte punctul de vedere atunci când le propuneţi voi un acord în ceea ce priveşte întâlnirile voastre cu prietenii de sex opus.

Nu uitaţi, părinţii care v-au dat naştere şi v-

au crescut pot să vă cunoască mai bine decât vă cunoaşteţi voi înşivă!

Prieteniile interrasiale

Aproape un sfert dintre cele 1005 fete intervievate în sondajul efectuat de revista *Seventeen* se întâlneau cu cineva de altă rasă. Aproape 50 de procente dintre cele de culoare trecuseră linia rasială, în comparaţie cu numai 20 de procente dintre fetele albe. Cel mai adesea, în întâlniri interrasiale erau implicate fetele care erau departe de casă sau cele care depăşiseră vârsta de 20 de ani. 47 % dintre tinerele intervievate au declarat că nici măcar nu se gândeau la posibilitatea implicării lor într-o prietenie interrasială.3

Biblia nu vorbeşte despre problema prieteniilor şi a căsătoriilor interrasiale. Ea este explicită doar asupra faptului că cei „credincioşi" nu ar trebui să se unească în căsătorie cu „necredincioşii". Cu toate acestea însă, prieteniile interrasiale prezintă anumite probleme. Cuplurile interrasiale vor întâmpina împotrivire, cel mai probabil din partea ambelor perechi de părinţi – iar aprobarea părinţilor deţine o influenţă foarte ridicată când este vorba despre succesul în căsătorie. Dacă spui: „Stai puţin, eu doar ies din când în când cu această persoană, nu mă căsătoresc cu ea!", înseamnă că nu eşti suficient de matur (a) ca să-ţi dai seama că aceste întâlniri

pregătesc cadrul pentru căsătorie. Dacă te angajezi într-o prietenie interrasială, vei avea de făcut faţă la o mulţime de presiuni, de suportat un stres continuu şi de înlăturat o mulţime de bariere.

Când părinţii nu sunt de acord cu relaţia, respingeţi ideea de a merge la întâlnire pe furiş. Menţinerea unei prietenii împotriva dorinţei părinţilor vă va împovăra cu simţăminte de vinovăţie şi vă va crea şi mai multe probleme. Dacă simţiţi impulsul de a etala faptul că iubiţi o persoană de altă rasă, ar fi mai bine să vă luaţi timp şi să mai aruncaţi o privire asupra relaţiei voastre. În cazul când ieşiţi împreună doar ca să demonstraţi ceva, este foarte probabil că vă îndreptaţi spre un dezastru.

Oare chiar contează religia?

În timp ce clericii, consilierii în probleme maritale şi părinţii continuă să dezbată argumentele pro şi contra unei căsătorii cu cineva de altă religie, tendinţa de a se realiza astfel de căsnicii este în continuă creştere. Estimările curente arată că unul din patru evrei se căsătoreşte cu un ne-evreu şi că unul din doi catolici şi protestanţi se căsătoreşte în afara religiei lor.4

Când revista *Seventeen* a intervievat 200 de adolescente din diferitele părţi ale ţării despre părerea lor cu privire la prietenia cu un băiat şi la

legătura acesteia cu religia, 97 % dintre ele au răspuns că, în ceea ce le priveşte, nu cred că religia ar trebui să joace vreun rol în alegerea persoanei cu care se întâlnesc. Nu toate aceste adolescente doreau ca relaţia lor „interconfesională” să conducă la căsătorie, dar chiar şi în acest caz, mai mult de 75 % dintre ele au spus că nu ar avea nimic împotrivă să se căsătorească cu cineva dintr-un mediu religios diferit.5

S-o luăm, de exemplu, pe Shelly. Ea spune: „Da, sunt prietenă cu Jeff. Ştiu că el nu este creştin. Eu doar ies cu el din când în când. Nu mă căsătoresc cu el. Acum nu am pe altcineva cu care să mă întâlnesc şi să ies undeva. Este singurul din preajma mea şi, dacă vreau să am pe cineva cu care să mă întâlnesc, atunci trebuie să-l accept pe el”.

Pentru că nu există niciun verset biblic care să spună: „Să nu mergi la întâlnire cu un necreştin”, trebuie totuşi să căutăm nişte principii scripturistice care să ne ajute să tragem o concluzie corectă în această privinţă. Cu toate acestea, există în Biblie anumite pasaje care învaţă că un „credincios” nu ar trebui să ia în căsătorie un „necredincios”. Să citim, spre exemplu, 2 Corinteni 6, 14: „Nu vă legaţi cu cei necredincioşi; căci ce tovărăşie este între neprihănire şi fărădelege? Sau ce prietenie poate exista între lumină şi întuneric?” (N.A.S.B.).

Expresia „Nu vă legaţi” este tradusă în versiunea King James (şi Cornilescu, în lb. română) cu „Nu vă înjugaţi la un jug nepotrivit”.

Dacă înhămaţi un măgar şi un cal să tragă împreună la o căruţă, probabil că se vor smuci sau vor trage în direcţii diferite – încercând orice numai ca să scape unul de celălalt. Sau, pentru că picioarele calului sunt mai lungi decât cele ale măgarului, s-ar putea să meargă în cerc. Oricare ar fi rezultatul, un lucru este sigur: nu vor face o echipă prea reuşită.

În acelaşi fel, a intra într-o relaţie de prietenie cu o persoană de sex opus care nu împărtăşeşte convingerile tale religioase înseamnă a-ţi atrage singur o mulţime de probleme. O vreme vei rezista, dar cu timpul, procesele logice din mintea ta câştigă bătălia şi începi să petreci tot mai mult timp cu această persoană. Apoi, ajungi să te întrebi dacă nu cumva cazul tău este unul aparte. S-ar putea să fie cea mai extraordinară relaţie pe care ai avut-o vreodată şi, înainte să-ţi dai prea bine seama, ajungeţi să vă iubiţi profund.

O dată ce eşti îndrăgostit, încep problemele. Vei simţi că se trage de tine în direcţii opuse. În cele din urmă, va veni un timp când va trebui să faci o alegere. Conştient sau nu, va trebui să alegi între Dumnezeu şi prietenul sau prietena ta. Dacă îl alegi pe Dumnezeu, te vei simţi rănit emoţional, pentru că vei pierde afecţiunea cuiva pe care îl iubeşti. Dar dacă îl alegi pe prietenul tău mai

presus de Dumnezeu, atunci vei fi rănit spiritual, pentru că ai aşezat relaţia ta cu o altă fiinţă omenească înaintea celei cu Creatorul tău. Dacă alegi a doua alternativă, s-ar putea să descoperi că-ţi pierzi rapid interesul pentru lucrurile spirituale şi în curând te vei împietri şi vei deveni indiferent faţă de orice fel de aspecte spirituale. Încerci să te convingi singur că eşti fericit în alegerea pe care ai făcut-o, dar undeva, înăuntrul tău, ştii că, atunci când nu stai bine din punct de vedere spiritual, nu poţi să fii bine în niciun alt domeniu al vieţii.

Căsătoria trebuie să fie o relaţie bazată pe unitate emoţională, fizică şi spirituală. O dată ce te căsătoreşti, vei avea de luptat împotriva a tot felul de adversităţi şi influenţe care îţi vor solicita toate resursele pentru a le putea face faţă. Adesea, tinerii resping această idee. O fată spunea: „Dacă iubesc un bărbat, credinţa lui nu are importanţă. Religia nu contează – dragostea este ceea ce contează!” Un tânăr a afirmat: „Relaţia de căsătorie este între tine şi partenera ta, iar relaţia religioasă este între tine şi Dumnezeu. Cele două sunt diferite!”

Dacă vrei să întemeiezi un cămin, considerând că te vei putea bizui doar pe puterile tale în momentele de criză, eşti liber să încerci. Dar toate dovezile şi statisticile te contrazic. În medie, cam una din două căsătorii se sfârşeşte prin divorţ. Însă, după cum afirmă Billy Graham,

acolo unde rugăciunea şi momentele de devoţiune familială fac parte din viaţa de fiecare zi, doar una din 400 de căsătorii se destramă. Vă puteţi potrivi foarte bine din punct de vedere emoţional şi fizic, dar fără unitate spirituală şansele de reuşită sunt extrem de reduse. Şi atunci, ce nebunie să îţi asumi un asemenea risc!

Josh McDowell, un cunoscut autor şi lector în mijlocul tinerilor, ne povesteşte despre o tânără atractivă, care era una dintre cele mai populare studente din campus. Mulţi băieţi ar fi vrut să se afişeze cu ea sau să o aibă prietenă. Ea era foarte interesată de aspectele sociale ale creştinismului, astfel că a început să participe la întâlnirile Mişcării Black Naţionalist. Lua adesea cuvântul la aceste întâlniri, legând toate aspectele de Dumnezeu. Grupul o asculta, pentru că ceea ce spunea avea sens şi pentru că trăia ceea ce spunea.

După una dintre întâlniri, un adevărat „fante" din campus, care obişnuia să iasă cu oricine avea chef şi oricând avea chef, i-a propus o întâlnire. A fost şocat să vadă că este refuzat. În modul cel mai simplu şi mai politicos, ea i-a spus: „M-am predat lui Hristos şi nu vreau să am o relaţie cu cineva care nu I s-a predat, la rândul lui, lui Hristos. Iar tu nu eşti predat lui Hristos".

Răspunsul ei nu l-a făcut să dea înapoi, ci doar i-a mărit şi mai mult dorinţa de a ieşi cu ea, astfel că s-a hotărât să încerce s-o înfrângă. Timp

de trei săptămâni el a persistat în eforturile lui de a o face să se răzgândească. În cele din urmă, ea a răspuns: „Ei bine, uite, astă seară este o întâlnire religioasă în cadrul colegiului. Poţi să mă însoţeşti acolo”.

Tânărul voia atât de mult să iasă cu ea, încât a însoţit-o la întâlnirea religioasă. În săptămâna următoare, a invitat-o din nou să iasă undeva împreună. Ea i-a spus că acceptă doar dacă vor merge din nou la întâlnirea religioasă. În patru săptămâni, fata l-a condus pe acest tânăr la Hristos, iar astăzi sunt amândoi misionari.

Ea şi-a stabilit standardele în alegerea unui prieten şi apoi I-a încredinţat lui Dumnezeu viaţa ei şi în această privinţă. Dacă vrei să-L vezi pe Dumnezeu făcând lucruri mari prin tine, atunci trebuie să fii atent în privinţa iniţierii unei astfel de relaţii cu cineva care nu-ţi împărtăşeşte convingerile religioase.

Siguranţa socială pentru cei tineri – stabilizarea relaţiei

Fiecare avem mâncăruri preferate, prieteni preferaţi, profesori preferaţi, haine preferate. După ce s-a întâlnit cu destul de multe persoane, în relaţii ocazionale, un tânăr ajunge să-şi dea seama că una dintre ele se ridică deasupra tuturor celorlalte. Astfel începe formarea unei perechi şi acel gen de prietenie pe care o numim „exclusivă”. Unii ajung la o relaţie stabilă pur şi simplu, pentru

că nimeni altcineva nu le-a acordat atenţie sau pentru că sunt mulţumiţi de siguranţa pe care le-o oferă.

În cadrul prieteniei stabile, regulile jocului se schimbă. De obicei, în cazul întâlnirilor ocazionale, cei doi se plac unul pe celălalt, dar nu sunt îndrăgostiţi, şi amândoi sunt liberi să se întâlnească şi cu alte persoane. În prietenia stabilă, fiecare are drepturi exclusive asupra timpului şi asupra atenţiei celuilalt. Niciunul dintre parteneri nu poate să accepte sau să iniţieze o întâlnire cu altcineva. Este de aşteptat, de asemenea, schimbul de daruri în ocaziile speciale, precum ziua de naştere, Ziua îndrăgostiţilor (Sf. Valentin) sau Crăciunul.

Prietenia stabilă oferă câteva avantaje. Niciunul dintre parteneri nu se frământă cu cine va merge la o serată sau la o ceremonie. Este ceva de la sine înţeles – şi fără să fie nevoie de o invitaţie oficială – că cei doi vor merge împreună, ca un cuplu. Stabilizarea relaţiei oferă siguranţă pentru ambele sexe. Ea îi scuteşte de neplăcerea de a nu avea cu cine să iasă sau de a se vedea obligaţi să accepte o tovărăşie nedorită.

Ea oferă, de asemenea, siguranţă emoţională. Anii tinereţii întâmpină numeroase crize când se pare că părinţii, profesorii, fraţii şi surorile, prietenii şi chiar biserica se aşază în calea a tot ceea ce vrei să faci. Uneori ţi se pare că întreaga lume se sparge în capul tău şi că nimeni nu

înţelege prin ce treci. Un partener stabil, care ştie să te asculte şi înţelege ce simţi, poate reprezenta un valoros suport emoţional.

Într-o relaţie stabilă, un lucru plin de însemnătate este acela de a primi atenţia şi afecţiunea cuiva. Aceasta dovedeşte încredere.

atracţie şi un oarecare grad de angajare, care te face să simţi că eşti preţuit şi ţi se acordă atenţie într-un mod aparte. În felul acesta, creşte simţământul valorii personale. Poate că nu ai avut niciodată ocazia să te bizui pe cineva în mod special. Dar acum, când ai o relaţie stabilă, descoperi că încrederea ta în alte domenii ale vieţii personale a crescut. Te simţi mai valoros şi mai capabil de a câştiga aprecierea şi preţuirea celorlalţi. Începi să cauţi compania altora şi să ai curajul să iei cuvântul într-un grup – ceea ce nicidecum n-ai fi îndrăznit mai înainte. Gândul că eşti iubit şi că este cineva căruia îi pasă de tine poate face minuni în ceea ce priveşte simţământul valorii personale.

O relaţie stabilă poate să însemne, în acelaşi timp, economie de bani. Cu cât un cuplu are o relaţie mai stabilă, cu atât ieşirile în locuri pretenţioase vor fi mai rare. Nu va mai fi nevoie să aveţi întâlniri oficiale şi costisitoare. Acum, puteţi planifica un timp în care pur şi simplu să fiţi împreună – să urmăriţi un program la televizor, acasă la unul dintre voi, să mergeţi la cumpărături sau să studiaţi împreună. Nu mai încercaţi să vă

impresionaţi unul pe celălalt, astfel că puteţi începe să vă bucuraţi de prezenţa celuilalt şi de părtăşie.

În cele din urmă, o relaţie stabilă vă poate învăţa mult cu privire la relaţiile interumane. Cu cât devii mai apropiat de cineva, cu atât cunoşti şi înţelegi mai bine acea persoană. Această apropiere presupune să devii mai altruist şi mai darnic. Drept urmare, vei învăţa cum să te înţelegi cu persoanele de sex opus din cercul mai larg al vieţii sociale.

Pe de altă parte, o relaţie stabilă nu înseamnă numai bucurii. Prea mult timp petrecut împreună poate ajunge o povară, mai ales dacă avansaţi prea repede în apropierea voastră. A ajunge la o relaţie stabilă prea curând sau la o vârstă prea tânără, prezintă anumite ispite care vă pot inhiba creşterea personală şi spirituală. Cel mai mare impediment al unei relaţii stabile premature constă în stagnarea creşterii personale, emoţionale şi sociale.

Pentru unii tineri, prietenia stabilă poate genera probleme de identitate. Paulei îi plac rondelele de ceapă, maşinile de epocă şi muzica clasică, pentru că prietenului ei îi plac aceste lucruri. Ea a devenit o copie fidelă a preferinţelor şi aversiunilor actualului ei iubit. Asemenea unui cameleon, Paula îşi schimbă valorile şi personalitatea odată cu prietenii. Ea nu şi-a lăsat niciodată propria personalitate să se dezvolte şi

probabil că, într-o zi, se va trezi la realitate şi se va simţi plictisită şi frustrată.

Un alt dezavantaj al unei relaţii stabile îl reprezintă numărul crescut de ocazii în care poţi să „te înfierbânţi”. Este dificil să păstrezi ritmul unei relaţii stabile, mai ales atunci când te despart ani buni de clipa căsătoriei. De multe ori, chiar tinerii cu idealuri înalte cad în ispita unei relaţii sexuale premaritale, tocmai ca rezultat al stabilizării premature a acesteia. Adesea, astfel de cupluri tinere se trezesc în situaţia unei sarcini nedorite tocmai datorită faptului că se consideră nişte copii cuminţi, care nu vor merge niciodată prea departe. Ei se lasă prinşi de emoţia de moment, iar fata sfârşeşte prin a rămâne însărcinată. Chiar dacă nu ar rămâne însărcinată, fiindcă şi-au luat din timp măsuri de precauţie, ar însemna că nu au ascultat de Dumnezeu în mod premeditat.

Un alt pericol major al stabilizării relaţiei este acela că totul poate deveni doar obişnuinţă. Multe cupluri continuă să fie împreună chiar şi după ce lucrurile bune dintre ei au încetat să mai existe, pentru simplul fapt că niciunul dintre cei doi nu ştie cum – sau nu îndrăzneşte – să pună capăt relaţiei. Un tânăr se exprima astfel, în această privinţă: „La început mi-a plăcut mult de Connie. Până la urmă, am determinat-o să accepte să facem anumite lucruri de care acum nu sunt prea mândru. Acum mi-am pierdut interesul în ceea ce

o priveşte. Mă simt ca un şobolan, dar nu ştiu cum să scap de ea fără să o rănesc”.

Ce se întâmplă după ce deveniţi un cuplu stabil? Vă gândiţi la eventualitatea că s-ar putea ca, într-o zi, să puneţi capăt relaţiei sau plănuiţi ca într-o zi, în viitor, să treceţi la faza următoare – aceea a angajamentului de a vă logodi? Cum puteţi clădi o relaţie cu cineva fără să vă gândiţi la căsătorie?

Un cuplu pe care îl despart ani buni de momentul căsătoriei, dar care, cu toate acestea, doreşte o relaţie bună, va trebui să facă faţă mai multor dificultăţi. Cei doi nu vor să rupă relaţia, dar nici nu sunt pregătiţi pentru căsătorie. Ei nu vor să aştepte în privinţa sexului. Aceasta îi determină să continue relaţia din raţiuni sociale, dar ea nu le oferă un scop sau o direcţie de bază. Este o situaţie periculoasă!

A trece la o relaţie stabilă nu este în sine nici bine, nici rău. O astfel de etapă este esenţială în experienţa curteniei. Ea reprezintă o perioadă de serioase încercări, pe parcursul căreia fiecare poate studia în amănunt caracteristicile emoţionale, morale, spirituale şi sociale ale celuilalt, analizând în acelaşi timp dacă este înţelept să îşi asume riscul de intra împreună în relaţia de căsătorie.

Atunci când încercaţi să vă evaluaţi compatibilitatea, timpul este prietenul vostru. Nimeni nu poate juca pentru totdeauna teatru.

Mai devreme sau mai târziu masca va cădea. Pe parcursul procesului de evaluare, evitaţi condiţiile artificial aranjate, care nu vă îngăduie să vă observaţi şi să vă cunoaşteţi unul pe celălalt în condiţii variate, naturale. Prea adesea, cei doi îşi prezintă unul celuilalt doar calităţile, comportamentul cel mai bun de care sunt în stare, astfel că amândurora le este foarte dificil să afle cum sunt în realitate.

Anii adolescenţei sunt ani preţioşi, de aceea folosiţi-i cu cel mai mare profit pentru voi. Sunt nişte ani lipsiţi de griji şi cu doar foarte puţine obligaţii. Este timpul cel mai bun pentru dezvoltarea valorilor demne de respectat, a scopurilor nobile şi a standardelor de comportament. Implicaţi-vă! Cunoaşteţi oameni noi! Contactaţi cât mai multe prietenii nestabile cu persoane de sex opus! Dacă vă limitaţi ocaziile în aceşti ani de început, vă nedreptăţiţi singuri.

Fiecare persoană care vine în contact cu viaţa voastră va lăsa în voi o parte din sine. Puteţi învăţa lecţii valoroase chiar şi de la o persoană cu totul plictisitoare, lăudăroasă sau clevetitoare – lecţii precum toleranţa. Oferiţi-vă o bază reală pentru comparaţii. Nu fiţi asemenea muştei din sticla cu oţet, care crede că acela este cel mai dulce loc din lume doar pentru că este singurul în care a fost vreodată!

Un cuvânt pentru cei singuri

Charlie Brown, din benzile desenate „Peanuts”, a devenit unul dintre preferaţii mei, pentru că prezintă, cu realism, unele dintre cele mai importante probleme ale vieţii. Am urmărit una dintre ediţiile speciale Charlie Brown, dedicată Zilei îndrăgostiţilor (Sf. Valentin), un alt episod din viaţa singuratică a acestui personaj. Toţi elevii din clasa lui Charlie au adus la şcoală felicitări şi cadouri specifice şi le-au pus într-o cutie strălucitor împodobită. Când a venit momentul serbării, cutia a fost bine agitată, după care „răsfăţatul dirigintei” a început să ofere darurile. Toţi cei de faţă au primit câte ceva – toţi, cu excepţia lui Charlie Brown. Iată-l acolo, printre toţi prietenii lui, dar cu desăvârşire uitat. Ajuns acasă, el se aşază lângă propria cutie de scrisori, în aceeaşi zi, de Sf. Valentin, şi îi spune lui Snoopy: „Am de gând să stau aici până când voi primi veşti de la cineva”. Dar nu primeşte nimic de la nimeni. Este cel mai singur băiat din oraş. Şi tocmai de aici începe popularitatea lui Charlie Brown, pentru că mulţi oameni se identifică cu episoadele din viaţa lui.

Cât de greu este să stai pe margine şi să te uiţi cum ceilalţi se distrează, înconjuraţi de prieteni şi nemaiştiind cu care dintre ei să iasă mai repede în oraş! Un tânăr rămas pe dinafară în această privinţă poate să strige, în singurătatea lui, către Dumnezeu: „Te rog, Dumnezeule, dacă exişti, de ce nu-mi poţi găsi şi mie un prieten

apropiat, chiar acum?”

Oh, cât de mult doare să fii lăsat pe dinafară! Simţi cum sufletul îţi este pustiu şi plin de amărăciune, pentru că ştii că nu eşti iubit, în timp ce ceilalţi par să aibă totul. Ce disperare! Poate fi simţământul cel mai descurajator pe care-l poate trăi o persoană tânără. Un sondaj efectuat de Purdue Public Opinion Poll confirmă faptul că singurătatea este cea mai mare problemă cu care se confruntă adolescenţii de astăzi.

Dar a sta pe margine şi a-L implora pe Dumnezeu să „trimită pe cineva – pe oricine”, nu reprezintă în niciun caz calea cea mai bună de a scăpa de singurătate. Dacă încă nu ai mers niciodată la o

Întâlnire, relaxează-te. Gândeşte-te că în şase luni s-ar putea să ieşi cu cineva, într-o relaţie statornică, şi că persoana cea mai populară, pe care acum o invidiezi, s-ar putea să stea în locul tău pe margine. Faptul că cei mai faimoşi dintre colegii tăi au prieteni de sex opus nu înseamnă că, neapărat, trebuie să ai şi tu. Fiecare grup are diferite subgrupuri. Dacă „grupul în care eşti inclus” nu se mişcă în ritmul tău, atunci caută un subgrup mai familiar, în care să te poţi simţi mai degajat. Împărtăşeşte celor din grup câte ceva din propria ta personalitate – un timp pe care să-l petreceţi împreună într-un domeniu de interes comun sau într-o activitate plăcută. Dezvoltă-ţi noi hobby-uri şi pune-ţi ţinte noi. Atunci nu te vei mai

măsura atât de des după standardele altora şi îţi va fi mult mai uşor să stabileşti relaţii pe care să le apreciezi cu adevărat.

Unul dintre cele mai rele lucruri pe care le puteţi face este acela de a vã trăi viaţa de pe o zi pe alta, aşteptând să apară cineva sau ceva. Nu vă purtaţi ca şi când aţi fi căzut într-un somn fermecat, aşteptând să reveniţi la viaţă doar atunci când „domnul Perfecţiune” sau „domnişoara Desăvârşire” va intra în scenă. Fără ţinte bine stabilite şi fără o bună orientare, nu veţi fi decât nişte sărmani reprezentanţi ai speciei umane, pe care nimeni nu vrea să şi-i facă prieteni. Şi, dacă în cele din urmă ajungeţi şi voi să fiţi prinşi în acest joc al întâlnirilor cu o persoană de sex opus, veţi descoperi că nu aţi găsit încă secretul fericirii. Şi aceasta pentru că niciodată nu v-aţi dezvoltat acele calităţi de care aveţi nevoie pentru a reuşi în viaţă. Există şanse să vă simţiţi şi atunci tot singuri şi frustraţi.

Învăţaţi să acceptaţi singurătatea ca ceea ce este de fapt – o stare emoţională. Emoţiile noastre nu sunt permanente, ci se schimbă în funcţie de dispoziţia sufletească. Între timp, stabiliţi câteva prietenii solide cu persoane de ambele sexe, astfel încât să puteţi fi gata pentru o relaţie unică, atunci când aceasta va veni. Alăturaţi-vă unui grup, adoptaţi un hobby şi rămâneţi activi. Singurătatea pe care o trăiţi poate dezvolta în voi o capacitate de a vă îngriji de cei din jur pe care,

altfel, n-aţi putea-o dobândi niciodată. Poate că Dumnezeu vrea ca voi să căutaţi alte persoane care se simt singure şi să slujiţi nevoilor acestora. Astfel, este posibil să începeţi să uitaţi de propria nenorocire şi să fiţi o adevărată binecuvântare pentru alţii. De asemenea, este posibil ca Dumnezeu să îngăduie să treceţi prin experienţa singurătăţii tocmai ca să vă poată atrage mai aproape de Sine. Poate că vrea întreaga voastră atenţie şi supunere.

NOTE DE SUBSOL

Din versiunea *New American Standard* a Bibliei, The Lockman Foundation, 1960, 1962, 1963, 1968, 1971, 1972, 1973, 1975. Folosit cu permisiune.

1Herbert J. Miles, *The Dating Game* (Grand Rapids: Zondervan, 1975), p. 32.

2Jody Gaylin, „What Girls Really Look for în Boys”, *Seventeen.*

3. Ibid.

„Janice Kaplan, „Can Interfaith Romance Work for You?” *Seventeen,* January, 1981, pp. 104, 105, 120.

Ibid.

Relaţia idilică realizează un cerc – întâlnirile ocazionale, stabilizarea relaţiei şi apoi ruperea acesteia. Cu excepţia persoanei cu care, în cele din urmă, te vei căsători, de fiecare dată când vei avea o relaţie stabilă, vei ajunge şi la momentul ruperii ei.

Capitolul 4

ESTE GREU SĂ RUPI O RELAŢIE

3

El te-a tratat altfel. N-ai putea să spui exact ce se întâmplă, dar lucrurile nu mai sunt la fel ca înainte. Aseară, după întâlnire, te-a condus până în faţa uşii şi nici măcar nu a intrat puţin. A spus că trebuie să meargă direct acasă. Apoi, ai auzit de la o prietenă că, după aceea, el a petrecut încă o bună bucată de vreme într-un alt grup de colegi. Ultima dată când te-a sărutat de noapte bună ai avut impresia că a făcut-o doar pentru că tu aşteptai aceasta. În ultimul timp, tu îl cauţi la telefon mai des decât te caută el.

Nu pare să mai fie atât de fericit cum era înainte. Nu mai râde, nu mai glumeşte şi nu mai stă de vorbă cu tine aşa cum o făcea altă dată. Când îl întrebi dacă s-a întâmplat ceva, îţi dă întotdeauna acelaşi răspuns negativ. Îndoielile nu-ţi dau pace şi-ţi creează o stare de nelinişte. Nu ai veşti de la el de câteva zile, dar nu-l suni nici tu. Când, în cele din urmă, vă întâlniţi din nou, îl întrebi în şoaptă, „Ce se întâmplă cu noi?” Ţi-este teamă să auzi răspunsul. El priveşte în altă parte. Umerii i se lasă în jos. Ştii ce va spune înainte de a rosti vreun cuvânt: „Cred că ar fi bine să ne găsim, fiecare, pe altcineva cu care să ieşim”.

S-a sfârşit. Prietenul tău doreşte compania altcuiva. Ce se va

Întâmpla acum? Relaţia idilică realizează un cerc – întâlnirile ocazionale, stabilizarea relaţiei şi apoi ruperea acesteia. Cu excepţia persoanei cu care, în cele din urmă, te vei căsători, de fiecare dată când vei avea o relaţie stabilă, vei ajunge şi la momentul ruperii ei. Dar modul de a proceda atunci când vine acest moment este de o importanţă crucială. Haideţi să învăţăm să procedăm aşa cum trebuie.

Recunoaşterea semnalelor care anunţă pericolul

Sunt situaţii când este mai bine să rupi o relaţie decât să o continui. Uneori, cei doi sunt atât de absorbiţi unul de celălalt, încât nu reuşesc să observe semnalele de avertizare şi, astfel, sunt cu totul nepregătiţi în faţa pericolului care le ameninţă viitorul. Iată câteva semne care vă vor ajuta să vă daţi seama de momentul în care dependenţa emoţională a înăbuşit în voi simţul realităţii.

Discuţiile în contradictoriu şi conflictele excesive. Într-o oarecare măsură, discuţiile în contradictoriu şi conflictele, într-o relaţie stabilă, sunt ceva normal. Dacă un cuplu nu trece şi prin momente de dezacord sau de conflict de opinie într-o anume privinţă, înseamnă că cei doi nu-şi manifestă propria personalitate în acea relaţie şi că nu au învăţat ca, fiind ei înşişi, să se influenţeze reciproc. Dar există şi situaţii când aceste certuri

şi discuţii în contradictoriu sunt prea multe, în special dacă ele sunt lungi, purtate pe un ton ridicat sau au devenit aproape permanente. Chiar şi cuplurile care se potrivesc foarte bine pot avea o serie de neînţelegeri dar, dincolo de acestea, dacă certurile şi conflictele dintre voi depăşesc în număr şi în durată perioadele de pace, atunci aveţi un motiv de îngrijorare.

Implicarea fizică excesivă. Fred şi Claudia aproape că nu au răbdare să aştepte câteva minute în care să fie singuri, ca să se poată îmbrăţişa şi dezmierda. În mare parte, relaţia lor gravitează în jurul senzaţiilor fizice pe care şi le oferă unul altuia. Ei îşi petrec cea mai mare parte din timpul când sunt împreună bucurându-se de farmecele fizice ale celuilalt, dar se angajează în extrem de puţine activităţi participative şi într-o foarte slabă comunicare verbală. Atunci când un cuplu este atât de implicat din punct de vedere fizic, celelalte domenii ale relaţiei lor nu se dezvoltă deloc. Dacă relaţia voastră cu cineva este dominată de intimitatea fizică, atunci ar trebui să rupeţi această relaţie şi să începeţi una nouă, cu o altă persoană, astfel încât să existe un echilibru între implicarea voastră emoţională, fizică şi spirituală.

Ţeluri şi valori în conflict. Phillip şi Penny cred că sunt compatibili. Amândurora le place baschetul, muzica country, hamsterii şi pizza. Dar acestea sunt singurele lucruri care vorbesc despre

ceea ce le place să facă atunci când sunt împreună. Ţelurile şi valorile pe care le aveţi spun ce sunteţi, cine sunteţi şi ce veţi fi în anii care vor veni. Dacă unul dintre voi a abandonat liceul, iar celălalt doreşte să studieze pentru a-şi lua doctoratul în chimie, înseamnă că ţintele voastre de viaţă diferă atât de dramatic, încât nici măcar compromisul nu va putea rezolva problema. Studenţii de colegiu care au răspuns la chestionarul meu au menţionat valorile şi filosofia vieţii ca fiind cauza cea mai frecventă a neînţelegerilor în relaţia de dragoste în care erau implicaţi în prezent sau în care fuseseră implicaţi cel mai de curând.

Abuzul. A tolera abuzul mintal sau fizic, suferind în tăcere şi sperând că celălalt se va schimba în timp, nu face altceva decât să încurajeze un astfel de comportament. Dacă un băiat răsuceşte braţul unei fete şi i-l strânge până când se învineţeşte, susţinând că face aceasta „doar pentru distracţie”, fata ar face bine să cerceteze mai cu atenţie relaţia lor. Se poate întâmpla, de asemenea, ca unul dintre parteneri să iniţieze tot felul de „jocuri ale minţii” care îl pun pe celălalt în situaţii umilitoare sau îl fac să se simtă stupid şi desconsiderat. Crearea unor situaţii publice stânjenitoare, care te fac să pari prost în faţa altora, poate fi catalogată drept abuz mintal. Ea arată că persoana aceea are nevoie de mai mult ajutor decât îi poţi oferi tu.

Retragerea. Christy petrece atât de mult timp cu Dave, încât prietenele ei de-abia dacă mai reuşesc să o vadă câteodată. Ea pur şi simplu nu are timp pentru ele. Notele de la şcoală sunt tot mai mici şi se pare că şi-a pierdut orice interes pentru sport, pentru şcoală, pentru prieteni sau pentru activităţile de la biserică. Dragostea ar fi trebuit să lărgească sfera de interes a lui Christy, nu să i-o închidă. Dragostea este o forţă constructivă, care te ajută să-ţi atingi potenţialul maxim. Ea eliberează în tine acele energii care să te ajute să dai tot ce poţi mai bine, nu să te retragi din activităţile vieţii. Relaţiile care te îndepărtează cu totul de prieteni, de şcoală, de sport şi de biserică trebuie să fie rupte.

Separarea. Atunci când distanţa separă un cuplu, doi factori trebuie luaţi în considerare pentru a hotărî dacă cei doi trebuie să pună capăt relaţiei lor – vârsta şi distanţa dintre ei. Dacă vârsta lor este de 14 – 15 ani, atunci o distanţă de 15 km este suficientă pentru ca, după un timp, să nu mai fie atât de dispuşi să aştepte până când se vor putea întâlni. Cu toate acestea, un cuplu de vârstă mai mare poate să reuşească să menţină relaţia, chiar dacă i-ar separa 1500 de km. Dacă te afli pe la mijlocul adolescenţei şi prietenul sau prietena ta se mută într-o altă localitate, nu încercaţi să vă prelungiţi agonia prin a vă jura unul altuia credincioşie „veşnică”. Toate telefoanele interurbane, scrisorile de dragoste şi

promisiunile nu vor reduce rata mortalităţii. Dragostea voastră nu poate supravieţui decât într-un context de „acum şi aici”.

O combinaţie de personalităţi nepotrivită. De fiecare dată când începi să te întâlneşti cu cineva, îţi legi personalitatea de cea a acelei persoane. Uneori, aceste personalităţi se combină într-un duet dinamic, însă alteori ele scot la suprafaţă tot ce este mai rău în fiecare. Dacă doi tineri care sunt amabili, bine dispuşi şi plăcuţi devin egoişti, mohorâţi şi aspri atunci când sunt împreună, ei ar trebui să pună capăt relaţiei lor. Orice persoană implicată într-o relaţie de dragoste trebuie să-şi pună întrebarea: „Atunci când sunt cu prietenul meu (prietena mea), sunt eu o persoană mai bună sau una mai rea?”

Despărţirea care răneşte

Ruperea unei relaţii este dureroasă, astfel că refuzăm să ne gândim prea mult la eventualitatea ei şi, drept urmare, nu învăţăm niciodată acele metode prin care să trecem cu bine prin acest aspect al vieţii. O mare parte din durerea asociată cu despărţirea poate fi evitată, dacă cei doi dau dovadă, în timpul acestui proces, de puţin tact. Iată câteva lucruri pe care *nu trebuie să le faceţi* atunci când puneţi capăt relaţiei voastre.

Evitaţi greşeala vinovăţiei. Georgette s-a plictisit de Lance şi ştie că ar trebui să pună capăt relaţiei dintre ei, dar se simte vinovată pentru că îl

va răni. Astfel, ea îi hiperbolizează în mintea ei orice trăsătură negativă, până când găseşte o justificare ca să se despartă de el. După ce îi aduce lui Lance argumentele pe care le-a pregătit, el se simte teribil de rănit, şi aceasta nu numai pentru că Georgette s-a descotorosit de el, ci şi pentru că l-a făcut să se simtă desconsiderat şi lipsit de orice valoare, o persoană pe care nu o poate plăcea nimeni.

Dacă începe să te intereseze altcineva şi nu ştii cum să-i dai această veste actualului tău prieten (prietenă), *cel mai josnic mod* de-a o face este să apari în public cu noua ta iubire. În special, alungaţi din minte ideea de a vă exprima în public afecţiunea faţă de noua cucerire în faţa persoanei de care vreţi să vă despărţiţi, în speranţa că aceasta din urmă va prinde mai repede mesajul.

Nici a-i aplica persoanei cu care te întâlneşti în prezent *tratamentul tăcerii* sau a evita să-i descoperi ceea ce ai de gând să faci nu este un mod corect de a proceda. O astfel de atitudine va ridica în mintea ei tot felul de întrebări: „Cu ce am greşit? Am spus aseară ceva care i-a rănit simţămintele? Poate că încearcă de mai mult timp să scape de mine şi eu am fost aşa de prost, încât nu mi-am dat seama. Niciodată nu pricep la timp!”

Evitaţi şi *tratamentul duşurilor scoţiene* (fierbinte-rece). Bruce se gândeşte în mod serios să se despartă de Lori. Cu toate acestea, lui nu-i

place să piardă siguranţa relaţiei lor. Lori este foarte drăguţă şi mulţi băieţi îl invidiază pentru prietenia lui cu ea. El oscilează în purtarea lui faţă de ea în funcţie de starea sufletească pe care o are pe moment – uneori este atent şi grijuliu, alteori uită şi să-i dea telefon. Adevărul este că Bruce s-a plictisit de Lori. Atunci când se poartă atent şi curtenitor cu ea, el încearcă să se convingă singur că încă mai pot continua relaţia, iar atunci când o ignoră vrea să-i dea de înţeles că între ei totul s-a încheiat. Un astfel de procedeu nu face decât să creeze confuzie în mintea celuilalt. Nu vă complaceţi în el, în timp ce încercaţi să luaţi o hotărâre.

Feriţi-vă să trimiteţi mesaje pe care partenerul vostru le-ar putea interpreta greşit. S-ar putea ca nici măcar să nu înţelegeţi, la nivelul conştientului, ce se întâmplă înăuntrul vostru şi să spuneţi lucruri care nu exprimă cu adevărat ceea ce aţi vrea să-i comunicaţi celuilalt.

Dacă spuneţi:	**Cealaltă persoană s-ar putea să interpreteze:**
„Încă nu sunt pregătit (a) să avem o relaţie stabilă”.	„Am întâlnit pe altcineva care îmi place mai mult decât tine. Hai s-o lăsăm baltă”.
„Am impresia că ne înstrăinăm unul	„Te-ai schimbat şi nu îmi place schimbarea din tine”.

de celălalt”.

„Mie mi se pare că nu mai avem preferinţe comune”.	„Înainte îmi păreai interesant (a), dar acum mă plictiseşti”.
„Nu mai comunicăm la acelaşi nivel”.	„Înainte eram pe aceeaşi lungime de undă, dar acum nu prea mai avem ce să ne spunem”.
„Luna viitoare voi pleca la colegiu şi nu ne vom mai vedea prea des”.	„Când voi merge la colegiu, vreau să fiu liber (a) să-mi aleg pe oricine”.
„Sunt aşa de ocupat cu studiul şi cu slujba, că de-abia mai am timp pentru o viaţă socială”.	„Nu mai eşti la fel de important (a) pentru mine cum erai înainte”.

Dacă simţi că a sosit timpul să rupeţi relaţia, examinează-ţi cu atenţie motivele şi apoi prezintă-i-le partenerului tău în mod deschis, clar şi cu sinceritate.

O persoană imatură poate pune capăt unei relaţii doar pentru faptul că partenerul său nu-i mai împlineşte nevoile. Cu siguranţă, însă, că reprezintă o evidentă dovadă de egoism să priveşti o relaţie doar în termenii împlinirii propriilor

nevoi. O astfel de persoană imatură se pare că nu a înţeles că este, la rândul ei, responsabilă pentru anumite aspecte ale relaţiei. I se pare mai uşor să-şi acuze partenerul decât să accepte să-şi asume ea însăşi o parte din vină; prin urmare, persoana imatură alege adesea calea cea mai uşoară de a pune capăt unei relaţii. În loc să încerce să rezolve problemele dinăuntrul său, ea va trece la un partener nou, lăsându-l pe cel de mai înainte confuz şi rănit.

Persoanele mature vor privi cu realism neajunsurile relaţiei lor şi vor evalua dacă sunt în stare să depăşească aşteptările neîmplinite sau dacă ar fi mai potrivit să se despartă. Cei care nu au standarde morale înalte pot rupe relaţia fără să se mai vadă niciodată. Dar un astfel de mod insensibil şi nepăsător de a pune capăt unei relaţii stabile nu va fi întâlnit la cei care nutresc idealuri înalte. Astfel de persoane încearcă să pună capăt unei relaţii procedând într-un asemenea mod, încât între ei să nu apară resentimente.

Este posibil să te desparţi de cineva într-un spirit de recunoştinţă, de mulţumire pentru ceea ce aţi împărtăşit, pentru timpul petrecut împreună, pentru amintirile plăcute şi pentru creşterea personală, care a rezultat din prietenia voastră. În ultimii câţiva ani, Rodney a avut şapte sau opt idile; el a rămas însă în relaţii amicale cu fiecare dintre acele fete. Este, deci, cu putinţă.

Despărţirea care nu zdrobeşte inima

Nu ştiu niciun mod plăcut de a rupe o relaţie. Ori de câte ori se despart doi oameni cărora le-a păsat de celălalt, suferinţa este prezentă. Dar puteţi face ceva pentru a mai atenua şocul şi pentru a preveni apariţia unor probleme mai serioase, care pot apărea în astfel de situaţii.

Căutaţi sfat. Dacă aveţi îndoieli în ceea ce priveşte ruperea unei relaţii, căutaţi sfat din partea unei persoane în care aveţi încredere şi pe care o respectaţi. Atunci când suntem tulburaţi şi afectaţi emoţional, se întâmplă adesea să spunem şi să facem lucruri pe care mai târziu le regretăm. Multe cupluri care s-au despărţit în momentele „fierbinţi” ale unei dispute verbale ar fi vrut, mai târziu, să nu fi făcut astfel. Dacă simţiţi nevoia, descărcaţi-vă sufletul înaintea unui prieten, a pastorului, a unui consilier sau a unui profesor. Explicând altcuiva întreaga situaţie, în detaliu, o veţi înţelege voi înşivă mai clar, iar părerea obiectivă a cuiva neimplicat emoţional în situaţie se dovedeşte adesea de mare folos.

Rugaţi-vă. Căutaţi călăuzirea divină. Rugaţi pe Domnul să vă arate dacă aţi ales calea cea mai bună. Cereţi-l, de asemenea, ajutorul pentru a vă putea duce hotărârea la îndeplinire, procedând cu bunătate şi cu delicateţe. Rugaţi-vă ca persoana de care plănuiţi să vă despărţiţi să treacă peste aceasta fără consecinţe serioase, emoţionale sau fizice.

Puneţi capăt relaţiei imediat ce aţi hotărât să faceţi aceasta. În loc să lăsaţi cealaltă persoană să creadă că relaţia voastră va continua, faceţi paşi spre a încheia lucrurile. Nu vă prefaceţi că ţineţi la cineva care nu vă mai interesează. O dată ce aţi luat hotărârea, duceţi-o până la capăt. Nu vă lăsaţi amăgiţi de promisiuni de schimbare sau de compromis.

Dacă este posibil, avertizaţi în vreun fel cealaltă persoană cu privire la ceea ce aveţi de gând. Ruperea bruscă a unei relaţii poate avea un impact asemănător cu acela al morţii subite a unei rude apropiate. Majorităţii oamenilor li se pare mai uşor să accepte moartea cuiva drag, dacă aceasta survine în urma unei boli lungi şi incurabile, decât dacă este urmarea unui neaşteptat accident de circulaţie. Aceasta pentru că, în primul caz, au avut ocazia să se pregătească emoţional. Atunci când nemulţumirea voastră în ceea ce priveşte relaţia devine atât de acută, încât vă face să vă gândiţi la despărţire, puteţi să lăsaţi să se întrevadă ceea ce simţiţi. Spre exemplu, puteţi spune că vi se pare că aţi ajuns să depindeţi prea mult unul de celălalt. Explicaţi că ar fi mai bine, după părerea voastră, să vă întâlniţi fiecare şi cu alte persoane, păstrând posibilitatea de a relua firul relaţiei mai târziu, după ce amândoi veţi fi avut ocazia să faceţi comparaţii.

Cruţaţi simţămintele celeilalte persoane în ceea ce priveşte respectul de sine. Pentru

imaginea de sine, este o mare pierdere ca persoana pe care ai iubit-o să te respingă. Evitaţi să scoateţi în evidenţă toate trăsăturile negative ale celeilalte persoane. În loc de aceasta, subliniaţi momentele plăcute pe care le-aţi petrecut împreună. Vorbiţi despre contribuţia pe care a adus-o celălalt în cadrul prieteniei voastre, în timpul cât aţi fost împreună. Exprimaţi-vă aprecierea pentru calităţile pe care le are.

Recunoaşteţi-vă propriul eşec în ceea ce priveşte dezvoltarea unei relaţii care să meargă. Poate că persoana care v-a fost prieten (a) nu a posedat acele trăsături de caracter pe care le-aţi văzut la început în ea. Recunoaşteţi-vă propria lipsă de pătrundere, în această privinţă. (Dacă nu puteţi recunoaşte lucrul acesta în faţa ei, recunoaşteţi-l măcar în voi înşivă). Astfel, veţi învăţa să vă asumaţi responsabilitatea pentru propriile acţiuni şi să vă dovediţi maturitatea. Descoperiţi acele lucruri care nu au mers bine în relaţia voastră şi rolul pe care l-aţi jucat voi în eşecul ei.

Fiţi oneşti în ceea ce priveşte motivele voastre de a rupe relaţia. Aveţi responsabilitatea de a spune celeilalte persoane motivele pentru care vreţi să vă despărţiţi. Toţi tinerii cu care am vorbit despre lucrul acesta mi-au spus că vor să cunoască motivele, chiar dacă aflarea acestora s-ar putea să le producă suferinţă. Lucrul acesta s-a dovedit a fi benefic cu bătaie lungă. Persoanele

mature vor să înveţe din propriile greşeli.

Chiar dacă doare destul de mult, este mai bine să ţi se spună de ce, decât să te întrebi nedumerit ce ai spus sau ce ai făcut greşit. Procedaţi în felul următor: (1) Recunoaşteţi-vă propriile lipsuri în a face relaţia să meargă; (2) scoateţi în evidenţă trăsături ale personalităţii celuilalt, pe care le-aţi apreciat şi (3) prezentaţi în mod deschis şi franc problema, *fără să fiţi brutal de sinceri.* Nu oferiţi informaţii negative, dacă nu o puteţi face cu tact şi amabilitate.

Alegeţi timpul şi locul potrivit pentru a vorbi despre despărţire. Nu aruncaţi bomba în timp ce vă pregătiţi să participaţi la un mare eveniment, în noaptea dinaintea unui examen sau atunci când sunt şi alte persoane de faţă. Despărţirea este destul de dureroasă chiar şi atunci când se petrece „între patru ochi”, iar a da o astfel de veste înaintea unui eveniment important sau în public este o atitudine crudă şi inumană.

După ruperea relaţiei, păstraţi pentru voi orice problemă personală pe care aţi avut-o cât timp aţi fost împreună. Învingeţi tentaţia de a bârfi şi de a da informaţii prietenilor. Lucrul cel mai potrivit pe care îl poţi spune (atât pentru tine, cât şi pentru cel sau cea de care te-ai despărţit) este: „Am ieşit împreună o vreme şi pot spune că este o persoană deosebită. Vom rămâne prieteni”. Dacă veţi pune în circulaţie informaţii defăimătoare, vă veţi face singuri rău. Dacă

persoana de care v-aţi despărţit a fost atât de lipsită de valoare, cum de aţi ieşit, totuşi, împreună? Nu faceţi reclamă propriei nechibzuinţe!

Înainte de a încerca să întâlniţi din nou persoana de care v-aţi despărţit, lăsaţi un timp pentru vindecare emoţională. Când vă întâlniţi din nou, conversaţia dintre voi trebuie să fie scurtă şi superficială. Nu încercaţi să păreţi peste măsură de prietenoşi, ca nu cumva cealaltă persoană să ia aceasta drept o încercare de a vă apropia din nou.

Cum să-ţi manifeşti suferinţa după despărţire

S-a sfârşit. Prietenul tău (sau prietena ta) de până acum vrea să iasă cu altcineva. Ce vei face? Bifează una dintre variante:

1. Cazi în genunchi şi îl (o) implori să se întoarcă la tine.

2. Faci promisiuni nerealiste să devii exact persoana care vrea el (ea) să fii. *Promiţi* să te schimbi.

3. Iei o mină tristă şi verşi câteva lacrimi, astfel ca lui (ei) să-i pară rău pentru tine. Dacă metoda nu este eficientă, recurgi la plânsul în hohote, suspinând înduioşător.

4. Ameninţi că te vei arunca de pe clădirea World Trade Center.

5. Îi mulţumeşti pentru clipele frumoase petrecute împreună şi pleci cu capul sus şi cu

pasul uşor. Apoi, te duci şi dai frâu liber simţămintelor de regret în singurătatea camerei tale.

Dacă nu aţi trecut încă prin experienţa unei idile destrămate, aveţi destule şanse să treceţi în viitor. Ce veţi face atunci când persoana la care ţineţi cu adevărat vă va da de înţeles că vrea să pună capăt relaţiei dintre voi? Sunt şi căi demne de a supravieţui. Dacă vei reuşi să faci faţă cu bine unei despărţiri, lucrul acesta va face adevărate minuni în ceea ce priveşte imaginea de sine şi te va ajuta să ai mai multă încredere în tine. Pe de altă parte, despărţirea poate fi teribil de neplăcută şi poate crea scene jenante, care vă vor urmări toată viaţa. Alegerea este a voastră.

De cele mai multe ori, cel care tocmai a fost părăsit se simte atât de jignit, încât simte nevoia să lovească în celălalt. Oamenii procedează astfel de obicei pentru a-şi justifica simţământul de frustrare. S-ar putea ca şi voi să fiţi tentaţi să bateţi câmpii şi să vorbiţi cu patos, în primul rând despre cât de stupid şi de nătâng a fost celălalt şi, în al doilea rând, despre faptul că voi ar fi trebuit să fiţi aceia care să puneţi capăt relaţiei, şi asta cu veacuri în urmă. Dar, calomniindu-l pe celălalt, refuzaţi să vă corectaţi şi să vă vindecaţi propriul ego. Încercaţi să nu vă apăraţi singuri, proclamând: „El este cel de nesuportat, nu eu. Eu sunt încă o persoană destul de plăcută”. Sau: „Când ceilalţi vor afla cum eşti în realitate, puişor,

nici pe tine n-o să te mai vrea nimeni! Prin asta mi se va face dreptate!” Nu vă îngăduiţi extravaganţa de a vă spune în sinea voastră: „Dacă eu nu te pot avea, atunci mă voi îngriji personal ca să nu te aibă nimeni”. Puţini dintre noi dau glas unor astfel de gânduri, dar în mintea unora ele sunt mereu prezente şi induc răspunsuri subconştiente.

Alteori, răzbunarea ia forma unui atac mai direct. Când Matt pune capăt relaţiei lui cu Sue, ea izbucneşte: „Este exact lucrul la care mă aşteptam din partea ta. Ştiam că o vei face. N-ar fi trebuit niciodată să am încredere în tine. Îţi place să-i răneşti pe cei din jur, nu-i aşa? M-ai rănit de atâtea ori, că nici nu mai ţin minte. De data asta vrei cu adevărat să mă termini. Ţi-am dat totul, am făcut totul pentru tine şi uite cum mă tratezi! Niciodată nu m-ai meritat!” Sue vrea să-l facă pe Matt să se simtă la fel de îngrozitor, pe cât se simte ea, cea care a fost părăsită.

Uneori, atunci când dependenţa emoţională în cadrul relaţiei a fost mare, reacţia împotriva persoanei care iniţiază despărţirea ia forma ameninţărilor, a şantajului sau chiar a violenţei deschise. Ameninţări că-i vei da în vileag secretele, că te vei îmbăta sau chiar că te vei sinucide, precum şi alte declaraţii, la fel de nesăbuite, nu reprezintă de obicei decât nişte încercări disperate de a te agăţa de cineva. Uneori, persoana respinsă se aruncă într-o relaţie fizică intensă cu altcineva, fie ca să se răzbune, fie

ca să compenseze iubirea pierdută.

Feriţi-vă să începeţi o nouă idilă imediat ce tocmai aţi încheiat una. Dacă plângi pe umărul lui Ron pentru că tu şi Fred v-aţi despărţit, nu-i nicio problemă dacă accepţi compasiunea lui Ron, dar nu te lăsa ispitită de conjunctura emoţională. Nu uita că acum eşti foarte vulnerabilă faţă de oricine îţi acordă atenţie şi eşti gata să profiţi de orice ocazie, ca să umpli golul rămas. Idilele astfel legate sunt înşelătoare şi se sting repede.

Cum să supravieţuieşti unei despărţiri

Dacă încă mai ţineţi la persoana care a iniţiat despărţirea, cu atât mai bine ar fi să o faceţi să se întrebe dacă nu cumva a făcut o greşeală teribilă rupând relaţia, decât să creaţi o scenă jenantă, prin care să-i înlăturaţi din minte orice îndoială cu privire la hotărârea luată. Prin atitudinea voastră, determinaţi-o să gândească mai degrabă: „Este, cu adevărat, un om de valoare”, decât „Oh! Ce bine c-am scăpat de el (ea)!”

Ieşiţi din scenă cu demnitate şi cu respectul de sine intact. Spuneţi-i celuilalt că prietenia cu el a reprezentat un moment bun al vieţii voastre. Nu înţelegeţi de ce a trebuit să se încheie, dar dacă trebuie să fie astfel, atunci îi doriţi numai fericire pentru viitor. Asiguraţi-l că îi veţi purta întotdeauna prietenie. Dacă găsiţi de cuviinţă, îi puteţi spune şi că vă este greu să încetaţi să iubiţi pe cineva dintr-odată şi că, probabil, el sau ea va

face încă parte din viaţa voastră pentru un timp. Puteţi întreba şi care au fost motivele ruperii relaţiei. Dacă puteţi, discutaţi despre acestea pe îndelete. Dar când totul a fost spus şi hotărât, acceptaţi situaţia şi folosiţi-o mai degrabă în avantajul, decât în detrimentul vostru. În loc să arătaţi şi să vă purtaţi ca şi când întreaga voastră lume s-ar fi prăbuşit, păstraţi-vă respectul de sine.

Nu vă simţiţi ruşinaţi de faptul că sunteţi trişti. Este o reacţie normală atunci când aţi fost răniţi afectiv. Dacă simţiţi nevoia să plângeţi, faceţi-o – şi sfatul acesta este valabil atât pentru fete, cât şi pentru băieţi. Plânsul este un mijloc natural de uşurare şi liniştire după situaţii stresante, prin care se reduce tensiunea nervoasă. Dar plângeţi când nu mai este nimeni de faţă.

Probabil că v-ar fi de folos să aruncaţi o privire asupra răspunsului psihologic, generat de o pierdere grea. Psihologii au descoperit că, după o durere intensă, oamenii trec în general prin anumite etape caracteristice. Acest proces are loc indiferent de natura pierderii suferite – moartea cuiva drag, divorţul sau ruperea unei relaţii apropiate. Mai întâi apare *negarea* – refuzul de a accepta tragedia care s-a întâmplat. Apoi, urmează *mânia* îndreptată spre în afară, atât împotriva celor care au provocat suferinţa, cât şi împotriva lui Dumnezeu. În cea de-a treia fază, *atât mânia, cât şi vinovăţia se îndreaptă către interior,* către propria persoană – un proces de

auto-condamnare pentru ceea ce s-a întâmplat. Cea de-a patra şi ultima etapă – faza rezoluţiei. Acum, persoana îndurerată poate, în sfârşit, să privească realitatea în faţă şi să caute o soluţie.

Cunoaşterea acestor patru etape psihologice nu vă poate scuti de tulburarea emoţională, dar vă poate ajuta să treceţi mai uşor prin ea. Prin urmare, orice persoană care trece prin experienţa ruperii unei relaţii parcurge acest proces al suferinţei. Cu cât cuplul a fost mai mult timp împreună şi cu cât relaţia lor a fost mai apropiată, cu atât mai profundă va fi durerea. Trecerea prin fiecare dintre aceste faze este o reacţie normală. După un plâns serios, probabil că te vei linişti, convins că ceea ce a fost mai rău a trecut. Evitaţi să vă lăsaţi prinşi de oricare dintre aceste faze, pentru că rămânerea prelungită în ele poate conduce la depresie.

Gândiţi-vă, de asemenea, că nici expartenerului vostru nu i-a fost mai uşor să vă dea această veste decât v-a fost vouă să o primiţi. Poate că, într-o primă reacţie, aţi trecut prin stări de mânie şi de frustrare şi aţi adunat resentimente. Dar dincolo de toate acestea, încercaţi să înţelegeţi şi ce simte celălalt. Explicaţiile lui (la fel de dureroase pentru el, ca să vi le ofere, cât au fost pentru voi atunci când le-aţi auzit), pot contribui la creşterea voastră personală şi la dezvoltarea personalităţii voastre. Simplul fapt că prietenul sau prietena ta a ales să se

despartă de tine nu înseamnă că nimeni din lume nu te vrea sau că eşti o persoană lipsită de valoare.

Deci, ce vei face acum, când relaţia voastră s-a sfârşit? Ai impresia că viaţa ta nu mai are nicio direcţie. Poate simţi că-ţi vine să laşi baltă şcoala, să fugi de-acasă, să-ţi părăseşti serviciul, să te apuci de băut, să te arunci de pe o stâncă, sau altceva de felul acesta. Poate că te simţi umilit, desconsiderat, mai jos decât ai fost vreodată în viaţa ta.

Indiferent ce simţi, nu căuta imediat o altă relaţie. Oferă-ţi posibilitatea de a te vindeca. Timpul este un excelent vindecător.

chiar dacă unora le ia mai mult decât altora pentru a-şi reveni. Timpul necesar recuperării după o despărţire va fi direct proporţional cu intensitatea şi cu stabilitatea relaţiei rupte. În timp ce îţi revii, ia-ţi timp să priveşti la tine însuţi şi să-ţi evaluezi progresul în ceea ce priveşte creşterea personală.

Da, acordă-ţi timp să plângi, să regreţi şi apoi să te adaptezi la noua situaţie. Dar, după ce ţi-ai stabilit gradul de responsabilitate pentru ceea ce s-a întâmplat şi ai stat de vorbă cu un prieten despre aceasta, este timpul ca viaţa ta să meargă mai departe. Poate că din când în când eşti tentat să te afunzi tot mai mult în propria nenorocire şi durere, încercând să atragi prin aceasta simpatia şi compasiunea prietenilor. Este însă nevoie să

înveţi să laşi trecutul în urmă şi să nu-l mai răscoleşti.

Menţine-te ocupat. Nu intra la hibernat în camera ta, meditând abătut la propriile nereuşite. Participă la activităţi de grup care îţi vor distrage atenţia de la probleme. Implică-te în a-i ajuta pe alţii. În felul acesta, vei fi mai înclinat să uiţi de propriile necazuri şi să te gândeşti la alţii care poate că au probleme mai mari decât tine.

Roagă-te. Dumnezeu ştie ce ţi s-a întâmplat şi este preocupat de tine. Spune-l cât de mult te doare şi cere-l ajutorul ca să te vindeci. Apelează la făgăduinţa că „toate lucrurile lucrează împreună spre binele celor care-L iubesc pe Dumnezeu” (Rom. 8, 8). Dumnezeu are un scop pentru care îngăduie ca în viaţa noastră să existe suferinţă. Ea ne învaţă cum să fim mai sensibili faţă de nevoile altora. De asemenea, noi avem tendinţa ca, atunci când trecem prin durere, să ne apropiem de Dumnezeu. Dar oricare ar fi motivele pentru care trecem prin suferinţă, noi trebuie să avem încredere în El.

Andrae Crouch, cântăreţul de muzică religioasă, a iubit cu înflăcărare o femeie. Apoi, într-o zi, s-au despărţit. Andrae Crouch a suferit mult, dar şi-a îndreptat gândurile către Dumnezeu şi, din adâncul durerii sale, a scris minunatul cântec evanghelic „Through It All” * („Prin tot”). Prin tot ce a trecut, Andrae Crouch a ajuns să se bizuie pe Cuvântul lui Dumnezeu. Prin tot, el a

învăţat că Dumnezeu poate să-i rezolve, într-adevăr, problemele.

Mergi pe stradă împreună cu o prietenă şi deodată îl vezi pe el la braţ cu o roşcată. Nu o cunoşti, dar ai mai văzut-o. Aştepţi ca durerea să te cuprindă, dar nu simţi decât o strângere de inimă care vine şi trece. Eşti surprinsă. Apoi, mai arunci o privire către roşcată şi te întrebi ce are ea care ţie îţi lipseşte. Este firesc să te întrebi dacă a ajuns deja să simtă faţă de ea ceea ce spunea, până nu de mult, că simte pentru tine. Reflectezi doar o clipă. Prietena ta te întreabă ceva, iar tu îi răspunzi calm. Apoi scoţi un oftat de uşurare, fiindcă îţi e clar că despărţirea nu te mai afectează ca altă dată. „În sfârşit”, şopteşti uşor, „am reuşit să mă adun şi să-mi revin!”

NOTĂ DE SUBSOL

„Andrae Crouch şi Nina Ball, *Through It All* (Waco, Tex., 1974), pp. 93 – 95.

Aproape că nu s-a făcut niciun studiu care să determine componentele, efectele sau rezultatele iubirii pătimaşe, pasionale, în timp ce pentru dragoste au fost consacrate volume întregi

Capitolul 5

DILEMA NR. 1 A TINERILOR – Cum să sfii dacă iubeşti cu adevărat

1.1

Potrivit studiilor recente, majoritatea oamenilor trăiesc, în decursul vieţii, şapte până la

zece idile. Un sondaj a descoperit că, în medie, un student de colegiu se va îndrăgosti de şase, şapte ori şi va iubi o dată sau de două ori.1 Probabil că voi v-aţi consumat deja o parte din porţia de idile. Întrebarea este însă: Cum poţi fi sigur dacă iubeşti cu adevărat sau dacă este vorba doar de un simţământ pasional?

Testul pentru tineri, intitulat „Ce ştii despre dragoste?" vă va ajuta să înţelegeţi ce gândiţi cu adevărat despre dragoste. Acest test vă va ajuta să vă daţi seama cât de bine informaţi sunteţi cu privire la acest subiect. El constă dintr-o serie de afirmaţii pe care trebuie să le bifaţi cu Adevărat sau Fals. Încercuiţi A pentru adevărat şi F pentru fals. Parcurgeţi testul înainte de a citi restul capitolului.

Testul „Ce ştii despre dragoste? „pentru tinerii îndrăgostiţi

A F 1. Între anumiţi oameni este posibilă dragostea la prima vedere.

A F 2. Sexul premarital este acceptabil atunci când cei doi ţin mult unul la celălalt.

A F 3. Când vei găsi dragostea adevărată, vei şti. A F 4. Când doi oameni se iubesc cu adevărat unul pe celălalt, nu se ceartă.

A F 5. Este uşor să faci deosebirea între dragostea adevărată şi cea pasională.

A F 6. Este ceva normal să fii îndrăgostit de mai multe persoane în acelaşi timp.

A F 7. Când eşti cu adevărat îndrăgostit, îţi pierzi interesul faţă de alte persoane, lucruri sau activităţi.

A F 8. Când te îndrăgosteşti de cineva, la întâmplare, propriile simţăminte îţi spun dacă este vorba despre dragoste adevărată.

A F 9. O dată ce un cuplu găseşte dragostea adevărată, cei doi ar trebui să se căsătorească îndată ce este posibil.

A F 10. În medie, o persoană tânără, înainte de a deveni adult matur, se îndrăgosteşte de mai multe ori de persoane diferite.

A F 11. Dragostea este ceva ce nu se poate studia şi pentru care nu te poţi pregăti, pentru că este doar un răspuns emoţional.

A F 12. Când eşti cu adevărat îndrăgostit, vezi în celălalt doar lucrurile bune.

A F 13. Nu are prea mare importanţă dacă familia sau prietenii sunt de acord cu relaţia ta de dragoste – ea vă priveşte doar pe voi doi.

A F 14. Absenţa face ca inima să se ataşeze şi mai mult de celălalt.

A F 15. Atunci când doi oameni sunt cu adevărat îndrăgostiţi, ei nu se ceartă, nu discută în contradictoriu şi nu ajung la neînţelegeri.

A F 16. Este mai bine să te căsătoreşti cu cineva nepotrivit, decât să rămâi singur.

A F 17. Când eşti îndrăgostit, poţi depăşi orice obstacol, indiferent de deosebirile dintre tine şi cel pe care îl iubeşti.

A F 18. Când eşti îndrăgostit, petreci cea mai mare parte din timp visând cu ochii deschişi.

A F 19. Când eşti îndrăgostit, munceşti mai sârguincios, eşti mai eficient, planifici mai bine şi acţionezi la un nivel mai înalt decât oricând.

A F 20. Dumnezeu a creat şi a ales pentru mine o persoană specială şi, prin rugăciune şi căutare, voi fi îndrumat către această persoană.

Căutaţi la sfârşitul capitolului pentru instrucţiunile de punctare şi de evaluare.

„Ajutor! Cred că m-am îndrăgostit!”

Dacă eşti un tânăr obişnuit, sunt şanse să crezi că eşti îndrăgostit chiar în această clipă! Un cercetător a întrebat 500 de tinere din 19 colegii americane dacă credeau că sunt îndrăgostite în momentul acela. 72 % au spus DA, şi doar 27 % au răspuns NU.2

Deşi majoritatea tinerilor cred că sunt îndrăgostiţi, mulţi dintre ei exprimă îndoieli serioase în această privinţă. Aproape o treime dintre tinerele incluse în acest studiu au declarat că „doar cred că sunt îndrăgostite”, deci un oarecare grad de probabilitate, iar alte 23 de procente dintre ele considerau că „sunt destul de îndrăgostite”. Cu alte cuvinte, mai mult de jumătate se simţeau nesigure de ceea ce simţeau. Şi avem motive serioase să credem că multe dintre cele care au spus că sunt îndrăgostite experimentau de fapt un sentiment pasional.

Un alt cercetător a întrebat un grup de

studenţi dacă, după părerea lor, ştiau ce este dragostea adevărată. Întrebarea aceasta a condus la următoarele rezultate:

	Băieţi	**Fete**
Sunt sigur că ştiu ce este dragostea.	25 %	36%
Cred că ştiu ce este dragostea.	59 %	54%
Nu cred că ştiu ce este dragostea.	12 %	8%
Sunt sigur că nu ştiu ce este dragostea.	4 %	2%

Studiul a relevat, de asemenea, că studenţii considerau relaţiile lor romantice, curente, ca fiind dragoste, însă pe cele din trecut le considerau simple înflăcărări pasionale. Fără îndoială că, dacă studiul ar fi fost realizat la vremea lor, multe dintre aceste idile din trecut ar fi fost descrise drept dragoste adevărată.

Mai mult decât atât, în ciuda intensităţii lor, puţine dintre relaţiile de dragoste îi conduc pe cei doi la altar. Un studiu a arătat că de-abia un firav procent de 15 % conduce la căsătorie. Un alt studiu referitor la modelul de curtenie a 400 de studenţi de colegiu a descoperit că aproape trei pătrimi dintre cele 582 de relaţii de dragoste declarate s-au destrămat înainte de căsătorie.

O astfel de informaţie ne ajută să înţelegem că există o teribilă confuzie în ceea ce priveşte

recunoaşterea adevăratelor simţăminte de dragoste. Toate acestea ne conduc înapoi, la întrebarea iniţială: „Cum poţi să ştii dacă eşti cu adevărat îndrăgostit?” Înainte de a răspunde direct la această întrebare, haideţi să aruncăm o privire spre etapele dragostei.

Cum se dezvoltă dragostea

În general, în ceea ce priveşte dragostea, o persoană parcurge cinci faze.

Faza infantilă. Un bebeluş primeşte dragoste pentru simplul fapt că s-a născut. El nu-i poate iubi pe ceilalţi şi nimeni nu aşteaptă aceasta din partea lui. Nou-născutul se gândeşte doar la el. Este preocupat doar de cum să primească ceea ce vrea şi cum să-şi satisfacă propriile dorinţe. Nu-i pasă că-i deranjează pe ceilalţi atâta timp cât obţine ceea ce vrea. Părinţii au nevoie de somn, dar pe bebeluş nu-l interesează nevoile lor. El îi trezeşte la ora 2: 00 noaptea doar pentru că îi este sete. Un bebeluş se iubeşte doar pe sine.

Hall pare să se fi împotmolit la faza infantilă, pentru că se gândeşte doar la sine. Este destul de mare, încât să poată vota, dar se comportă adesea ca un copil de şase luni, care pretinde să primească ceea ce vrea, atunci când vrea.

Faza iubirii faţă de părinţi. Prima dragoste a copilului – pentru altcineva în afară de sine – gravitează în jurul părinţilor lui, in spe cial al mamei. Aceasta probabil pentru că împreună cu

ea îşi petrece cea mai mare parte din timp şi pentru că ea se îngrijeşte de majoritatea nevoilor lui. În curând, ea va reprezenta pentru el mai mult decât oricine altcineva. Copilul vrea ca mama să stea cu el şi se ţine după tatăl lui ori de câte ori acesta este prin preajmă. Acum el se iubeşte pe sine şi îşi iubeşte părinţii.

Faceţi cunoştinţă cu Jennie, care nu a trecut niciodată de faza iubirii faţă de părinţi. Ea vrea să trăiască într-o lume a viselor, din care să nu se trezească niciodată. Ea aşteaptă ca Lloyd să-şi petreacă tot timpul învârtindu-se în jurul ei, să-i pregătească mici surprize, să fie înţelegător şi să se poarte frumos cu ea, să organizeze picnicuri şi petreceri la care ea să fie în centrul atenţiei. Pe scurt, Jennie vrea un alt părinte care să-i satisfacă toate capriciile.

Faza iubirii prieteneşti, camaradereşti. Câţiva ani mai târziu, copilul se aventurează în afara căminului şi începe să manifeste interes faţă de ceilalţi copii de vârsta lui – în special faţă de cei de acelaşi sex. Acum el adoptă mai degrabă standardele prietenilor lui de joacă decât pe cele ale părinţilor. Devine sociabil şi învaţă cum să se poarte cu cei care îi sunt egali. Părinţii ocupă acum locul al doilea în gândurile lui, în timp ce dependenţa de cămin începe să scadă. Acum, el se iubeşte pe sine, pe prietenii lui de joacă şi pe părinţi – în această ordine.

La acest nivel este Les, care-şi petrece timpul

doar cu băieţii. Nu are prea mult de-a face cu fetele. Deşi este înscris în câteva cluburi, îi lipseşte încrederea în sine şi, dacă prietenii nu sunt pe lângă el să-l susţină, are impresia că nu este bun de nimic. Dacă Les nu trece de faza aceasta a împrietenirii doar cu persoane de acelaşi sex, s-ar putea să se teamă întotdeauna de femei, chiar şi de soţia lui. S-ar putea să nu vrea să o scoată nicăieri la plimbare, preferând să stea acasă şi să aştepte ca ea să fie mereu o gazdă bună pentru prietenii lui. Probabil că îşi va consuma energia în cluburi, la biserică sau la serviciu – ocupându-şi astfel trei sau patru seri pe săptămână!

Faza adolescenţei. În timpul adolescenţei, orizontul se lărgeşte din nou. Acum individul devine interesat de sexul opus. La acest nivel, o fată găseşte că un anume băiat merită un studiu mai atent din partea ei şi viceversa, dar tendinţa este aceea de a concepe dragostea în mare parte asemenea unui bebeluş – fiind interesat de ceea ce poate face respectiva persoană pentru împlinirea propriilor nevoi, şi nu de ceea ce ar putea face el pentru cei din jur.

George, care este şi acum la fel de intoxicat de sex ca şi atunci când era în colegiu, s-a împotmolit la acest nivel. În timpul anilor de colegiu, camera îi era împodobită numai cu poze şi postere cu fete sexy, în timp ce el umbla numai după aventuri amoroase. Acum, când s-a căsătorit,

George îşi critică tot timpul soţia, pentru că nu se îmbracă, nu se fardează şi nu se coafează la fel ca o anumită femeie. El încearcă tot timpul să-şi mascheze simţămintele de nesiguranţă, făcând glume pe seama ei şi vorbind cu dispreţ despre căsătorie ca despre o formă de sclavie. Când ies undeva împreună, el se dă în spectacol, acordând o prea mare atenţie altor femei. Atunci când ajung acasă, se ceartă de fiecare dată. Scuza lui este mereu aceeaşi: „Ei bine, sunt şi eu doar un om!” Da, dar unul rămas la nivelul adolescenţei!

Nivelul adolescenţei este perioada învăţării din propriile greşeli, când atenţia se concentrează asupra unei singure persoane pentru perioade de timp din ce în ce mai lungi. La început, pentru Evie toţi băieţii sunt la fel de interesanţi. Ea iese în oraş de fiecare dată cu altcineva. Mai târziu, în perioada liceului, ea se întâlneşte cu Bill şi ies împreună timp de un semestru întreg înainte de a trece la altcineva. Apoi, Evie are o relaţie stabilă cu Ted, timp de un an întreg, pentru ca apoi să înceapă una nouă la începutul toamnei. În anul majoratului ea se logodeşte cu Stuart, dar după absolvire se desparte de el. Încetul cu încetul, Evie învaţă cum sunt bărbaţii şi cum este ea în relaţie cu bărbaţii. În cele din urmă, interesul i se focalizează şi ea se căsătoreşte cu Ben. Sentimentele ei s-au maturizat.

Mai ales în primii ani ai adolescenţei, o fată poate să viseze la un bărbat mai mare decât ea,

care arată bine – o stea de cinema, o vedetă de televiziune, un cântăreţ cunoscut, un muzician sau altcineva aflat în atenţia publicului. Pe măsură ce se maturizează, ea devine mai realistă. În loc să viseze la o vedetă inaccesibilă, ea poate să viseze la cel mai arătos băiat din şcoală, la campionul de atletism sau la şeful asociaţiei studenţeşti. Cu toate acestea, nici acum nu se gândeşte la ceea ce ar putea face ea pentru visul dragostei ei, ci numai la ceea ce ar putea face el pentru ea. Ea visează cu ochii deschişi că, dacă l-ar putea cuceri, toate celelalte fete o vor invidia. Ele vor trebui să admită că ea este cu adevărat deosebită, din moment ce l-a putut cuceri!

Astfel, dragostea începe cu gândul la ceea ce poţi obţine într-o relaţie, nu la ceea ce poţi oferi. Şi dacă nu ai nimic de oferit, relaţia nu poate să dureze prea mult. Vei învăţa, probabil (dacă încă nu ai învăţat), că este posibil ca prietenul tău să aştepte să faci mult pentru relaţia voastră, să-i împlineşti nevoile, să faci sacrificii şi să-i satisfaci capriciile. În cele din urmă, îţi vei da seama că partenerul tău nu este dispus să-şi petreacă toată seara făcându-ţi complimente, şoptindu-ţi la ureche cuvinte dulci, aşteptându-ţi sugestiile sau aprobându-ţi părerile. Îţi vei da seama că şi el doreşte recunoaştere şi apreciere la fel de mult ca şi tine.

Încetul cu încetul, după multe experienţe care încep prin a părea dragoste adevărată, dar

nu conduc la nimic semnificativ, începi să înţelegi că dragostea înseamnă cu mult mai mult decât sentimentele implicate într-o idilă, în timpul primelor etape ale prieteniei cu o persoană de sex opus.

Faza iubirii mature. Când ajungi la acest nivel, atracţia fizică devine din ce în ce mai puţin semnificativă, în timp ce factorii emoţionali şi psihologici devin tot mai importanţi. Începi să-ţi transferi interesul de la ceea ce poţi obţine din relaţie, la ceea ce poţi oferi în cadrul ei. Începi să nu te mai gândeşti la tine, ci să te gândeşti la celălalt. Dacă eşti cu adevărat îndrăgostit (a), dintr-un spirit altruist, încerci să faci ceea ce este cel mai bine pentru partenerul tău. Şi dacă persoana care îţi este dragă te iubeşte cu adevărat, la rândul ei se gândeşte la binele tău într-un mod cu totul lipsit de egoism. Astfel, în timp ce oferi, primeşti.

Este nevoie de timp ca să treci prin toate aceste etape şi cei mai mulţi dintre noi intrăm în căsătorie păstrând încă înăuntrul nostru ceva dragoste infantilă. De fapt, cei mai mulţi dintre noi nu ne maturizăm niciodată în toate privinţele. Unii oameni însă sunt atât de serios rămaşi în urmă în dezvoltarea lor emoţională, încât le este aproape imposibil să se raporteze la ceilalţi într-un mod matur.

În urma unei observaţii atente, ar trebui să fiţi în stare să identificaţi dacă relaţia voastră

prezentă se află la nivelul infantil, părintesc, camaraderesc, adolescent sau matur. Vă puteţi studia comportamentul judecându-vă singuri. Mulţi tineri însă aleg în mod deliberat să-şi închidă ochii faţă de anumite semnale de pericol. De asemenea, este trepidant să fii tânăr, să fii îndrăgostit şi să ţi se răspundă cu dragoste! Tinerilor nu le place ca ceva să le strice sau să le umbrească bucuria experienţei prezente. Este puţin mai dificil să faci deosebire între nivelul adolescentin al iubirii pasionale şi nivelul matur, al iubirii adevărate. Următoarea secţiune vă va ajuta să înţelegeţi aceste diferenţe.

Dragostea în contrast cu pasiunea nebună

Un tânăr i-a scris lui Abigail Van Buren, renumita autoare de editoriale, şi a întrebat-o cum ştie cineva când este îndrăgostit. Abby i-a răspuns: „Dacă simţi nevoia să întrebi, înseamnă că nu eşti”. 3 Caracterul nepotrivit al răspunsului lui Abby mă surprinde, dar mulţi oameni, atunci când sunt întrebaţi cum poţi să ştii dacă eşti sau nu îndrăgostit, răspund: „Oh, când te loveşte dragostea, ştii pur şi simplu, fără să te mai întrebi!” Nu este adevărat, nu ştii *pur şi simplu!* Dragostea pasională, nebunească, este un amestec ciudat de sex şi emoţii. Dicţionarul meu defineşte acest cuvânt în felul următor: „a fi stăpânit în totul de o pasiune sau de o atracţie iraţională”. Vine

dintr-un cuvânt latin care înseamnă „prostesc sau nebunesc”.

Întotdeauna este complicat să faci deosebire între emoţiile implicate în dragoste şi cele implicate în pasiunea iraţională.

Dragostea şi pasiunea au un singur lucru în comun – puternice sentimente de afecţiune faţă de o persoană de sex opus, trăsătură comună care complică şi mai mult descoperirea diferenţelor, pentru că multe dintre simptome coincid. Cea mai oarbă şi mai nebunească pasiune poate să conţină, într-o oarecare măsură, şi dragoste veritabilă. La rândul ei, dragostea adevărată poate să includă mai multe simptome caracteristice pasiunii. Astfel, deosebirile dintre cele două constau, în *gradul de manifestare* mai degrabă decât în definiţie. De aceea, este nevoie ca toate lucrurile să fie examinate cu mare atenţie.

Aproape că nu s-a făcut niciun studiu care să determine componentele, efectele sau rezultatele iubirii pasionale, în timp ce pentru dragostea adevărată au fost consacrate volume întregi. Lucrul acesta este regretabil, pentru că pasiunea iraţională le aduce celor prinşi în capcana ei înşelătoare suferinţe şi dureri de inimă fără sfârşit.

Dragostea adevărată şi patima nebunească împărtăşesc trei simptome similare: pasiune, apropiere şi emoţii neobişnuite. Pasiunea poate fi prezentă şi fără o dragoste veritabilă. Este pe

deplin posibil să fii pasionat sau să ai puternice simţăminte sexuale faţă de o persoană cu care nici măcar nu ai făcut cunoştinţă vreodată. Îmbrăţişările şi dezmierdările măresc urgenţa sentimentelor erotice până acolo, încât sexul poate să devină o parte semnificativă a asocierii voastre. Dar aceste simţăminte nu indică, neapărat, o dragoste autentică. Atracţia sexuală poate fi la fel de stringentă în pasiunea iraţională ca şi în dragostea adevărată

În acelaşi fel, dorinţa de a fi tot timpul împreună poate fi la fel de copleşitoare în pasiunea iraţională, ca şi în dragostea adevărată. Puteţi dori să fiţi mereu împreună, aşteptând cu groază clipa când trebuie să vă despărţiţi. Puteţi trăi un sentiment de gol sufletesc după plecarea prietenului sau a prietenei voastre, dar aceasta nu înseamnă neapărat că aţi găsit dragostea adevărată. Dorul după cealaltă persoană poate fi la fel de intens în pasiunea iraţională ca şi în dragoste.

Nici trăirea unor emoţii neobişnuite, atunci când te gândeşti la prietenul sau la prietena ta, nu este un indiciu valabil. Vă puteţi simţi în al nouălea cer atunci când totul merge bine, pentru ca apoi să fiţi de-a dreptul bolnavi, dacă lucrurile merg rău. Dar aceasta se poate întâmpla exact la fel de frecvent cu dragostea adevărată, ca şi cu pasiunea iraţională, cu toate că sentimentele ciudate şi emoţiile excesive o caracterizează mai

degrabă pe ultima.

Căutătorii nepricepuţi confundă uneori pirita cu aurul. „Aurul prost” poate fi depistat dacă este pus într-o tigaie şi aşezat pe o plită încinsă. El emană un miros greu, sfârâie şi fumegă, în timp ce aurul adevărat nu este în niciun fel afectat de căldură. Din nefericire, nu vă puteţi pune dragostea într-o tigaie pe plită, ca să verificaţi dacă trece sau nu testul, dar vă puteţi verifica sentimentele observând următoarele indicii. Nu le-am aşezat în ordinea importanţei lor, ci ar trebui să apreciaţi fiecare factor într-un mod cât mai obiectiv cu putinţă.

Eşti îndrăgostit cu adevărat sau eşti lovit de o pasiune oarbă? Cum să facem deosebirea?

Dragostea se dezvoltă încet; pasiunea erupe rapid. Dragostea creşte, şi creşterea cere timp. Pasiunea nebunească loveşte dintr-odată, pe neaşteptate. Nu poţi cunoaşte cu adevărat pe cineva doar după câteva întâlniri. Mulţi oameni poartă mască şi afişează, la început, cel mai strălucit comportament de care sunt în stare. Ei încearcă să fie tot timpul plăcuţi şi distractivi şi îşi ţin sub control atitudinile negative, ca de exemplu mânia. Din această cauză, este nevoie de luni şi chiar de ani ca să ajungi să cunoşti bine pe cineva. Acesta este, de asemenea, şi motivul pentru care unii oameni se plâng că s-au căsătorit cu un

„străin”. Sunt persoane care, în timpul curteniei, îşi ascund cu succes adevărata personalitate, pentru a-şi descoperi adevăratul caracter de-abia după căsătorie.

Acum cred că înţelegeţi de ce nu pot să accept teoria „dragostei la prima vedere”. Pot să o accept pe aceea a „plăcutului la prima vedere” sau a „plăcutului foarte mult, la prima vedere”, dar a

„Dragostei”, nu. Te poţi simţi puternic atras de o persoană cu care tocmai ai făcut cunoştinţă. Poţi să simţi cum laboratorul chimic al corpului tău lucrează. Îţi place ceea ce vezi – înfăţişarea, acţiunile şi răspunsurile. Poate să-ţi placă totul în legătură cu acea persoană. Dar mai este încă drum lung de făcut înainte de a o putea iubi.

Dragostea se stinge încet; pasiunea pur emoţională se sfârşeşte dintr-odată. Desigur că acest factor nu poate fi verificat înainte ca relaţia să se destrame. Dar, privind retrospectiv, vă puteţi pune două întrebări: Cât timp a durat idila? De cât timp ai avut nevoie ca să depăşeşti criza despărţirii?

Aşa cum dragostea adevărată are nevoie de timp ca să se dezvolte, tot la fel este nevoie de timp şi pentru ca astfel de sentimente să se stingă. Nu poate fi altfel. Dacă amândoi aţi crescut împreună şi aţi împărtăşit împreună multe experienţe, nu puteţi trece uşor peste suferinţa ruperii relaţiei dintre voi.

Pasiunile înflăcărate se sfârşesc în acelaşi fel

în care au început – repede – cu *o singură excepţie.* O astfel de pasiune nu se va încheia uşor şi dintr-odată, dacă aţi devenit implicaţi sexual. Un bărbat şi o femeie pot să rămână împreună nu datorită afinităţilor dintre ei, ci datorită relaţiei sexuale care îi satisface pe amândoi. De aceea, timpul necesar refacerii după ruperea unei relaţii nu este un indiciu semnificativ în cazul în care cei doi sunt implicaţi sexual. Într-o astfel de relaţie, prelungirea emoţiilor nu trebuie să conducă la concluzia că este vorba despre dragoste adevărată.

Dragostea se concentrează asupra unei singure persoane; pasiunea poate implica mai multe persoane. Cineva lovit de pasiune poate fi „îndrăgostit nebuneşte" de două sau chiar de mai multe persoane în acelaşi timp. Aceste persoane pot să difere considerabil atât ca personalitate, cât şi ca temperament. De exemplu, o tânără poate spune că este îndrăgostită de doi băieţi simţind că îi este imposibil să aleagă între ei. Unul este matur, ferm şi responsabil, în timp ce celălalt este un iresponsabil, amator de distracţii şi de amuzament. Cel mai probabil e că fata nu iubeşte, cu adevărat, pe niciunul dintre ei. Se poate ca reacţiile ei adolescentine să o atragă către amatorul de amuzament, în timp ce sentimentele mature îi spun că trăsăturile de caracter ale celuilalt sunt mai importante. În mintea ei, fata combină calităţile amândurora şi crede că s-a

îndrăgostit de amândoi. Însă dragostea adevărată se concentrează asupra unei singure persoane, care întruneşte acele calităţi pe care le-ai stabilit ca fiind esenţiale.

Dragostea motivează un comportament pozitiv; pasiunea oarbă are un efect distructiv. Dragostea va avea un efect constructiv asupra personalităţii tale şi va scoate la lumină tot ce este mai bun în tine. Ea îţi va da energie, ambiţie şi interes pentru viaţă. Ea generează sentimente de respect de sine, de încredere şi de siguranţă. Dragostea te va împinge spre succes. Vei studia mai sârguincios, vei fi mai eficient în planificare şi vei economisi cu mai multă chibzuinţă. Viaţa capătă o semnificaţie şi un scop în plus. Poţi să visezi cu ochii deschişi, dar rămâi în limitele realităţii, concentrându-ţi atenţia asupra planurilor pe care doreşti să le realizezi. Dragostea te va încuraja să activezi la cel mai înalt nivel. În contrast, pasiunea oarbă are un efect distructiv şi dezorganizant asupra personalităţii. Vei descoperi că eşti mai puţin eficient, mai puţin activ, mai puţin în stare să acţionezi la adevăratul tău potenţial. Membrii familiei sau prietenii apropiaţi vor observa imediat acest efect. Unii dintre ei te vor întreba: „Ce se întâmplă cu tine? Nu mergi nicăieri şi nu vrei să te implici în nimic. Care este problema? Eşti bolnav sau ce ai?” Apoi, altcineva va comenta: „Nu, nu este bolnav, este îndrăgostit”. Dar observaţia aceasta pierde din

vedere esenţialul. Eşti înnebunit după cineva, nu îndrăgostit!

Pasiunea orbească se dezvoltă pe visări şi fantezii nerealiste, în care te imaginezi alături de persoana „iubită”, trăind împreună o viaţă de beatitudine, întotdeauna într-o perfectă armonie, în toate privinţele. Aceste visări cu ochii deschişi te fac să uiţi de realităţile vieţii de şcoală, de serviciu, de studiu, de responsabilităţi şi de bani.

Dacă eşti îndrăgostit îţi vei idealiza dragostea şi aceasta te va conduce la înţelegerea şi aprecierea persoanei iubite, prin verificarea simţămintelor în împrejurările reale ale vieţii. Dacă eşti „mort după” cineva, vei idealiza această persoană în ciuda realităţii.

Dragostea recunoaşte importanţa compatibilităţii; pasiunea nu ţine seama de ea. Dacă eşti îndrăgostit, nu vei fi atras doar de înfăţişarea fizică şi de comportamentul exterior al celeilalte persoane, ci şi de caracterul ei, de personalitatea, de emoţiile, de ideile şi de atitudinile ei. Vei fi interesat de modul ei de a gândi şi de a acţiona în diferite situaţii. Te vei concentra asupra valorilor comune. Cum reacţionează persoana pe care o iubeşti la succesul sau la eşecul tău personal, la capcanele şi la provocările vieţii? Este amabilă, înţelegătoare şi gata să aprecieze? Vă potriviţi în privinţa atitudinii faţă de religie, şcoală, familie, sex, finanţe şi prieteni? Ce afinităţi aveţi? Vă puteţi

bucura de o seară petrecută împreună cu familia sau prietenii sau trebuie de fiecare dată să ieşiţi singuri undeva, în oraş? Proveniţi din acelaşi mediu social? Cu cât aveţi mai multe lucruri în comun, în aceste domenii, cu atât şansele ca între voi să se dezvolte o dragoste adevărată sunt mai mari.

S-ar putea să nu sune prea romantic sau prea emoţionant, dar perspectiva unei căsnicii bune poate să aştepte chiar la uşa de alături. Aţi crescut împreună, v-aţi jucat împreună, aţi fost la aceeaşi şcoală. Mediul vostru social şi familial este acelaşi. Personalităţile compatibile, alături de punctele de interes şi de valorile comune, reprezintă o bază importantă pentru dezvoltarea unei relaţii de dragoste durabile.

Dragostea recunoaşte greşelile; pasiunea oarbă le ignoră. Dragostea te va determina să recunoşti calităţile celuilalt şi să construieşti relaţia pe ele. Dar chiar dacă recunoşti acele calităţi şi, într-o oarecare măsură, le idealizezi, nu consideri persoana cealaltă ca fiind fără defecte. Eşti capabil să recunoşti în mod deschis acele aspecte ale personalităţii sau ale caracterului ei, care sunt departe de a fi perfecte, dar găseşti în ea atât de multe calităţi demne de a fi respectate şi admirate, încât o accepţi pe baza acestora.

De cealaltă parte, pasiunea te va împiedica să vezi ceva greşit în celălalt. Îl vei idealiza atât de mult, încât nu vei admite că are vreun defect. Îl

vei apăra împotriva oricărei critici şi aceasta pentru că îi admiri una sau două calităţi atât de mult, încât te amăgeşti singur că acestea pot cântări mai greu decât toate defectele sau problemele.

De asemenea, dragostea recunoaşte toate calităţile persoanei iubite, dar nu te orbeşte faţă de aspectele-problemă din personalitatea ei. Cu toate acestea, ea te va face în stare să o iubeşti în ciuda defectelor.

Dragostea supravieţuieşte despărţirii; pasiunea, nu. Dragostea poate chiar să crească în timp ce cei doi sunt separaţi de distanţă. Absenţa face ca afecţiunea să devină mai intensă şi inimile să se ataşeze mai mult una de cealaltă. Dacă dragostea voastră a fost autentică, îţi vei uni tot mai mult viaţa de cea a persoanei pe care o iubeşti. Când această persoană este departe, vei avea simţământul că o parte din tine lipseşte. Absenţa te ajută să-ţi dai seama cât de mult înseamnă această relaţie pentru tine.

Pasiunea moare repede când cei doi nu se văd o vreme. Dictonul „ochii care nu se văd se uită” este valabil, în acest caz, deoarece pasiunea se bazează pe atracţia fizică şi pe una sau două calităţi pe care le admiri la celălalt. Astfel, atunci când o astfel de relaţie nu este susţinută de contact, interesul se va stinge destul de repede. Pasiunea nu poate supravieţui probei timpului.

Dragostea ţine sub control contactul fizic;

pasiunea îl exploatează. Doi tineri care se iubesc cu adevărat îşi vor ţine sub control gesturile de afecţiune fizică pentru un timp relativ îndelungat de la începutul relaţiei dintre ei. Pasiunea cere astfel de expresii fizice cu mult mai devreme. Mai mult decât atât, contactul fizic reprezintă o parte a relaţiei cu mult mai mică pentru un cuplu îndrăgostit, decât pentru unul prins de o pasiune oarbă. Motivul este acela că pasiunea depinde într-o mare măsură de atracţia fizică şi de excitaţia simţită la explorarea particularităţilor fizice ale celeilalte persoane. Cel care experimentează pentru prima dată senzaţia aceasta ajunge, în mod firesc, la concluzia că între ei trebuie să fie neapărat ceva deosebit, deoarece nu a mai simţit niciodată mai înainte aşa ceva.

Cu toate că şi dragostea adevărată include atracţia fizică, ea îşi are izvorul într-o mulţime de alţi factori. Pentru un cuplu îndrăgostit, contactul fizic are de obicei o semnificaţie mai profundă decât pura plăcere. El exprimă ceea ce ei simt unul pentru celălalt. Din nefericire, contactul fizic, exprimat în cadrul pasiunii, devine adesea un scop în sine. Plăcerea este cea care domină întreaga experienţă.

Dragostea este altruistă; pasiunea este egoistă. A fi îndrăgostit implică mai mult decât emoţiile. Dragostea veritabilă trece dincolo de nivelul simţămintelor şi pune principiul dragostei în fiecare zi la lucru. Aceasta înseamnă că nu doar

vei aştepta să fii tratat cu dragoste şi consideraţie, ci că vei manifesta dragoste şi consideraţie *chiar şi atunci când nu-ţi vine s-o faci.* Oricare dintre noi putem fi iubitori atunci când nevoile ne sunt împlinite şi când partenerul nostru se poartă, la rândul său, iubitor. Dar testul dragostei adevărate stă tocmai în a fi iubitor chiar şi atunci când partenerul te tratează nedrept, îţi neglijează nevoile sau uită ceva ce l-ai rugat să facă.

Unul dintre episoadele mele favorite, de benzi desenate, îl înfăţişează pe Charlie Brown îmbrăcat în pijama şi ducându-i lui Snoopy un pahar cu apă, în timp ce acesta lâncezeşte tolănit pe căsuţa câinelui său. Textul de sub imagine spune: „Dragostea înseamnă să aduci cuiva un pahar cu apă în mijlocul nopţii”. Charlie prinde aici ideea. Nu este uşor să te scoli în mijlocul nopţii şi să pui nevoile celuilalt înaintea propriilor nevoi.

Pasiunea este egocentristă. Te gândeşti mai mult la ceea ce poate face relaţia pentru tine, decât la ceea ce poţi face tu pentru ea sau pentru cealaltă persoană. Te simţi bine atunci când eşti însoţit de prietenul sau de prietena ta, pentru că o mare parte din sentimentele tale sunt legate de mândria pe care o simţi atunci când ceilalţi realizează că această persoană îţi aparţine.

Dragostea aduce aprobarea familiei şi a prietenilor; pasiunea aduce dezaprobare. Atunci când iubeşti cu adevărat pe cineva, cel mai probabil că familia şi prietenii tăi apropiaţi vor

aproba relaţia. Ei vor putea să vadă cât de bine vi se îmbină personalităţile, cât de multe afinităţi vă leagă şi cum, în această relaţie, vă completaţi şi vă motivaţi unul pe celălalt.

Dacă părinţii şi prietenii nu vă aprobă – fiţi atenţi. Dacă ei sunt convinşi că sunteţi pe cale să faceţi o mare greşeală, s-ar putea să aibă dreptate. Ei sunt deosebit de interesaţi de binele vostru şi nu vor să fiţi răniţi. Pentru că ei nu sunt la fel de implicaţi emoţional cum sunteţi voi, s-ar putea să fie în stare să vadă anumite aspecte pe care voi nu le puteţi vedea. *Aprobarea părinţilor este elementul-cheie.* Statisticile arată că acele căsnicii cărora le lipseşte binecuvântarea părinţilor au un înalt procent de eşec.4

Atunci când există pasiune oarbă, s-ar putea ca prietenii să nu aprobe alegerea voastră. Probabil că nu vor veni să vă spună aceasta direct, dar de multe ori puteţi să vă daţi seama din atitudinea lor că ar vrea să vă reveniţi şi să vă treziţi la realitate.

Există dovezi puternice că aprobarea părinţilor şi a prietenilor indică o dragoste adevărată. Locke a comparat nemulţumirile şi plângerile venite din partea persoanelor căsătorite, care au o căsnicie fericită cu cele venite din partea persoanelor divorţate. Persoanele divorţate se plâng de aproape patru ori mai mult de faptul că nu au prea multe în comun cu prietenii partenerului lor. Locke a descoperit,

de asemenea, că acele cupluri care au o căsnicie fericită aproape că nu au probleme cu părinţii vreunuia dintre parteneri. Dacă părinţii şi prietenii obiectează împotriva relaţiei tale, ai grijă! Dacă sunt de acord cu ea, bucură-te! Cu cât aprobarea lor va fi mai deplină şi cu cât vor fi mai mulţi aceia care vă aprobă relaţia, cu atât sunt mai multe şanse de a fi găsit dragostea adevărată.

Dragostea generează siguranţă; pasiunea generează nesiguranţă. Dacă eşti îndrăgostit după ce ai luat în considerare toate elementele relaţiei în care eşti implicat, vei căpăta un simţământ de siguranţă şi de încredere. Pe de altă parte, o persoană „înnebunită" după cineva se va lupta cu simţăminte de nesiguranţă, încercând să-l controleze pe cel pe care îl iubeşte, din cauza geloziei. Aceasta nu înseamnă că atunci când iubeşti cu adevărat pe cineva nu vei fi niciodată gelos, ci că sentimentele tale de gelozie nu vor fi frecvente şi intense.

Unii oameni se simt flataţi de accesele de gelozie ale partenerilor lor. Ei cred că gelozia este o dovadă de adevărată dragoste şi consideră că sunt cu atât mai iubiţi cu cât persoana cealaltă este mai geloasă. Cu toate acestea însă, gelozia nu este dovada unor sentimente sănătoase, ci mai degrabă a nesiguranţei şi a unei proaste imagini de sine. Oricare ar fi cauzele geloziei, ea va genera în tine dorinţa de a ridica un gard în jurul celeilalte persoane, astfel încât să o poţi păstra

numai pentru tine. Cu alte cuvinte, gelozia te face egoist şi posesiv.

Dragostea recunoaşte realitatea; pasiunea o ignoră. Dragostea autentică priveşte problemele vieţii în mod realist. Ea nu încearcă să minimalizeze gravitatea lor. Doi elevi de liceu care sunt îndrăgostiţi se vor strădui să-şi termine studiile înainte de a se căsători, pentru că ştiu că, dacă va fi construită pe o temelie educaţională solidă, căsnicia lor va fi mai puternică. Ei nu vor simţi nevoia să se căsătorească în grabă de teamă că persoana pe care o iubesc se va răzgândi şi îi va părăsi.

Pasiunea ignoră deosebirile de mediu social, rasial, educaţional sau religios. Uneori, pasiunea iraţională cuprinde o persoană care este deja căsătorită sau care se află într-o situaţie ce face imposibilă o relaţie deschisă, publică. Într-un astfel de caz, pasiunea argumentează că, de fapt, aceste lucruri nici nu contează, şi te amăgeşti cu gândul că, dacă vă iubiţi unul pe celălalt, orice problemă poate fi rezolvată.

Un cuplu cu adevărat îndrăgostit apreciază problemele în mod corect şi realist, încercând să le rezolve. Dacă anumite aspecte par să le ameninţe relaţia, ei le discută deschis şi încearcă să le soluţioneze în mod inteligent. Un cuplu cuprins de o pasiune oarbă va ignora sau va ascunde deosebirile dintre ei. Un cuplu îndrăgostit va anticipa în mod inteligent problemele care,

după toate probabilităţile, vor apărea în cadrul relaţiei lor.

Acum, că aţi prins imaginea generală a tipului de relaţie pe care îl aveţi, ce este de făcut? Lucrul cel mai important este acela de a nu face nicio schimbare drastică – cel puţin nu acum. Chiar dacă aţi înaintat triumfători până în acest stadiu al relaţiei, opriţi-vă! Nu vă lansaţi în angajamente pripite înainte de a vă fi supus sentimentele la proba timpului. Nu uitaţi: dacă aţi găsit adevărata dragoste, ea va fi tot acolo şi săptămâna viitoare, şi peste două săptămâni, şi după aceea. Puteţi evita multe suferinţe procedând cu prudenţă şi fără grabă.

Dacă cercetându-vă relaţia aţi descoperit că este vorba doar de o pasiune oarbă – şi este foarte probabil să fie aşa – nu vă gândiţi că trebuie să puneţi imediat capăt relaţiei, dacă până aici aţi tratat-o cu seriozitate. Uneori, pasiunea se poate transforma în dragoste adevărată, dar dacă înaintaţi prea repede în oricare dintre direcţii, nu veţi şti niciodată cu certitudine ce se întâmplă.

Aşa că, relaxaţi-vă şi bucuraţi-vă de relaţia voastră – chiar dacă este doar pasiune. *Dar fiţi conştienţi de ceea ce este între voi* în realitate, şi nu vă amăgiţi singuri cu gândul la ceva ce nu este. Aceasta poate fi doar una dintre numeroasele relaţii pe care le veţi avea înainte de a lua decizia finală şi de a rămâne alături de cineva pentru toată viaţa. Ceea ce veţi învăţa din relaţia actuală

vă va fi de folos în relaţiile viitoare.

ATENŢIE: Evitaţi orice relaţie sexuală! Este normal şi firesc să simţiţi o dorinţă puternică, ceva care vă împinge către intimitatea sexuală. Uneori, aceasta poate să pară irezistibilă, dar sexul aduce cu sine o mulţime de stări emoţionale şi de probleme despre care vom discuta în următoarele două capitole.

Ţi-ai analizat situaţia cât ai putut de bine, dar încă nu eşti în stare să spui dacă ai găsit sau nu dragostea adevărată? Ţi-ai dat seama că, cu cât încerci mai mult să afli, cu atât devii mai confuz în această privinţă? Dacă da, lasă să mai treacă puţin timp. Timpul înseamnă experienţă. El îţi va oferi posibilitatea unei cunoaşteri mai bune şi ocazia de a descoperi ceea ce trebuie să ştii pentru a lua decizia finală. Vei descoperi dragostea adevărată atunci când relaţia voastră reciprocă va încuraja creşterea personală pentru fiecare dintre voi şi va adânci dragostea voastră unul pentru celălalt.

Pe scurt despre dragoste şi pasiune

PASIUNEA...

1. Se bazează, adesea, pe atribute absurde, de-a dreptul prosteşti, precum felul în care merge sau râde cineva. Lucrurile mici te „înnebunesc”.

2. Adesea depinde în mare măsură de atracţia fizică – fiorii, bătăile accelerate ale inimii sau pielea ca de găină, pe care le simţi atunci când

atingi cealaltă persoană.

3. De multe ori, are un efect distructiv şi dezorganizant asupra personalităţii, făcându-te să uiţi de realităţile vieţii.

4. Adesea se sfârşeşte rapid – dacă nu eşti implicat sexual. Dacă există implicare sexuală, acesta nu este un indiciu valabil.

5. Adesea te face să idealizezi cealaltă persoană în aşa măsură, încât nu eşti dispus să admiţi că ar putea avea şi defecte.

6. De cele mai multe ori, familia şi prietenii dezaprobă alegerea ta.

7. Sentimentele se sting foarte repede, dacă vă desparte distanţa.

8. Adesea include certuri frecvente, argumentaţii şi neînţelegeri ca parte semnificativă a relaţiei.

9. Eşti mai interesat de ceea ce poţi obţine din această relaţie.

10. Adesea include frecvente şi severe simţăminte de gelozie.

11. Este, în general, folosită pentru a descrie relaţiile trecute.

12. Se concentrează asupra unor persoane total nepotrivite.

13. Include frecvente simţăminte de vinovăţie, de nesiguranţă şi de frustrare.

14. Este cel mai adesea întâlnită între persoane aflate la vârsta adolescenţei sau imature.

15. Poate apărea imediat după ce s-a încheiat

precedenta relaţie de dragoste.

16. Atunci când interesul sexual s-a stins, este urmată de plictiseală.

17. Cuplul depinde de distracţii externe pentru a se simţi bine împreună.

18. Relaţia creşte şi se schimbă foarte puţin, chiar dacă sunteţi de mult timp împreună.

19. Este adesea însoţită de simţăminte superficiale şi de senzaţii care pur şi simplu te „vrăjesc”, îţi dau fiori.

20. În general durează foarte puţin.

21. Adesea exploatezi cealaltă persoană în avantajul tău.

22. Reprezintă întotdeauna o bază slabă şi nesigură pentru căsătorie.

DRAGOSTEA...

1. Priveşte în profunzime la compatibilitatea trăsăturilor de caracter, la valorile şi la punctele de interes comune.

2. Ia în considerare şi alţi factori, în afară de atracţia fizică. Atracţia fizică va reprezenta doar o mică parte din relaţia totală.

3. Scoate la lumină tot ce este mai bun în tine, promovează creşterea personală, respectul de sine, ambiţia şi progresul.

4. Necesită timp ca să se dezvolte şi să se maturizeze. Exact aşa cum este nevoie de timp pentru ca adevărata dragoste să crească, este nevoie de timp şi pentru ca ea să se stingă.

5. Recunoaşte calităţile, dar recunoaşte şi defectele.

6. Aduce aprobarea familiei şi a prietenilor. Ei pot să vadă ce face relaţia pentru amândoi.

7. Poate supravieţui despărţirii prin distanţă.

8. Reduce tensiunile dintre voi, pentru că apelaţi la discuţii deschise pentru rezolvarea problemelor, fără argumentaţii şi discuţii în contradictoriu.

9. Este interesată de părtăşie şi dăruire, pentru a-i aduce celuilalt fericirea şi siguranţa.

10. Promovează încrederea şi siguranţa care te fac în stare să-i oferi celuilalt libertate.

11. Descrie, de obicei, relaţia actuală.

12. Este îndreptată, cel mai adesea, către persoane potrivite.

13. Este caracterizată de sentimente de încredere în sine şi în celălalt, precum şi de siguranţă.

14. Creşte în timp şi aduce cu sine maturitate emoţională şi biologică.

15. Se dezvoltă încet, după un timp destul de îndelungat de la relaţia precedentă.

16. Generează un interes crescând şi o bucurie continuă atunci când sunteţi împreună.

17. Aprinde interesul unul faţă de celălalt şi faţă de activităţile comune.

18. Se schimbă şi devine mai profundă odată cu continuarea relaţiei.

19. Asigură un climat de adâncire a

simţămintelor şi de creştere a intimităţii, pe măsură ce vă împărtăşiţi unul celuilalt tot mai mult din viaţa voastră.

20. În general, durează mult timp.

21. Protejează cealaltă persoană, îi poartă de grijă şi o ajută să crească.

22. Este suficientă pentru a construi o căsnicie pe temelia ei – *dacă toţi ceilalţi factori sunt în regulă.*

Adevărul despre „îndrăgostire”.

În timpul unui seminar Complete Marriage (Căsnicie completă), i-am întrebat pe participanţi de ce s-au căsătorit. „Pentru că ne-am îndrăgostit unul de celălalt”, au răspuns cele mai multe cupluri. S-au căsătorit, pentru că au experimentat un sentiment pe care l-au interpretat ca fiind dragoste. Cu toate acestea, este foarte dificil să spui cu exactitate ce este dragostea. George Bernard Shaw a afirmat că dragostea este cuvântul cel mai greşit folosit şi cel mai greşit înţeles din vocabularul nostru. Este posibil să fi avut dreptate. Cum aţi defini dragostea? Cu care dintre următoarele definiţii ale dragostei sunteţi de acord?

— „Când doi oameni se află sub influenţa celei mai violente, mai nebuneşti, mai amăgitoare şi mai trecătoare pasiuni (şi) li se cere să jure că vor rămâne în acea stare euforică, anormală şi epuizantă până când moartea îi va despărţi”.

— „O stare de anestezie perceptuală”.

— „Dragostea este o boală mintală gravă”.

— „Dragostea este un demon, un foc, un rai şi un iad, / Unde locuiesc deopotrivă plăcerea, durerea şi tristele regrete”.

— „Dragostea este sentimentul pe care îl simţi atunci când simţi că eşti pe cale să simţi ceva ce n-ai mai simţit niciodată înainte”.

— „A iubi pe cineva nu este doar un sentiment puternic – este o decizie, un discernământ şi o promisiune”.

— „Dragostea este un angajament necondiţionat faţă de o persoană imperfectă”.

Mai mult decât atât, noi folosim termenul *dragoste* cu o mulţime de sensuri diferite. De exemplu, obişnuim să spunem: „Îmi iubesc părinţii”; „Îl iubesc pe Dumnezeu”; „Îmi iubesc câinele”. Presupun că nu aveţi, faţă de câinele vostru, acelaşi răspuns emoţional pe care îl aveţi faţă de Dumnezeu. Noi vorbim despre „îndrăgostire”, dar ce înseamnă, cu adevărat, să te îndrăgosteşti?

Când spunem că Sue şi Tom s-au îndrăgostit, ne referim în general la faptul că cei doi au fost „loviţi” de un sentiment neaşteptat, ceva asupra căruia nu au niciun control. Aceasta îi scuteşte de orice responsabilitate legată de îndrăgostire. Însă, atunci când spunem că o persoană „se îndrăgosteşte” (în lb. engleză – a cădea în dragoste), expresia aceasta nu ar trebui să implice

un fel de cădere într-o capcană, într-o stare independentă de voinţa ei.

Un alt aspect. Atunci când folosim acest termen, ne referim de obicei la faptul că persoana respectivă este „îndrăgostită”, „căzută în dragoste” numai cu inima. Dar a te îndrăgosti cu inima reprezintă doar o parte din întregul proces al dragostei. Când te îndrăgosteşti.

trebuie să o faci şi cu inima, *şi* cu capul.

Ar fi cu mult mai potrivit să spunem a „creşte” în dragoste, nu a „cădea” în dragoste. Este o exprimare mai aproape de adevăr, dar sună atât de neromantic, încât nu ne place s-o folosim. Deşi cineva poate „cădea” pe neaşteptate într-o violentă stare de pasiune orbească, adevărata dragoste are nevoie de timp ca să se dezvolte. Dragostea este complexă. Ea nu loveşte pe neaşteptate şi nici nu „cade” pe neaşteptate peste noi asemenea stelelor căzătoare. Ea vine doar atunci când doi oameni şi-au reorientat vieţile, fiecare avându-l pe celălalt ca nou centru de interes.

Poate că vă gândiţi la dragostea adevărată ca la un sentiment fierbinte, incandescent, care va arde constant până la sfârşitul vieţuirii voastre împreună. Dar dragostea nici nu rămâne pe loc şi nici nu continuă la acelaşi nivel sau la aceeaşi intensitate întreaga viaţă. Am putea compara cursul normal al dragostei cu un val care se înalţă şi apoi cade până când, în cele din urmă, se

risipeşte pe plajă. În cele mai multe cazuri, dragostea începe cu putere. Ea poate să crească năvalnic sau poate să se dezvolte încetul cu încetul. Porţiunea cea mai înaltă a valului apare de obicei la începutul „îndrăgostirii” sau curând după aceea.

Dacă doi oameni care se îndrăgostesc unul de celălalt se căsătoresc înainte de a fi trecut de creasta valului, s-ar putea să se trezească mai târziu că s-au căsătorit cu o persoană total nepotrivită. O tânără mireasă dezamăgită mi-a povestit ce s-a întâmplat:

„Ku şi cu mine ne-am îndrăgostit la nebunie unul de celălalt de când ne-am văzut pentru prima dată. Am încercat să ne ţinem sub control sentimentele, pentru că nu voiam să mergem prea departe.

Apoi, am început să ne certăm foarte des şi să ne călcăm pe nervi unul pe celălalt. Am discutat despre situaţia aceasta şi am ajuns la concluzia că totul trebuie să fie din cauza tensiunii sexuale, generate de faptul că mersesem destul de departe, dar nu până la capăt. Ne-am gândit că, dacă ne-am căsători, tensiunea creată ar dispărea şi noi am fi mult mai fericiţi.

Ne-am căsătorit imediat şi timp de două luni totul a fost aproape perfect. Acum însă ne certăm mai des decât o făceam înainte de căsătorie. Am învăţat trista lecţie că, pentru o relaţie care nu merge, soluţia nu este niciodată căsătoria”.

În majoritatea căsniciilor, sentimentele de dragoste au tendinţa să scadă uşor după trecerea primilor ani de cunoaştere reciprocă. Fiecare nouă experienţă trăită împreună şi fiecare ocazie de a-l înţelege mai deplin pe celălalt îi apropie în mod natural pe cei doi, astfel că sentimentele lor ajung din nou pe creasta valului. Însă acest gen de evenimente şi de experienţe probabil că vor scădea în frecvenţă odată cu trecerea anilor.

Cu toate acestea, cu cât cineva iubeşte mai mult timp, cu atât îi va fi mai greu să înceteze să iubească. În primele zile de prietenie, o criză minoră va pune adesea capăt relaţiei, aproape înainte ca aceasta să fi început cu adevărat. Dacă o tânără mireasă sau un proaspăt mire descoperă, la puţin timp după nuntă, că persoana cu care tocmai s-a căsătorit i-a fost necredincioasă, cel mai probabil e că aceasta va pune capăt căsniciei lor imediat. Cu toate acestea, eu şi soţul meu am lucrat cu nenumărate persoane căsătorite, de vârstă mijlocie, care aşteptau răbdătoare ca partenerul necredincios să pună capăt relaţiei extraconjugale şi să restabilească ceea ce fusese între ei, înainte ca respectiva aventură să se întâmple. Cuplul cu o vechime mai mare a experimentat o dragoste mai mare şi mai profundă, pe care cuplul mai tânăr nu a descoperit-o încă.

Cu toate că îndrăgostirea reprezintă un element important în procesul curteniei, trebuie

să realizaţi că ea nu este suficientă. Trebuie să vă testaţi sentimentele de dragoste în faţa realităţilor vieţii.

Un cântec spune: „Au încercat să ne spună că suntem prea tineri, prea tineri ca să fim cu adevărat îndrăgostiţi…" Eu nu încerc să vă spun că sunteţi prea tineri ca să fiţi îndrăgostiţi, deşi cu cât sunteţi mai tineri cu atât sunt mai multe şanse ca ceea ce simţiţi să fie pasiune şi nu dragoste adevărată. Dar nu aceasta este problema, fiindcă oricine, tânăr sau bătrân, se poate îndrăgosti. Problema vine din a încerca să rămâi îndrăgostit!

Răspunsurile la testul „Ce ştii despre dragoste?"

Toate afirmaţiile sunt false, cu excepţia numerelor 10 şi 19. Dacă aţi adunat 17 sau mai multe puncte, aveţi o înţelegere destul de bună în ceea ce priveşte dragostea autentică. Dacă punctajul vostru este între 15 şi 17, vă descurcaţi binişor, dar v-ar fi de folos un mic ajutor. Dacă aveţi 13 puncte sau mai puţin, aveţi în mod cert nevoie de ajutor pentru a înţelege dragostea autentică.

NOTE DE SUBSOL

Ray E. Short, *Sex, Love, or Infatuation: How Can I Really Know?* (Minneapolis: Augsburg Publishing House, 1978), p.12.2Idem. P.21.

3. The Fresno *Bee,* July 8, 1980. „Short, *op. cit.,* p.129.

Orice persoană tânără, indiferent de sex, ar trebui să aibă foarte clar definite standardele conduitei sexuale şi să se ţină de ele.

Capitolul 6
SITUAŢII SENSIBILE
3

De obicei, statisticile ne plictisesc, dar aceste cifre probabil că vi se vor părea interesante. După întâlnirile romantice cu o persoană de sex opus, se pare că mângâierile şi dezmierdările constituie cel mai popular „sport” printre tineri. Studiul meu a arătat că 17 % dintre studenţii intervievaţi nu „practicau” dezmierdatul şi nici nu plănuiau să o facă; 27 de procente făcuseră acest lucru, dar nu intenţionau să-l mai repete; aproximativ 43 de procente practicau acest gen de contact fizic şi intenţionau să-l facă şi în continuare, iar 4 % nu avuseseră încă ocazia să-l facă. (9 procente nu au dat niciun răspuns.)

Când le-am cerut să indice nivelul cel mai avansat de afecţiune fizică, pe care-l considerau potrivit într-o relaţie ocazională, 85 % dintre tinerii chestionaţi au spus că totul trebuia să se limiteze la ţinutul de mână, îmbrăţişări şi sărutări. Doar 9 % dintre ei au spus că intimitatea ar putea merge până la uşoare mângâieri. Şi totuşi, 17 % dintre cei care practică contactul sexual spun că între ei este vorba doar despre „o relaţie ocazională”!

50 % dintre cei intervievaţi avuseseră unul sau doi parteneri cu care practicaseră dezmierdatul şi mângâiatul; 28 % dintre ei avuseseră între trei şi şase astfel de parteneri. Cele mai multe episoade de intimitate de genul acesta avuseseră loc în maşină, cu toate că „acasă” ocupa locul al doilea, la foarte mică distanţă. Majoritatea studenţilor au început să practice mângâiatul în relaţiile lor idilice încă de la vârsta de 15 sau 16 ani şi un număr covârşitor dintre ei susţineau că făcuseră acest lucru pentru a-şi exprima dragostea faţă de prietenul sau prietena lor sau pentru că „se lăsaseră ispitiţi de vraja momentului”. 30 % dintre ei simţeau că mângâiatul le slăbise relaţia, dar un procent egal apreciau că relaţia fusese întărită. 66 % se considerau uşor, moderat sau foarte religioşi la momentul celei mai recente experienţe de genul acesta.

După episoadele de mângâiere, 31 de procente se simţiseră pozitiv în timp ce 29 de procente dintre ei percepuseră simţăminte negative. Cei care nu practicaseră mângâiatul în idilele lor au afirmat, într-un număr covârşitor, că se abţinuseră de la a face acest lucru datorită valorilor personale şi nu datorită educaţiei religioase sau familiale. Mai puţin de 1 la sută dintre ei discutaseră cu partenerul sau partenera despre limitarea apropierii fizice şi hotărâseră să se abţină de la mângâieri.

Cei chestionaţi au mai declarat că se întâmplase să se angajeze în mângâieri şi dezmierdări chiar şi atunci când nu doriseră să facă acest lucru, pentru unul dintre următoarele motive: „Nu am vrut să rănesc sentimentele celuilalt”; „M-am simţit împins către aceasta”; „Am vrut să-l asigur pe prietenul meu de dragostea mea”; „Mi-a fost teamă să nu-l pierd”. 98 % dintre participanţii la acest sondaj erau de părere că o fată nu trebuie neapărat să accepte mângâierile ca să aibă succes în relaţiile cu băieţii.

49 de procente practicaseră mângâiatul până la atingerea orgasmului. Majoritatea tinerilor consideră mângâiatul până la atingerea orgasmului ca fiind „mângâiat profund”, iar 10 % dintre ei îl consideră la fel de grav ca şi actul sexual în sine. Cei mai mulţi îl practicaseră pentru propria plăcere sexuală, în timp ce într-un procent mai mic făcuseră acest lucru pentru a-şi satisface partenerul. Sondajul a arătat că, în marea majoritate, fetele fuseseră acelea care practicaseră mângâiatul până la orgasm din dorinţa de a-şi satisface partenerul şi nu pentru propria plăcere.

Ajunge cu cifrele şi cu statisticile! Haideţi acum să privim mai îndeaproape la practica mângâiatului! Cu toate că jocul acesta este foarte larg răspândit, regulile lui diferă uimitor de mult. Tinerii au tendinţa să nu se încadreze în tipare,

făcându-şi propriile lor reguli pe măsură ce îşi trăiesc propria experienţă. Mângâiatul include o listă lungă de activităţi de „explorare a corpului celuilalt”, şi fiecare grup de tineri pare să aibă o definiţie proprie a ceea ce constituie mângâiatul „uşor” sau „greu”. În sondajul meu am folosit următoarele definiţii: „manifestări de afecţiune fizică” – îmbrăţişări şi sărutări, fără dezmierdări şi fără pipăir ea trupurilor; „mângâieri uşoare” – dezmierdarea şi pipăir ea trupului celuilalt pe deasupra hainelor; „mângâieri grele” – dezmierdarea şi pipăir ea trupului celuilalt pe sub haine.

Indiferent de definiţie, acest gen de intimitate fizică este o activitate care spune ceva important. Cum majorităţii tinerilor le lipseşte capacitatea de a ţine discursuri romantice, ei încearcă să comunice ceea ce simt prin mângâieri şi dezmierdări. Cei mai mulţi cred că, dacă ar încerca să-şi transpună simţămintele în cuvinte, ceea ce ar spune ar suna banal şi răsuflat. Ei simt că dragostea lor este ceva deosebit şi vor ca partenerii lor să fie convinşi de sinceritatea simţămintelor lor. De asemenea, ei ştiu că actul sexual reprezintă exprimarea finală a dragostei, dar simt că nu sunt încă pregătiţi pentru aşa ceva.

Mângâiatul merge un pas mai departe decât îmbrăţişarea sau sărutul, dar nu atât de departe precum actul sexual. Atunci când un cuplu se angajează în mângâieri, au senzaţia că îşi

comunică unul altuia ceva de genul: „Te iubesc şi ţin la tine. Cândva, relaţia noastră poate că va înflori în ceva mai mult, dar acum ne aflăm doar aici”.

Dar mai este şi un alt factor. Cu toate că tinerii nu sunt prea dispuşi să recunoască aceasta, adesea ei se angajează în mângâieri şi dezmierdări datorită plăcerii fizice, care vine în urma stimulării sexuale. Ei se bucură de senzaţiile plăcute de moment, şi unii ajung chiar să caute asemenea plăceri ca pe un scop în sine. În asemenea situaţii, mângâierile reflectă mai degrabă dragostea de sine decât dragostea pentru celălalt. Astfel, în aceste cazuri, mângâierile şi dezmierdările violează tocmai principiile care dorim să guverneze relaţia dintre un bărbat şi o femeie. Lucrul acesta este adevărat în special la nivelul întâlnirilor ocazionale, când cei doi nu sunt îndrăgostiţi şi nu au niciun plan de a se căsători unul cu celălalt. Cuplurile care se angajează în mângâieri atunci când nu sunt îndrăgostiţi, fac lucrul acesta exclusiv pentru a se simţi bine şi pentru a se distra. Trebuie să ţineţi cont, însă, de faptul că experienţele sexuale în lipsa adevăratei dragoste fac relaţia fără valoare. A folosi cealaltă persoană pentru a-ţi satisface propriile dorinţe sexuale de moment este o josnicie. Riscul este mare şi răsplata este mult prea mică, prin comparaţie.

Jocul acesta este riscant pentru că îţi oferă

tentaţia de a profita de cealaltă persoană. La orice vârstă, oamenii se confruntă cu tentaţia de a-i exploata pe alţii. Dar probabil că nu există niciun alt timp când o persoană să fie mai vulnerabilă la o astfel de exploatare ca atunci când este implicată în mângâiere. Cei neiubiţi se simt iubiţi, cei urâţi sunt făcuţi să se simtă frumoşi, cei singuri se simt ca şi când ar fi cineva căruia îi pasă de ei – şi toate acestea sub pretextul unei iubiri care poate că nici măcar nu există. Dorinţa intensă a cuiva de a găsi pe cineva căruia să-i pese de el sau de ea poate traduce foarte uşor exprimarea poftei senzuale ca pe o dovadă de dragoste şi de interes, în ciuda falsităţii motivelor lăuntrice.

Jocul acesta este riscant şi pentru că împinge cuplurile către contactul sexual. Cei doi cred că îşi pot ţine sub control şi trupurile şi emoţiile, astfel că încep să se mângâie şi li se pare încântător. Curând însă ei descoperă că în ciuda tuturor intenţiilor bune au ajuns într-un punct de unde vor să meargă mai departe. Pur şi simplu, nu se pot opri!

De asemenea, mângâierea poate produce o serie de efecte ulterioare în cadrul căsniciei. Medicii şi psihologii au descoperit că problemele multora dintre femeile care nu pot răspunde liber la stimularea sexuală după căsătorie îşi au originea în experienţele timpurii de mângâiere şi de apropiere fizică. Unii specialişti spun că ele au

ajuns să fie atât de obişnuite să răspundă la mângâiere până la un punct, pentru ca apoi să se oprească de a merge până la capăt, încât nici mai târziu nu vor putea să meargă până la capăt.

Şi preţul acesta este plătit şi de bărbaţi. Experienţele sexuale nepotrivite sau prea timpurii pot conduce la ejaculare prematură, pentru că bărbatul respectiv s-a obişnuit să se satisfacă singur printr-o stimulare sexuală rapidă. Traumele se pot manifesta şi prin impotenţă, adică prin incapacitatea menţinerii erecţiei. Impotenţa este, în proporţie de 90 %, o reacţie psihologică la o experienţă reală sau imaginară şi poate necesita îndelungi perioade de tratament specializat.

Mângâierea, în limitele căsniciei, este o experienţă minunată. Este expresia naturală a dragostei, numită preludiu, care conduce la contactul sexual. Şi atunci, care este deosebirea dintre mângâierea din timpul prieteniei şi preludiu? Mângâierea sau „pipăitul”, cum îi spun tinerii, înseamnă explorarea trupului celuilalt între două persoane care nu intenţionează să ajungă la actul sexual. Şi tocmai acesta este necazul cu mângâierea – că ea nu se opreşte doar la atât. Ea este destinată să conducă la altceva. În afara căsătoriei, mângâierea în sine aduce mai multă frustrare decât satisfacere.

Nu ar trebui să priviţi mângâierea ca pe un scop în sine. Este o greşeală să crezi că ea este doar o aventură ce constă în explorarea rece şi

calculată a trupului unei alte persoane. Mângâierea, *dezmierdatul,* implică emoţii şi pasiuni care te fac să dai uitării stăpânirea de sine. Ea este progresivă, aşa încât la următoarea întâlnire vei dori să mergi un pas mai departe pentru a reuşi să trăieşti aceleaşi senzaţii şi ca cele de care te-ai bucurat ultima dată.

Mângâierea poate fi asemănată cu un pod care trece peste abisul dintre abţinerea de la orice fel de exprimare fizică a dragostei şi contactul sexual. Haideţi să folosim această analogie. În timpul mângâierilor poţi străbate acest pod pe o zecime din lungimea lui sau pe nouă zecimi. Persoanele care nu şi-au dezvoltat niciodată stăpânirea de sine se pot trezi că au traversat podul înainte să-şi dea seama de aceasta. Oh, cu siguranţă că nu se întâmplă întotdeauna totul dintr-odată! Poate dura săptămâni sau luni. Dar aceia care încep o relaţie în care practică în mod serios mângâierea şi dezmierdatul vor descoperi, mai devreme sau mai târziu, cât de progresiv este totul.

Cum procedează băieţii

Un profesor care preda cursuri de educaţie sexuală la o mare universitate le-a cerut studenţilor săi să prezinte diferitele metode pe care le foloseau pentru a ispiti o fată la mângâieri sau la un contact sexual. La început, aceşti tineri, aflaţi la vârsta studenţiei, au râs de metodele

descrise. Însă, în cele din urmă, câţiva dintre băieţi s-au plâns că discuţia le va ruina viaţa sexuală. Şi într-adevăr, rapoartele ulterioare au confirmat că în timpul acelui semestru nu s-au mai înregistrat cazuri de graviditate în rândul studentelor.

Rolul acestor tactici şi metode în ademenirea tinerelor către activităţile sexuale premature este mai puternic decât îşi dau seama majoritatea oamenilor. O tânără ar trebui să ştie nu numai până la ce punct să limiteze îmbrăţişările şi „pipăitul”, dar şi cât preţ poate să pună şi ce încredere poate să acorde cuvintelor convingătoare şi insistente ale băieţilor. Iată, descrise pe scurt, câteva dintre cele mai obişnuite metode de abordare, folosite de bărbaţi:

Metoda „dragoste adevărată”. Un studiu a relevat faptul că metoda cea mai des folosită este: „Dacă mă iubeşti, atunci îmi vei permite”. Băieţii au folosit dintotdeauna metoda aceasta. Dar, dacă el obţine ceea ce vrea, tu ce garanţie ai că te va iubi şi după aceea? Este mult mai probabil că nu doreşte decât să te folosească pentru a-şi satisface propriile nevoi urgente. Şi, mai mult decât atât, chiar dacă după ce obţine ceea ce vrea nu te trece pe linia moartă, tu tot nu te alegi cu prea mult. De obicei, băiatul care foloseşte această metodă este un tip care acţionează încet, dar hotărât, şi care insistă până când, în cele din urmă, obţine ceea ce vrea. Cel mai potrivit răspuns la o astfel de

propunere este: „Dacă mă iubeşti, atunci nu-mi vei cere lucrul acesta!”

Metoda flatării. „Ai un corp atât de minunat, încât îmi este foarte greu să mă mai ţin sub control!” Sau „Eşti aşa de frumoasă!”. Sau „Ai nişte ochi atât de frumoşi!” Atunci când au fost întrebaţi, băieţii care folosesc metoda aceasta au declarat că apelează la ea, pentru că nu le trece prin cap ce altceva ar putea spune. Cu alte cuvinte, există atât de puţină atracţie între cei doi, încât, ca să obţină ceea ce vrea, el trebuie să o flateze cu privire la aspectul ei fizic. Desigur, cuvintele acestea spun ceea ce unei fete atrăgătoare îi place să audă, şi chiar şi fetele cele mai lipsite de atractivitate se simt flatate. Un studiu pe această temă a relevat că băieţii aflaţi în stare de excitare sexuală le-au evaluat pe femeile din fotografiile care le-au fost prezentate ca fiind mult mai atrăgătoare decât le-au considerat băieţii neexcitaţi sexual atunci când au văzut aceleaşi fotografii. Cu cât nevoia sexuală este mai mare, cu atât femeia i se va părea bărbatului mai frumoasă şi mai de dorit!

Metoda conjuncturală. „Toată lumea o face!” este argumentul folosit de mulţimea de băieţi care au o etică de conjunctură. Aceşti adepţi ai „noii moralităţi” încearcă să insinueze că fata care nu se grăbeşte să adopte spiritul vremii, care nu face ceea ce este la modă şi nu trăieşte în felul în care o face restul lumii este „rămasă în urmă” şi are

concepţii învechite. Ei o acuză de a avea idei Victoriene. „Timpurile s-au schimbat”, susţin ei. „Trăieşte prezentul şi nu te uita înapoi!” Ei insistă într-o asemenea măsură, încât ea începe să se întrebe dacă nu cumva îi scapă din vedere ceva de care restul lumii se bucură.

Metoda simpatiei. „Nimeni nu mă înţelege, în afară de tine. Toţi sunt împotriva mea – părinţii, cei de la şcoală, legea. N-am nevoie de altceva decât de susţinerea şi de ajutorul tău, şi totul va fi OK”. Folosind această metodă, nu este nevoie de o insistenţă prea mare, pentru a sensibiliza instinctul matern pe care îl au majoritatea fetelor. Vrei să-l ajuţi pe băiatul ăsta care ar putea însemna şi el ceva, dacă i s-ar oferi ocazia! Ştii că reputaţia lui nu este chiar cea mai bună, dar poate că s-ar schimba, dacă ceilalţi i-ar da o şansă. Oricare ar fi versiunea, fii atentă la modul acesta de a proceda! Băiatul acesta ştie să se joace cu sentimentele de simpatie şi de compasiune ale unei femei. Imediat ce vei începe să te laşi înduioşată şi să-l înconjuri cu simpatie, el va începe să te pregătească pentru pasul următor.

Versiunea opusă a metodei simpatiei sună cam aşa: „Biata de tine! Nimeni nu te-a iubit vreodată aşa cum te iubesc eu! Până acum nu ai avut parte de cineva care să se poarte frumos cu tine şi să te trateze aşa cum meriţi! Nu ai cunoscut fericirea. Dar eu îţi voi arăta adevărata dragoste, chiar acum, pe bancheta acestei

maşini…” Ori de câte ori pretextul principal este simpatia, fii atentă! Această „tactică” prezintă un pericol deosebit pentru o tânără care provine dintr-o familie nefericită sau care nu a avut niciodată parte de o relaţie apropiată cu mama sau cu tatăl ei. O astfel de persoană este extrem de vulnerabilă atunci când îşi plânge de milă. Cu siguranţă că vrei un băiat care să te înţeleagă, dar asigură-te că el înţelege mai mult decât doar atât.

Metoda „marea-lovitură”. „Fetele stau la coadă pe sute de metri ca să se întâlnească cu mine. Să ştii că eşti o fată norocoasă”. Poate că nu dă glas acestui gând, dar prinzi ideea din spatele cuvintelor şi atitudinii lui. Probabil că tipul acesta arată bine, este înalt, atletic, inteligent, prezentabil şi popular cu cei din jur. El are capacitatea de a te face să simţi că eşti super-deosebită. Vei fi în mod special vulnerabilă acestui mod de abordare, dacă eşti foarte tânără şi lipsită de experienţă sau dacă ai un complex de inferioritate.

Metoda logică. „Credeam că avem de gând să ne căsătorim.”; „Cine are nevoie de un petic de hârtie ca să legalizeze o iubire ca a noastră?”; „Este o experienţă care va lucra spre binele viitorului nostru”. Acest mod de a proceda înaintează atât de încet, încât adesea este foarte dificil să îl recunoşti. El apare în general în relaţiile stabile, din partea unui băiat drăguţ, despre care eşti sigură că este „cel mai potrivit”

pentru tine. Un răspuns adecvat la o astfel de abordare ar putea fi: „În caz că vreodată ne-am răzgândi în ceea ce priveşte relaţia noastră, n-aş vrea să te simţi obligat faţă de mine”. Apoi, fii pregătită pentru proteste! Raportul Sorenson a arătat că mai mult de 33 % dintre fetele care au avut o experienţă sexuală de felul acesta au crezut, atunci când au făcut pentru prima dată sex, că se vor căsători cu băiatul respectiv – dar foarte puţine dintre ele au făcut acest lucru în cele din urmă. S-a întâmplat unul dintre următoarele două lucruri: ori ea s-a amăgit, ori el a minţit. Alege!

Metoda anormală. „Care-i problema ta? Eşti frigidă sau ce-i cu tine?”; „Doar nu vrei să te ştie toată lumea că eşti ca un castravete rece, nu-i aşa?” Orice fată normală priveşte către o relaţie sexuală completă pe care s-o aibă într-o zi alături de soţul ei. Dar acest băiat care i se adresează acum seamănă seminţele îndoielii cu privire la capacitatea sa de a reacţiona sexual. Ea se întreabă dacă nu cumva este insensibilă sexual. ATENŢIE: indivizii care folosesc acest gen de abordare cred că femeile nu sunt altceva decât nişte „lucruri” a căror menire este aceea de a fi „folosite” de bărbaţi. Există şanse ca argumentele aduse de această metodă să facă o fată să fie frigidă. (Nu uitaţi, fetelor, că 99 % dintre cazurile de frigiditate îşi au cauza în creier!)

Metoda intelectuală. Aici, individul

promovează discuţii serioase, intelectuale, „grele”, cu privire la sex. La început, el nu „face” nimic – ci doar te obişnuieşte cu ideea de a vorbi despre sex. Este un excelent partener de conversaţie, care te poate uimi cu ideile şi cu frazele lui. Scopul lui este acela de a te conduce pe făgaşul natural al evenimentelor. Aceste discuţii pot fi pline de informaţii sexuale, care stârnesc interesul şi dorinţa. Unii dintre băieţii care folosesc acest gen de abordare sunt „nevinovaţi”, în timp ce alţii sunt nişte linguşitori vicleni şi versaţi. Când lucrurile devin prea „naturale”, opriţi-le!

Metoda ameninţării. „Dacă nu vrei, atunci voi începe să ies cu altcineva”; „Dacă tu nu eşti interesată, să ştii că nu-mi este greu deloc să-mi găsesc pe cineva care să fie”. Individul acesta speră să te intimideze insinuând că, dacă nu cedezi, va trebui să stai singură în casă tot restul vieţii. El îţi dă de înţeles că nu-i va fi deloc greu să găsească o altă persoană doritoare să-i satisfacă dorinţele. Dar tu ştii exact ce vrea el de la o relaţie, şi orice fată îşi va da seama de lucrul acesta. Spune-i că-i vei trece numele printre cele ale prietenilor tăi şi apoi vei căuta pe cineva care să te aprecieze şi pe tine, şi standardele tale.

Metoda promisiunilor. „N-ai să rămâi însărcinată”; „Chiar dacă vei rămâne însărcinată, voi avea eu grijă de tine”; „Ne vom căsători”. Sub presiunea excitării sexuale, unii băieţi sunt în

stare să facă promisiuni pe care nu le vor putea respecta niciodată. În momentul respectiv, este posibil ca ei să creadă fiecare cuvânt pe care vi-l spun, dar veţi fi surprinse cât de repede pot uita aceşti indivizi toate promisiunile o dată ce tensiunea sexuală, care părea atât de urgentă, a trecut. Fetele cad în capcana promisiunilor, pentru că doresc cu disperare să creadă ceea ce spun băieţii. Fetelor, pentru astfel de băieţi, folosiţi o abordare logică. Gândiţi-vă la toate consecinţele. Este posibil să rămâi însărcinată? Este el în stare şi dispus să aibă grijă de tine în cazul în care s-ar întâmpla acest lucru? Ce vrea să spună prin „voi avea grijă de tine”? Este el în postura de a se căsători cu tine?

Metoda vinovăţiei. „Sunt atât de tensionat, încât nu mai pot suporta! Tu m-ai adus în starea aceasta. Nu mă poţi lăsa tocmai acum! Trebuie neapărat s-o fac!” Nu, nu „trebuie neapărat” s-o facă. Nu i se va întâmpla nimic rău, dacă nu va obţine chiar atunci relaxarea sexuală pe care o aşteaptă. Nu va face pe neaşteptate o hernie, nu va suferi un atac cerebral şi nici nu se va opri din creştere. Lucrul cel mai rău care i s-ar putea întâmpla este acela că s-ar putea să fie nevoit să alerge de câteva ori în jurul blocului înainte de a putea merge acasă, dar nici aceasta nu-i va face rău.

Există o mulţime de alte „metode”. Băieţii care le folosesc formează o gamă foarte largă, de

la aceia care ştiu foarte bine ce fac până la aceia care sunt cu totul lipsiţi de experienţă şi care dau, întâmplător, peste vreo tânără naivă şi şovăielnică în această privinţă.

Ei bine, să ştiţi că nu am intenţionat câtuşi de puţin să produc o imagine negativă cu privire la bărbaţi. Ei sunt, cu adevărat, formidabili – şi eu sunt căsătorită cu unul dintre ei! Tendinţele şi impulsurile lor au fost lăsate de Dumnezeu, însă ele trebuie ţinute cu putere sub control. Simţământul ascuţit al masculinităţii va căuta şi va încerca întotdeauna să cucerească. Realitatea rămâne, însă, că fetele sunt cele care suferă cel mai mult – printr-o sarcină nedorită, dar şi din punct de vedere emoţional. În timp ce pentru un bărbat contactul sexual este o ocazie de eliberare, de relaxare fizică, pentru femeie este o experienţă profund emoţională. Atunci când le sunt stârnite instinctele sexuale băieţii sunt dispuşi să spună orice, ca să obţină ceea ce vor. Ei îşi vor lua angajamente verbale, vor face promisiuni, pe care atunci, la vremea aceea, le cred doar pentru a primi ceea ce-şi doresc. Când sunt întrebaţi mai târziu, ei nu consideră purtarea lor ca fiind necinstită sau cuvintele lor ca fiind mincinoase.

Un băiat a fost prieten cu o fată timp de trei ani de zile doar pentru faptul că îi plăceau sânii ei. În cele din urmă, a părăsit-o. Imaginaţi-vă! A fost dispus să menţină o relaţie timp de trei ani, doar pentru privilegiul intimităţii fizice. Oh, câte lucruri

nu este în stare să spună şi să facă un bărbat atunci când hormonii intră în acţiune! Băieţi, fiţi cinstiţi cu fetele cu care sunteţi prieteni!

P.S.: *Nu vreau să sugerez că băieţii deţin monopolul asupra folosirii unor astfel de „metode" de a împinge sau de a constrânge pe altcineva la a face sex. În aceste vremuri de „eliberare sexuală", mulţi tineri au declarat că au fost constrânşi de prietenele lor să facă sex. „Tacticile" acestea pot fi o stradă cu dublu sens.*

De ce îi cred fetele

Încă din clipa când o fată manifestă un oarecare interes pentru un băiat, ea începe să se gândească la acel cineva deosebit, care o va ţine strâns în braţe şi îi va mărturisi acel fel de dragoste la care a visat. Când lucrul acesta se întâmplă în cele din urmă, ea se simte în siguranţă, ocrotită şi iubită. Momentul pe care l-a aşteptat atâta vreme a sosit, în sfârşit. Dar staţi puţin! În chiar clipa aceasta ea devine cea mai vulnerabilă! Pentru a-l păstra pe cel pe care l-a găsit, ea este în pericol să cedeze în orice privinţă.

Majoritatea tinerelor îşi dau seama în mod instinctual cum pot să atragă un băiat. Ele înţeleg că şarmul fizic este cel care captează în special atenţia acestora. Şi, pentru majoritatea fetelor, prietenele şi societatea sunt factorii care le îndeamnă, le constrâng şi le determină să-şi facă

un prieten şi să se căsătorească. Orice fată simte că poate să ispitească destul de mult un băiat, încât să-l facă să-i ofere afecţiune şi să o scoată, din când în când, la plimbare.

Acestea fiind spuse, haideţi să aruncăm o privire asupra câtorva motive pentru care genul feminin este dispus să cedeze în faţa propunerilor făcute de bărbaţi.

Ne-am lăsat ispitiţi de euforia momentului. Pam, o fată cu adevărat drăguţă, este prietenă cu Hal, un băiat chipeş şi cu o fire plăcută. Ei cred că au găsit adevărata dragoste. Sunt un cuplu minunat şi până acum au ţinut sub control gesturile de intimitate fizică. Dar, într-o seară, ei s-au lăsat purtaţi de instincte. Multe fete s-au lăsat ispitite ca şi Pam. Ele simţeau nevoia să fie mângâiate şi dezmierdate de prietenul lor pentru a-şi satisface nevoia de intimitate emoţională şi de afectivitate. Ele învăţaseră, fireşte, că sexul aparţine doar căsătoriei, dar scuza pe care şi-au găsit-o a fost aceea că s-au lăsat copleşite, seduse de emoţia momentului, fără să fi existat niciun plan premeditat pentru acest eveniment.

Dar faptul că te-ai lăsat ispitit nu este deloc o scuză. Cu fiecare an care trece, încă un milion de adolescente din Statele Unite rămân însărcinate şi trei milioane de oameni contractează o boală cu transmitere sexuală (două treimi dintre aceştia fiind sub vârsta de 24 de ani). Multe dintre aceste fete s-au lăsat copleşite de trăirile de moment, dar

acesta nu le ajută să şteargă consecinţele pe care le suportă ulterior.

Complexul de inferioritate. Numeroase studii arată că activitatea sexuală şi complexele de inferioritate merg mână în mână. Dacă o tânără se simte teribil de ciudată şi de neadecvată – considerând că nu este la fel de atractivă ca alte fete, că nu este acceptată de ceilalţi şi că nu face parte din „grup” – atunci ea se află pe un teren periculos. În majoritatea cazurilor, ea va fi dispusă să facă orice pentru a primi atenţie, afecţiune şi prietenie. De exemplu: Madge are în campus reputaţia de a se lăsa „pipăită” de oricine, ori de câte ori se iveşte ocazia. Un băiat a descris-o ca fiind un fel de „gât de folosinţă publică”. Dorinţa ei cea mai mare era să fie o fată plăcută, populară, care să fie importantă pentru cineva, dar avea o părere atât de proastă despre sine, încât credea că nu are nicio altă calitate prin care ar putea trage pe cineva. În mod inconştient, ea îşi spunea: „Dacă nu pot stârni altfel interesul unui băiat, cel puţin îmi pot folosi trupul ca să atrag pe cineva”.

Acei tineri care au învăţat să-şi aprecieze într-un mod sănătos şi realist valoarea personală, îşi pot înfrâna mult mai uşor pasiunile şi pornirile instinctuale. Cu cât o persoană se acceptă şi se respectă mai mult pe sine, cu atât va simţi mai puţin nevoia de a folosi sexul ca pe un mijloc de a obţine afecţiune. Sentimentul valorii personale îi permite persoanei respective să aibă răbdare şi

discernământ în timp ce avansează către atingerea unor scopuri cu implicaţii în viitor.

Familie dezmembrată. Fetele ai căror părinţi sunt divorţaţi sau separaţi sunt de trei ori mai predispuse la a accepta sexul înainte de căsătorie decât tinerele care provin din familii integre. Aceste fete reflectă exemplul şi învăţătura primite din viaţa părinţilor lor. Cineva spunea: „În momentul când am făcut pentru prima dată sex, părinţii mei treceau printr-o criză şi erau aproape divorţaţi. Aceasta mi-a creat un simţământ de nesiguranţă şi m-a determinat să fac orice îmi stă în putinţă pentru a-i face pe plac prietenului meu, pentru că aveam nevoie de siguranţă, din moment ce acasă ea îmi lipsea cu desăvârşire”.

Fetele crescute într-un orfelinat sau de către altcineva decât părinţii lor manifestă, adesea, o agresivitate sexuală nestăpânită. Caracterele puternice se dezvoltă sub grija şi exemplul unor părinţi afectuoşi, care îşi învaţă în mod constant copiii valorile pozitive şi care încurajează stăpânirea de sine. Tinerii care provin din familii fericite sunt mult mai puţin înclinaţi către îngăduinţa sexuală.

Fetele fără tată. Unele fete exagerează în felul în care merg, în care se îmbracă sau în care vorbesc. Cel mai probabil că o astfel de persoană tânjeşte după atenţia masculină pe care nu a primit-o niciodată acasă. Tatăl ei era prea ocupat sau poate că nu şi-a cunoscut niciodată tatăl

adevărat datorită divorţului sau abandonului. Acum, ea a devenit o tânără cochetă, dornică să flirteze. Sondajele efectuate printre adolescentele care au crescut fără tată au arătat că acestea au un comportament diferit atunci când se află în preajma băieţilor decât cele care au dobândit deprinderi sociale de la taţii lor. Cu alte cuvinte, fetele învaţă de la taţii lor cum să se poarte în prezenţa băieţilor şi cum să se acomodeze cu ei.

Fetele ai căror părinţi divorţaseră s-au dovedit a fi puţin cam prea insistente în relaţiile lor cu băieţii. Ele aveau tendinţa de a se strădui să fie seducătoare şi de a se complăcea în promiscuitate sexuală. Studiile au condus la concluzia că acest comportament era rezultatul relaţiilor tensionate, pe care aceste fete le avuseseră cu sexul opus. Această tensiune generează acţiune, astfel că, în loc să se poarte cu dezinvoltură şi în mod deschis faţă de băieţi, fetele răspundeau mai impulsiv.

Fireşte că nimeni nu ar trebui să acuze o fată pentru un astfel de comportament atunci când împrejurări mai presus de controlul ei au stat la originea lui. Dar o tânără poate să înveţe care îi sunt punctele cele mai vulnerabile, precum şi motivele pentru care acţionează, vorbeşte şi se poartă în felul în care o face. ATENŢIE: Este mult mai important să te cunoşti pe tine însăţi decât să-i cunoşti pe băieţi!

Băieţii şi mângâiatul – îmblânzirea fiarei din el

Mângâiatul îi afectează pe băieţi într-un mod diferit decât pe fete. Însă cum reprezentanţii ambelor sexe poartă o mulţime de măşti, cel mai adesea ei nu înţeleg ce simte celălalt.

Societatea îi formează pe băieţi să aibă o cu totul altă părere despre ei înşişi. Noi ne învăţăm băieţii să fie puternici, duri, perseverenţi, aspri, agresivi şi în stare să se descurce într-o mulţime de situaţii care cer bărbăţie şi îndrăzneală. Capacitatea de a fi activi sexual reprezintă unul dintre cele mai importante teste de masculinitate – în special în timpul anilor adolescenţei, când individul încearcă să se găsească pe sine. El simte nevoia să-şi dovedească sieşi şi celorlalţi că poate să se poarte ca un bărbat.

Bărbatul este stimulat sexual în moduri de care foarte puţine femei îşi dau seama. El este mai dominat de sex decât femeia, şi faptul acesta îşi lasă amprenta asupra întregii lui vieţi. Din moment ce Dumnezeu însuşi a aşezat în el dorinţa după plăcerea sexuală, atunci când un bărbat acţionează în felul acesta, el nu face altceva decât să răspundă în modul plănuit de Dumnezeu. El nu este murdar sau nelegiuit atunci când răspunde la stimuli sexuali; el este pur şi simplu bărbat, şi acesta este un lucru bun – cel puţin până la un punct!

Studiile au arătat în mod clar că bărbaţii şi

femeile au o concepţie destul de vagă cu privire la imensa prăpastie dintre propriile lor simţăminte şi cele ale sexului opus. Unii dintre bărbaţii acuzaţi de viol au fost prinşi, deoarece s-au întors la locul comiterii crimei lor, presupunând că victimei i-a făcut plăcere experienţa trăită şi se va întoarce să o repete. Bărbaţii care au o adevărată plăcere de a se uita pe gaura cheii pentru a vedea o femeie când se dezbracă sunt prinşi adesea, pentru că fac un anumit zgomot ca să atragă atenţia femeii, crezând că aceasta se va bucura de interesul lor!

Sper ca următoarele două secţiuni să-i ajute atât pe tineri, cât şi pe tinere, să recunoască acele forţe care îi ispitesc către comportamentul sexual.

Bărbaţii sunt orientaţi vizual mai mult decât femeile. Majoritatea fetelor nu înţeleg modul în care aspectul lor exterior îi afectează pe băieţi. Pentru că femeile nu sunt excitate vizual prin simpla privire a trupului bărbatului sau a modului cum se îmbracă acesta, ele nu realizează prea bine efectul acestor stimuli asupra bărbaţilor. *Psychology Today1* prezintă rezultatele unui studiu cu privire la relaţia dintre îmbrăcăminte şi comportamentul adolescenţilor. Acest studiu a descoperit că adolescentele care poartă jeans strânşi pe picior şi bluze transparente, fără sutien, se consideră stilate. Cu toate acestea, într-o astfel de vestimentaţie băieţii citesc invitaţii sexuale. În schimb, niciuna dintre adolescentele intervievate nu considera că pantalonii strâmţi, cămaşa

descheiată, un şort mulat sau nişte bijuterii purtate de un băiat ar arăta că acesta este în căutarea unei partenere de sex. Atât băieţii, cât şi fetele, au fost de acord că o bluză purtată de o fată, „prin care se vede tot”, reprezintă o invitaţie clară, însă băieţii au tendinţa să interpreteze şi un alt fel de îmbrăcăminte ca reprezentând o chemare premeditată – o bluză cu talia dezgolită, pantaloni scurţi, jeans strâmţi sau lipsa sutienului.

O tânără nu trebuie neapărat să poarte îmbrăcăminte indecentă pentru a juca jocul provocării. Ea poate fi îmbrăcată decent şi totuşi să trimită semnale ademenitoare. De fapt, unele femei pot să arate sexy chiar şi înfăşurate într-un sac, în timp ce o femeie neglijentă şi libertină va arăta astfel indiferent ce şi-ar pune pe ea. Un băiat citeşte o mulţime de mesaje în mişcările corpului unei fete. Dacă ea se poartă ca şi când i-ar spune „Vino-ncoace!”, va fi tratată corespunzător cu ceea ce cere.

Alegerile unei femei în ceea ce priveşte îmbrăcămintea şi comportamentul devin mesaje pe care să le citească bărbaţii. Prin aspectul ei exterior, ea spune: „Sunt o persoană de valoare. Eu mă respect şi aştept ca şi ceilalţi să mă respecte. Am idealuri înalte cu privire la mine şi la ceilalţi” sau poate spune: „Hei, ia uitaţi-vă la mine! Sunt accesibilă, vă stau la dispoziţie. Am nevoie de atenţie! Sunt gata şi doritoare!”

Deoarece stimulii externi excită cu uşurinţă

un bărbat, sexul stă tot timpul la pândă, undeva foarte aproape de gândurile sale. O reclamă, o glumă murdară, o imagine sugestivă, un film, un program de televiziune, toate îl pot stârni. Adăugaţi la acestea o melodie cu o lirică sugestivă şi o fată, şi aveţi scenariul întreg.

Pentru mulţi dintre bărbaţi, totul poate să înceapă foarte inocent, ceva în genul acesta: „El o ia de mână; ea îi permite şi amândoi se simt bine. În sinea lui, el se gândeşte că, dacă ea i-a dat voie să o ia de mână, probabil că nu va avea nimic împotrivă nici dacă şi-ar petrece braţul în jurul ei; şi dacă poate face aceasta, el ştie că poate şi să o sărute. După ce a ajuns până aici, el va încerca sărutul franţuzesc. Dacă ea îi permite şi aceasta, el începe să viseze la posibilitatea de a-i atinge sânii. Dacă ea îi îngăduie să-i atingă sânii, el va încerca să meargă tot mai departe, până la contactul sexual.

După câteva minute de contact apropiat al trupurilor sau de sărut prelungit, bărbatul are în mod obişnuit o erecţie a penisului. Lucrul acesta nu este ceva murdar sau obscen. Dumnezeu a lăsat ca penisul să reacţioneze astfel la stimuli mintali sau fizici. În momentul acesta, bărbatul este pregătit pentru contactul sexual, chiar dacă nu trebuie neapărat să se şi angajeze în el. Nu i se va întâmpla nimic rău, dacă nu o face, dar el *este* oricum pregătit.

Erecţia a apărut pentru că el se gândeşte la

sex. Vedeţi, nu durează mult ca un stimul să-i inducă dorinţa de a merge mai departe. Cu toate acestea, Scriptura interzice relaţia sexuală în afara căsătoriei şi o etichetează drept adulter sau desfrânare. Astfel, în afara cazului când este căsătorit cu ea, dacă are o conştiinţă religioasă, bărbatul nu are libertatea de a face sex cu o femeie.

Dacă un cuplu s-a angajat în mângâieri şi dezmierdări prelungite, este foarte probabil ca bărbatul să resimtă o durere neplăcută în testicule. S-ar putea ca acestea să îl doară destul de rău, încât să încerce orice mijloc care îi stă la dispoziţie pentru a-şi atinge scopul. Toate cuvintele, promisiunile şi jurămintele rostite în astfel de momente vor fi, ulterior, nesocotite. El se află pur şi simplu sub o prea mare tensiune, ca să gândească raţional, astfel că este dispus să spună orice, ca să obţină ceea ce vrea.

Această presiune care se acumulează nu-i va produce nicio afecţiune permanentă şi niciun rău, în ciuda pretenţiilor lui! El nu va deveni steril, dacă nu obţine relaxarea pe care o doreşte, nici nu va cheli şi nici nu-i vor cădea dinţii. Durerea aceasta va trece, în cel mult o jumătate de oră.

Bărbaţii au o dorinţă puternică de a-şi dovedi bărbăţia. Majoritatea bărbaţilor simt nevoia să-şi dovedească masculinitatea. Mulţi consideră că această dovadă constă în a avea relaţii sexuale, şi chiar foarte multe. Aceşti indivizi preferă să

meargă în capătul celălalt al oraşului, unde nu-i cunoaşte nimeni şi să ia cu ei două, trei fete. Se râde mult, se glumeşte, discutându-se direct şi vulgar sau doar aluziv despre sex. Obiectivul lor principal este propria satisfacţie. Preocuparea lor principală este aceea de a-şi înălţa eul imatur şi instabil. Ei nu manifestă niciun interes faţă de ceea ce i s-ar putea întâmpla femeii implicate sau faţă de consecinţele acţiunii lor. Pentru astfel de persoane, chiar şi plăcerea fizică este mai puţin importantă decât faptul că au reuşit să-şi exercite şarmul masculin.

Presiunea prietenilor îi motivează pe mulţi băieţi aflaţi la vârsta adolescenţei. Aceşti indivizi folosesc sexul ca pe un mijloc de a-şi îmbunătăţi poziţia în cadrul grupului de prieteni. Băieţii mai mari pot exercita o influenţă constrângătoare şi, când alţii îi îndeamnă s-o facă, cei aflaţi la vârsta adolescenţei se tem să dea înapoi, ca să nu fie luaţi în râs. Adesea se fac pariuri cu privire la şansele unuia dintre colegi de a ieşi în oraş cu o fată, de a reuşi să o sărute sau orice altceva. Una dintre cele mai puternice motivaţii care îi împing pe adolescenţi către viaţa sexuală este aceea de a se conforma grupului şi de a face ceea ce fac ceilalţi. Astfel, dacă toţi ceilalţi se angajează în relaţii sexuale – sau cel puţin aşa se laudă – aceşti băieţi nesiguri de ei şi influenţabili vor vrea să facă şi ei acelaşi lucru. Lucrul acesta este adevărat chiar şi în dreptul celui mai timid băiat

din grup, acela pe care l-ai suspecta cel mai puţin în această privinţă. De fapt, el simte nevoia de a-şi dovedi masculinitatea mai mult decât ceilalţi.

Alţi bărbaţi încearcă să le exploateze pe femei. Unii bărbaţi plini de viclenie se joacă de-a dragostea ca şi când aceasta ar fi o competiţie. Ei atrag în mod deliberat fetele în dezmierdări şi mângâieri, doar pentru a vedea cât de departe pot merge. Un studiu a investigat un număr de bărbaţi de 20 de ani, care aveau la activ mai multe experienţe sexuale. În medie, fiecare dintre ei avusese deja mai mult de trei partenere de sex. 34 % dintre ei seduseseră aceste femei doar în scop sexual sau pentru a exploata relaţia cu ele. Ei foloseau aceste femei ca pe un mijloc de a-şi atinge un scop şi au declarat că nu aveau niciun fel de sentimente pentru ele. Bărbaţii care profită de naivitatea persoanelor de sex opus vor reprezenta întotdeauna o provocare pentru orice femeie, oricât de sofisticată ar fi.

Unii tineri folosesc sexul cape o formă de răzvrătire. Unii adolescenţi folosesc agresivitatea sexuală ca pe un mijloc de a se răzvrăti împotriva părinţilor, a învăţătorilor, a bisericii sau a altor simboluri ale autorităţii. Majoritatea persoanelor care exercită o anumită autoritate îi avertizează pe adolescenţi împotriva sexului premarital. De aceea, un tânăr care nu suportă autoritatea şi consideră că cei care au puterea nu îl pot forţa să acţioneze împotriva propriilor dorinţe, poate să se

răzvrătească doar pentru a arăta că el este propriul lui şef. Tinerii care provin din cămine foarte stricte, cu reguli severe, îşi exprimă adesea răzvrătirea prin promiscuitate sexuală.

Unii simt nevoia de a-şi arăta superioritatea. Unii băieţi pot simţi nevoia de a-şi arăta superioritatea asupra fetelor, în special asupra acelora care le-au provocat, în vreun fel sau altul, chiar şi foarte vagi simţăminte de inferioritate. Boyd provine dintr-o familie săracă şi, în timpul anilor de gimnaziu, colegii lui de clasă l-au ridiculizat în mod constant. Drept urmare, Boyd a adunat în el resentimente puternice şi şi-a propus să arate că este mai bun decât ceilalţi băieţi.

În liceu, el a muncit din greu ca să ajungă un strălucit jucător de fotbal, o adevărată vedetă. Acum, el are curajul să se prezinte înaintea fetelor bogate. Le invită la întâlnire şi întotdeauna încearcă să ajungă cât de departe poate în ceea ce priveşte o relaţie sexuală. Atunci când reuşeşte, Boyd simte că se răzbună pentru ruşinea şi umilinţa pe care le-a îndurat până acum.

Bărbatul iubitor de aventuri caută senzaţii tari. Încântarea de a vedea dacă pot să „iasă basma curată" îi conduce pe mulţi bărbaţi la agresiune sexuală. Această atitudine „fluşturatică" îi împinge să meargă mai departe, să caute pericolul, să-şi rişte chiar viaţa – şi să câştige. Sexul premarital presupune mai multe riscuri – să fii descoperit, să contractezi vreo boală sau să

apară o eventuală sarcină! A juca jocul acesta fără să fii prins sau afectat de vreo boală serveşte drept forţă motivatoare pentru mulţi.

Fetele şi mângâiatul – îmblânzirea tigrului din ea

Bărbaţii care nu înţeleg cu adevărat natura feminină presupun adesea că o femeie este la fel de doritoare după contactul fizic cum sunt ei. În realitate, femeile răspund mult mai încet. Nu este vorba despre faptul că o femeie nu poate răspunde, ci doar că are nevoie de mai mult timp.

Datorită erecţiei penisului, bărbatul este mult mai conştient de răspunsurile lui sexuale decât este femeia de ale ei. Reacţiile lui de răspuns sunt mai localizate decât ale ei, dar răspunsurile ei sunt mai complicate decât ale lui. El răspunde mai mult la factorii fizici, în timp ce ea răspunde la cei emoţionali. Bărbaţii pot avea relaţii sexuale cu femei de care nu le pasă câtuşi de puţin, dar femeile au nevoie de o afecţiune puternică înainte de a ajunge la intimitate sexuală.

La femei, mângâiatul declanşează o reacţie de senzaţii fizice în lanţ, dar o reacţie lentă. Primul lucru pe care s-ar putea să-l simtă este o nelinişte, o stare de agitaţie, de excitaţie, şi poate un nod în gât. Aceste relaţii pot fi urmate de o furnicătură pe şira spinării sau în alte părţi ale corpului sau poate de o senzaţie de sufocare, datorată faptului că inima pompează mai repede şi

necesită accelerarea respiraţiei. S-ar putea ca femeia să nu recunoască de la început aceste reacţii ca pe declanşarea unui răspuns sexual. Dar este important ca ea să-şi dea seama că aceste prime senzaţii, de disconfort, atât de vagi, reprezintă începutul dorinţei sexuale.

Deci, avem un băiat şi o fată implicaţi în mângâiere. El se bucură de fiecare minut şi, în taină, speră că ea se va lăsa sedusă şi-i va da ceea ce doreşte atât de mult. Ea probabil că nu este nici pe departe atât de excitată cum este el. Dar aceasta nu înseamnă că nu-i place episodul. Cu toate acestea, ceea ce îi place nu este fiorul fizic, ci simţământul că este „iubită". Cineva o doreşte, are nevoie de ea, o vrea, o consideră atrăgătoare şi sexy şi poate chiar o iubeşte.

Haideţi să presupunem că, pe neaşteptate, ea hotărăşte că lucrurile au mers prea departe, aşa că se retrage. În timp ce se îndreaptă către bucătărie, ea simte foarte puţin sau chiar nimic, pentru că nu a ajuns la acea stare de excitare, care să o facă să dorească mai mult. Dar prietenul ei? El simte cu totul diferit. Ea l-a lăsat într-o stare de tensiune, de disconfort şi, cumva, cu simţământul că a suferit o înfrângere. Dacă este o persoană inteligentă – un tip care este hotărât să facă faţă situaţiei – îşi va înghiţi mândria, îşi va reprima simţămintele şi îşi va jura ca, într-o ocazie viitoare, să reuşească să o stârnească mai mult. Fiecare întâlnire slăbeşte mecanismul de apărare.

De aceea, o fată care acceptă sărutul sau dezmierdările prelungite, dar care nu are nicio intenţie de a merge mai departe, nu face altceva decât să-l provoace pe băiat. Majoritatea femeilor înţeleg foarte puţin din ceea ce se întâmplă cu un bărbat atunci când ele îngăduie intimităţi care se opresc doar cu puţin înainte de contactul sexual propriu-zis. În sondajul efectuat, o fată a răspuns: „Pentru mine, cea mai mare parte a episoadelor de pipăire sunt de-a dreptul plictisitoare. Rareori mă excit. De obicei stau şi aştept să se termine totul. Chiar mă întreb dacă băiatul se alege cu ceva de-aici”. Poţi fi sigură că el nu simte la fel; cu toate acestea, fata era total neavizată în această privinţă!

Nu vreau să las impresia că o femeie nu se bucură niciodată de episoadele de intimitate fizică. Cu cât devine mai experimentată în „mângâiat”, cu atât îşi va cunoaşte mai bine reacţiile propriului corp. Ea poate începe să se educe şi să-şi „înveţe” corpul să răspundă la stimulii sexuali. Mângâierile şi dezmierdările pot reprezenta o aventură extrem de plăcută şi de excitantă pentru femeile mai experimentate, deşi nu devin niciodată la fel de imperioase ca pentru un bărbat.

Acum, haideţi să vedem câteva motive pentru care tinerele se angajează în intimităţi fizice de felul acesta.

Ca să obţină dragoste. În sufletul fiecărei

femei se ascunde o dorinţă arzătoare de a fi iubită în felul în care a visat întotdeauna să fie iubită. Aceste visuri, care au în centrul lor nevoia de a fi ocrotită, preţuită, plăcută, încep încă din primii ani ai adolescenţei şi durează până la bătrâneţe. Această dorinţă după dragoste este principala ţintă a femeilor şi reprezintă însăşi esenţa siguranţei lor emoţionale. De asemenea, o astfel de ţintă o pune pe femeie în competiţie cu oricare alta pentru a câştiga atenţia unui bărbat. Această presiune este greu se suportat pentru o femeie. Ea îi creează o astfel de stare sufletească, încât poate să se lase uşor şi repede convinsă de un bărbat, când acesta îi spune: „Te iubesc!” Ea îl crede tocmai pentru că vrea atât de mult să creadă.

Apoi, atunci când el continuă să argumenteze că o relaţie sexuală va face dragostea lor mai sigură, ea găseşte cuvintele lui ca fiind convingătoare şi demne de crezare, pentru că îi promit exact ceea ce vrea ea să se întâmple – nu neapărat un contact sexual, ci o relaţie de dragoste. De aceea, femeile colorează adesea realitatea în culori prin care se amăgesc singure să creadă ceea ce vor să fie adevărat. Majoritatea bărbaţilor învaţă repede lecţia aceasta şi o folosesc în avantajul lor.

Un alt factor care lucrează împotriva femeilor este romantismul. Majoritatea fetelor singure nu realizează că timpul când se simt cel mai înclinate către romantism coincide cu acea perioadă a

ciclului lunar când sunt cele mai fertile. Chiar atunci când contactul fizic pare cel mai de dorit, ele au cel mai mic control şi sunt în cel mai mare pericol de a rămâne însărcinate.

Ca să câştige popularitate. Unele tinere cred că, dacă sunt cooperante sexual, aceasta le va asigura popularitatea. Unele dintre aceste fete sunt chiar populare, puteţi fi sigure de aceasta. Dar ar trebui să auziţi ce spun băieţii despre ele. Mai mult decât atât, partenerii cu care se întâlnesc caută acelaşi lucru în acelaşi loc. Sute de fete se plâng: „Când vrea să pipăie pe cineva, mă caută; dar ori de câte ori este programat vreun eveniment deosebit, vreo serată sau vreun alt fel de întâlnire, invită pe altcineva”.

Pentru a-şi manifesta simţămintele de răzvrătire. Simţămintele de răzvrătire împotriva părinţilor sau a altor persoane se pot dovedi o adevărată trambulină pentru activitatea sexuală. O fată răzvrătită vrea să le demonstreze ceva celorlalţi. Ea îşi urmăreşte interesele personale şi vrea să le dea adulţilor o lecţie. Această tânără a crescut, în cele mai multe cazuri, sub supravegherea unor părinţi foarte exigenţi şi bănuitori. Ea doreşte să pună lucrurile la punct cu ei şi să se răzbune pentru lipsa lor de încredere în ea. În mod inconştient, ea poate chiar să încerce să rămână însărcinată – şi aceasta doar pentru a-i răni în acelaşi fel în care simte că şi ei au rănit-o. În cadrul sondajului, o fată a scris: „Când am făcut

pentru prima dată sex, nu eram prea convinsă că îl iubeam pe partenerul meu. Am făcut-o pentru că eram plictisită şi doream ceva nou. De asemenea, eram foarte pornită şi răzvrătită împotriva părinţilor mei şi a vieţii în general, astfel că oricum nimic nu conta".

Pentru a vedea cât de departe pot merge. Fetele lipsite de scrupule îi vor împinge pe băieţi în situaţii delicate doar pentru a vedea cât de departe pot merge în această privinţă. Astfel de femei nu-i iubesc şi nici nu pot să-i iubească pe bărbaţii cu care ies. De fapt, la nivel subconştient, ele chiar îi urăsc pe bărbaţi, probabil pentru că taţii lor le-au neglijat în timpul copilăriei lor. Acest joc riscant nu le aduce niciuna dintre bucuriile dragostei, nicio satisfacţie reală, nici frumuseţe, nici stabilitate. A te lăsa sedus de o astfel de femeie nu este nici pe departe un motiv de laudă, şi un bărbat care cunoaşte diferenţa dintre sex şi dragoste nu va ceda uşor.

ATENŢIE: Un bărbat poate dori să facă sex fără să fie îndrăgostit. În acelaşi timp, nevoia lui de sex nu reprezintă o dovadă că iubeşte. El poate interpreta puternica atracţie sexuală pe care o simte ca fiind dragoste, astfel că va încerca s-o convingă pe femeie că dragostea lui este la fel ca a ei. La rândul ei, femeia presupune că el nu i-ar cere aşa ceva şi nu ar dori-o atât de mult, dacă nu ar iubi-o profund şi cu adevărat. De aceea ea cedează dorinţelor lui, simţind că, prin contactul

sexual, amândoi pecetluiesc un legământ, o înţelegere. Dar aceasta nu face altceva decât să întărească observaţia că el oferă dragoste ca să obţină sex, iar ea oferă sex ca să obţină dragoste.

Şi, în ultimul rând, cuplurile practică mângâiatul pentru *siguranţă – nu pentru dragoste.* Ei simt nevoia de a face acest lucru pentru a-i comunica celeilalte persoane că o iubesc, pentru a avea o bază pentru relaţia lor sau pentru a se agăţa de cineva. Dar dacă un cuplu nu mai dezvoltă nimic altceva în afară de intimitate fizică, relaţia se va destrăma. Sexul nu se va dovedi suficient atunci când va trebui să trăiţi alături zi de zi. Sexul nu poate ţine o familie unită. Dacă acum te simţi în nesiguranţă şi recurgi la intimitatea fizică pentru a-ţi consolida simţământul valorii personale, mai târziu va trebui să găseşti altceva, care să te ajute să faci faţă îndoielilor şi nesiguranţei. Este mai bine să faci o pauză în ceea ce priveşte întâlnirile, până când te vei maturiza.

Cât de departe este prea departe?

Ori de câte ori ţin o prezentare publică despre „Situaţii Sensibile”, tinerii pun întotdeauna aceleaşi întrebări: „Cât de departe pot merge? Ce este bine şi ce este greşit?” Un tânăr de 19 ani mi-a spus: „Sunt prieten cu o fată de nouă luni şi amândoi ne iubim. Nu-i ating niciodată organele sexuale, dar o mângâi pe spate şi pe picioare şi ne

dezmierdăm. Îl iubesc foarte mult pe Dumnezeu, dar nu ştiu dacă nu cumva am mers prea departe. Cumva, simt că L-am supărat pe Domnul. Cât de departe este prea departe?”

Tinerii vor să ştie cât de departe pot merge, şi totuşi să rămână în limitele permise. Este bine să ne sărutăm şi să ne îmbrăţişăm? Este permis sărutul franţuzesc? Pot să-mi ating prietena atâta timp cât rămân deasupra taliei? Pot merge atât de departe, încât… sau… Cât de departe pot merge?

Dumnezeu nu a aşezat asupra mea dreptul de a stabili un standard pe care să-l urmeze cuplurile. Dar dacă, totuşi, aş stabili asemenea reguli şi îndrumări, imediat ce tinerii ar pune mâna pe ele ar apărea un fenomen deosebit de interesant. Ei le-ar studia cu atenţie ca să vadă unde am aşezat limitele şi s-ar grăbi nerăbdători şi împăcaţi către punctul acela, sărind peste toate etapele preliminare. Aceasta este natura omenească!

Tim Stafford vorbeşte despre zonele gri, pentru care Biblia nu oferă nicio regulă clară. El sugerează că, în aceste domenii, omul trebuie să ia singur decizii în dreptul lui.

„În afara avertizării împotriva relaţiei sexuale în afara căsătoriei, Biblia nu spune prea mult în această privinţă. Nu există niciun cuvânt despre cât de departe putem merge sau dacă mângâiatul este bun sau rău. Şi lucrul acesta nu este surprinzător. În timpurile biblice, cei doi aproape că nici nu se vedeau unul pe celălalt înainte de

căsătorie, aşa că nu prea aveau ocazia să-şi dezmierde trupul unul celuilalt.

Mângâiatul (sau pipăitul reciproc) este definit în mai multe feluri. Eu vorbesc acum despre mângâiatul sânilor sau al organelor genitale. Chiar şi în cadrul acestei definiţii există o mare varietate: un băiat care atinge sânii prietenei lui pe deasupra hainelor se află într-o cu totul altă postură decât un cuplu în care cei doi stau întinşi, dezbrăcaţi, făcând orice în afară de contactul sexual propriu-zis. Dar Biblia nu vorbeşte despre niciuna dintre acestea. Ea nu menţionează nici ţinutul de mână, nici sărutul sau îmbrăţişările, sărutul franţuzesc sau dezmierdatul. Toate acestea se găsesc în zona gri. Nu există indicaţii biblice specifice în această privinţă.

Dar oamenii vor reguli. Ei vor să ştie exact cât de departe pot merge fără să păcătuiască. Eu îi înţeleg, fiindcă şi eu am simţit în acelaşi fel. Dar nu există niciun răspuns. Şi nici nu poate exista, pentru că totul diferă de la o relaţie la alta. Unele relaţii sunt ocazionale şi este ridicol să se piardă timpul cu manifestarea afecţiunii fizice. A face astfel ar însemna pur şi simplu să se folosească unul pe celălalt.

De asemenea, oamenii reacţionează diferit la aceleaşi lucruri. Ceea ce pentru o persoană pare nespus de sexy, pentru o alta poate fi destul de obişnuit. Şi lucrul acesta este în mod deosebit adevărat între fete şi băieţi. O fată poate să aibă

doar un sentiment plăcut atunci când un băiat îi atinge sânii, în timp ce partenerul ei poate fi înnebunit de dorinţă.

Aşa că nu vă pot da indicaţii precise cu privire la ce să faceţi şi ce să nu faceţi. Nu există nicio linie magică de demarcaţie, care să vă arate cât de departe puteţi merge."2

Cu toate acestea, Scriptura ne dă câteva linii călăuzitoare, câteva îndrumări cu privire la principiile care să guverneze relaţiile cu sexul opus. Acestea nu spun că este îngăduit ţinutul de mână, că este în regulă şi cu sărutul obişnuit, dar că sărutul franţuzesc este interzis. Ci ele ne prezintă câteva principii clare. Pe baza acestor standarde puteţi fi în stare să judecaţi singuri şi să faceţi propriile alegeri inteligente cu privire la acţiunile voastre.

1. Biblia condamnă contactul sexual pentru oamenii necăsătoriţi. În Noul Testament, cuvântul *desfrânare* sau *curvie* se referă la imoralitatea sexuală în general (Ioan 8, 41; Fapte 15, 0 – 29; 21, 5; Rom. 1, 9; 1 Cor. 6, 13, 18,; 2 Cor. 12, 1; Efes. 5, 3). Două pasaje (Matei 5, 32 şi 19, 9) folosesc cuvântul *desfrânare* ca fiind sinonim cu adulterul. În patru pasaje, *adulter (preacurvie,* în trad. Cornilescu) şi *desfrânare* (curvie, în trad. Cornilescu) sunt folosite amândouă, arătând o distincţie categorică între cele două cuvinte (Mat. 15, 19; Marcu 7, 1; 1 Cor. 6, 9; Gal. 5, 19). Două pasaje se referă la contactul sexual voluntar între

persoane necăsătorite sau între o persoană căsătorită şi una necăsătorită (1 Cor. 7,; 1 Ţes. 4, 3 – 5). În 1 Corinteni 5, 1, Pavel aplică termenul *curvie* la o relaţie incestuoasă.

Astfel, în urma unui studiu, descoperim că 37 de pasaje biblice din 39 exclud contactul sexual premarital din planul făcut de

Dumnezeu pentru bărbaţi şi femei. Cele două excepţii sunt acolo unde termenul *curvie* este folosit ca un sinonim pentru adulter (preacurvie). Dumnezeu cere copiilor Săi să limiteze relaţia sexuală doar la cadrul căsniciei. De aceea, dacă vreuna dintre activităţile voastre de intimitate fizică vă conduce către contactul sexual, înseamnă că aţi mers prea departe.

2. Dacă propria conştiinţă nu vă dă pace, înseamnă că aţi mers prea departe. O adolescentă mi-a scris: „Regret unele dintre lucrurile pe care le-am făcut, precum mângâiatul. Deşi a fost unul uşor, îmi dau seama că am greşit – că m-am lăsat dusă de emoţiile de moment. Acum mă feresc să ajung în situaţii care m-ar putea conduce în acelaşi punct şi îi spun de la început băiatului cu care ies că eu nu sunt un asemenea gen de fată şi că asemenea episoade sunt dincolo de limita acceptării mele. Dacă nu îi convine, poate găsi pe altcineva”. Această fată de 18 ani nu a avut nevoie de cineva care să-i enumere regulile. Ea şi le-a stabilit singură atunci când propria conştiinţă a mustrat-o. Unul dintre rolurile Duhului Sfânt este

acela de a ne convinge de păcat prin conştiinţa noastră. Dacă propria conştiinţă îţi spune că ceea ce faci este greşit şi tu continui să faci lucrul acela, atunci acest lucru devine păcat (vezi Romani 14, 14, 3; 1 Ioan 3, 1).

Din nefericire, noi nu ne putem baza întotdeauna pe călăuzirea conştiinţei noastre. Acesta a fost cazul unui tânăr care mi-a spus: „Am avut relaţii sexuale de mai multe ori şi, sincer, nu-mi este ruşine deloc. Cred că Dumnezeu, Creatorul nostru, ne-a dat această minunată capacitate de a ne bucura de ea. Acum, poate că sunt eu ciudat sau trăsnit, dar gândesc cam aşa: Dacă mor mâine şi nu apuc să experimentez acest dar dat de Dumnezeu? Înseamnă că mi-am irosit viaţa. Aşa că nu-mi este deloc ruşine să fac acest lucru". Unii oameni au abuzat atât de mult de conştiinţa lor, încât au devenit împietriţi. Aceşti oameni trebuie să meargă imediat la Dumnezeu, în pocăinţă, cerându-l ajutorul pentru a-şi restabili standardele în armonie cu voia Lui pentru viaţa lor.

3. Aţi ajuns prea departe dacă în mod nejustificat vă stârniţi dorinţele sexuale. O dată ce un băiat şi o fată se angajează în mângâiat şi dezmierdat până în punctul când amândoi îşi periclitează propria stăpânire de sine, înseamnă că au ajuns prea departe. Este posibil ca, în asemenea cazuri, fata să nu fie întotdeauna conştientă de cât de excitat este băiatul. Aproape

toţi băieţii au probleme după un sărut prelungit, *fie că fata îşi dă seama sau nu de lucrul acesta.* Punctul acesta limită diferă, desigur, de la persoană la persoană. Un interes şi o stare de excitare normală sunt de aşteptat şi nu trebuie să creeze o îngrijorarea inutilă. Dar, dacă tensiunea devine atât de puternică, încât pasiunea începe să vă dicteze acţiunile, atunci sunteţi în pericol.

Josh McDowell face referire la *Legea diminuării posibilităţilor de întoarcere,* care are de-a face cu progresivitatea contactului fizic. Un anumit tip de contact fizic este satisfăcător pentru o vreme, dar apoi devine plictisitor. Aşa că înaintaţi către nivelul următor şi staţi şi acolo un timp până când şi noutatea lui se ponoseşte. Apoi, mergeţi puţin mai departe, şi tot aşa. Când fiecare nouă senzaţie se învecheşte şi devine banală, trebuie să mergeţi puţin mai departe pentru a simţi acelaşi fior. Şi înainte de a vă da seama, aţi mers deja prea departe.

Prietenia cu o persoană de sex opus este o activitate cu totul firească pentru tinerii din zilele noastre. De asemenea, este firesc să ai anumite sentimente pentru persoana cu care te întâlneşti şi să ai tendinţa de a o atinge şi de a ţine la ea. Şi tocmai aici intră în scenă *Legea diminuării posibilităţilor de întoarcere.* Mii de oameni, care au crezut că se pot opri oricând doresc, au descoperit că, de fapt, nu pot. Stimularea sexuală constantă cere o excitare şi mai intensă.

4. Aţi mers prea departe atunci când este implicată goliciunea. Vechiul Testament asociază în mai multe ocazii goliciunea cu conduita sexuală ilicită, şi aş vrea să vă sugerez că atunci când un cuplu necăsătorit îşi îndepărtează hainele de pe ei sau se mângâie pe sub acestea, au mers prea departe. Aproape jumătate dintre cei care au răspuns la chestionarul meu au declarat că participaseră la mângâieri până când au ajuns la climax. Mângâierea până la climax (sau masturbarea reciprocă) implică atingerea şi mângâierea organelor genitale ale celuilalt pentru a se ajunge la orgasm fără contact sexual propriu-zis, protejând astfel virginitatea. Cu toate acestea, virginitatea nu este un termen tehnic care să se aplice unei membrane care a fost sau nu perforată. Virginitatea implică o curăţie sau o castitate totală. Mângâierea până la climax poate să presupună sau nu nuditatea totală, dar cuplul nu ascunde aproape nimic. Genul de intimitate necesară pentru masturbarea reciprocă este genul de intimitate pe care trebuie să-l păstrăm doar pentru căsătorie. Din punct de vedere tehnic, se află doar la un pas sau doi de contactul sexual, de aici şi termenul de „virginitate tehnică”.

Mângâierea până la climax poate oferi o destul de mare mulţumire sexuală, dar prezintă câteva riscuri. Unul dintre cele mai grave este acela că poate provoca un complex. Fiinţele omeneşti au anumite moduri în care se obişnuiesc

să facă lucrurile. Noi ne familiarizăm cu ele şi ele ne devin a doua natură. Dacă la nivelul acesta se stabileşte o preocupare sau o obsesie, s-ar putea să nu mai fiţi niciodată capabili să vă bucuraţi de sex la superlativ. De ce să periclitaţi sexul de mâine pentru o plăcere pe jumătate îngăduită astăzi?

Şi graviditatea *poate* să apară în timpul masturbării reciproce. Se întâmplă astfel: spermatozoizii bărbatului arată cam ca nişte mormoloci minusculi. Cozile lor lungi le permit să înoate foarte uşor atunci când sunt introduşi într-un mediu umed. În fiecare ejaculare masculină există două până la cinci sute de milioane de spermatozoizi. Cum în timpul mângâierilor „grele", organele genitale ale femeii sunt, cel mai probabil, umede, fie degetul, fie organul genital al partenerului (în mângâierea realizată prin atingerea organelor genitale între ele), poate transfera spermatozoizi în zona din jurul vaginului. Astfel este posibil ca sute sau chiar mii de spermatozoizi să înoate către vagin, apoi prin cervix şi uter până în trompele uterine – chiar dacă nu a avut loc nicio inserţie a penisului. Apariţia graviditătii în asemenea împrejurări este foarte rară, dar totuşi se întâmplă.

Pe lângă masturbarea reciprocă, un număr semnificativ de cupluri se angajează în sexul oral – sau în sărutarea organelor genitale ale partenerului. În timpul acestor episoade de

mângâieri gura produce plăcere sexuală prin sărutarea, prin suflarea sau sugerea organelor sexuale. Această activitate poate fi continuată până la atingerea orgasmului. În sondajul meu, 28, 6 % dintre cei intervievaţi au declarat că au încercat sexul oral. După cum au mărturisit, motivele pentru care au făcut acest lucru au fost: „ca să-mi satisfac partenerul”; „pentru excitare sexuală” şi „ca să văd cum este”. Simţămintele pe termen lung ale celor care participaseră la acest gen de intimitate fizică variau de la fericire la vinovăţie.

Sărutarea organelor genitale depăşeşte masturbarea reciprocă în ierarhia experimentării sexuale. Pentru a se expune la o asemenea nuditate şi deschidere sexuală, o persoană trebuie să depăşească o mai mare inhibiţie decât în cazul de mai înainte. Eu nici nu condamn, nici nu scuz sexul oral în căsnicie. Însă tinerii care se angajează în sexul oral trebuie să ia în considerare anumiţi factori de sănătate. Virusul herpes simplex de Tip II produce *herpesul* genital. Virusul trece de la o persoană la alta prin contact sexual sau prin sex oral-genital. În decurs de o săptămână de la contactul sexual intim, în zona organelor genitale pot să apară vezicule pline cu lichid. Rănile se vor vindeca singure în decurs de două până la patru săptămâni, dar virusul herpetic rămâne în ţesutul nervos, iar persoana infectată va experimenta, probabil, erupţii repetate de

vezicule şi ulceraţii. Studii recente afirmă că infecţia cu herpes genital le poate face pe femei mai susceptibile la cancerul cervical, deşi lucrul acesta nu a fost încă dovedit. Herpesul diferă de alte boli venerice prin aceea că, deocamdată, *nu există niciun mijloc de tratament împotriva lui.* Dacă o femeie însărcinată are în vagin o infecţie activă cu herpes simplex II, bebeluşul ei se va naşte prin operaţie cezariană; altfel, el ar putea contacta boala în timpul naşterii şi ar putea muri.

Astfel de intimităţi presupun o goliciune a trupului care ar trebui păstrată doar pentru cadrul căsniciei. Termenul de „virginitate tehnică” se aplică şi aici. Doar o atitudine legalistă poate accepta ideea că, dacă eviţi penetrarea, înseamnă că eviţi desfrânarea.

Dacă vă angajaţi într-o relaţie de masturbare reciprocă sau de sex oral, trebuie să luaţi în considerare şi un alt factor: cu cât relaţia voastră este mai intensă şi cu cât aspectele ei particulare vă fascinează mai mult, cu atât aveţi mai multe şanse să deveniţi mai inhibaţi psihologic faţă de o bucurie sexuală deplină în cadrul căsniciei.

5. Aţi mers prea departe, dacă relaţia voastră are de suferit. O tânără a scris pe foaia ei de chestionar: „Părerea mea este că, dacă nu accepţi mângâierile şi pipăitul, băieţii (cel puţin cei care merită atenţia) te vor respecta mai mult şi te vor invita la o nouă întâlnire. Eram prietenă cu un băiat de aproape un an. Odată, când eram singuri,

ne-am angajat, pentru foarte scurt timp, într-o mângâiere uşoară. Nu o mai făcusem niciodată mai înainte. De atunci, lucrurile au început să se schimbe între noi. Cred cu toată convingerea că ne-am pierdut respectul unul pentru celălalt şi că ieşir ea aceasta a condus la ruperea relaţiei dintre noi”.

A făcut câteva remarci foarte bune. Intimitatea fizică poate dăuna relaţiei. Cum? Una dintre marile probleme ale căsniciilor de astăzi este comunicarea. Multe cupluri nu au dezvoltat niciodată tehnicile necesare pentru a se putea cunoaşte şi pentru a rămâne prieteni. Este posibil ca ei să nu fi învăţat niciodată cum să comunice, înainte de căsătorie, pentru simplul fapt că s-au implicat atât de mult în intimităţi fizice, încât dezvoltarea unei comunicări verbale, pline de semnificaţie, să fi fost scurt-circuitată?

Când se porneşte intimitatea fizică, comunicarea verbală încetează. Dacă membrii unui cuplu nu ajung să se cunoască bine unul pe celălalt înainte de căsătorie, după căsătorie s-ar putea să descopere că, în afară de atracţia fizică, ei nu au nimic important în comun. Este absolut esenţial ca un cuplu să dezvolte un nivel intim de comunicare înainte de începutul relaţiei sexuale; altfel, sexul va deveni un înlocuitor al comunicării verbale. După căsătorie, sexul nu este suficient, mai ales pentru femeie.

Nu am auzit niciodată despre o persoană

tânără, care se căsătoreşte, să aibă un complex de vinovăţie datorită faptului că este virgină. Dar cunosc mulţi tineri care au cerut consiliere exact din motivul opus. Tinerii sensibili şi inteligenţi vor face deosebire între a aprinde focul pasiunii sexuale şi o îmbrăţişare romantică. Dacă nu puteţi face această deosebire, înseamnă că nu sunteţi suficient de maturi ca să aveţi o relaţie cu o persoană de sex opus.

Cine ar trebui să propună oprirea şi de ce?

De-a lungul anilor, mulţi cercetători i-au întrebat pe tineri cine cred ei că ar trebui să tragă linia şi să pună capăt gesturilor de intimitate fizică. Răspunsurile date reflectă tendinţa treptată de a aşeza responsabilitatea asupra amândurora. În zilele noastre, din ce în ce mai puţini oameni consideră că femeia trebuie să ducă greul în a pune punct în situaţiile sensibile. Un studiu a arătat că 83 % dintre bărbaţi şi 74 % dintre femei considerau că responsabilitatea le revine amândurora. Doar 14 % dintre bărbaţi şi 26 % dintre femei au apreciat că aceasta ar fi, în primul rând, responsabilitatea femeii. Se pare că bărbaţii sunt dispuşi să-şi asume o mai mare responsabilitate în ceea ce priveşte limitarea intimităţilor fizice decât îi cred femeile în stare să o facă.

Momentele de intimitate fizică par să

constituie un domeniu al întâlnirilor dintre un băiat şi o fată în care comunicarea încetează şi nu este întotdeauna clar, nici măcar pentru cei doi implicaţi, care dintre ei trebuie să ia iniţiativa de a-i pune capăt. Într-un studiu efectuat pe 3100 de studenţi, 14 % dintre bărbaţi au spus că ei erau cei care propuneau oprirea. Cu toate acestea, doar 4 % dintre femei le acordau bărbaţilor creditul de a-şi asuma o asemenea responsabilitate!

Teoretic vorbind, responsabilitatea de a propune oprirea trebuie împărţită egal. Cu toate acestea, pentru doi tineri care consideră că se iubesc cu adevărat şi care au posibilităţi nelimitate de a-şi exprima afecţiunea, este greu de găsit un moment firesc şi logic de oprire. Simţămintele sexuale, o dată stârnite, răspund foarte greu, dacă nu chiar deloc, la deciziile inteligente, raţionale, riguroase, stabilite prin reguli anterioare sau la orice altceva decât la dorinţa de eliberare sexuală.

Astfel, de obicei se lasă la latitudinea femeii să iniţieze oprirea. Bărbatul, fiind mai agresiv, va merge atât de departe cât i se va permite. Societatea, părinţii, educatorii, conducătorii religioşi, prietenii, rudele – toţi se aşteaptă ca femeia să spună „Nu” atunci când situaţia o cere. Acest standard dublu este nedrept, dar este un fapt de viaţă.

Şi, cu toate că acest standard dublu nu este la fel de puternic astăzi ca acum câţiva ani, el

rămâne un factor pe care femeile trebuie să-l accepte ca atare.

Cinstit vorbind, ca femeie sunt obosită de acest standard dublu. Când tinerii noştri îşi fac de cap, sistemul nostru spune: „Băieţii sunt băieţi”, dar când tinerele fac acelaşi lucru, societatea le stigmatizează ca „de proastă reputaţie”. Acelaşi sistem propune astăzi egalitatea în atât de multe privinţe, că ţi se face lehamite; şi totuşi, într-unul dintre cele mai importante şi fundamentale aspecte ale vieţii noastre – sexualitatea – sistemul păstrează tăcerea. Astfel, bărbaţii care trec de la o femeie la alta şi îşi câştigă reputaţia de a fi mari cuceritori sunt foarte categorici în a insista să se căsătorească cu o virgină. Şi unde vor ei să găsească aceste virgine, când tocmai ei sunt atât de ocupaţi să le defloreze?

Putem înlătura acest standard dublu doar pe una din aceste căi: fie ambii parteneri îşi acceptă, de bunăvoie, unul celuilalt sexul premarital, fie ambii parteneri îşi pretind unul altuia virginitate şi castitate înainte de căsătorie. Cea de-a doua opţiune are mai multe avantaje. După părerea mea, este timpul ca femeile să înceapă să ridice şi ele anumite pretenţii. Este timpul ca femeile să înceteze de a accepta marfa murdară şi să insiste asupra curăţiei şi a virginităţii din partea bărbaţilor cu care aleg să se căsătorească.

Cultural vorbind, şi chiar şi din alte puncte de vedere, femeia are mai mult de pierdut atunci

când acceptă sexul premarital. Ceilalţi tind să o blameze mai mult decât pe bărbat, dacă află despre comportamentul ei. Există două motive principale care conduc la această atitudine, fiecare dintre ele având o lungă istorie.

l. Femeile îşi pot controla impulsurile sexuale mai uşor decât bărbaţii. Aceştia din urmă devin excitaţi sexual mult mai repede decât ele. Un bărbat se poate excita doar privind o fată în bikini sau într-o rochie mulată pe corp, care îi descoperă toate formele. Adăugaţi la aceasta un sărut prelungit şi deja l-aţi stârnit. O fată poate considera toate acestea ca fiind aproape lipsite de semnificaţie şi nu simte niciun fior de pe urma lor. Pe măsură ce starea lui de excitare se accentuează, el simte o dorinţă din ce în ce mai mică de a se opri. Tendinţa lui firească este de a proceda în aşa fel, încât să poată obţine relaxarea tensiunii crescânde din corpul lui.

Deoarece fetele răspund mai încet la stimuli sexuali, acţionarea frânelor este lăsată pe seama lor. Şi, dacă ea nu apasă la timp pe frâne, cel mai adesea ea va fi cea care va suporta blamarea. Societatea îl consideră rareori pe un bărbat ca fiind o partidă proastă pentru căsătorie, pentru că a avut aventuri cu un mare număr de femei. Dar foarte puţini bărbaţi vor să se căsătorească cu femei care au o la fel de mare experienţă sexuală ca cea pe care o au ei.

2. Femeile îşi asumă riscul de a rămâne

însărcinate şi suferă o mai mare respingere socială atunci când se întâmplă aşa ceva. Mai bine de un milion de tinere adolescente necăsătorite rămân însărcinate în fiecare an. Dintre acestea, majoritatea au fost convinse că nu vor rămâne. 40 % dintre aceste adolescente se căsătoresc cu tatăl copilului; 30 % aleg avortul; 10 % pierd sarcina; restul de 20 % ajung să dea naştere copilului şi fie îl păstrează pentru a-l creşte ele, fie îl dau spre înfiere unei alte familii.

Harry şi cu mine prezentam un seminar Complete Marriage (Căsătorie împlinită) într-un oraş din nord-vest. În casa în care am stat, locuia o fată de 16 ani, necăsătorită, care era însărcinată în luna a opta. După ce a făcut cunoştinţă cu noi, a ieşit din cameră încet, cu mişcări greoaie. A doua zi, după ce a început să se simtă mai confortabil în prezenţa noastră, ne-a arătat o fotografie cu mama şi cu tatăl ei. Mama ei, o femeie durdulie şi veselă, şi tatăl ei, un pastor cu o figură distinsă, se aflau la mai mult de 2000 de mile depărtare de ea şi îi era dor de ei.

„El vrea să se căsătorească cu mine”, ne-a mărturisit ea, „dar este atât de prost, că nu pot să-l sufăr. Ştiţi de ce? Nu poate nici măcar să citească nişte cuvinte simple din Biblie, cum ar fi *răscumpărare.* Se poticneşte şi se bâlbâie la astfel de cuvinte. Are 19 ani şi spune că ne-ar putea întreţine, dar n-am să mă căsătoresc cu el niciodată”.

Când am întrebat-o ce avea de gând să facă cu bebeluşul, ea mi-a răspuns: „Dau copilul pentru adopţie”. S-a oprit puţin, apoi a continuat: „Acum iau cursuri prin corespondenţă şi este atât de plictisitor! Algebra i se părea deosebit de dificilă. Un meditator venea din când în când să o ajute, dar ea tot nu înţelegea. Şi îi era dor de prietenii ei. „Nu prea mă distrez. Nu pot să merg nicăieri. Bineînţeles că nici cu alţi băieţi nu pot ieşi”, a adăugat ea cu un zâmbet amar, în timp ce îşi privea trupul masiv şi greoi, cu copilul în pântece.

După discuţia purtată cu ea, am stat şi m-am gândit la preţul teribil pe care îl plătea pentru că se angajase în sexul premarital. Tatăl copilului scăpase cu mult mai ieftin. Nimeni nu-l exilase la 2000 de mile depărtare de familie şi de prieteni. Îşi petrecea Crăciunul acasă, împreună cu familia. Nu a trebuit să renunţe la şcoală şi să parcurgă tot anul respectiv cursuri prin corespondenţă. Nu era nevoit să stea închis în casă şi să nu mai iasă cu nicio fată timp de nouă luni. Nu fusese obligat să-şi cumpere o nouă garderobă. Corpul lui nu avea să rămână cu vergeturi şi nici nu se va lupta cu kilogramele în plus de care multor femei, după naştere, le este atât de greu să mai scape. El nu avea să îndure durerea fizică asociată cu naşterea, şi nici rănile emoţionale care rămân atunci când o tânără mamă trebuie să renunţe la copilul ei, pentru a-l da să fie crescut de o altă mamă.

Pentru că femeia este aceea care rămâne

însărcinată, pentru că femeia este aceea care poartă copilul în trupul ei, pentru că femeia este cea care îi dă naştere, ea este aceea care are cel mai mult de pierdut şi îşi asumă riscul cel mai mare în sexul premarital. De aceea responsabilitatea finală pentru a pune capăt intimităţilor fizice stă asupra femeilor, în ciuda faptului că, vorbind la modul ideal, cei doi ar trebui să-şi împartă în mod egal responsabilitatea.

Cum să apeşi pe frână

Dacă societatea a aşezat responsabilitatea de a trage linia pe umerii femeii, cum să o facă? Dacă mâinile băiatului încep să cutreiere, oare trebuie să-l pălmuiască, să-i zgârie faţa, să-l tragă de păr, să râdă de el… sau ce să-i facă?

Cum majoritatea bărbaţilor vor merge doar atât de departe cât îngăduie femeia, bărbatul va începe întotdeauna prin a testa terenul. El porneşte plin de speranţă şi avansează până când femeia îi taie avântul. Probabil că va încerca prin cuvinte frumoase să o convingă să facă sex, dar nu aşteaptă în mod neapărat să se întâmple aşa. Mai mult decât atât, un băiat nu se consideră insultat atunci când o fată spune „Nu”. Când o tânără refuză în mod deschis şi cu tact, ea nici nu-l răneşte, nici nu-l supără. De fapt, s-ar putea ca prin acest refuz, el să se simtă chiar eliberat! Femeile îşi subestimează puterea de a opri un bărbat printr-un „Nu” hotărât. Există câteva

moduri politicoase, dar eficiente, de a face acest lucru.

Lucrul cel mai important pe care trebuie să-l înţeleagă o femeie, în ceea ce priveşte limitarea activităţilor de intimitate fizică, este acela că nu trebuie să spună şi să facă nimic prin care ar putea răni eul tânărului, simţământul valorii personale sau orgoliul său masculin. Aşa că, în loc să-i discreditezi motivele, presupune că el vrea cu adevărat să-ţi arate că te place şi că ţine la tine. În timp ce continui să-i vorbeşti, îi poţi lua cu hotărâre mâinile şi să i le pui înapoi pe genunchii lui. Dacă este posibil, (chiar dacă simţi cum inima îţi bate în gât), nu schimba inflexiunile vocii şi nici nu face vreo aluzie la faptul că s-ar fi întâmplat ceva neobişnuit.

De asemenea, îi poţi spune pe un ton indiferent şi într-o manieră prietenească: „Nu te grăbi” sau o altă remarcă veselă, prin care să-i dai de înţeles că nu doreşti să mergi mai departe în momentul acela, dar care arată clar că nici nu îi judeci gestul în vreun fel. Un băiat care merită cu adevărat preţuirea ta, îţi va respecta dorinţele şi va aprecia tactul tău. El va înţelege că eşti în stare să faci deosebire între acţiunile lui şi el ca persoană şi că, deşi doreşti să-i descurajezi acţiunile, vrei să încurajezi prietenia voastră.

Marianne respinge gesturile nepotrivite sau prea îndrăzneţe cu un refuz ferm de a coopera. Apoi zâmbeşte şi sugerează o activitate

alternativă: „Hai să mergem să luăm ceva de mâncare. Mor de foame!” Acest gest şi această remarcă îl lasă să înţeleagă că ea nu-i va îngădui să meargă mai departe, dar că îl consideră o persoană foarte deosebită şi că îl place.

Într-o noapte, târziu, Carla s-a ghemuit în maşină lângă prietenul ei. Amândoi se simţeau fericiţi şi relaxaţi – şi foarte ataşaţi unul de celălalt. El a început s-o sărute, şi ea i-a răspuns doritoare. Apoi, a apărut în scenă ceva nou, în timp ce mâinile lui au alunecat pe sub bluza ei, iar sărutul lui a căpătat o intensitate pe care n-o mai cunoscuse niciodată până atunci. Ea s-a smuls din îmbrăţişarea lui, şi-a scuturat capul şi, cu un râs nervos, a comentat: „Oh, însemni prea mult pentru mine!” Învăţaţi să anticipaţi anumite „strânsori” şi daţi-i partenerului vostru simţământul că este plăcut şi iubit fără ca ceva de o intensitate neobişnuită să ajungă să se întâmple!

Alte tinere procedează altfel. Una dintre ele mi-a spus că, dacă un tânăr încearcă ceva ce ea nu îngăduie, ea pune cheia în contact şi îl întreabă dulce: „Conduci tu sau să conduc eu?” O altă fată mi-a spus că ea începe să plângă. Bărbaţii se simt atât de vinovaţi şi de neputincioşi în faţa lacrimilor unei femei, încât în nedumerirea lor uită chiar şi de propriile lor dorinţe. Vivian ia o atitudine cu totul diferită. Când mâinile unui băiat încep s-o cutreiere, ea, cu o prefăcută şi ironică mirare, spune: „Cum? Azi nu este marţi, nu-i aşa?” Acest

umor banal salvează situaţia. În astfel de momente, toţi suntem foarte fragili. Doar sinceritatea totală, amabilitatea şi simţul umorului ne pot ajuta să o scoatem cu bine la capăt.

Două sute de studente la colegiu au făcut o listă cu cincisprezece tehnici prin care să ţii sub control momentele de intimitate fizică atunci când te întâlneşti cu un băiat”.

1. Fii deschisă şi onestă – spune un „Nu” sincer şi politicos.

2. Continuă să vorbeşti. Menţine o conversaţie interesantă.

3. Evită situaţiile care invită la mângâieri şi „pipăit”.

4. Planifică întâlnirile în amănunt.

5. Întâlniţi-vă în acelaşi loc cu o altă pereche sau în grup.

6. Comunică-i prietenului tău, încă de la început, atitudinea ta în această privinţă.

7. Rămâi consecventă unei poziţii categorice, luate din timp.

8. Plănuieşte activităţi pentru după întâlnire.

9. Foloseşte-ţi judecata; prezintă-ţi punctul de vedere.

10. Nu încuraja, prin modul de a te îmbrăca sau prin acţiunile tale, dorinţa după intimitate fizică.

11. Stabileşte un punct dincolo de care nu vei trece.

12. Distrage atenţia partenerului tău.

13. Cere-i să te conducă acasă.

14. Nu ieşi cu băieţi care par a fi peste măsură de interesaţi de pipăit şi mângâieri.

15. Abţine-te de la urări de noapte bună care par să nu se mai termine.

Vă este de folos să vă stabiliţi propriile standarde în această privinţă. Christy şi Gwen erau colege de clasă. Amândouă erau fete drăguţe şi atrăgătoare, cărora mulţi băieţi le propuneau întâlnire. Christy avea standarde bine definite şi categorice – doar până aici, niciun pas mai departe. Ea nu accepta niciun dacă, şi s-au dar… Gwen… Ei bine, Gwen avea intenţii bune, dar nu era chiar atât de sigură pe ea. Uneori, prietenii lui Christy se plictiseau de ea şi încetau să mai încerce să o convingă să facă ceea ce ea nu voia. În schimb, Gwen se simţea întotdeauna împinsă în situaţii care i se păreau dificile şi jenante, băieţii făcându-i tot felul de propuneri indecente. Christy era tot timpul fericită şi plăcută în purtarea ei faţă de ceilalţi tineri, pentru că ei îi acceptaseră standardele. În schimb, Gwen trecea de la o situaţie dificilă la alta, în mare parte pentru că nu se hotăra cu adevărat ce poziţie să ia şi ce dorea să facă. Deosebirea dintre cele două fete nu ţinea doar de standarde. Christy era sigură de standardele ei, pentru că era sigură de ea însăşi. Şovăiala lui Gwen cu privire la propriul ei cod moral reflecta o ezitare fundamentală cu privire la propria persoană.

Orice tânăr, băiat sau fată, trebuie să aibă nişte standarde foarte clar definite în ceea ce priveşte conduita sexuală şi apoi să le respecte întru totul.

Recomandări cu privire la exprimarea afecţiunii – Ce poate fi „înăuntru" poate fi şi „afară".

Este normal şi natural ca tu şi partenerul tău să vreţi să vă exprimaţi afecţiunea unul faţă de celălalt la nivelurile mai avansate şi stabile ale prieteniei voastre. Cu toate acestea, modul în care vă exprimaţi afecţiunea în timpul prieteniilor ocazionale trebuie să difere de acela în care o exprimaţi în fazele cele mai avansate ale curteniei. În fazele de început, doi tineri doar *cred* că se iubesc unul pe celălalt. În fazele mai avansate, de relaţie stabilă, dragostea veritabilă este mai sigură, iar cuplul trebuie să fie suficient de matur emoţional, social, fizic şi spiritual, încât să-şi poată asuma responsabilităţile căsătoriei. Există deosebiri majore şi importante.

Ce demonstraţii de afecţiune sunt adecvate fiecărei etape în parte? Un anumit număr de gesturi afective, categoric ţinute sub control, sunt potrivite pentru ca tinerii să-şi exprime dragostea. Şi la acestea se va referi acest capitol – pentru a-i ajuta pe tineri să hotărască ce vor pentru fiecare etapă a relaţiei lor. Recomandările acestea se împart în patru categorii.

Locul şi timpul potrivit. Aceasta nu include „giugiulelile” în văzul (total sau parţial) celorlalţi, în timp ce aceştia trec în drumurile lor prin campus. Cuplurile imature, care se angajează în manifestări publice excesive creează probleme instituţiei, administraţiei, facultăţii şi celorlalţi studenţi care se simt jenaţi de gesturile lipsite de pudoare. Un astfel de comportament – fie că este manifestat în campus sau în oricare alt loc public – este lipsit de respect, grosolan, vulgar şi de prost gust.

Dragostea autentică este o experienţă privată şi personală. O mare parte din frumuseţea şi din inocenţa ei se pierde atunci când are spectatori. Aceste dezmierdări jenante degenerează adesea într-o încercare de a folosi cealaltă persoană în scopuri cu totul străine de dragostea adevărată – pentru a înălţa eul într-o manieră ostentativă sau pentru a te răzbuna pe altcineva. Ţinutul de mână sau mersul braţ la braţ, precum şi aşezarea unul lângă celălalt în sălile de curs, sunt gesturi de obicei potrivite şi decente, dar chiar şi atunci, tinerii vor da dovadă de o discreţie adecvată locului şi momentului. Veţi dori o discreţie şi mai mare atunci când este vorba despre sărut sau despre alte intimităţi fizice, manifestate în public.

O înţelegere potrivită. A avea o înţelegere potrivită înseamnă că cei doi au ajuns la o înţelegere cu privire la ceea ce simt nevoia să-şi spună din punct de vedere fizic. Ei acceptă un

sărut ca pe o expresie intimă de afecţiune, dar nu privesc un astfel de comportament ca pe o invitaţie de a trece la niveluri mai profunde ale manifestării sexuale. Ei înţeleg că sărutul trezeşte dorinţele sexuale şi că doi oameni inteligenţi, care se respectă şi se iubesc unul pe celălalt, vor avea grijă să limiteze această exprimare a dragostei.

O înfrânare potrivită. Aceasta nu înseamnă o limită de două ore de mângâiat în maşină, după ce aţi parcat într-un loc romantic. Doi tineri care cred că se iubesc unul pe celălalt ar trebui să discute despre aceste lucruri, să stabilească nişte limite şi să rămână în cadrul acestora indiferent de circumstanţe. (Capitolul următor va aduce mai multă lumină în această privinţă)

Astfel, este de bun gust ca un cuplu aflat în fazele înaintate ale curteniei să practice anumite forme limitate ale afecţiunii fizice atunci când sunt singuri – şi forme şi mai limitate atunci când sunt în public. Este nerealist şi poate chiar nesănătos, din punct de vedere emoţional, să aştepţi ca un cuplu matur să se sărute pentru prima dată cu ocazia nunţii, în faţa altarului. Foarte puţine extreme sunt cu adevărat bune.

Tinerii trebuie să-şi manifeste respectul şi stăpânirea de sine faţă de aleasa inimii lor în timpul curteniei. Atunci când un cuplu nu practică astfel de principii înainte de căsătorie, orice consilier în probleme maritale ar putea prezice că îi aşteaptă multă suferinţă. Respectul şi stăpânirea

de sine trebuie să stea la baza comportamentului oricărui cuplu care are idealuri înalte.

Ceea ce eşti va determina, în mare măsură, capacitatea de a-ţi controla impulsurile în privinţa manifestării afecţiunii fizice. Atunci când începi jocul mângâierilor, faci cunoştinţă cu ceea ce eşti în adâncul fiinţei tale. Cu mult timp înainte de a ajunge să atingi zonele erogene ale corpului celeilalte persoane, experienţa ta de viaţă a hotărât deja cât de departe vei merge. Ce simţi în ceea ce te priveşte? Cum te cunoşti? Ce anume ocupă primul loc în viaţa ta? Ce sau pe cine idolatrizezi? Ce aştepţi de la tine însuţi în viaţă? Care îţi sunt valorile? Ce ţinte ţi-ai pus în viaţă? Pe scurt, adevărata valoare a caracterului tău începe acum să iasă la suprafaţă. Ai început să-ţi scrii istoria propriei vieţi.

Dacă îţi încredinţezi viaţa în mâna lui Dumnezeu, atunci poţi fi convins că, dacă îi ceri călăuzirea, El are puterea şi doreşte să te ajute să-ţi ţii sub control viaţa sexuală. El îţi va da tăria să rezişti în faţa ispitelor şi să-ţi stăpâneşti sexul. Nu eşti lăsat să te lupţi singur cu impulsurile. El te va ajuta şi în acest domeniu al vieţii tale, ca şi în toate celelalte.

Rugăciunea unei adolescente

Mergi cu mine, Iisuse!

Mă întreb – cum era pe vreme când Tu erai tânăr? Exista şi în Nazaret un „grup”? Oare şi Tu

stăteai pe margine şi Te uitai? Ai trecut şi Tu singur prin izbucnirea glorioasă a primăverii? Ai cunoscut singurătatea experienţei de a fi ***altfel*** *decât ceilalţi? Ai coborât alergând povârnişurile muntelui plin de bucuria simplului gând că trăieşti? Ţi s-a părut şi Ţie că întreaga lume strălucea, Aşteptându-Te în toată frumuseţea ei?*

Ai ştiut despre alegerile pe care trebuia să le faci?

Astăzi, lumea mă aşteaptă pe mine. Sunt în pragul multor alegeri şi decizii; Mergi cu mine, Iisuse!

Viaţa este proaspătă şi nouă şi plină de provocări – Simt cum se apropie viitorul

Doamne, ajută-mă să păstrez puritatea sufletului meu.

Patricia Halbe

NOTE DE SUBSOL

Gail L. Zellman, Paula B. Johnson, Roseann Giarusso and Jacqueline D. Goodehilds, „Misreading the Signals”, *Psychology Today,* Octomber, 1980.

2Tim Stafford, *A Love Story* (Wheaton, III: Zondervan, 1977).

3. Judson T. And Mary G. Landis, *Building a Successful Marriage* (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1963).

...făcând astfel, o parte din misterul care înconjura cealaltă persoană se va pierde şi, odată cu el, ceva foarte preţios pentru cei doi, dacă, în

cele din urmă, vor ajunge să se căsătorească.

Capitolul 7

ÎNTÂLNIRI INTIME PERICULOASE

Un recent program de televiziune pe tema sexualităţii vârstei adolescenţei a menţionat că în zilele noastre există mai mult sex, mai multe sarcini nedorite, mai multe avorturi şi mai puţine căsătorii decât oricând înainte. Din ce în ce mai mult, astăzi, tinerii pun sub semnul întrebării moralitatea tradiţională. Ei nu judecă sexul premarital ca fiind bine sau greşit, ci se întreabă dacă este o expresie autentică a iubirii pe care să o poată folosi în relaţiile lor. Această abordare transformă o întrebare care ar trebui să fie de natură morală într-una de natură psihologică. Astăzi tinerii nu mai întreabă „Este bine sau rău?", ci „Este de folos relaţiei noastre? Ne va întări sau ne va slăbi relaţia?"

În marea lor majoritate, tinerii de astăzi rămân insensibili la predicile pioase. Cu toate acestea, răspunsurile cinstite, sincere, bazate pe fapte dovedite, îi vor impresiona. În sondajul pe care l-am efectuat, un tânăr a răspuns:

„Cred că o temă foarte bună despre care ar trebui să scrieţi ar fi motivele exacte pentru care cuplurile se angajează în sex premarital. Nu putem rezolva problema, dacă nu cunoaştem *exact* motivele care se ascund în spatele ei. Poate că, dacă *toate* motivele ar fi prezentate.

mai mulţi oameni şi-ar da seama de intensitatea presiunii sociale şi apoi ar lua decizii pentru ei înşişi”.

Informaţiile prezentate în acest capitol sunt deschise, sincere şi directe. Sexul premarital are atât aspecte pozitive, cât şi aspecte negative. Va trebui să examinaţi faptele şi să hotărâţi dacă aspectele pozitive le contrabalansează pe cele negative sau dacă realitatea este cumva inversată. Oricum, în timp, veţi fi nevoiţi să luaţi toate aceste decizii, aşa că eu încerc să prezint aici faptele în mod cinstit. Unele dintre lucrurile pe care le veţi descoperi vă vor surprinde.

Ordinea în care voi prezenta aceste aspecte nu are o prea mare importanţă. Nu porniţi de la ideea că simplul fapt că unul este aşezat înaintea altuia îi conferă, automat, o mai mare greutate. Nu le-am enumerat în ordinea importanţei lor, de la cel mai de valoare la cel mai puţin semnificativ. Argumentele prezentate pot sau nu să stea singure în picioare. Citiţi-le pe toate înainte de a lua o decizie.

Ce argumente se aduc de obicei în favoarea sexului premarital?

Argumentul 1. Cu cât o femeie are o mai mare experienţă sexuală premaritală, cu atât ea va avea mai multe şanse să experimenteze un orgasm complet în contactele sexuale din timpul ***primului an*** *de căsnicie.1* În studiile citate,

această situaţie este valabilă atât pentru acelea care au avut relaţii sexuale premaritale doar cu viitorii lor soţi, cât şi pentru acelea care au cunoscut mai mulţi parteneri. Este un fapt stabilit: dacă activitatea sexuală a femeii, înainte de căsătorie, a fost completă, ea va avea mai multe şanse să ajungă la orgasm după căsătorie. Dar, înainte de a trage orice concluzie, citiţi mai departe.

În ciuda capacităţii lor de a ajunge la orgasm, mult mai multe soţii aflate în această situaţie întâmpină dificultăţi sexuale în perioada de început a căsătoriei. Un număr semnificativ de tinere au mărturisit că au avut probleme pe termen lung, care au început în primele două săptămâni de căsnicie. Altele au mărturisit că s-au simţit ca nişte „sclave ale sexului”. Probabil că o femeie care nu a reuşit să rămână pe poziţie înainte de căsătorie nu are o prea mare putere de a limita sau de a stăpâni pretenţiile sexuale ale soţului ei după căsătorie.

Institutul American pentru Relaţii de Familie a chestionat 2000 de femei cu privire la răspunsul orgasmic de după căsătorie. Doar 28 % dintre femeile care fuseseră virgine în ziua nunţii experimentaseră orgasmul, în timp ce, dintre cele care avuseseră experienţe sexuale înainte de căsătorie, 39 de procente ajunseseră la orgasm. Aceste diferenţe au dispărut foarte repede, odată cu creşterea experienţei, după căsătorie. Către

sfârşitul primului an, fetele care se căsătoriseră virgine le egalaseră pe cele nevirgine în privinţa răspunsului sexual.2

Argumentul 2. Sexul premarital poate satisface nevoia psihologică de eliberare sexuală. Un tânăr îşi atinge apogeul activităţii sexuale între 19 şi 29 de ani. Pe parcursul acestei perioade, el resimte nevoi sexuale stringente. Noi trăim într-o societate foarte stimulatoare şi foarte conştientă sexual. Sexul în afara căsniciei oferă, pentru bărbaţi, o degajare sexuală convenabilă. Şi chiar dacă nevoile sexuale ale unei tinere nu sunt la fel de imperative ca ale unui bărbat, sexul premarital o poate elibera de tensiune şi, în aceeaşi măsură, îi poate oferi simţământul că este iubită.

Argumentul 3. Sexul premarital furnizează experienţă în tehnicile sexuale. Vechea zicală: „Exerciţiul aduce desăvârşirea” se aplică şi aici, în unele privinţe. Repetarea experienţei poate îmbunătăţi abilitatea sexuală a cuiva.

Argumentul 4. Sexul premarital poate conferi unei persoane un anumit statut într-un grup. Anumite cercuri privesc experienţa sexului premarital cu un anumit respect şi cu invidie. Persoana respectivă poate fi privită ca cineva care a ajuns la maturitate. Pe baza acestei

„Realizări”, tânărul sau tânăra în cauză poate beneficia de un statut şi de o poziţie pe care, altfel, nu le-ar fi avut niciodată.

Argumentul 5. Experienţa sexului premarital

poate preveni dezvoltarea relaţiilor homosexuale într-un potenţial homosexual. Un tânăr implicat într-o relaţie mixtă este posibil să nu fie la fel de vulnerabil faţă de experimentarea unei relaţii homosexuale, în cazul în care i se oferă ocazia.

Argumentul 6. Sexul premarital poate fi amuzant. Sexul este una dintre experienţele cele mai generatoare de plăcere, pe care le-a pus Dumnezeu la dispoziţia bărbaţilor şi a femeilor. Unul dintre scopurile contactului sexual este acela al naşterii copiilor, care vor deveni o bucurie şi un mijloc de împlinire şi de satisfacţie pentru părinţi. Dumnezeu ar fi putut împlini acest scop lăsând ca bărbatul şi femeia să conceapă un copil, pur şi simplu scuipând în acelaşi recipient. Femeia putea să bea apoi conţinutul şi să rămână însărcinată. Dar înţelepciunea Sa infinită a conceput ideea de sex – acea unire dintre bărbat şi femeie care aduce mai multă plăcere fizică decât orice altă activitate. Fie că sexul împlineşte dorinţa de a avea copii, satisface apetitul sexual, reasigură de dragoste pe celălalt, fie că relaxează sistemul nervos, toate acestea nu fac altceva decât să adauge un plus la oferirea celei mai excitante experienţe fizice cunoscute de oameni. Dumnezeu a creat sexul pentru plăcerea noastră şi El vrea să ne bucurăm de el. Sexul este o experienţă plăcută şi de dorit, chiar dacă un cuplu se angajează în ea înainte sau după căsătorie.

Argumentul 7. Sexul premarital le oferă celor

doi ocazia de a învăţa despre răspunsul sexual al celuilalt. Bărbaţii şi femeile răspund atât de diferit la stimulii sexuali, încât poate dura ani de zile până când soţul sau soţia va descoperi gusturile, preferinţele şi răspunsurile sexuale, specifice, ale partenerului său. Experimentarea sexului premarital permite unui cuplu să observe reacţia sexului opus. Cu toate acestea, făcând astfel, o parte din „misterul" care înconjură cealaltă persoană se va pierde şi, odată cu el, ceva foarte preţios pentru cei doi, dacă, în cele din urmă, vor ajunge să se căsătorească.

Argumentul 8. Cu cât o persoană este mai tânără, cu atât îi este mai uşor să facă anumite ajustări emoţionale şi fizice. La orice vârstă este dificil să faci anumite schimbări. Dar, cu cât o persoană este mai în vârstă, cu atât este mai dificil să facă acele ajustări emoţionale şi fizice necesare unei relaţii sexuale bune. Şansele sunt mai mari atunci când aceste adaptări se fac înainte ca persoana respectivă să fi ajuns să-şi stabilească propriul său mod de a fi în această privinţă. În consecinţă, o experienţă sexuală timpurie şi frecventă s-ar putea să ajute la realizarea acestor ajustări fizice şi emoţionale.

Argumentul 9. Sexul premarital poate testa capacitatea a doua persoane de a se adapta sexual una faţă de cealaltă, dacă se vor căsători. Înainte de căsătorie, cuplurile sunt îngrijorate cu privire la capacitatea lor de a funcţiona satisfăcător după

căsătorie. Cu toate acestea, fiinţele omeneşti, de aproape orice formă şi orice dimensiuni, pot forma cupluri reuşite. Factorii sexuali în compatibilitatea sexuală sunt de natură psihologică, şi nu anatomică sau fiziologică. În mod firesc, un cuplu doreşte să ştie dacă sunt sau nu potriviţi unul pentru celălalt. Dar compatibilitatea sexuală nu poate fi măsurată în parametri fizici. Atunci când un bărbat sugerează testarea relaţiei prin experienţa sexuală, el porneşte de la ideea că întruneşte toate condiţiile pentru a fi un partener potrivit, dar că fata s-ar putea să nu corespundă. Dar, chiar dacă ea nu ar corespunde, testul lui nu va putea dovedi că ei îi lipseşte vreun factor esenţial, din moment ce femeile nu răspund la fel de spontan la sex cum o fac bărbaţii.

După părerea mea, aceste nouă aspecte reprezintă suma totală a avantajelor sexului premarital. Acum, citiţi mai departe.

Un recent program de televiziune, „One Day al a Time”, descria o situaţie în care fiica mai mică are o întrevedere cu mama ei, tema discuţiei fiind dacă ar trebui sau nu să meargă până la capăt cu noul ei iubit. Ea îşi întreabă mama cu privire la motivele pentru care nu ar trebui să facă acest lucru. Mama se gândeşte câteva clipe şi, ridicând din umeri, îi mărturiseşte că nu se poate gândi la niciun contraargument. În cele din urmă, fata se hotărăşte singură să nu se lanseze într-o asemenea experienţă, dar ideea că nici măcar o

mamă nu poate aduce argumente împotriva sexului premarital le-a sugerat celor peste un milion de tineri, care au urmărit programul, că nu există nimic greşit în sexul premarital şi că nici măcar părinţii nu pot invoca argumente convingătoare împotriva lui.

Sunt de acord că tinerii trebuie să hotărască singuri. Dar, înainte de a lua această decizie, ar trebui să cunoaşteţi informaţii şi fapte curente, astfel încât să puteţi lua o decizie înţeleaptă.

Pe vremea când eu însămi eram adolescentă, existau trei motive fundamentale pentru a nu avea o experienţă sexuală înainte de căsătorie: (1) pericolul unei sarcini, (2) bolile venerice şi (3) condamnarea biblică. Fireşte că sexul premarital prezintă riscul unei sarcini nedorite şi al bolilor venerice, dar motivele evitării sexului premarital trec dincolo de aceste consideraţii. Cu ajutorul unui medic şi al unei clinici gratuite, un cuplu poate evita să aibă un copil. Antibioticele pot vindeca majoritatea bolilor venerice. Dar mesajul veşnic al Scripturii rămâne clar. Biblia condamnă în mod categoric sexul înainte de căsătorie. Dar Scriptura ne cheamă, de asemenea, „să ne judecăm” (Isaia 1, 18).

Argumentele împotriva sexului premarital

Argumentul 1. Sexul premarital tinde să destrame cuplurile. Studiile arată că acele cupluri

care se angajează în sexul premarital prezintă o mai mare probabilitate de a se despărţi decât cele care nu fac acest lucru.3

De asemenea, cuplurile logodite, care se angajează într-o relaţie sexuală, ajung să rupă logodna într-un procent mult mai mare. De ce? Unul dintre motive este acela că dorinţa bărbatului de a se căsători scade odată cu împlinirea nevoilor lui sexuale în afara căsătoriei.

Primele experienţe sexuale împreună pot fi formidabile. Totuşi, dacă forţa biologică a sexului a fost cea care i-a atras pe cei doi unul către altul, o dată ce forţa aceasta a fost descătuşată puterea care ţinea cuplul laolaltă începe să scadă. Atracţia sexuală dintre un bărbat şi o femeie constă în înţelegerea misterului celeilalte persoane. O dată ce acesta a căzut, mai rămâne doar o slabă curiozitate pentru a căuta şi misterul „de după”. În timp, relaţia tinde mai degrabă să se uniformizeze decât să se adâncească, aşa cum cuplul a sperat că se va întâmpla. Fiindcă cei doi nu-şi pierd nicidecum interesul pentru sex, ei continuă să-şi petreacă timpul angajându-se în această experienţă, dar simt că ceva s-a schimbat. Dacă urmează despărţirea, ea este cu mult mai dureroasă decât dacă nu s-ar fi angajat într-o legătură sexuală.

Argumentul 2. Sexul premarital poate ascunde dificultăţi serioase. Cuplurile care se angajează în sexul premarital au tendinţa să

ocolească problemele apărute înainte de căsătorie, în loc să le discute sau să le abordeze într-un mod deschis şi realist. Sexul premarital tinde să mascheze aspectele îngrijorătoare şi să amâne rezolvarea lor pentru după căsătorie.

Argumentul 3. Sexul premarital face dificilă deosebirea între dragostea adevărată şi pasiune. Majorităţii tinerilor le este foarte greu să facă deosebirea între a te simţi bine şi dragostea adevărată. Într-o relaţie în care nu există nicio altă bază decât satisfacţia fizică, înflăcărarea se răceşte în curând, dacă cei doi nu se întâlnesc pentru a face sex. De exemplu, uneori se întâmplă ca o fată să menţină relaţia sexuală doar pentru a-l putea păstra pe băiat lângă ea. Alteori, un băiat foloseşte o fată, pe care nu o place aproape deloc, doar pentru senzaţiile fizice pe care aceasta i le oferă. În majoritatea cazurilor, cu cât curtenia este mai lungă, cu atât şansele cuplului de a găsi dragostea adevărată sunt mai mari. Însă atunci când cuplul devine implicat sexual, cei doi pot rămâne împreună pentru sex şi nu datorită afinităţilor în ceea ce priveşte preocupările, ţintele şi valorile.

Studiile arată că o relaţie sexuală poate ţine un cuplu împreună timp de trei până la cinci ani, dar nu mai mult.4

Argumentul 4. Obiceiurile sexuale deficitare, formate înainte de căsătorie, sunt menţinute, adesea, şi în sexul de după căsătorie. Sexul

premarital are loc, cel mai adesea, în condiţii dificile – pe bancheta din spate a unei maşini, sub o pătură pe plajă etc. Aceste condiţii improprii, la care se adaugă teama de a fi descoperiţi şi posibilitatea ca fata să rămână însărcinată, pot declanşa un lanţ de reacţii, de atitudini şi de obiceiuri necorespunzătoare. În plus, starea de tensiune care însoţeşte adesea nevoia de a acţiona şi de a răspunde poate reduce plăcerea. Ocazional, aceasta poate produce o asemenea anxietate, încât este posibil să se ajungă la impotenţă parţială sau totală (incapacitatea menţinerii erecţiei) sau anorgasmie (incapacitatea de a ajunge la orgasm). Unele studiia afirmă că mai mult de jumătate dintre soţiile americane au astfel de atitudini deficitare cu privire la sex, atitudini datorită cărora nu se pot bucura pe deplin de relaţia sexuală alături de soţii lor. Femeile, ca şi bărbaţii, au tendinţa să devină ezitante şi inhibate şi să nutrească simţăminte de vinovăţie şi de teamă din cauza experienţelor sexuale trăite alături de partenerii lor de mai înainte. Atunci când lucrul acesta se întâmplă, obiceiurile şi atitudinile nepotrivite, adoptate în timpul experienţelor premari-tale, le jefuiesc de o satisfacţie sexuală deplină după căsătorie.

Argumentul 5. Sexul premarital poate conduce la simţăminte de vinovăţie, de intensitate uşoară până la severă. Raportul Sorenson, cel mai complet studiu sociologic cu privire la sexualitatea

adolescentină premaritală, a descoperit lucrul acesta cerându-le fetelor să descrie reacţia pe care au avut-o în urma primei lor experienţe sexuale. În fruntea listei au fost trecute cuvintele *teamă, vinovăţie, îngrijorare şi jenă.* Cuvinte precum *fericire, bucurie şi satisfacţie* au apărut către capătul de jos al listei.

În general, femeile simt o mai mare povară de vinovăţie decât bărbaţii, atunci când îşi încalcă principiile morale. Chestionarul meu a inclus şi această rugăminte: „Vă rog să folosiţi restul paginii pentru a pune întrebări sau pentru a relata întâmplări legate de experienţa voastră în privinţa întâlnirilor cu băieţii, a mângâierilor, contactului sexual şi curteniei". O fată de 17 ani a mâzgălit în grabă: „Nu vreau să-mi mai aduc aminte. Foloseşte-ţi imaginaţia". *Cu cât o femeie este mai credincioasă, cu atât este mai probabil să experimenteze, după incident, simţăminte de regret şi de vinovăţie.6*

Atunci când te complaci în sexul premarital din nou şi din nou, vinovăţia, teama şi pierderea respectului de sine se combină. Ai din ce în ce mai multe remuşcări. În timp, toate acestea încep să te urmărească şi este posibil să asociezi pentru totdeauna aceste simţăminte negative cu sexul însuşi. Astfel de simţăminte nu iau sfârşit odată cu ceremonia nunţii, pentru că multora dintre noi ne este greu să ne debarasăm de atitudinile de până atunci. În măsura în care înainte de căsătorie ai

asociat sexul premarital cu teama, vinovăţia şi ruşinea, în aceeaşi măsură vei trăi aceste emoţii şi după nuntă. Asemenea reacţii pot necesita luni de zile şi chiar ani de consiliere specializată, pentru a se ajunge la vindecare.

Lucrul cel mai grav, în ceea ce priveşte vinovăţia, este acela că nu poţi să prevezi momentul când te va lovi. O poţi experimenta imediat după contactul sexual sau e posibil ca de-abia mai târziu regretele să-ţi chinuie conştiinţa. Se spune că Ernest Hemingway a apreciat că „morale" sunt acele lucruri după săvârşirea cărora te simţi bine, iar „imorale" cele după care te simţi rău. Mulţi tineri continuă să aibă relaţii sexuale tocmai pentru că nu simt vinovăţie. Dar afirmaţia lui Hemingway este valabilă numai dacă o verifici după ce ţi-ai evaluat întreaga viaţă. După numai patru luni de experienţă, este destul de dificil ca un tânăr de 18 ani să decidă ce îl va face fericit la vârsta de 40 de ani sau în ziua judecăţii. Conştiinţa imatură nu este un indiciu pe care să ne putem baza în totalitate. Ea poate fi amăgită.

O tânără de 19 ani a spus: „Este teribil să trăieşti cu simţăminte de vinovăţie şi de teamă, care nu îţi dau pace. Îi mulţumesc lui Dumnezeu pentru iertare". Da, Dumnezeu iartă, dar fiinţele omeneşti au nevoie de foarte mult timp ca să uite.

Argumentul 6. Sexul premarital distruge virginitatea. Unii oameni trec cu vederea experienţa sexuală premaritală, dar o mare parte

dintre bărbaţi încă insistă ca logodnicele lor să fie virgine.

Numărul din mai 1979 al revistei *Medical Aspects of Human Sexuality* a chestionat patru sute de psihiatri pe tema sexului premarital la vârsta adolescenţei. Unul dintre cele mai interesante concepte relevate de acest sondaj a fost acela că „majoritatea psihiatrilor încă mai cred că, pe baza dublului standard al moralităţii, cei mai mulţi dintre băieţi le clasifică pe fete ca „bune" sau „rele", în funcţie de virginitate."7

Deşi unii bărbaţi par a avea o pasiune deosebită pentru reducerea numărului de virgine din populaţia lumii, ei totuşi nu vor să ia în căsătorie ceea ce ei numesc a fi „marfă murdară, întinată". Ei au o logică tare ciudată, care spune: *„Eu* pot face sex cu femeia cu care vrei *tu* să te căsătoreşti, dar *tu* nu poţi face sex cu cea cu care vreau *eu* să mă căsătoresc". Studiile arată că aproape jumătate dintre bărbaţii cuprinşi la toate nivelurile studiilor postliceale încă aşteaptă să se căsătorească cu o virgină, sau, cel puţin, cu o femeie care şi-a limitat experienţa sexuală premaritală doar la persoana lui.

Un tânăr de 19 ani, cuprins în sondajul meu, a scris despre relaţia lui stabilă, pe care o avea cu prietena lui. Pentru el era prima experienţă stabilă, în timp ce ea mai avusese şi alţi prieteni, iar cu ultimul dintre aceştia ajunsese până la contactul sexual. Băiatul scria: „La început, am

suferit mult din această cauză. Am rămas însă împreună până acum, pentru că ea mi-a spus de la început ce s-a întâmplat şi şi-a exprimat regretul”.

Argumentul 7. Sexul premarital prezintă riscul unei sarcini. Sexul premarital prezintă întotdeauna riscul unei sarcini nedorite, indiferent de mijloacele de contracepţie folosite! Aproximativ o treime dintre fetele care se angajează în sexul premarital sfârşesc prin a rămâne însărcinate8, iar numărul sarcinilor nelegitime continuă să crească în special în mijlocul adolescentelor. Între anii 1961 şi 1974, rata mamelor necăsătorite, cuprinse între 14 şi 17 ani, a crescut cu 75 de procente. Într-o cincime dintre naşterile din Statele Unite sunt implicate mame aflate încă la vârsta adolescenţei, dintre care jumătate sunt sub 18 ani.9 Mai mult decât atât, sarcinile care apar la vârsta adolescenţei conduc la numeroase complicaţii, atât pentru mamă, cât şi pentru copil.10 Calea cea mai sigură de a evita o sarcină premaritală este aceea a abstinenţei totale de la sex.

Argumentul 8. Sexul premarital creşte riscul de cancer cervical la tinerele care se angajează în relaţii sexuale cu mai mulţi parteneri. În preajma apariţiei primei menstruaţii, întregul sistem endocrin se stabilizează şi se realizează ultimele transformări în cadrul dezvoltării uterului, a trompelor uterine şi a ovarelor. În această perioadă, cervixul este extrem de sensibil. Dacă

este expus la contactul cu sperma, fie de la un singur partener sau de la mai mulţi, se pot realiza premisele pentru un carcinom (cancer) al cervixului, care se vede în anii de mai târziu. Sperma conţine nişte aşa-numite „antigene”, care cresc sensibilitatea cervixului şi pot produce o dezvoltare anormală a mucoasei acestuia atunci când femeia este expusă la contactul cu ele prea de timpuriu, prea des, sau prin parteneri multipli. Cercetările au arătat că, cu cât o fată devine activă sexual la o vârstă mai tânără, cu cât are mai mulţi parteneri şi cu cât contactele sexuale sunt mai frecvente în timpul acestor ani, cu atât şansele de a contracta un cancer cervical la vârsta de 40 – 45 de ani sunt mai mari”.

Argumentul 9. Sexul premarital poate conduce la contractarea unor boli cu transmitere sexuală. La fiecare minut, un adolescent din Statele Unite contractează o boală cu transmitere sexuală (numită, de asemenea, boală venerică). Aceste boli se transmit de la persoană la persoană aproape exclusiv prin intermediul contactului sexual, o persoană infectată contaminând, adesea, un mare număr de alte persoane.

Sifilisul omoară patru mii de oameni pe an şi schilodeşte alte câteva mii. Cu toate că posibilităţile medicale actuale pot eradica total sifilisul, mai bine de două milioane şi jumătate de victime îl contractează în fiecare an.

La aproximativ douăzeci şi nouă de zile după

contactul sexual, apare la punctul infecţiei o rană cu aspect canceros. Aceasta dispare fără tratament, dar boala rămâne. Cea de-a doua fază începe în decurs de două până la şase luni după apariţia rănii. Faza aceasta poate produce iritaţii ale pielii pe tot corpul sau numai pe o parte a lui, căderea părului, dureri de gât, febră şi dureri de cap.

O mamă infectată poate transmite sifilisul copilului ei nenăscut. Agenţii infectanţi trec din circuitul sangvin al mamei în acela al fătului. Copilul poate fi infectat în orice moment, începând din cea de-a treia lună până la naştere. Dacă infecţia mamei nu este tratată în primele trei luni, probabilitatea naşterii unui copil mort creşte de patru ori. Probabilitatea morţii nou-născutului se dublează şi, în procent de 80 %, copilul care totuşi va supravieţui, va suferi de sifilis congenital, şansele lui variind în funcţie de durata infecţiei mamei.

Durerea din abdomenul lui Susie, o adolescentă de 17 ani, a devenit insuportabilă astfel că nu mai putea să meargă la şcoală. A fost de acord să se adreseze medicului ei, care i-a diagnosticat problema ca fiind gonoree, o altă boală cu transmitere sexuală. În mod obişnuit, gonoreea răspunde rapid şi uşor la penicilină sau la alte antibiotice, dar în cazul lui Susie virusul ajunsese în trompele uterine, lipsind-o pentru totdeauna de privilegiul de a avea un copil în

condiţii normale. Şi, iniţial, amândoi porniseră de la ideea că nimeni nu va avea de suferit…

În general, bărbaţii sunt aceia care manifestă majoritatea simptomelor datorate gonoreei, dar atât bărbaţii, cât şi femeile au în mod frecvent o scurgere de puroi şi simt o senzaţie de arsură în timpul urinării. Boala produce frecvent sterilitate, deoarece infectează canalele care transportă celulele reproducătoare atât la bărbat cât şi la femeie. Femeile pot contracta gonoreea şi îi pot infecta şi pe partenerii lor, fără ca măcar să ştie că au această boală. Însă atunci când bebeluşul trece prin canalul de naştere, când este născut, el se poate infecta la rândul lui cu gonoree.

Acum, responsabilii instituţiilor de sănătate publică sunt puşi în alertă de o izbucnire a gonoreei rezistente la penicilină. Organismul care stă la originea bolii produce o substanţă care neutralizează penicilina. Această adevărată epidemie se poate transforma într-un dezastru al sănătăţii publice în cazul în care acest organism rezistent la penicilină devine tulpină dominantă. *Singura cale cu adevărat sigură de a evita o boală cu transmitere sexuală, precum şi complicaţiile ei, este abstinenţa totală de a face sex până la căsătorie.*

Orice persoană care bănuieşte că ar putea avea o boală venerică trebuie să contacteze imediat un medic sau o clinică de sănătate publică. Cu cât victima întârzie mai mult, cu atât

boala cu transmitere sexuală se agravează. Aceste boli nu se vindecă de la sine, chiar dacă simptomele pot să dispară. Îngrijirea medicală în cazul acestor boli este cu totul gratuită, iar datele medicale nu sunt făcute publice şi nu sunt comunicate nici măcar părinţilor.

Argumentul 10. Cei care experimentează sexul premarital sunt mai puţin fericiţi în căsnicie şi sunt mai predispuşi la divorţ. Şansele unei căsnicii fericite sunt mai mari atunci când cuplul aşteaptă, în privinţa relaţiei sexuale, până după căsătorie. În plus, cu cât cuplul are o experienţă sexuală premaritală mai îndelungată, cu atât şansele de a avea o viaţă de căsnicie fericită sunt mai mici.12 Unul dintre motivele diminuării fericirii maritale este acela că experienţa sexuală premaritală a celor doi începe să-i obsedeze. De asemenea, o astfel de persoană are tendinţa de a compara performanţele sexuale ale soţului sau ale soţiei, cu cele ale partenerilor sau partenerelor anterioare. În mod firesc, dacă un cuplu este nefericit în căsnicie, cei doi vor căuta, cel mai probabil, soluţionarea problemelor dintre ei prin divorţ. Astfel, cu cât un cuplu se angajează mai mult în experienţa sexuală premaritală, cu atât va fi mai predispus la divorţ.13

Argumentul 11. Sexul premarital creşte probabilitatea sexului extramarital. Persoanelor care au avut înainte de căsătorie o mulţime de „iubiri pasagere” le este greu să facă la nuntă o

întoarcere de 180

de grade pentru a se dedica unei vieţi întregi de fidelitate, între hotarele sacre ale căsniciei. Apetitul sexual format înainte de căsătorie ne afectează mult prea puternic pentru astfel de schimbări totale.

Studiile care s-au ocupat de legătura dintre sexul premarital şi cel extramarital arată că aceia care au avut o experienţă premaritală sunt de două ori mai predispuşi la aventuri extraconjugale decât cei care s-au căsătorit virgini. Mai mult decât atât, un mare procent dintre cei care au avut o aventură extraconjugală cred că o vor repeta.14

Argumentul 12. Sexul premarital poate afecta sau distruge o reputaţie. Atunci când o tânără capătă reputaţia de promiscuitate, băieţii care o cunosc sunt înclinaţi să o privească în această lumină în loc să se gândească la personalitatea ei ca întreg. Atunci când un bărbat capătă reputaţia de promiscuitate, îi va fi teribil de dificil să o convingă pe cea cu care doreşte să se căsătorească de intenţiile lui onorabile şi de faptul că îi va rămâne cu totul fidel în viaţa de căsnicie. Cu toate acestea, o fată are mult mai mult de pierdut decât un băiat în ceea ce priveşte reputaţia. În natura masculină este ceva care îl face pe bărbat să se laude cu cuceririle lui. Dorinţa de a-şi impresiona prietenii îi motivează pe mulţi băieţi să facă sex. După aceea, un astfel

de individ îşi va povesti aventura cu multă încântare – oferind nume, date, locuri, mod de a proceda etc., şi înflorind de fiecare dată tot mai mult faptele reale.

Argumentul 13. Sexul premarital îl poate face pe unul dintre parteneri să-şi piardă respectul faţă de celălalt. Studiile arată clar că, cu cât un bărbat are sentimente mai puţin serioase faţă de partenera lui, cu atât va încerca să profite mai mult de ea. Dacă o respectă şi îi preţuieşte prietenia, îşi va înfrâna pornirile. „După aceea, mi-am pierdut orice respect faţă de ea”, spun de obicei băieţii după ce îşi povestesc aventura sexuală pe care au avut-o cu vreo fată. Desigur, există şanse să nu o fi respectat niciodată. Alteori, pierderea respectului vine după ce băieţii se laudă cu aventurile lor în cercul de prieteni. Chiar dacă cei doi se respectă foarte mult, este puţin probabil că prietenii lor îi vor mai respecta atunci când vor afla de incident. Cel mai adesea, ei vor privi totul ca pe o glumă şi vor face remarci obscene. Va fi dificil, dacă nu chiar imposibil, ca un băiat să continue să-şi respecte partenera după ce prietenii lui vorbesc despre ea folosind expresii vulgare şi indecente.

Uneori, dacă o fată simte că băiatul începe să-şi piardă interesul pentru ea şi că s-ar putea să-l piardă, ea încearcă să-şi păstreze partenerul, arătându-se mai disponibilă pentru o relaţie sexuală şi devenind chiar agresivă în această

privinţă. Dacă o femeie este nedemnă de respect înainte de căsătorie, cum va putea bărbatul să fie sigur chiar şi după căsătorie că el este tatăl copiilor care se vor naşte în familia lor? Şi cum poate ea să fie sigură că el îi va rămâne credincios? Respectul este un factor esenţial atât înainte de căsătorie, cât şi după.

Argumentul 14. Răspunsul sexual al femeii în timpul contactului sexual premarital va fi, cel mai probabil, incomplet şi lipsit de satisfacţie. Multe femei nu găsesc nicio plăcere în contactul sexual premarital. Acest lucru se poate datora fie ignoranţei partenerului în privinţa pregătirii necesare, fie grabei, fie dificultăţilor care rezultă din şovăiala sau chiar din dezgustul ei faţă de experienţa în care se implică. Femeile se angajează într-o relaţie sexuală împotriva voinţei lor mult mai des decât o fac bărbaţii.15 În consecinţă, experienţa femeii este adesea neplăcută. La femeie, sistemul de răspuns sexual este mult mai complicat decât la bărbat, astfel încât bărbatul are nevoie de timp şi de înţelegere ca să înveţe cum să stimuleze o femeie până la nivelul ei maxim de activitate sexuală.

Mai mult decât atât, dovezi incontestabile atestă că o fată aflată la vârsta adolescenţei sau chiar în jurul vârstei de douăzeci de ani, are o capacitate mai redusă de a răspunde sexual decât o va avea mai târziu. Şansele ca o fată să simtă şi altceva decât teamă în urma acestei experienţe

sunt cam de o sută la unu. De asemenea este extrem de puţin probabil ca ea să-şi dezvolte capacitatea de a avea orgasm într-o atât de scurtă perioadă de experimentare sexuală. O femeie este alcătuită în aşa fel, încât nevoile ei sexuale sunt cel mai bine împlinite în siguranţa căminului şi într-o relaţie plină de încredere. Eşecul îi poate genera o stare de anxietate cu privire la capacităţile ei sexuale, cu toate că nu există niciun motiv pentru o astfel de îngrijorare. Şi o femeie care în mod subconştient se îngrijorează la gândul unei eventuale sarcini nedorite (chiar şi atunci când ea şi partenerul ei folosesc metode anticoncepţionale) se poate inhiba complet. Fără o relaxare totală, mecanismul de răspuns sexual al femeii nu va atinge capacitatea lui maximă.

Argumentul 15. Sexul premarital poate avea drept consecinţe anumite disfuncţii sexuale la bărbat.

Un tânăr care a suferit de impotenţă (incapacitatea de a menţine erecţia) în decursul primului an de căsătorie spunea: „Apetitul meu sexual era mai mare pe când doar trăiam împreună, decât este acum după căsătorie”. Un alt tânăr a avut prima criză de impotenţă după ce el şi prietena lui au fost „prinşi asupra faptului” de către părinţii ei. Un student la colegiu care îşi începuse relaţia sexuală cu logodnica lui doar cu câteva săptămâni înainte de nuntă i-a mărturisit pastorului: „Stau neputincios de câte ori mergem

la culcare şi soţia mea nu poate înţelege". Numitorul comun al tuturor acestor cazuri este sexul premarital.

De asemenea, ejacularea prematură poate avea drept consecinţă formarea, înainte de căsătorie, a unor obiceiuri sexuale deficitare. Un bărbat care are această problemă nu-şi poate reţine ejacularea suficient de mult timp, ca să o poată aduce pe femeie la orgasm, în cel puţin 50 % dintre ocazii. Problema aceasta îi afectează pe bărbaţii tineri mai mult decât pe cei mai în vârstă şi îşi poate trasa istoria în episoadele de mângâieri „grele" din anii adolescenţei, când băiatul obişnuia să ejaculeze fără penetrarea vaginului, în timpul unui rendez-vous „grăbit", pe bancheta unei maşini, în timp ce amândoi erau cuprinşi de teama de a nu fi descoperiţi.

Ejacularea întârziată, o maladie mai puţin întâlnită, în care bărbatul nu poate ejacula, îşi poate găsi istoria în promiscuitatea premaritală. Tim şi Beverly Lahaye au realizat un sondaj pe tema sexualităţii în mijlocul a 4.000 de creştini şi au publicat rezultatele în best-sellerul lor *The Act of Marriage.* Chestionarul întreba: „Dacă ai putea să iei viaţa de la capăt, în care anume privinţă ai proceda altfel?". Răspunsul cel mai frecvent a fost: „Nu m-aş mai angaja în sexul premarital".

Argumentul 16. Sexul premarital distruge valoarea şi însemnătatea lunii de miere, una dintre cele mai minunate descoperiri ale secolului

XX. Amintirile durabile ale unei luni de miere, nespus de fericite şi de deosebite, vor binecuvânta cuplul timp de mulţi ani. Odată cu trecerea anilor, cuplul va putea privi înapoi la luna de miere ca la una dintre cele mai preţioase amintiri ale curteniei şi căsătoriei. Un studiu a arătat că 87 % dintre cuplurile care au practicat auto-controlul înainte de căsătorie au avut cu adevărat o lună de miere, faţă de numai 47 % dintre cuplurile care se angajaseră în intimitatea sexuală înainte de căsătorie.17 Un bărbat de 25 de ani a declarat următoarele în sondajul realizat de mine: „Sexul premarital m-a jefuit în mare parte de aşteptările pe care le aveam de la luna noastră de miere, şi mi-a părut cu adevărat rău că a trebuit să fie aşa”.

Argumentul 17. Sexul premarital tinde să formeze obiceiuri. Căile de exprimare a afecţiunii învăţate în trecut tind să devină obiceiuri. Dacă familia ta obişnuieşte să-i întâmpine pe cei dragi cu multă afecţiune, prin îmbrăţişări şi sărutări, tu vei continua să procedezi astfel toată viaţa. Un tânăr şi o tânără care se ţin de mână în timp ce se plimbă pe stradă vor fi înclinaţi să facă lucrul acesta în mod obişnuit. În aproape acelaşi fel, persoanelor care s-au obişnuit cu mângâierile până la punctul climaxului le va fi extrem de greu să se stăpânească în restul curteniei lor. Ele au tendinţa de a aştepta şi de a cere acel nivel de exprimare a afecţiunii cu care s-au obişnuit.

Fred şi Nan îşi formaseră obiceiul de a se

dezmierda şi nu pot găsi prea multă bucurie în vreo altă activitate. În prima parte a serii.

fiecare dintre ei era preocupat doar de ceea ce se va întâmpla atunci când vor rămâne singuri. Orice altceva trecea în planul al doilea şi mângâiatul părea lucrul cel mai important. În cele din urmă, relaţia lor a devenit atât de concentrată asupra intimităţilor fizice, încât amândoi au hotărât să se despartă şi să nu se mai vadă atât de des. Primele fete cu care a ieşit Fred după ce a întrerupt relaţia lui stabilă cu Nan au avut de lucru cu el, pentru că încerca să le mângâie şi să le dezmierde în felul în care o făcuse cu Nan după luni de zile de prietenie stabilă. Şi motivul nu era acela că ţinea prea mult la ele, ci mai degrabă acela că îşi dezvoltase obiceiul acesta până în punctul în care orice fată reprezenta un stimul pentru declanşarea rutinei.

Argumentul 18. Sexul premarital schimbă atitudini. Este imposibil să prevezi înainte de relaţia sexuală care va fi atitudinea ta sau a partenerului tău după această experienţă. Cu toate acestea, niciunul dintre voi nu va mai fi aceeaşi persoană după aceea. S-au format nenumărate conexiuni pe care, orice aţi face, nu le puteţi şterge. Acum te vei privi pe tine, vei privi viaţa şi pe partenerul tău cu alţi ochi. De exemplu, ca urmare a relaţiei sexuale, cineva poate simţi un puternic ataşament faţă de cealaltă persoană – o legătură emoţională care nu poate fi uitată nici

după ani de zile, chiar dacă fiecare dintre ei s-a căsătorit cu altcineva. Femeia care s-a supus contactului sexual împotriva voinţei ei poate începe să creadă că intimitatea este un fel de întreprindere comercială în care sexul este o prerogativă exclusiv masculină. Unii oameni se simt folosiţi, pângăriţi şi ruşinaţi după contactul sexual. Alţii suferă o teribilă confuzie şi tulburare. Iar alţii simt că au pierdut ceva ce nu vor mai putea recâştiga niciodată.

Argumentul 19. Sexul premarital erodează relaţia cu Dumnezeu. Este dificil să asculţi instrucţiunile lui Dumnezeu pentru un anumit domeniu al vieţii tale şi să nu-L asculţi într-o altă privinţă. Studiile arată că sexul premarital este mai puţin frecvent în mijlocul tinerilor necăsătoriţi care au o puternică educaţie religioasă. Sexul premari tal scade invers proporţional cu participarea la serviciile religioase. Într-un studiu realizat la una dintre universităţi, doar 28 % dintre cuplurile în care ambii parteneri participau regulat la serviciile de închinare practicaseră sexul înainte de căsătorie.18

În sondajul efectuat pe 370 de studenţi de colegiu necăsătoriţi, aflaţi în campusuri creştine conservatoare, 67 % dintre aceştia au declarat că nu avuseseră niciodată un contact sexual. Aceasta s-ar putea să nu sune chiar ca un procent astronomic de înalt pentru un grup creştin, dar mulţi dintre aceşti studenţi au precizat că

experienţele lor sexuale avuseseră loc înainte de experienţa convertirii lor. Mai mult decât atât, mulţi dintre cei care au răspuns la chestionar trecuseră de vârsta de douăzeci de ani şi unii chiar ajunseseră la treizeci. Cu cât o persoană are o vârstă mai mare, cu atât şansele de a fi avut sex premarital sunt mai mari. În contrast cu aceste cifre, media naţională pentru sexul premarital în mijlocul adolescenţilor este estimată în jurul a 50 de procente. După calculele mele, cu 17 procente mai puţini studenţi dintr-un colegiu creştin, decât cei din campusurile necreştine, se angajează în sexul premarital – un fapt care spune foarte mult în ceea ce priveşte instituţiile de educaţie religioasă.

S-ar putea ca menţinerea unei relaţii cu Dumnezeu să nu se numere printre priorităţile tale actuale, dar este posibil ca acest factor să se contureze din ce în ce mai desluşit în viitorul apropiat – poate după căsătorie, când va trebui să priveşti în ochii întâiului tău născut.

Argumentul 20. Cu cât numărul de contacte şi de parteneri sexuali este mai mare, cu atât impactul tuturor acestor dezavantaje ale sexului premarital este mai teribil. Este o chestiune care ţine nu doar de angajarea sau nu în sexul premarital, ci şi de cât de des şi cu câţi parteneri se practică acesta. Dacă o persoană tânără face sex înainte de căsătorie doar cu o singură persoană, dezavantajele prezentate mai sus se vor

aplica, dar tributul plătit nu va fi la fel de mare ca atunci când este vorba despre mai mulţi parteneri.

Am promis să nu vă ţin o predică – ci doar să vă prezint argumentele. Aşa că vă voi întreba pur şi simplu: *Vreţi să vă asumaţi un asemenea risc pentru viitorul vostru?*

Cum să ne ferim de a merge prea departe?

Ce aţi putea face pentru a realiza o relaţie sănătoasă cu o persoană de sex opus, o relaţie care să nu vă angajeze într-o implicare sexuală? Adesea, tinerii se bizuie pe faptul că amândoi sunt persoane profund religioase şi că, de aceea, nu se vor angaja niciodată în asemenea activităţi. Această atitudine a condus la multe sarcini neplanificate şi la multe căsătorii premature! Faptul că ai idealuri religioase înalte nu te vaccinează împotriva dorinţelor sexuale! Iată câteva sugestii concrete, referitoare la modul cum să eviţi problemele în timpul curteniei.

1. Dezvoltă simţăminte pozitive de respect de sine. Nutrirea unor simţăminte pozitive cu privire la propria persoană reprezintă un factor important în evitarea sexului premarital. Dacă trăieşti la înălţimea propriilor valori, ceilalţi vor ajunge să gândească despre tine la acest nivel, iar conflictele interioare nu te vor mai sfâşia pe dinăuntru. Vei răspunde la părerile celorlalţi cu integritatea ta personală şi cu încrederea ta în

tine însuţi. Înfăţişarea ta, capacităţile tale sau acceptarea ta de către societate nu te vor mai îngrijora, ci vei fi liber să iubeşti, să lucrezi şi să te joci.

O fată care cultivase respectul de sine comenta: „Am început să iau decizii şi să aleg între diferitele moduri de a acţiona încă de când am fost destul de mare ca să pot raţiona. Părinţii mei au avut încredere în mine şi în înţelepciunea mea de când mă ştiu. Prietenii şi biserica din care fac parte au avut întotdeauna aceleaşi standarde înalte pe care le promova şi familia mea. Nu există nicio virtute specială în castitatea mea. Este doar ceea ce am ales – drumul pe care să-l urmez în viaţă. Cred în fidelitate – faţă de părinţii mei, faţă de simţământul meu de dreptate şi faţă de viitorul meu soţ şi de căminul nostru. Ceea ce alţii numesc distracţie sau a-şi face de cap mie nu mi se pare deloc de dorit, pentru că prefer să-mi păstrez viaţa curată, deschisă şi cinstită”.

2. Continuă-ţi educaţia după absolvirea liceului. Studiile arată că tinerii care merg la colegiu au o mai mică incidenţă a sexului premarital decât aceia care nu urmăresc o educaţie mai înaltă. Fata care se vede în postura de profesoară, asistentă socială, avocat sau soră medicală nu este tentată să apuce pe un drum care nu duce nicăieri. Tânărul care îşi face planuri să devină inginer, om de afaceri sau programator de computere are ţinte de la atingerea cărora nu

se poate abate prea uşor. O sarcină nedorită sau o căsătorie forţată nu-şi găseşte locul printre visurile de a te realiza în viaţă.

3. Stabileşte dinainte reguli de conduită. Reconsideră-ţi standardele personale şi stabileşte, pentru acţiunile tale, criterii bazate pe propriile valori şi pe Cuvântul lui Dumnezeu. Acesta ar trebui să fie un standard pe care să fii mândru să-l discuţi cu părinţii tăi. Alcătuieşte-ţi un plan specific pe care să-l urmezi, astfel încât să poţi avea o relaţie sănătoasă cu o persoană de sex opus, fără să faci niciun compromis. După ce ţi-ai reexaminat cu atenţie standardele, gândeşte-te cum le-ai putea respecta întru totul. De asemenea, meditează la schimbările pe care le-ar putea aduce această atitudine în relaţia cu părinţii.

4. Discută acest aspect cu persoana de sex opus, care îţi este prietenă. Comunicarea deschisă între parteneri în privinţa concepţiilor şi a valorilor legate de sexualitate, reprezintă o cale excelentă de a preveni situaţiile delicate. Astfel de discuţii cheamă la stabilirea unor reguli şi la luarea unei hotărâri de a schimba dispoziţia sufletească sau comportamentul ori de câte ori vreunul dintre parteneri este gata să păşească pe un teren periculos. Un cuplu logodit, care în câteva ocazii a cedat dorinţei de a avea o relaţie sexuală, s-a hotărât să întrerupă această practică până după căsătorie. Cei doi au stabilit o strategie prin care să ţină sub control situaţiile periculoase,

care ar putea să apară în viitor. Au hotărât să reducă timpul în care să fie împreună singuri, astfel încât să fie obligaţi să limiteze exprimarea afecţiunii fizice. Şi-au propus să se ţină la distanţă de locurile în care le-ar fi greu să se abţină de la astfel de gesturi de intimitate. În loc de aceasta, ei au început să petreacă mai mult timp în activităţi pe care le puteau realiza împreună cu alte cupluri. Făceau plimbări lungi cu maşina, dar evitau parcările în locuri singuratice.

5. Alege-ţi cu grijă partenerul. Selectează-ţi cu grijă prietenul sau prietena dintre acele persoane cu care te potriveşti în ceea ce priveşte vârsta, preocupările şi idealurile. Fereşte-te de întâlnirile stabilite pe nevăzute, aranjate de cineva pe care nu-l cunoşti sau în care nu ai încredere. Întâlnirile pe nevăzute, aranjate de o persoană de încredere, pot fi acceptate.

6. Planifică în avans întâlnirile. Întâlnirile trebuie să fie creative şi interesante. Ele trebuie să implice o părtăşie plăcută cu alţii. Evită situaţiile în care nu veţi avea decât foarte puţin sau chiar nimic de făcut. Înainte de a accepta să mergi la o întâlnire, interesează-te unde mergeţi, cine va mai fi prezent acolo, ce activităţi sunt programate şi când vă veţi întoarce acasă.

7. Evită situaţiile destinate să stimuleze dorinţele sexuale. Un cuplu tânăr s-a convertit şi cei doi au încercat să pună capăt la ceea ce devenise o relaţie fizică intensă. Îngrijorat şi

tulburat, băiatul s-a plâns: „Am încercat să ne oprim, dar pur şi simplu nu putem!” El a continuat prin a-mi povesti că locuia într-o rulotă şi aproape în fiecare weekend prietena lui venea să-l viziteze, astfel încât să poată fi împreună. Ei continuau să doarmă în acelaşi pat, dar încercau să doarmă cu spatele unul la celălalt, fiecare pe jumătatea lui de pat. Însă pur şi simplu metoda aceasta eşua de fiecare dată! În cele din urmă au rezolvat problema atunci când fata a început să stea la o prietenă, în oraş, astfel încât să poată evita ispita.

Nu trebuie să mergi acasă la celălalt sau în apartamentul lui, atunci când nu mai este nimeni acolo. Regula aceasta a fost adânc înrădăcinată în mintea mea, ca adolescentă, deşi nu-mi amintesc să o fi discutat vreodată cu părinţii mei. Într-o ocazie, prietenul meu şi cu mine am sosit acasă înaintea părinţilor mei şi eu pur şi simplu nu am vrut să stau în casă singură cu el. Aşa că m-am gândit rapid la o soluţie şi i-am sugerat să spălăm maşina. Când părinţii mei au sosit, noi eram de-a dreptul cufundaţi în apă cu spumă de detergent şi într-o conversaţie sănătoasă.

8. Informează-te cu privire la sex. Unii părinţi, educatori şi lideri ai bisericii consideră că cea mai bună cale de a-i păstra pe tineri curaţi este aceea de a-i ţine în ignoranţă. Ei se prefac că sexul nu există, în speranţa că tinerii nu-l vor experimenta. Realitatea este însă că experienţele sexuale sunt mai frecvente tocmai între

persoanele care nu au avut parte de o educaţie sexuală adecvată. Curiozitatea sexuală poate crea probleme.

Cunoaşterea reprezintă cea mai bună protecţie. De multe ori i-am auzit pe unii băieţi spunând că cel mai uşor de convins sunt fetele care nu ştiu despre ce este vorba şi unde se poate ajunge. Aşa cum spunea un băiat: „O fată care este ignorantă în această privinţă adeseori îl lasă pe băiat să meargă prea departe, fără să ştie ce se întâmplă. Apoi, nu-l mai poate opri”. Un bărbat cu experienţă sexuală se întâlnea de ceva timp cu o fată, fără să-i fi făcut niciun fel de avansuri sexuale. Când a fost întrebat de ce, el a răspuns: „N-am încercat niciodată nimic cu ea. Cunoaşte prea multe. Tatăl ei este doctor!”

Studiile arată că mulţi tineri care se mândresc că sunt la zi cu toate informaţiile legate de sex, nu deţin cunoştinţe pe care să se poată baza şi uneori nici măcar aspectele elementare. Dar tu? Ştii cu adevărat care sunt implicaţiile? Ai participat la un curs de educaţie sexuală? Ai citit vreo carte bună cu privire la psihologia reproducerii? Cunoşti denumirile corecte şi funcţiile organelor de reproducere? Ai suficiente cunoştinţe de anatomie şi de psihologie, ca să realizezi armonia sexuală după ce te vei căsători?

Biblioteca locală trebui să îţi poată pune la dispoziţie câteva cărţi autorizate pe această temă. Multe licee şi colegii oferă cursuri premaritale şi

de viaţă de familie. Anumite organizaţii religioase sponsorizează grupuri de discuţie şi seminarii pe această temă pentru tinerii lor. Indiferent ce cale alegi, *informează-te!*

9. Învaţă să-ţi controlezi dorinţele sexuale. Nu trebuie să cedezi instinctelor sexuale doar pentru că le ai. Atât la bărbat, cât şi la femeie impulsurile sexuale pot fi respinse timp de luni de zile, de ani sau chiar permanent, fără ca aceasta să aibă efecte adverse. Mulţi bărbaţi şi multe femei nu se căsătoresc niciodată şi nu trăiesc nicio experienţă sexuală, şi totuşi duc o viaţă perfect normală, fericită şi utilă.

Mă refer aici la sublimare. Aceasta înseamnă că o persoană îşi converteşte impulsurile şi dorinţele în alte experienţe care pot fi acceptate. Cu alte cuvinte, înseamnă că atunci când nu poţi sau nu vrei să-ţi îngădui pornirile sexuale, cauţi o altă formă de exprimare. O femeie necăsătorită poate găsi o supapă pentru tensiunea ei sexuală devenind profesoară şi dedicându-se educării studenţilor ei – sau poate să se apuce de scris, de grădinărit sau de tenis. Un bărbat singur poate alege o ocupaţie care să-i absoarbă interesul şi să-i ocupe timpul. El se poate implica într-un sport activ, în serviciul comunităţii, în diferite hobby-uri, într-un club cu activitate socială sau într-o lucrare religioasă. A sublima energia sexuală înseamnă a descoperi şi dezvolta domenii de interes şi activităţi care să-ţi ofere suficientă satisfacţie

personală, astfel încât să-ţi poţi *redirecţiona* energiile sexuale. În felul acesta, substitui în mod literal alte forme de exprimare pentru impulsurile sexuale.

Sublimarea este cu mult mai benefică decât reprimarea. Dacă îţi reprimi dorinţele sexuale, le ignori sau pretinzi că nu există. Reprimarea nu face altceva decât să amâne momentul când va trebui să priveşti problema în faţă. În sublimare, îţi recunoşti pornirile şi le tratezi în mod constructiv. Sublimarea pornirilor sexuale nu înseamnă că respingi sexul, ci mai degrabă că îl accepţi şi că deţii control asupra lui. Nu contează dacă eşti căsătorit sau eşti singur. Din când în când.

va trebui să-ţi înfrânezi şi să-ţi ţii sub control dorinţele sexuale. Chiar şi oamenii căsătoriţi trebuie să facă lucrul acesta. Medicul poate recomanda ca o femeie însărcinată să evite contactul sexual timp de mai multe săptămâni înainte de naşterea copilului şi timp de alte câteva săptămâni după. Un bărbat se poate găsi în situaţia de a face o călătorie de afaceri prelungită, timp în care va fi departe de soţia sa. În astfel de situaţii, trebuie exercitată stăpânirea de sine.

Dorinţele sexuale sunt foarte reale, dar ele devin chiar şi mai reale atunci când stai şi le contempli, nefăcând nimic. Aşadar, abateţi-vă gândul de la acest subiect şi cufundaţi-vă într-o activitate care să vă absoarbă interesul. Veţi

descoperi că este aproape imposibil să te concentrezi asupra sexului, dacă trebuie să te antrenezi două ore pe zi pentru un concurs de înot, să joci un rol activ în conducerea bisericii sau a sinagogii, sau să repeţi pentru a juca într-o piesă de teatru.

10. Cere-l lui Dumnezeu călăuzire. Roagă-L pe Tatăl tău ceresc să te ajute să descoperi care este planul Său pentru viaţa ta. Dacă tu şi prietenul sau prietena ta obişnuiţi să discutaţi şi să vă rugaţi în legătură cu viitorul vostru, lucrul acesta va realiza între voi o legătură de conştiinţă care poate servi ca o barieră împotriva ispitei. Discutaţi despre relaţia voastră în termenii „noi trei – Dumnezeu, tu şi eu”.

Cum să fiţi „intimi” fără să faceţi sex

„Ai auzit de Ron şi Susie?” şoptea o studentă de colegiu către colega ei. „Au devenit intimi”. Dacă bănuiesc eu bine, atunci când auziţi că un băiat şi o fată au devenit „intimi”, vă gândiţi la faptul că au avut relaţii sexuale. Însă a deveni intim cu cineva înseamnă cu mult mai mult decât doar a avea o relaţie sexuală cu acea persoană. De fapt, este posibil să devii intim cu o persoană de sex opus sau cu o persoană de acelaşi sex, cu un coleg sau o colegă de cameră, cu un profesor sau cu o altă persoană, şi totuşi să nu fie vorba despre niciun fel de implicare sexuală.

Şi atunci, cum se ajunge la intimitate?

Intimitatea se dezvoltă în mai multe etape. Atunci când întâlneşti pentru prima dată o persoană şi faceţi cunoştinţă, treceţi de la postura de străini la cea de cunoştinţe. De la aceste niveluri de bază puteţi ajunge la prietenie sau chiar la prietenie apropiată. În acest punct este posibilă trecerea la intimitate. Dar noi nu putem ajunge la intimitate aşa, peste noapte! Ea se dezvoltă pe parcursul unei perioade de timp, pe măsură ce doi oameni se leagă unul de celălalt, într-o atmosferă de afecţiune şi de căldură. Astfel, putem defini „o relaţie intimă" ca fiind aceea în care încrederea şi sinceritatea sunt evidente într-o atmosferă în care niciuna dintre părţi nu se teme de faptul că ideile, sentimentele sau neliniştile îi vor fi criticate în mod nepotrivit.

Alte expresii care ar putea descrie o prietenie intimă includ: purtare de grijă, părtăşie, cunoaştere reciprocă, atracţie fizică, dăruire de sine, satisfacerea nevoilor celuilalt, satisfacerea propriilor nevoi, împărtăşirea unor lucruri pe care nu le-ai mai spus niciodată vreunei alte persoane şi deschidere. Probabil că puteţi completa lista şi cu alte aspecte la care v-aţi gândit.

Dacă puteţi ajunge la o astfel de intimitate nesexuală cu o altă persoană, înseamnă că aţi atins cel mai înalt nivel de intimitate. O astfel de relaţie izvorăşte din patru factori:

1. Încredere. Încrederea asigură o atmosferă de libertate. Niciuna dintre părţi nu se simte

acuzată, criticată sau constrânsă în vreo privinţă. Fiecare are deplină încredere că îşi poate exprima cele mai ascunse gânduri şi simţăminte cu asigurarea că prietenul lui le va accepta aşa cum sunt. La temelia încrederii stau respectul şi sinceritatea.

2. Deschidere, sinceritate. Fiecare simte că poate fi el însuşi, fără să se prefacă a fi altceva decât este în realitate. Prietenii intimi îşi împărtăşesc unul celuilalt atât aspectele plăcute, cât şi pe cele neplăcute ale vieţii lor. Atrhur John Powell descrie astfel sinceritatea:

„Pentru ca prietenia şi dragostea omenească să ajungă la maturitate între două persoane, trebuie să existe o cunoaştere reciprocă, cinstită şi absolută; acest fel de deschidere de sine poate fi realizată doar prin ceea ce numim nivelul profund de comunicare. Nu există nicio altă cale, şi toate argumentele pe care le-am aduce pentru a ne motiva şi explica măştile şi lipsa de sinceritate trebuie privite ca simple amăgiri. Ar fi cu mult mai bine să-ţi spun deschis ce simt în realitate pentru tine, decât să mă lansez în capcanele şi stinghereala unei relaţii nesincere şi prefăcute.

Lipsa de sinceritate are întotdeauna un fel al ei de a se întoarce şi a ne urmări asemenea unei fantome a trecutului, care nu ne dă pace. Chiar dacă trebuie să-ţi spun că nu te admir şi nu te iubesc din punct de vedere emoţional, ar fi cu mult mai bine s-o fac decât să încerc să te înşel şi apoi

să fie nevoie să plătesc preţul atât de scump al acestor amăgiri – o mai mare suferinţă atât pentru tine, cât şi pentru mine. Uneori, va trebui ca şi tu să-mi spui lucruri pe care îţi va fi greu să mi le împărtăşeşti. Însă, cu adevărat, nu există o altă alternativă şi, dacă doresc prietenia ta, trebuie să fiu gata să te accept aşa cum eşti. Dacă vreunul dintre noi intră în această relaţie fără hotărârea fermă pentru o astfel de deschidere şi de sinceritate reciprocă, atunci nu poate exista prietenie şi nici creştere; în loc de aceasta, între noi va fi doar un fel de prefăcătorie, caracterizată prin certuri puerile, îmbufnări, gelozie, mânie şi acuzaţii."19

Fiecare dintre persoanele între care există o relaţie intimă trebuie să simtă că propriile gânduri şi simţăminte sunt importante şi că li se acordă consideraţie. Dintr-o asemenea relaţie se va dezvolta respectul reciproc.

3. Libertate. Nici măcar într-o relaţie intimă nu sunteţi unul proprietatea celuilalt. Fiecare dintre voi are libertatea de a merge într-o altă direcţie, fie împreună cu cealaltă persoană, fie fără ea. Independenţa este acordată fără acuzaţii şi fără lipsă de încredere. Din moment ce relaţia este caracterizată de sinceritate, deschidere şi încredere, nu are rost să fii suspicios sau revendicativ. Fiecare are loc să-şi dezvolte propriile gusturi, talente şi capacităţi, fără ca vreunul să exercite presiuni, pentru ca celălalt să

se conformeze gusturilor sau convingerilor lui.

4. Timp. Este nevoie de timp pentru a dezvolta o relaţie intimă: nimeni nu poate grăbi acest proces. Unele cupluri ajung la intimitate de-abia după mai mulţi ani de căsnicie, iar altele nu ajung niciodată.

Este posibil şi chiar de dorit să se atingă acest fel de intimitate, fără a se ajunge şi la intimitate fizică. O dată ce un cuplu începe o relaţie sexuală, intimitatea emoţională dintre cei doi are tendinţa de a stagna. Dacă aveţi nevoie de sex ca să vă exprimaţi dragostea, înseamnă că între voi s-a realizat o legătură foarte superficială.

De asemenea, este posibil să ajungeţi la intimitate fizică, fără să vă fi apropiat vreodată de intimitatea emoţională. Unii dintre voi aţi urmat această cale şi ştiţi exact la ce mă refer. Treceţi prea devreme şi în grabă la un nivel de intimitate fizică şi confundaţi o pasiune trecătoare cu dragostea adevărată. A avea o relaţie fizică intimă cu cineva nu reprezintă o bază potrivită şi sigură pentru o căsătorie „deplină”. Orice bărbat se poate potrivi din acest punct de vedere cu orice femeie, doar cu condiţia să fie integru fizic şi să aibă posibilitatea de a face sex. Dar intimitatea emoţională cere o investiţie personală cu mult mai mare.

Societatea şi mass-media au încercat să impună ideea că sexul este experienţa supremă în viaţă – că sexul este ceea ce face ca viaţa să fie

trăită. Dar sexul nu este nici pe departe experienţa cea mai sublimă a vieţii şi, cu siguranţă, el nu poate garanta acea relaţie plină de părtăşie şi de purtare de grijă pe care o dorim cu toţii. Realizarea unei relaţii sexuale reciproc satisfăcătoare reprezintă o parte importantă a căsătoriei, dar ea este doar una dintr-un număr destul de mare de ingrediente esenţiale.

Desigur, nimeni nu poate să realizeze intimitatea fără să plătească preţul de sacrificiu personal. Uneori, acest preţ trebuie măsurat în termenii durerii sau ai suferinţei, dacă prietenia se destramă. Dar fiecare relaţie pe care o dezvoltăm cu o altă persoană va fi însoţită şi de o anumită răsplată, precum creşterea respectului de sine, simţământul că eşti iubit şi că cineva îţi poartă de grijă, că cineva are încredere în tine. Aceste beneficii depăşesc, de obicei, planurile noastre.

Unii oameni trec prin viaţă fără să realizeze nici măcar o singură relaţie intimă cu cineva. Oh, ei doresc cu ardoare intimitatea, dar refuză să dea ceea ce este necesar pentru ca o astfel de relaţie să se poată dezvolta. O relaţie intimă poate fi distrusă de colegi sau de prieteni, de presiunile exercitate de familie, de nevoile sau de aşteptările care nu au fost împlinite, de intervenţia unei alte persoane, de sex, de schimbarea valorilor, de diferenţa de convingeri sau de simţământul că eşti folosit.

Da, puteţi ajunge la intimitate fără sex. Uneori, s-ar putea să simţi că îţi este greu să te abţii de la sex atunci când eşti puternic atras emoţional şi fizic de o persoană de sex opus, dar este pe deplin posibil şi nespus de avantajos să dezvolţi mai întâi intimitatea emoţională.

Ce se poate spune cu privire la trăitul împreună? Care sunt problemele concubinajului?

Acum câţiva ani, am fost invitată la o mare universitate să ţin nişte prelegeri cu ocazia săptămânii sexualităţii umane. Pe lângă prezentarea pe parcursul serii, am fost rugată ca în orele după-amiezii să conduc un atelier pe tema căsătoriei. În încheiere, am lăsat timp pentru întrebări. Majoritatea întrebărilor au venit de la un grup de patru persoane, care erau aşezate la o masă, undeva în spatele încăperii. Unul dintre tinerii din acest grup m-a întrebat pe un ton batjocoritor: „Ce să ne mai batem capul cu căsătoria? Ce diferenţă poate face o foaie de hârtie?”

În timp ce căutam să dau un răspuns potrivit la această întrebare, aveam de ales între a mă identifica sau nu cu o creştină care respectă principiile biblice şi morale. Am tras adânc aer în piept şi am răspuns: „Eu sunt creştină şi promovez principiile Bibliei. Biblia susţine căsătoria legală dintre un bărbat şi o femeie şi eu nu-i pot învăţa

pe oameni vreo altă alternativă. Tu ai dreptul să alegi ce stil de viaţă doreşti. Eu mi-am ales stilul de viaţă în conformitate cu ceea ce consider că este drept. Cu toate acestea, îţi respect dreptul de a proceda aşa cum crezi că este bine pentru tine. Alegerea ta poate să difere de a mea, dar eu rămân la Biblie”.

Imediat ce am adoptat această poziţie, întreruperile şi atitudinea potrivnică au încetat. Pe tot parcursul serii, cât a durat prelegerea, cei patru, care stăteau la masa din spatele sălii, au fost nespus de atenţi. După întâlnire, una dintre fetele din acest grup a venit la mine şi mi-a mărturisit: „Pe când eram copil, obişnuiam să merg împreună cu părinţii mei la biserică, şi ceea ce aţi spus astă-seară aici este adevărat. Trebuie să-mi reconsider valorile. Vă mulţumesc că aţi venit”.

Dar nu mai există şi alte motive în afara celor biblice pentru a te căsători? Dacă două persoane se iubesc, de ce nu pot trăi împreună pur şi simplu, fără să fie condamnate de Biblie sau de simţământul de vinovăţie? La urma urmei, cine are nevoie de nuntă? Ce diferenţă poate să facă o bucată de hârtie?

Da, mai există şi alte motive. Mai întâi de toate, nunta înseamnă ceva pentru societate, pentru ţară şi pentru biserică. Ea declară în mod public că o nouă familie a fost întemeiată. Societatea şi comunitatea sunt interesate de noile

familii. De aceea este nevoie de o ceremonie, de trecere în registrul stării civile, de martori, de confirmarea bisericii sau a statului şi de prezenţa unui oficiant religios sau numai a ofiţerului stării civile. Aceste formalităţi anunţă comunitatea că două persoane au primit un nou statut.

Societatea priveşte nunta ca pe o garanţie a standardelor morale. Societatea încearcă să protejeze drepturile proprietăţii. Conform legilor civile, soţul şi soţia au diferite drepturi faţă de proprietăţile celuilalt şi, de asemenea, dreptul de a achiziţiona proprietăţi comune. În acelaşi timp, căsătoria conferă copiilor pe care aceşti părinţi îi aduc pe lume un nume legitim.

Un alt aspect este acela că societatea caută să-i protejeze pe indivizi de abuzuri şi de exploatare. Există legi ale căsătoriei care previn bigamia, înşelăciunea, folosirea forţei, precum şi căsătoria copiilor sau a persoanelor incapabile. Ea păstrează sistemul de înrudire la care societatea ţine atât de mult. Ea apără legalitatea acordului nupţial. Căsătoria asigură, prin sine, protecţie într-o mulţime de aspecte ale vieţii.

Poate că v-aţi gândit să trăiţi alături de cineva fără beneficiile căsătoriei. V-aţi jucat cu această idee pentru a evita tragedia divorţului. Însă înainte de a lua o hotărâre în această privinţă, gândiţi-vă.

Concubinajul cunoaşte în zilele noastre o popularitate cum nu a mai cunoscut niciodată. Un

studiu realizat la Universitatea statului Ohio a relevat că, între anii 1967 şi 1973, numărul cuplurilor care trăiesc în concubinaj a crescut cu 267 de procente! 20 Cifrele ultimului recensământ arată că din 1971 şi până în 1981 numărul cuplurilor necăsătorite, care trăiesc împreună, a sărit de la 523.000 la 1.560.000 (în Statele Unite). Rareori sociologii au descoperit o astfel de schimbare rapidă în ceea ce priveşte unul dintre aspectele comportamentului social.

Cercetarea unui studiu Boulder, cu privire la cuplurile necăsătorite care trăiesc împreună, furnizează informaţii interesante pentru oricine ar fi tentat să aleagă această alternativă. În acest studiu, motivul cel mai frecvent pe care-l prezintă femeile pentru trăirea în concubinaj este acela că, recurgând la acesta, speră ca în viitor să se poată căsători. Cu toate acestea, bărbaţii şi-au exprimat motivele ca fiind „plăcere şi comoditate sexuală". Un bărbat a declarat direct, fără menajamente: „Dacă trăieşti cu o puicuţă, este cu mult mai uşor s-o ai în pat!" 21

Un alt studiu a relevat că nemulţumirea cea mai comună a femeilor care trăiesc în concubinaj cu un bărbat este exprimată astfel: „Uneori, am simţământul că sunt folosită". Şi nici nu durează prea mult timp până când unele dintre aceste fete să-şi dea seama de acest lucru! Atitudinea masculină este: „De ce mi-aş asuma riscul căsătoriei, dacă pot obţine tot ceea ce-mi trebuie,

fără să mă oblig la o viaţă întreagă de angajament şi responsabilitate?”

Jurnalista Sally Quinn a scris un articol intitulat: „De ce concubinajul nu a fost de ajuns pentru Sally Quinn”. După ce a trăit timp de cinci ani cu editorul de la Washington *Post,* Ben Bradlee, ea s-a răzgândit şi s-a hotărât să se căsătorească. Cu ocazia celei de-a doua aniversări a căsătoriei lor, jurnalista reflecta candid şi nostalgic la motivul pentru care căsătoria devenise brusc atât de importantă pentru ea şi, de asemenea, motivul care le determină pe multe dintre prietenele ei să rostească, la rândul lor, acest jurământ de căsătorie.

Ani de zile, doamna Quinn a privit în jur la modelele de căsnicie pe care le cunoştea şi nu i-a plăcut priveliştea – cupluri care după un timp încetaseră să încerce să ofere mai mult; în care cei doi erau siguri unul de celălalt şi de aceea erau plictisiţi; cupluri care nu mai flirtau, nu se mai tachinau şi nu mai făceau niciunul dintre lucrurile amuzante, pe care oamenii care trăiau împreună, fără să fie căsătoriţi, le făceau. În schimb, i-a plăcut ceea ce a văzut la cuplurile care trăiau în concubinaj. În relaţia acestora era viaţă, libertate. Ei stăteau împreună pentru că doreau cu adevărat acest lucru. Se distrau, se simţeau bine împreună, aveau aventură şi romantism. Călătoreau, ieşeau să ia cina în oraş şi îşi luau zborul într-o clipă, dacă aşa simţeau, fără să dea

socoteală nimănui.

Şi totuşi, ce a făcut-o să-şi schimbe părerea? Nimic major – doar lucruri mici, amănunte. A vrut să fie nu doar iubită, ci şi preţuită, apreciată. Şi apoi, mai erau acele mici probleme sociale care se ridicau din când în când. Cum putea să-l numească pe Ben? Prieten? Amant? Escortă? Orice, dar cu siguranţă soţ nu. Şi cum aveau să doarmă atunci când prietenii pe care îi vizitau îi invitau să rămână la ei peste noapte? În dormitoare separate? În acelaşi pat? Mai mult decât atât, ei nu-şi datorau nimic unul celuilalt, nu aveau nicio obligaţie unul faţă de celălalt. Aşa că, în cele din urmă, Sally Quinn i-a spus lui Ben că vrea să se căsătorească. El s-a gândit bine şi, o săptămână mai târziu, s-au căsătorit. Era bucuroasă acum? Da! Iată ce scrie:

„Concubinajul îmi consuma atât de multă energie emoţională!… Acum mă simt liberă să-mi consum energia emoţională pentru alte lucruri, cum ar fi să iubesc total fără să reţin nimic pentru a avea spatele asigurat – în caz de nevoie. Este atât de relaxant să fii căsătorit”. 22

Căsătoria oferă cuplului posibilitatea fericirii, deşi nu le asigură şi mijloacele prin care să o obţină. Nu există nicio putere magică în căsătorie, care să schimbe persoanele şi împrejurările. Nu există nicio măsură de dragoste care să garanteze cuplului că vor trăi pentru totdeauna fericiţi. Nicio cuvântare rostită în ziua nunţii nu-i poate învăţa

pe cei doi cum să ajungă la o veşnică beatitudine. Orice fericire pe care o vor dobândi va fi rezultatul eforturilor personale, al cunoştinţelor, iubirii şi angajamentului. Nunta aduce cu sine câteva schimbări interioare, dar nu face transformări dramatice în ceea ce priveşte statutul, drepturile şi ocaziile. Iubiţii care trăiesc împreună consideră că, evitând căsătoria, evită avocaţii pentru divorţ şi pensiile alimentare, dar cel mai adesea nu au parte de mai puţine lacrimi, dureri de inimă şi probleme.

Ce să faceţi dacă aţi mers deja prea departe?

Un tânăr a cerut o întrevedere cu consilierul şcolii pe care o frecventa. După ce a intrat în biroul acestuia şi s-a aşezat pe scaun, aproape că nu a reuşit să spună pentru ce venise din cauza stării de nervozitate în care se găsea. Gâtul îi era uscat şi ochii i se scăldau în lacrimi. În cele din urmă, şi-a început povestea: „Acum trei ani, am fost angajat, pe timpul verii, de o familie, ca să fac reparaţii în gospodăria lor. În timpul zilei, când toţi ceilalţi erau plecaţi, soţia, şi totodată mama acestei familii, petrecea o bună parte din timp stând de vorbă cu mine. Era o persoană cu care îţi plăcea să stai de vorbă şi avea întotdeauna cuvinte de laudă la adresa muncii mele. Într-o zi, mi-a propus să avem o relaţie sexuală. După experienţa aceea m-am simţit atât de îngrozitor, încât mi-am

părăsit slujba chiar a doua zi şi nu m-am mai întors niciodată în casa aceea. De atunci au trecut trei ani, dar încă nu pot uita. Vreau să găsesc o fată drăguţă şi cuminte şi să mă aşez la casa mea, să am o căsnicie fericită, dar mă simt atât de vinovat şi de nevrednic. Ce pot să fac?”

Ce ar trebui să faci, dacă deja ai mers prea departe? Mai întâi de toate, nu trebuie să te simţi murdar sau subuman. Şi nu eşti obligat să te căsătoreşti cu o persoană doar pentru că aţi avut o relaţie sexuală împreună. Nu eşti obligat să te căsătoreşti nici pentru că în urma relaţiei voastre sexuale a rezultat o sarcină. Căsătoria doar pentru a-i da copilului un nume reprezintă unul dintre motivele cel mai puţin valabile pentru încheierea unui mariaj. Un cuplu care a ajuns în această situaţie poate găsi alte alternative.

Dacă eşti deja implicat într-o relaţie sexuală, remediul nu este deloc uşor. Dar iată câteva sugestii:

1. Recunoaşte-ţigreşeala. O fată a intrat suspinând în biroul consilierului şcolii cu o poveste despre cum ea şi prietenul ei merseseră, „în mod cu totul accidental”, „până la capăt”. Haideţi să privim realist la situaţia ei. În primul rând, ar fi trebuit să spună că ea şi prietenul ei nu *intenţionaseră* să meargă până la capăt. Emoţiile le scăpaseră însă de sub control şi inevitabilul se produsese. Dar acesta nu a fost un accident! Ambele părţi luaseră în mod liber şi conştient o

serie de decizii care făcuseră ca lucrul acesta să se poată întâmpla. Ei căutaseră un loc unde să poată fi singuri, fără să fie deranjaţi de nimeni. De asemenea, trecuseră în mod voit de la mângâierile uşoare la cele „grele”, avansând pe calea intimităţii fizice. Şi nu în ultimul rând, amândoi fuseseră de acord cu contactul sexual – atunci când îngăduise acest lucru, ea îl şi aprobase.

A numi toată această succesiune de activităţi drept „accident” nu înseamnă altceva decât autoînşelare. Realitatea este că ambii parteneri refuzaseră să tragă linie în cele câteva puncte în care s-ar fi putut opri din a merge mai departe. Sub influenţa excitaţiei sexuale şi emoţionale, ei sacrificaseră principiile morale şi spirituale. Acesta nu este un accident, ci o alegere. Cu cât un cuplu va recunoaşte mai repede acest lucru, cu atât cei doi vor fi mai capabili să rezolve problema şi să facă faţă simţămintelor de vinovăţie, legate de aceasta.

2. Cere-l iertare lui Dumnezeu. O dată ce ţi-ai asumat propria vinovăţie, poţi trece la pasul următor, acela de a-ţi mărturisi greşeala înaintea Tatălui tău ceresc. Ce mare binecuvântare este religia în această privinţă! Mărturisirea face bine sufletului, iar noi îi vom putea sluji lui Dumnezeu care ne iartă păcatele în mod deplin şi desăvârşit atunci când ne pocăim. Dacă ne recunoaştem greşelile şi le regretăm cu adevărat, Dumnezeu are o cale minunată de a folosi aceste experienţe

spre binele nostru. De fapt, prin greşelile noastre, El ne poate ajuta să devenim persoane mai puternice, mai bune şi mai aproape de desăvârşire. Atitudinea pe care o ai faţă de experienţa prin care treci te poate ajuta să devii o persoană mai iubitoare, mai plină de compasiune şi mai înţelegătoare atunci când păcatul îi prinde în cursă şi îi înrobeşte pe cei din jurul tău.

Aşadar încetaţi să vă biciuiţi la nesfârşit cu simţăminte de vinovăţie. Uitaţi lacrimile şi nopţile de nesomn. Încetaţi să vă autopedepsiţi. Încetaţi să vă privaţi singuri de la orice activitate spirituală din cauza simţămintelor voastre de vinovăţie.

3. Încetaţi să vă întâlniţi unul cu celălalt. Dacă sunteţi deja implicaţi într-o relaţie sexuală şi vreţi să testaţi dacă este vorba despre dragoste adevărată sau doar despre o pasiune iraţională, există doar o singură cale de a afla. Trebuie să izolaţi factorul sexual. În orice experiment ştiinţific, variabila trebuie izolată. În cazul acesta, variabila este sexul.

Studiile arată că o relaţie sexuală bună poate păstra cuplul laolaltă timp de trei până la cinci ani, dar nu mai mult de atât, dacă aceasta este tot ceea ce îi leagă pe cei doi. Chiar şi numai pentru acest motiv cuplul ar trebui să reziste iniţierii unei relaţii sexuale la începutul relaţiei lor. Sexul înşală emoţiile. Un cuplu trebuie să fie foarte sigur de existenţa celorlalţi factori înainte de a umbri şi

complica tabloul cu reacţiile puternice, care ies la suprafaţă atunci când intervine sexul. Cei care încearcă să evite actul acesta nu fac altceva decât să se înşele.

Refuzaţi să vă mai întâlniţi unul cu celălalt pentru o vreme, de preferat câteva luni. Puteţi să vă scrieţi sau să vorbiţi la telefon, dar trebuie să evitaţi orice ocazie de a fi împreună singuri. Jurământul de a vă abţine de la sex atunci când vă vedeţi unul cu celălalt, la fel ca

Înainte, nu vă va conduce la niciun rezultat. O dată ce un cuplu a dezvoltat obiceiul de a face sex, celor doi le este aproape imposibil să fie împreună fără a parcurge drumul învăţat. Este aproape ca atunci când eşti dependent de un drog puternic: în momentele când eşti lucid şi priveşti situaţia în mod realist, îţi promiţi că nu-l vei mai lua niciodată. Dar atunci când pofta loveşte din nou, nu te mai poţi controla.

Tu şi iubitul tău (sau iubita ta) trebuie să luaţi şi să respectaţi decizia de a nu vă mai vedea unul cu celălalt. Dar hotărârea aceasta nu va fi eficientă, dacă este luată ca urmare a insistenţei părinţilor, a pastorului sau a vreunui prieten. Nu veţi face altceva decât să vă aruncaţi din nou unul în braţele celuilalt imediat ce aceştia s-au întors cu spatele. Doar voi puteţi lua hotărârea de a sta departe unul de celălalt. Va fi o perioadă destul de dificilă pentru voi, dar ea vă va oferi amândurora posibilitatea de a verifica şi analiza calitatea

relaţiei voastre.

Chiar dacă Dumnezeu v-a iertat păcatele, s-ar putea să fiţi nevoiţi să suportaţi unele consecinţe. Dacă ţi-ai pierdut virginitatea cu atât de mult timp în urmă, încât nu-ţi mai aduci aminte nici unde şi nici când, realitatea rămâne – nu mai eşti virgin (a). Dacă ai suferit de o boală venerică, ai rămas gravidă sau ai lăsat pe cineva gravidă, ai făcut un avort sau ai dat un copil spre adopţie, amintirea teribilă a acestor lucruri va reveni din timp în timp. Dar Dumnezeu are un uimitor mod de a vindeca asemenea amintiri, astfel că ele nu te vor urmări toată viaţa asemenea unei fantome a trecutului. Atunci când Dumnezeu spune că îţi iartă păcatele, El vrea să înţelegi prin aceasta că nu doar ţi le iartă, ci le şi *uită.* El îţi oferă libertatea unui nou început. În ochii Săi, trecutul tău este curat, pentru că El a şters totul cu buretele. Este ca şi când nu s-ar fi întâmplat niciodată nimic.

Mergi înainte în fericire, cinste şi seriozitate. Iar în ziua nunţii tale, când vei înainta către altar, în minunatele-ţi veşminte de nuntă, chipul tău nu trebuie să oglindească nicio urmă de autoînvinovăţire sau de condamnare pentru trecut, ci doar recunoştinţă faţă de un Tată ceresc care este suficient de măreţ şi de puternic, încât să poată ierta chiar şi păcatele sexuale.

Planul lui Dumnezeu pentru sex

Un renumit consilier în probleme premaritale a spus odată: „Singurul motiv temeinic pentru o căsătorie fericită este acela de a fi îndrăgostit până peste cap, pe o bază sexuală centrată în jurul unei dorinţe fizice”. Dacă s-ar fi oprit aici, mulţi dintre voi v-aţi fi putut construi un eşafodaj pentru a vă scuza orice alegere. Dar consilierul a continuat prin a adăuga că, aşa fundamental cum este sexul, „este nevoie de ceva cu mult mai important pentru a avea o căsnicie fericită”.

Sexul în sine este mai mult decât un apetit animalic. Dragostea adevărată combină dorinţa sexuală cu toate celelalte componente care construiesc cel mai înalt tip de relaţie între un soţ şi o soţie. Dragostea înseamnă prietenie, tandreţe, stăpânire de sine, altruism, bunătate şi loialitate, toate îmbinate cu dorinţa sexuală.

Impulsul sexual, despărţit de celelalte aspecte ale relaţiei, tinde să domine, să cucerească, să impună sau să supună într-un mod egoist. În sine, este un instinct animalic. Dragostea autentică însă idealizează, controlează şi armonizează dorinţa sexuală cu vieţuirea socială. Dragostea este centrată asupra celeilalte persoane. Sexul fără dragoste este egocentrist, o poftă nesăţioasă după satisfacere fizică, după descărcare fizică. De cealaltă parte, dragostea tânjeşte după intimitate, după părtăşie cu cealaltă persoană.

Joe, un eminent student la universitate, era

foarte admirat de colegii săi de ambele sexe, fiind desemnat drept cel mai de succes băiat, cel mai bine îmbrăcat şi cel mai prezentabil. Joe era cu adevărat inteligent, talentat, demn de încredere şi harnic, şi avea o personalitate puternică. Femeilor singure le era tare greu să-şi păstreze capul pe umeri când se aflau în preajma lui şi era un lucru binecunoscut că primise propuneri chiar şi din partea unor femei căsătorite. Când Joe trecea printr-un birou, dactilografele se opreau din scris. Când Joe intra în cantină, fetele se opreau din mâncat. Când Joe apărea pe terenul de fotbal, nu ovaţionau doar fetele din galeria echipei lui, ci şi cele din echipa adversă.

Mai mult decât atât, Joe îl iubea pe Dumnezeu şi avea şi alte însuşiri rare şi minunate, care reprezentau o sursă de mândrie şi de bucurie pentru familia lui. Asculta sfaturile tatălui său şi, datorită calităţilor sale, devenise preferatul acestuia. În curând, fraţii lui au început să-l urască. În cele din urmă, au început să nu-i mai adreseze niciun cuvânt amabil.

Într-o noapte, Joe a avut un vis destul de neobişnuit. A visat că el şi fraţii lui se aflau pe ogor şi legau snopi. Deodată, snopul său a stat ridicat în picioare în timp ce snopii fraţilor să-i s-au plecat înaintea lui. Apoi, Joe a avut un alt vis în care soarele, luna şi unsprezece stele se închinau înaintea lui. Dacă fraţii săi îl urâseră până atunci, acum deveniseră mai furioşi ca niciodată. Inimile

lor rele au pus, cu grijă, la cale asasinarea lui.

Puteţi găsi restul acestei istorii în Biblie, Genesa capitolul 37 şi în continuare. Este o poveste captivantă şi tragică. În acelaşi timp, este cea mai grozavă poveste despre drumul de la mizerie la bogăţie, care a fost spusă vreodată. Fraţii lui Iosif l-au vândut unui grup de negustori aspri şi lipsiţi de scrupule, care, la rândul lor, atunci când au ajuns în Egipt, l-au vândut şi ei. Potifar, şeful Biroului de Investigaţii al lui Faraon (FBI), l-a cumpărat şi l-a pus administrator peste toată casa lui.

Nu după mult timp, soţia lui Potifar a încercat să-l seducă pe Iosif. Deşi era căsătorită cu un bărbat care avea şi bani şi putere, ea nu era oarbă faţă de şarmul masculin al tânărului. Timp de mai multe săptămâni, ea a făcut planuri şi a pus la cale strategii. Îmbrăcată întotdeauna cât mai atrăgător cu putinţă, ea s-a arătat a fi cât se poate de accesibilă. Într-una din zile, ea şi-a luat mai mult timp decât de obicei pentru a se aranja. S-a machiat, s-a fardat, şi-a aranjat părul într-o coafură tinerească, s-a îmbăiat în parfum şi şi-a aruncat pe ea cel mai transparent neglijeu, după care l-a invitat pe Iosif să se culce cu ea.

Iosif, un bărbat în toată puterea cuvântului, avea o imagine 20/20 şi o femeie foarte atrăgătoare care tocmai i se oferea. El se afla exact la vârsta la care dorinţele sexuale ale unui bărbat ating culmea.

Iosif nu avea timp să cântărească şi să calculeze care ar fi cel mai potrivit mod de a acţiona. El a tratat cu multă seriozitate această situaţie, gândindu-se că Potifar îi încredinţase toată casa lui – şi cu siguranţă că în această casă era inclusă şi soţia acestuia. El nu a încercat nici să-şi aducă argumente că aventura aceasta nu-i privea decât pe ei doi, care erau implicaţi, şi că, atâta timp cât nicio altă persoană nu afla, nu avea să sufere nimeni. Nici nu a încercat să se convingă de faptul că, dacă totuşi s-ar întâmpla ceva, ea ar putea face un avort.

El a răspuns NU! De o mie de ori NU! Iosif nu a luat această decizie de-abia atunci când soţia lui Potifar l-a abordat şi ispitit. El hotărâse aceasta cu mult timp înainte. În clipa aceea, el ştia deja ce are de făcut şi a făcut ceea ce era obişnuit să facă.

În faţa ispitei, Iosif a fost în stare să-şi îndrepte privirea în altă parte. El a fugit şi şi-a lăsat haina în mâinile soţiei lui Potifar, dar nu pentru că aceasta ar fi fost lipsită de atractivitate, ci pentru că Iosif învăţase să-şi refuze anumite plăceri pentru a putea atinge ţinte mai înalte, de perspectivă. El ştia importanţa sacrificiilor prezente pentru răsplata viitoare.

Cei mai mulţi dintre noi suntem convinşi că putem alege corect chiar în clipa în care ni se cere să luăm o decizie. Dar în realitate, noi nu alegem în acel moment, ci alegem în conformitate cu modul în care am ales de sute de ori mai înainte.

Destinul nostru nu este determinat de ceea ce hotărâm să facem, ci de ceea ce deja am făcut. În realitate, viitorul nostru stă în ceea ce am lăsat deja în urmă!

Dacă vrei să fii un învingător, aşa cum a fost Iosif, şi tu va trebui să renunţi la anumite plăceri imediate de dragul unor câştiguri viitoare. Vei alege mai degrabă să-ţi îndrepţi privirea de la nelegiuire decât să o accepţi ca fiind ceva normal. Aşa cum Iosif a descoperit şi a urmat legea castităţii şi a curăţiei, tot astfel poţi descoperi şi trăi şi tu după un cod al decenţei şi al moralităţii, într-o lume care pune prea puţin preţ pe aceste valori.

NOTE DE SUBSOL

1 Paul H. Landis, *Making the Most of Marriage,* 3 d ed. (New York: Appleton-Century-Crofts, 1965), p. 394.

2 *Ibid.*

3 Richard F. Hettlinger, *Living With Sex: The Students Dilema* (Boston: Little, Brown and Co., 1972), capitolul 10.

4 Ray E. Short, *Sex, Love, or Infatuation: How Can I Really Know?* (Minneapolis: Augsburg Publishing House, 1978), p. 77.

5 *Idem.,* p. 93.

6 Landis, *op. cit.* P. 399.

7 Alberta Mazat, *That Friday în Eden* (Mountain View, Calif.: Pacific Press, 1981), p.

104.

8 Tim Stafford, *A Love Story* (Grand Rapids: Zondervan, 1977), p. 38.

9 „The Shocking Statistics”, *Woman's Day,* Oct. 11, 1979, p. 124.

10 „Pregnant Teenagers: Do They Have Special Risks?” *Tranzit ion,* November, 1978, pp. 9 – 11.

11 James A. Sebastian, Burton O. Leeb, and Richard See, „Cancer of the Cervix – A sexually Transmitted Desease”, *American Journal of Obstetrics and Gynecology,* 15 iulie, 1978, p. 620 – 623.

12 Ernest Burgess and Paul Wallin, *Engagement and Marriage* (Philadelphia: J.B.

Lippincott Co., 1953).

13 *Ibid.*

14 Landis, *op. cit.,* p. 397.

15 Henry A. Bowman, *Marriage for Modems,* bth ed. (New York: McGraw-Hill, 1970), p. 132.

16 Tim and Beverly Lahaye, *The Act of Marriage* (Grand Rapids: Zondervan, 1976), p.

211.

17 Eugene J. Kanin and David H. Howard, *American Sociological Review,* 23: 5, 558.

18 Robert O. Blood, *Marriage,* 2nd ed. (New York: The Free Press, 1969), p. 134.

19 John Powell, *Why Am I Afraid to Tell You Who I Am? (*Chicago: Argus Communications Co., 1969), pp. 62, 63.

20 Short, *op. cit.,* p. 37.

21 *Ibid.*

22 Sally Quinn, „Why Just Living Together Wasn't Enough for Sally Quinn", Fresno See, Feb. 8, 1981.

Numărul persoanelor cu care poţi realiza o idilă reuşită este mare, dar aceasta nu înseamnă că poţi încerca să te căsătoreşti cu oricine.

Capitolul 8

EŞTI POTRIVIT PENTRU CĂSĂTORIE?

3

Scriptura spune: „Când eram copil, vorbeam ca un copil, simţeam ca un copil, gândeam ca un copil; când m-am făcut om mare, am lepădat ce era copilăresc" (1 Cor.13, 11). Aşa cum atunci când intri în adolescenţă laşi deoparte anumite jucării care îţi reprezentau copilăria, tot astfel, atunci când intri în maturitate, laşi deoparte iresponsabilitatea copilărească.

Procesul creşterii de la copilărie la stadiul de adult este adesea numit „maturizare". El implică o serie de paşi prin care individul trece de la o totală dependenţă de părinţii săi către capacitatea de a se conduce singur. Uneori s-ar putea să fie dificilă o determinare a etapei în care vă aflaţi în acest proces, deoarece copilul din tine îşi priveşte imaginea în oglindă din propriul său unghi de vedere. Doar atunci când ai crescut suficient, ca să te poţi privi dintr-o poziţie potrivită, vei putea sta faţă în faţă cu propriul tău comportament şi te

vei putea vedea exact aşa cum te văd ceilalţi.

Dacă eşti suficient de matur ca să te căsătoreşti, vei recunoaşte căsătoria ca fiind ceea ce este de fapt. Vei realiza că ea nu reprezintă o cale uşoară de a scăpa de realitate sau de problemele personale, ci, mai degrabă, ea însăşi poate aduce cu sine noi probleme şi responsabilităţi mai mari. Cu toate acestea, căsătoria poate aduce fericire şi o mare împlinire personală. Vei înţelege că ea oferă cea mai mare răsplată atunci când relaţia reprezintă o împlinire *reciprocă* a nevoilor personale. Vei realiza că, de fapt, căsătoria nu este o chestiune privată între doi oameni, ci ea garantează stabilitatea comunităţii şi protejează siguranţa copiilor care se nasc. Dacă eşti suficient de matur ca să te căsătoreşti, vei recunoaşte aceste implicaţii mai profunde, cât şi însemnătatea propriei tale vieţi.

Maturitatea pentru căsătorie include înţelegerea naturii dragostei şi a modului cum aceasta se dezvoltă încet, pe măsură ce treci prin adolescenţă, până aproape de momentul când devii adult. Vei fi în stare să recunoşti diferitele etape ale dragostei, precum şi felurile de dragoste pe care le-ai experimentat până în prezent. Fiecare dintre experienţele tale trecute, legate de dragoste, ar trebui să te fi învăţat ceva preţios pentru viitor. Probabil că de-abia acum vei realiza că ai iubit câteva persoane lângă care n-ai fi putut să trăieşti. Vei realiza că dragostea trebuie să fie

susţinută de interese şi de ţinte comune, de acceptare şi de respect reciproc. Vei fi în stare să faci deosebirea între dragostea romantică (pasiune), aşa cum este ea ilustrată în filme şi ficţiuni, şi acel fel de dragoste care aduce cu sine o fericire durabilă în căsnicie.

Dacă eşti matur, înseamnă că ţi-ai dezvoltat o filosofie despre viaţă, care te va călăuzi în viitor. Ţi-ai stabilit concepţiile, valorile şi ţintele religioase şi trăieşti în conformitate cu ceea ce crezi că este drept şi bun. Ai descoperit că relaţia ta cu Dumnezeu lucrează şi că îţi permite să faci faţă problemelor de viaţă. Poate că drumul exact pe care vei merge în viitor nu este clar trasat, dar direcţia este stabilită.

Te-ai evaluat cu atenţie şi eşti pe deplin conştient de calităţile şi de slăbiciunile pe care le ai. Depui eforturi ca să-ţi îmbunătăţeşti punctele slabe, acolo unde este posibil. Ai învăţat să-ţi accepţi slăbiciunile pe care se pare că nu le poţi schimba fără simţăminte excesive de vinovăţie sau de descurajare. Construieşti pe punctele tari din caracterul tău şi le foloseşti la maximum. Recunoşti acele aspecte ale vieţii în care ai eşuat, dar le compensezi făcând alte lucruri foarte bine. Îţi poţi accepta limitele şi ştii să-ţi apreciezi calităţile.

Ai privit îndelung şi atent la mediul tău familial, la contribuţia acestuia pentru a ajunge ceea ce eşti. De asemenea, ai privit şi la acele

lucruri din familia ta, pe care le vei lua în propria căsnicie. Studiile arată că, într-o foarte mare măsură, climatul emoţional din căminul părinţilor îţi influenţează şansele de a avea tu însuţi o căsnicie reuşită. Dacă trecutul tău a fost marcat de nefericire sau dacă generaţiile precedente au cunoscut eşecuri în căsnicie, vei privi aceste situaţii în mod realist şi vei începe să te gândeşti la nişte căi constructive, prin care să depăşeşti asemenea obstacole care ar putea sta în calea fericirii tale viitoare. Nu-ţi condamni părinţii pentru eşecurile lor, iar dacă provii dintr-o familie fericită, nu consideri că, prin aceasta, propria fericire îţi este asigurată. Dimpotrivă, te vei strădui să înţelegi pe deplin acele componente care pot conduce la o viaţă de familie fericită.

Dacă eşti matur, înseamnă că ai învăţat să tratezi problemele în mod constructiv. Frustrările şi nedreptăţile vieţii nu te vor arunca în crize de confuzie, de descurajare sau de dezorganizare. Ai învăţat din experienţele trecutului şi ştii să le foloseşti ca pe nişte mijloace de creştere, care să te ajute să faci faţă crizelor şi urgenţelor. Capacitatea de a trata astfel de situaţii îţi va afecta în mod considerabil capacitatea de a construi o căsnicie reuşită.

Dacă eşti matur, ai învăţat despre relaţiile interpersonale. Ştii că reacţiile comportamentale, atât ale tale, cât şi ale celorlalţi, sunt determinate de motivaţii interioare. Îţi dai seama că un

comportament agresiv şi dominant ascunde adesea un simţământ de nesiguranţă, şi că folosirea drogurilor, consumul de alcool, sexul şi diferite alte dependenţe reprezintă metode obişnuite de a nega problemele vieţii. Recunoşti că gelozia este o expresie a nesiguranţei şi a simţământului că eşti necorespunzător. Ştii că o atitudine critică nu este altceva decât o încercare de a-i doborî pe ceilalţi pentru a te înălţa pe tine. Înţelegerea factorilor care influenţează comportamentul te va ajuta în alegerea partenerului de căsătorie şi în toate relaţiile interpersonale.

Ai atins deja un anumit grad de independenţă în gândire. Poţi gândi pentru tine însuţi. Ai trecut de faza imatură a răzvrătirii, în care aruncai peste bord tot ceea ce te învăţau părinţii. Ţi-ai formulat propriile idei, bazate pe atitudinile şi pe experienţele tale de viaţă, astfel încât să poţi lua decizii independente.

Îţi poţi asuma responsabilitatea propriilor greşeli. Ai depăşit faza în care îi acuzai pe ceilalţi pentru slăbiciunile tale şi refuzai să-ţi recunoşti greşelile. Atunci când faci o greşeală o accepţi şi încerci să înveţi din experienţa ei.

Un tânăr de 17 ani spunea: „Am încercat mai degrabă să învăţ din propriile greşeli, decât să neg realitatea. Ori de câte ori încerc să-mi declin responsabilitatea pentru ceea ce am făcut, spunând: Ei bine, oricum nu a fost vina mea,

lucrul acela se întâmplă din nou, chiar mai rău decât în ocazia precedentă. Este mai uşor să înveţi lecţia de prima dată, decât să o înveţi mai târziu”.

Un copil mic vrea să i se dea ceea ce vrea atunci când vrea. O persoană matură însă poate să vrea ceva şi totuşi să facă alegeri în această privinţă. Ea poate să analizeze situaţia şi să facă planuri. Ea vrea să se căsătorească acum, dar, dacă o face, va trebui să renunţe la studii şi să-şi abandoneze educaţia. Ea vrea un viitor sigur, dar doreşte să-şi ia timp ca să se pregătească pentru slujba respectivă. Simte dorinţe sexuale puternice faţă de fata cu care este prieten, dar şi-a stabilit valorile şi îşi lasă deoparte dorinţele imediate de dragul viitorului lor împreună. Dacă eşti matur, poţi să aşezi nevoile şi dorinţele partenerului tău mai presus de ale tale – cel puţin uneori. Unul dintre episoadele de desene animate Peanuts îl arată pe Charlie Brown discutând cu Lucy. Charlie spune: „Aş vrea să pot simţi că cineva are nevoie de mine”. Lucy spune: „Nu uita, Charlie Brown, că oamenilor, de care ceilalţi au nevoie cu adevărat, li se cere să facă o mulţime de lucruri”. El se gândeşte câteva clipe şi apoi răspunde sarcastic: „Aş vrea să mă simt util şi totuşi să nu fac nimic”. Cât de adesea suntem ispitiţi de acest fel de dragoste şi de preocupare pentru celălalt! Dar este cu totul lipsit de realism. Incapacitatea partenerului de a se pune la dispoziţia celuilalt, de a se gândi mai întâi la nevoile celuilalt, este în

mare măsură cauza agoniei maritale.

Ai depăşit faza atitudinilor imature faţă de sex. Unii oameni cred că sexul este ceva vulgar, murdar, secret sau păcătos. Dacă eşti suficient de matur, încât să te căsătoreşti, înseamnă că ţi-ai dezvoltat atitudini pozitive şi sănătoase în ceea ce priveşte sexul şi încerci să schimbi orice atitudine necorespunzătoare. S-ar putea să ai nevoie de consiliere pentru a realiza acest lucru sau ai putea să citeşti nişte cărţi bune şi autorizate pe această temă, dar cu siguranţă vei face, toţi paşii necesari pentru a-ţi corecta atitudinile greşite.

Dacă eşti matur, vei fi în stare să-ţi stabileşti propriul nivel de maturitate. Dacă eşti o persoană imatură, vei fi aproape cu totul inconştient de schimbările pe care trebuie să le faci şi de creşterea de care ai nevoie. Cu cât eşti mai lipsit de maturitate, cu atât vei fi mai grăbit să te arunci într-o căsătorie fără să fi înţeles câtuşi de puţin responsabilităţile care decurg de aici. Un om matur nu se va teme în mod nejustificat de responsabilitate, ci va privi realitatea în faţă şi va face paşii necesari, ca să se pregătească pentru ea.

Cum pot să ştiu dacă partenerul meu este pregătit pentru căsătorie?

Este cât se poate de normal ca şi din partea partenerului tău să se aştepte aceeaşi maturitate care se aşteaptă şi de la tine. Dar cum noi nu

ajungem niciodată la acelaşi nivel de maturitate în acelaşi domeniu, este dificil să spunem dacă celălalt este sau nu matur. Ar fi formidabil dacă un geniu s-ar gândi să inventeze un instrument sau un dispozitiv prin care să ne putem măsura maturitatea şi să vedem în ce măsură suntem potriviţi pentru căsătorie! Acest geniu ar deveni miliardar peste noapte şi ar scuti mii de oameni de durerile de inimă provocate de alegerea unui partener de viaţă doar pe baza indiciilor romantice.

Femeile par să posede o mai mare profunzime de gândire decât bărbaţii când hotărăsc dacă un partener este sau nu potrivit. Un studiu asupra eşecurilor maritale a arătat că 70 % dintre bărbaţii ale căror căsnicii eşuaseră avuseseră convingerea că vor avea o familie reuşită. Spre deosebire de ei, doar 48 % dintre soţii gândiseră astfel. Până şi familia sau prietenele apropiate ale unei fete sunt nişte profeţi mai buni decât familia şi prietenii băiatului.1

Clinicile maritale îi pot ajuta pe tineri să-şi analizeze bine opţiunile, însă majoritatea tinerilor nu au acces la astfel de servicii, iar majoritatea nu ar apela la ele nici dacă ar putea. Cei mai mulţi dintre ei se încred în romantism, în părerea familiei şi a prietenilor apropiaţi.

Faptul că citiţi o carte pe această temă arată că vreţi să evitaţi greşelile şi capcanele cărora alţii le-au căzut victime. Astfel, ca să vă puteţi

orienta, vom discuta în continuare despre câteva tipuri de personalitate2, pe care ar trebui să le evitaţi.

Tipul extrem de posesiv. Un bărbat demonstrează un comportament gelos şi/sau revendicativ, încercând să-şi întărească sau să-şi îmbunătăţească o imagine de sine nesigură, şovăielnică. El va încerca să domine femeia astfel încât să-şi poată crea un simţământ de securitate. În căsnicie, el nu îi va oferi soţiei sale prea multe ocazii de a-şi exercita propria voinţă. Femeia excesiv de posesivă poate juca un rol de mic dictator, ca „viţă agăţătoare" sau ca „mamă care ştie cel mai bine". Ea va fi geloasă pe fiecare aspect al vieţii soţului ei – slujba lui, prietenii, părinţii şi familia lui şi, mai presus de orice, cunoştinţele lui de sex feminin. Ea va încerca să-l ţină legat de fusta ei, spunând însă lumii că aceasta este voinţa lui şi că este pentru binele lor.

Tipul veşnic nemulţumit. Bărbatul cu o astfel de personalitate va fi extrem de ambiţios şi se va strădui pentru a atinge nişte ţinte pe care nu le poate defini prea bine. Trece de la o slujbă la alta, în încercarea de a găsi o soluţie. Refuză să muncească sârguincios pentru un scop bine determinat. Femeia veşnic nemulţumită poate să aibă aşteptări sociale şi maritale pe care doar un bărbat bionic (un superman) le-ar putea împlini. Filmele, programele de televiziune şi poveştile de dragoste fictive i-au hrănit aşteptările nerealiste,

astfel că nimeni nu poate să corespundă pretenţiilor ei.

Tipul temperamental, instabil. Bărbatul temperamental este egoist şi supărăcios, iritabil. El se consideră superior celorlalţi şi pretinde ca toţi să recunoască aceasta. În căsnicie, va aştepta doar să primească şi o va lăsa pe soţia sa să fie infirmieră, mamă şi admiratoare constantă, fără să-i ofere nimic în schimb. Femeia temperamentală este capricioasă, dramatică şi imprevizibilă. Are nevoie de un auditoriu ca să poată acţiona, şi i se pare că rutina de gospodină şi mamă este plictisitoare.

Tipul superior: Bărbatul cu o astfel de personalitate cunoaşte câte ceva din aproape orice domeniu şi domină orice conversaţie atâta timp cât aceasta rămâne la un nivel superficial. El are o minte ascuţită şi îşi poate domina prietenii. Comportamentul său agresiv ascunde, de obicei, o personalitate instabilă şi temătoare. Dacă cineva îi descoperă slăbiciunile este distrus, iar soţia lui trebuie de fiecare dată să-l răsfeţe şi să-i îndeplinească dorinţele, ca să nu rămână indispus şi frustrat.

Femeia care se consideră superioară reuşeşte în aproape tot ceea ce întreprinde – carieră, gospodărie şi maternitate. Lucrează din greu, ca să aibă succes şi să compenseze şi în acele domenii în care este deficitară, dar în privinţa cărora se consideră dotată. Are un spirit de

competiţie, pronunţat, chiar şi în relaţia cu soţul ei. Îşi consideră soţul, prietenele şi chiar propriii copii ca pe nişte ameninţări reale pentru statutul ei. Dacă nu-şi atinge scopul, îşi blamează căsnicia, soţul şi copiii.

Tipul excesiv de meticulos. Persoana excesiv de meticuloasă se îmbracă ireproşabil şi are tabieturi greu de satisfăcut. De obicei, a stat singură timp de mai mulţi ani sau a avut o mamă „desăvârşită" în orice privinţă. Nu poate tolera nimic mai puţin decât un partener desăvârşit, astfel că foarte puţini oameni îi stau în preajmă. Ori de câte ori se confruntă cu o problemă personală, nivelul său de frustrare creşte odată cu pretenţiile.

Tipul căruia îi place să flirteze. „Alesul doamnelor" preferă companii de genul feminin şi evită propriul sex. Are un succes deosebit la fete şi ele îl consideră, de obicei, „o partidă". Flirturile lui sunt adesea o încercare de a se reasigura de propria masculinitate şi maturitate emoţională, pentru că, de obicei, are serioase îndoieli cu privire la bărbăţia sa. Cum în cea mai mare parte şarmul lui este contrafăcut, în intimitatea emoţională şi sexuală a căsniciei un astfel de bărbat este, de obicei, o adevărată dezamăgire.

Femeia cu o astfel de personalitate nu oboseşte niciodată să se joace de-a „vino-ncoace". Este extrem de preocupată de îmbrăcăminte şi nu reuşeşte să facă faţă rutinei vieţii de fiecare zi

mult timp după căsătorie. Flirturile ei permanente îl pun adesea pe soţ în situaţii jenante. Pe măsură ce începe să-şi piardă tinereţea şi frumuseţea, ea este o potenţială candidată la o aventură extraconjugală, în care încearcă să-şi dovedească sieşi că încă este atrăgătoare, dorită şi căutată.

Semnalele de pericol, legate de aceste tipuri de personalitate, nu apar întotdeauna încă din primele faze ale relaţiei. De aceea, eu recomand întotdeauna ca logodna să fie precedată de o lungă perioadă de curtenie. Oamenii care se grăbesc să se căsătorească fără să recunoască semnalele de pericol, sunt, de cele mai multe ori, cel mai puţin pregătiţi pentru ea.

De fapt, unii oameni se căsătoresc în grabă tocmai pentru a evita confruntarea cu aceste semnale de avertizare. Un mecanism constrângător dinăuntrul lor îi împinge la altar fără să ţină seama de niciun obstacol. Alţii se căsătoresc în speranţa că statutul matrimonial îi va ajuta să iasă din situaţiile dificile. Astfel de persoane ignoră elementele îndoielnice ale relaţiei. Factorii care îi motivează pe oameni către o astfel de decizie pot include divorţul părinţilor, decesul unui membru al familiei, existenţa unui părinte vitreg cu care nu se înţeleg sau un sentiment de nesiguranţă cu privire la educaţie sau la propriul viitor. Aceste persoane nu vor să-şi evalueze şansele de a reuşi în căsnicie şi resping orice idee care le-ar putea zădărnici planurile de a

se arunca spre căsătorie.

Alţii sunt pur şi simplu nepăsători. Ei iau decizii în grabă, în toate domeniile vieţii, fără a cântări consecinţele. Ei ignoră orice mijloc de prevedere şi acţionează fără să se gândească. Istoria vieţii unor astfel de persoane este, în general, un lung şir de eşecuri, iar ei ajung să-şi dea seama că au pierdut din vedere considerente importante în luarea deciziilor doar atunci când este prea târziu.

O altă categorie sunt aceia care ignoră semnalele de avertizare într-o relaţie datorită ideilor romantice, pe care le au cu privire la dragoste. Ei se aruncă orbeşte înainte, ţinând la ideile lor fanteziste şi idealiste şi refuzând orice dovadă că alegerea lor de căsătorie s-ar putea să nu fie înţeleaptă.

Lista următoare, care prezintă acele caracteristici comportamentale sociale, superficiale, ce trădează un individ imatur, vă poate ajuta să vă păziţi de o căsătorie dezastruoasă.

Caracteristici comportamentale sociale superficiale3

1. Manifestă teamă şi anxietate atunci când se confruntă cu o situaţie nouă sau neobişnuită, care nu prezintă însă nicio ameninţare reală; exprimă un nejustificat simţământ de vinovăţie, care nu pare să aibă nicio motivaţie.

2. Trece prin frecvente stări de emoţie şi excitaţie care sunt mai intens trăite decât o cere situaţia, sau care nu sunt deloc potrivite cu situaţia respectivă; se dedă la frecvente accese de râs isteric, de plâns sau de agitaţie generală.

3. Are fobii; manifestă teamă sau dezgust nejustificat faţă de anumite obiecte, situaţii sau idei la care oamenii, în general, nu reacţionează.

4. Este legat de anumite ritualuri; viaţa de fiecare zi este în mod nefiresc modelată în jurul îndeplinirii exacte a unor activităţi specifice într-un mod specific.

5. Are impulsuri necontrolate – dorinţe imprevizibile de a face anumite lucruri fără să ţină cont de consecinţe.

6. Are o adevărată obsesie în ceea ce priveşte starea sa de sănătate – o îngrijorare ipohondrică pentru propria sănătate, însoţită adesea de nenumărate plângeri şi văicăreli, a căror arie de durere se schimbă frecvent.

7. Are stări de adâncă depresie, însoţite adesea de nejustificate simţăminte de vinovăţie.

Persoanele care manifestă caracteristicile de mai sus nu sunt pregătite pentru căsătorie. Mai mult decât atât, ar trebui să evitaţi cu totul să vă căsătoriţi cu cineva care are o astfel de personalitate. Este întotdeauna riscant să clasifici tipurile de personalitate, pentru că este dificil să-i măsori pe oameni şi să-i aşezi în tipare. Cu toate acestea, o înţelegere a modului cum acţionează

persoanele neadaptate sau neadaptabile, precum şi a extremelor care le caracterizează comportamentul, vă va ajuta să vă daţi seama că orice persoană care se apropie de aceste extreme va fi un partener de căsătorie dificil, dacă nu imposibil.

Caracteristici comportamentale sociale grave ale unei persoane neadaptate4

1. Manifestă o timiditate şi o docilitate exagerate, precum şi incapacitatea de a se relaxa în prezenţa altora.

2. Manifestă ostilitate şi antagonism faţă de ceilalţi, faţă de societate, de guvern, de autoritate şi de lume, în general.

3. Exprimă suspiciune şi un scepticism exagerat faţă de oameni şi faţă de ideile sau valorile noi.

4. Face stridente etalări în ceea ce priveşte îmbrăcămintea, lucrurile pe care le posedă şi banii, cu scopul de a-i impresiona pe ceilalţi – chiar şi pe străini.

5. Manifestă aroganţă şi o atitudine de condescendenţă chiar şi faţă de persoanele pe care le cunoaşte de multă vreme.

6. Se dedă la un comportament gălăgios şi turbulent, fără să ţină seama de dispoziţia sau de preocupările grupului în care se află.

7. Este preocupat de sex sau de subiecte legate de sex sau, dimpotrivă, manifestă o

puternică aversiune faţă de sex.

8. Are o dorinţă nestăvilită după situaţii excitante şi aventură şi nu se poate bucura de momentele liniştite sau de forme mai subtile de plăcere.

9. Face remarci şi gesturi publice de afecţiune faţă de prietenii de ambele sexe, cu totul lipsite de tact şi jenante.

10. Minte şi distorsionează faptele pentru a se pune pe sine şi propriile realizări într-o lumină mai favorabilă.

11. Manifestă o dispoziţie exagerată de a mulţumi pe oricine, chiar şi pe străini, satisfăcându-le cererile şi dorinţele, aprobându-le părerile etc.

12. Manifestă o încredere exagerată şi doreşte ca tot ce ţine de propria persoană să fie bine stabilit şi neschimbător.

Aceste simptome nu trebuie ignorate niciodată în alegerea partenerului de viaţă, mai ales atunci când ele tind să fie duse la extrem.

Testarea personalităţii, care vă poate ajuta să vă înţelegeţi şi pe voi înşivă, şi persoana pe care doriţi să v-o alegeţi ca partener, alături de sfatul unui consilier avizat, se vor dovedi de mare folos. Dar nu există nimic care să poată înlocui, în eficienţă şi importanţă, o perioadă lungă de prietenie stabilă şi de curtenie, urmată de o perioadă de logodnă de cel puţin şase luni, în care să poată fi testată compatibilitatea tipurilor de

personalitate. Doar după o îndelungă cunoaştere măştile vor cădea şi va ieşi la suprafaţă adevăratul sine.

Dacă sunteţi implicaţi într-o relaţie serioasă de curtenie şi partenerul tău (sau partenera ta) manifestă vreunul dintre factorii menţionaţi, ar trebui să cercetaţi şi să aflaţi ce-l face să se comporte astfel.

Factorul cel mai important de luat în seamă, atunci când vă alegeţi partenerul de viaţă

Dacă eşti un tânăr normal, atunci eşti în căutarea „partenerului ideal”. Vrei să găseşti acea persoană specială, creată special pentru tine – cu alte cuvinte, „fabricată în cer”. Cu toate acestea, teoria că undeva, pe pământ, există cineva „unic, pus deoparte” se bazează pe o premisă cu totul nesigură.

O persoană matură şi pregătită se poate căsători cu oricare dintr-un număr de mai multe persoane şi poate să aibă o căsnicie fericită. Însă o persoană imatură şi neadaptată nu va putea avea niciodată o căsnicie fericită, indiferent cu cine s-ar căsători. Căsătoria nu face dintr-o persoană imatură una matură, ci oamenii maturi şi fericiţi sunt cei care fac căsnicii reuşite.

Cu toate că numărul persoanelor cu care poţi avea o căsnicie reuşită este mare, aceasta nu înseamnă că poţi încerca să te căsătoreşti chiar cu

oricine. Trebuie să alegi cu înţelepciune. Şi atunci, ce anume ar trebui să cauţi într-un partener ideal? Zece factori speciali îţi pot vorbi mai bine decât orice altceva despre cât de pregătită este persoana respectivă pentru căsătorie.5 Iată-i:

1. Fericirea relaţiei părinţilor;
2. Copilărie fericită;
3. Lipsa conflictului cu mama;
4. Disciplina de acasă, care a fost fermă, dar nu aspră sau dură;
5. Un puternic ataşament faţă de mamă;
6. Un puternic ataşament faţă de tată;
7. Lipsa conflictului cu tatăl;
8. Deschiderea şi francheţea părinţilor în chestiunile legate de sex;
9. Pedepsele primite în copilărie au fost rare şi blânde;
10. Atitudinea premaritală faţă de sex este lipsită de dezgust şi de aversiune.

Relaţiile interpersonale din primii ani de viaţă, exemplul oferit de părinţi, atitudinile şi educaţia pe care aceştia le-au transmis copiilor lor sunt factorii cei mai importanţi în pregătirea pentru căsătorie. Numeroase studii au reliefat importanţa acestor factori, astfel că nu ar trebui să-i treceţi cu vederea atunci când vă alegeţi partenerul de viaţă.

Fericirea dă năvală în familii – dar la fel fac divorţul şi nefericirea. Primii ani ai vieţii de acasă, trăiţi alături de părinţi, vă pot predispune către o

căsătorie reuşită. Ai învăţat de la părinţii tăi cum să tratezi problemele atunci când apar, cum să comunici, cum să menţii un rol potrivit în relaţia dintre soţ şi soţie, cum să te raportezi la copii, cum să administrezi finanţele şi cum să abordezi toate celelalte aspecte de viaţă?

Cel mai probabil că vei duce cu tine, în noul tău cămin, modelul de comportament pe care deja l-ai învăţat. Dacă ai crescut într-o familie în care a existat o permanentă atmosferă de ceartă între părinţi, fraţi şi surori, probabil că vei duce cu tine, în propria ta relaţie de căsătorie, acelaşi comportament. Dacă părinţii tăi şi-au manifestat fericirea autentică prin cuvinte iubitoare, prin fapte de amabilitate şi printr-o profundă afecţiune, probabil că vei experimenta şi tu aceeaşi binecuvântare.

Dar să presupunem că nu ai crescut într-un cămin fericit. Ce se întâmplă? Dacă doreşti să studiezi şi să te pregăteşti pentru căsătorie, poţi depăşi orice handicap datorat mediului din care provii. Studiile arată că atunci când o persoană se pregăteşte în mod deliberat pentru căsnicie, urmând cursuri de instruire, citind şi făcând teste de personalitate, cercul vicios al eşecurilor în căsnicie se poate rupe. Atunci când cuplurile se pregătesc în mod chibzuit pentru căsătorie cu scopul de a rupe lanţul nefericirii care a caracterizat trecutul familiilor lor, un procent de 90 % dintre aceste căsnicii vor fi fericite sau chiar

foarte fericite. Chiar dacă, odată cu trecerea anilor, cele zece procente care şi-au estimat căsnicia drept mediocră sau nefericită vor divorţa (lucru care este puţin probabil), rata divorţului va fi doar jumătate din cea a părinţilor lor.

Nu sunteţi în mod absolut şi fatalist legaţi de mediul din care proveniţi. Dacă părinţii voştri au avut o relaţie fericită, nu aveţi garanţia că şi relaţia voastră va fi la fel, şi invers. Lucrul de care aveţi neapărată nevoie este ca, indiferent de mediul familial din care proveniţi, să abordaţi căsătoria în mod inteligent şi să lucraţi împreună la construirea unei relaţii fericite şi reuşite.

Cea mai potrivită vârstă pentru căsătorie

Câţi ani ar trebui să aibă o persoană când se căsătoreşte? Într-o mare măsură, legile ţării sunt cele care stabilesc aceasta. Vârsta legală variază de la 14 la 18 ani pentru băieţi şi de la 12 la 18 ani pentru fete, cu acceptul scris al părinţilor. Doar atunci când tinerii ajung la

18 ani (21 în Porto Rico), li se permite să decidă pentru ei înşişi. Dar sunt legile ţării un ghid potrivit pentru o căsătorie reuşită?

Biata Mary Lou, care s-a îndrăgostit la 15 ani, s-a căsătorit la 16 şi în jurul vârstei de 18 ani s-a descris pe sine ca fiind „o femeie căsătorită şi îmbătrânită înainte de vreme”. Ea spunea: „Iată-mă, cu doi copii, cu un soţ obosit şi netrăind pentru altceva decât pentru mai multă muncă

decât pot face faţă. N-am fost nicăieri, n-am văzut nimic şi nu sunt nimic altceva decât un animal de corvoadă. Alte fete de vârsta mea ies, se plimbă cu băieţii şi se distrează. Au ajuns la absolvirea liceului, se pregătesc să intre la colegiu, cu alte cuvinte fac ceva pentru ele însele. Dar eu… A trebuit să mă mărit cu primul bărbat care mi-a ieşit în cale – chiar înainte de a-mi da seama ce fac sau măcar cine sunt”.

În realitate, mulţi adolescenţi nu *aleg* să se căsătorească – ei sunt forţaţi sau împinşi de împrejurări să o facă. „Toţi se aşteptau, într-un fel sau altul, să ne căsătorim”, mărturiseşte Tim, un tânăr de

19 ani, care fusese prieten cu Carla de când avea 15 ani. „Eram plictisit de ea încă dinainte de a ne căsători, dar mersesem atât de departe, încât simţeam că n-am cum să mai dau înapoi”.

Toate studiile făcute în această privinţă concluzionează că acele căsătorii care sunt întemeiate prea de timpuriu nu sunt la fel de stabile precum cele ale persoanelor mai mature. Estimările arată că peste 30.000 de adolescenţi, cu vârste cuprinse între 12 şi 15 ani, se căsătoresc în fiecare an. Adolescenţii care se căsătoresc au o probabilitate de două ori mai mare să ajungă la divorţ decât restul populaţiei. Mireasa este însărcinată în 50 % dintre căsătoriile între adolescenţi, iar acele mirese adolescente, care nu sunt însărcinate în ziua nunţii, rămân, de obicei,

însărcinate la scurt timp după aceasta.

Soţilor adolescenţi le este dificil să-şi întreţină familia din cauza puterii limitate de câştig financiar, datorită lipsei de experienţă sau educaţiei precare. Adolescenţii care renunţă la şcoală ca să se căsătorească, rareori se întorc să-şi continue cursurile. Puneţi toate acestea laolaltă şi veţi descoperi că aproape 60 % dintre căsătoriile încheiate între adolescenţi sfârşesc prin divorţ.

Şi atunci, care este vârsta ideală pentru căsătorie? Vârsta de 22 de ani pentru femei şi de 24 de ani pentru bărbaţi pare să asigure cele mai mari şanse de reuşită. Mirii sub 24 de ani sunt, în general, instabili, iar procentul căsniciilor nereuşite, în care mirele a avut sub 19 ani, este foarte ridicat. Chiar şi căsătoriile încheiate între parteneri cu vârstele cuprinse între 18 şi 23 de ani au o rată destul de mare a divorţului. Cuplurile în care cei doi parteneri au 25 de ani sau mai mult au peste 75 % şanse de succes. Şi, potrivit psihologului Joyce Brothers, cuplurile cele mai fericite sunt cele care se căsătoresc după 28 de ani.

În căsătoriile încheiate prea de timpuriu este ceva obişnuit ca unul dintre parteneri să-şi piardă interesul faţă de celălalt. Persoana de care eşti îndrăgostit la 18 ani poate să nu fie persoana de care să poţi fi îndrăgostit şi la 21 de ani. De asemenea, schimbarea personalităţii şi a valorilor

complică şi ea situaţia. Câţiva ani pe parcursul perioadei critice a procesului de maturizare pot să schimbe în mod drastic gândirea cuiva şi atitudinea sa faţă de viaţă. Lipsa unui venit corespunzător generează, de asemenea, probleme majore.

Cel mai bine este ca amândoi să aveţi aceeaşi vârstă sau bărbatul să fie mai mare cu doi-trei ani. În cazul în care fata este puţin mai mare, aceasta nu va aduce probleme speciale, dacă niciunul dintre voi nu este sensibil în această privinţă.

Pe măsură ce ambii parteneri înaintează în vârstă, diferenţele devin din ce în ce mai puţin importante. Dar dacă, în momentul căsătoriei, unul dintre voi este cu opt până la zece ani mai mare decât celălalt, ar trebui să vă gândiţi în mod serios la problemele care pot apărea. De exemplu, activitatea fizică poate să varieze; interesele pot să difere, pentru că persoana mai tânără va dori să iasă în oraş mai des, şi atitudinea celor doi faţă de viaţă poate fi diferită, pentru că o persoană tânără consideră, în general, viaţa ca fiind mult mai simplă decât este în realitate.

O fată poate să se căsătorească cu un bărbat mai în vârstă ca să obţină un înlocuitor al părinţilor sau pentru că se gândeşte că acesta reprezintă singura ei şansă de a se căsători. Relaţia poate căpăta un caracter de tată-fiică (sau de mamă-fiu, atunci când soţia este mai mare).

O tânără care se căsătorise cu un bărbat mult

mai în vârstă s-a întors din luna de miere vizibil supărată. S-a dus direct la pastor şi i-a spus că încă nu-şi revenise după şocul primei nopţi, când soţul ei îşi dăduse jos proteza dentară şi o pusese în pahar, pe noptiera din motelul la care stătuseră. El ceruse ca, în timp ce făceau dragoste, să fie aprinsă doar o lumină slabă, dar imaginea acelor „tocătoare" infernale care o urmărea din paharul de pe noptieră îi inhibase orice răspuns. Ştia că el avea dinţi falşi, dar nu întrebase niciodată ce făcea cu ei noaptea!

Nunţile în campus

Multe cupluri care urmează colegiul încearcă să decidă dacă să se căsătorească imediat sau să amâne nunta până după absolvire. Haideţi să privim realitatea căsătoriilor încheiate în vremea studenţiei.

Anumite studii6 au arătat că studenţii căsătoriţi iau note mai bune decât cei necăsătoriţi! Sunt mai mulţi factori care pot explica aceasta! O femeie căsătorită care-şi continuă studiile la colegiu, în timp ce preia şi îndatoririle casnice, trebuie să-şi cunoască foarte bine ţintele de viitor şi să aibă o puternică dorinţă de a le atinge. De aceea, ea s-ar putea să exceleze la învăţătură faţă de o fată singură, care nu ştie nici măcar de ce se află la colegiu sau ce planuri are pentru propriul viitor. La rândul lor, bărbaţii căsătoriţi par să aibă ţinte educaţionale mai clar definite. Având mai

puţin timp pentru acele activităţi sociale, care cer timp şi energie, ei consacră studiului mai mult timp decât atunci când erau singuri.

Ei bine, studenţii căsătoriţi dau un randament mai bun şi realizează mai mult; dar sunt ei mai fericiţi? Este dificil să obţii informaţii exacte în această privinţă, deoarece cuplurile trebuie să se evalueze singure şi nici nu sunt căsătoriţi de prea mult timp. Dar toate studiile arată că, la întrebarea „Cunoscând ceea ce cunoaşteţi acum, dacă aţi fi necăsătoriţi, v-aţi mai căsători înainte de absolvirea colegiului?”, aproximativ trei sferturi dintre cuplurile intervievate au răspuns că ar proceda exact la fel.

Sfertul care a rămas a spus că se confruntă cu prea multe dificultăţi în câştigarea mijloacelor de întreţinere, în găsirea unei case şi în pregătirea satisfăcătoare pentru examene. Acestea au fost motivele pe care le-au prezentat ei, dar adevăratele motive pot rămâne ascunse. În realitate, mulţi dintre cei care se îndoiau de înţelepciunea căsătoriei lor studenţeşti se simţeau nemulţumiţi de căsnicia lor din cu totul alte motive. Adevărul este că, dacă ar fi aşteptat până după terminarea colegiului ca să se căsătorească, probabil că nu s-ar mai fi căsătorit deloc cu persoana respectivă.

Căsătoria în timpul studenţiei are câteva avantaje, unul dintre cele mai mari fiind acela al siguranţei emoţionale pe care o oferă ea. Studenţii

căsătoriţi simt că viaţa de căsnicie a adus în viaţa lor stabilitate şi o motivaţie mai puternică şi că le este mai uşor să se dedice lucrului. Aproape toţi soţii intervievaţi considerau că soţiile lor îi ajutau mai degrabă decât să-i împiedice în activităţile lor. Doar câţiva s-au plâns că soţiile lor sunt prea cicălitoare, că îi întrerup de la studiu sau că cer să iasă seara în oraş.

Cu toate acestea, căsătoriile încheiate în timpul colegiului au câteva dezavantaje, care nu sunt în mod neapărat prezente şi în celelalte căsătorii. În timpul idilelor din anii de colegiu, tinerii pot să găsească pe cineva cu care vor să se căsătorească, şi totuşi să nu fie pregătiţi să se dedice unei singure partenere, chiar dacă sunt îndrăgostiţi. Adesea fetele singure din campus se plâng de faptul că bărbaţii căsătoriţi, dintre colegii lor, „nu se poartă ca şi când ar fi căsătoriţi”. Aceşti bărbaţi nu sunt pregătiţi să renunţe la comportamentul lor de burlaci, în favoarea căsătoriei. Probabil că ei se lasă târâţi în căsătorie după o logodnă scurtă, fără să realizeze ce înseamnă să fii student căsătorit.

Majoritatea cuplurilor care se căsătoresc în timpul colegiului amână să aibă copii până după absolvire. Ei nu acceptă ideea unei sarcini neprevăzute, care să le încurce planurile bine stabilite. Însă din motive care nu sunt cu totul clare şi în ciuda pilulelor contraceptive, aproape o treime dintre sarcinile studentelor la colegiu sunt

neplanificate. Fie că aceste cupluri de studenţi nu au cunoştinţe corespunzătoare în privinţa planificării sarcinii, fie că sunt neglijenţi în această privinţă. Studenţii care se căsătoresc trebuie să ia în considerare posibilitatea de a deveni părinţi în ciuda celor mai bune metode de prevedere pe care şi le iau.

Succesul unei căsătorii în anii studenţiei depinde, într-o foarte mare măsură, de modul în care cei doi îşi organizează timpul şi îşi împart responsabilităţile. Dacă ambii parteneri sunt la şcoală şi au şi copii, s-ar putea să aibă nevoie să fie Superman şi Zâna minunată ca să poată face faţă tuturor îndatoririlor. Ca să studiezi, să participi la anumite activităţi sociale şi să întreţii şi casă, chiar dacă există bani din belşug şi nu există niciun bebeluş, este nevoie de o cooperare lipsită cu totul de egoism şi de sacrificarea preferinţelor personale.

Banii pot reprezenta o altă problemă. Unii părinţi continuă să-şi susţină financiar copiii studenţi şi după ce aceştia s-au căsătorit. Însă şi din acest act plin de generozitate pot apărea probleme. Puţini părinţi pot să privească la copiii lor ca la nişte adulţi căsătoriţi, atâta timp cât ei sunt, încă, cei care îi întreţin! Şi rudele care nu contribuie la întreţinerea celor doi pot complica adesea situaţia! Tinerii căsătoriţi pot să accepte susţinerea financiară din partea părinţilor, dar ei nu sunt prea des dispuşi să accepte şi intervenţia

acestora în viaţa lor. Multe neînţelegeri apar tocmai din această cauză şi conduc la dezamăgirea părinţilor şi la nefericirea copiilor.

Tinerii vor continua să se căsătorească încă din anii de colegiu. Cu toate acestea, cei care se gândesc la o astfel de căsătorie trebuie să cugete îndelung şi atent la toate aspectele hotărârii lor. O pot face, dacă aleg să nu aştepte până ce şi-au desăvârşit educaţia, dar vor fi nevoiţi să facă mai multe eforturi pentru a reuşi decât celelalte cupluri. Şi realitatea aceasta sună mult mai simplu înainte de căsătorie decât după.

Religia şi alegerea partenerului de viaţă

Majoritatea cuplurilor sunt cununate de către un pastor, preot sau rabin, după încheierea căsătoriei legale la ofiţerul stării civile. De ce? Este religia un factor important în căsătorie? În ce fel afectează convingerile religioase ale celor doi viaţa lor de după căsătorie? Ce consecinţe au acestea? Care sunt şansele ca o căsătorie să fie reuşită atunci când cineva se căsătoreşte în afara credinţei sale religioase? Ce influenţă au religia şi valorile spirituale asupra cuplului, asupra relaţiei lor de căsnicie şi asupra copiilor pe care îi aduc pe lume?

Ani de cercetare în această privinţă au arătat că aceia care nu aparţin nici unui grup religios au căsnicii cu un mai mare grad de risc decât aceia care au o apartenenţă religioasă. În căsniciile în

care unul dintre soţi este religios, iar celălalt nu este, rata divorţului şi a delincvenţei juvenile este de două ori mai mare decât în căsniciile în care ambii parteneri împărtăşesc aceeaşi credinţă.7

Chiar şi în timpul perioadei de logodnă, implicarea cuplului în activităţi spirituale poate contribui la o relaţie de succes. Atunci când fata participă la biserică sau la sinagogă mai frecvent decât băiatul, mai mult de jumătate dintre logodne se rup. Lucrul acesta este adevărat şi în ceea ce priveşte logodnele în care niciunul dintre parteneri nu participă la serviciile religioase. Mult mai puţine logodne rupte apar însă între cuplurile care se închină împreună cel puţin o dată pe lună.

Aceiaşi factori care fac ca o logodnă să fie reuşită influenţează şi fericirea maritală. Cuplurile care participă în mod regulat la biserică sau la sinagogă, după căsătorie, realizează un grad mai înalt de satisfacţie maritală. Fără nicio îndoială, religia are o contribuţie semnificativă la succesul căsătoriei.

De obicei, în timpul prieteniei şi al curteniei, cei doi ajung să fie atât de preocupaţi unul de celălalt şi atât de satisfăcuţi emoţional de dragostea lor reciprocă, încât ajung să ignore rolul religiei în viaţa lor. Totul începe cu o idilă care nu s-a dorit niciodată să devină ceva serios, nicidecum să treacă pe locul întâi pe lista priorităţilor. Cu toate acestea, după luna de miere, cuplul doreşte să-şi dezvolte o viaţă socială

similară aceleia de care s-au bucurat înainte de căsătorie. Este firesc, în acest moment, ca fiecare dintre parteneri să se întoarcă în biserică sau în sinagogă pentru a-şi împlini nevoia realizării unor activităţi alături de cei de aceeaşi credinţă cu el. Dacă cuplul este de acord în acest domeniu al vieţii lor, nu apar probleme prea mari. Însă, dacă cei doi provin din medii religioase diferite, şansele lor se micşorează.

Toate studiile arată că, din punct de vedere religios, aceste căsnicii mixte ajung în impas mult mai repede decât celelalte. De asemenea, un astfel de cuplu caută despărţirea după nuntă mai repede decât cuplurile de aceeaşi credinţă. De ce este rata divorţurilor atât de mare în căsniciile mixte din punct de vedere religios? Unul dintre motive este acela că, în timpul curteniei, cuplului îi este dificil să se gândească în mod realist la căsătorie. Este uşor să minimalizezi dificultăţile cu care te-ai putea confrunta. Atunci când un cuplu nu priveşte realitatea în faţă, după ce strălucirea şi înflăcărarea lunii de miere s-au stins, pot să apară conflicte serioase.

Cele mai obişnuite patru cauze de conflict în căsătoriile de credinţă mixtă, în ordinea frecvenţei lor, sunt:

Conflict cu privire la religia pe care o vor urma copiii. Educaţia religioasă a copiilor generează cele mai multe necazuri. Dacă un cuplu este deja în dezacord în privinţa religiei, totul se

complică şi se accentuează atunci când apar copiii. Acum se ridică întrebarea dacă ar trebui sau nu să le asigure copiilor lor o educaţie religioasă. Şi, dacă da, religia cui?

Cuplurilor tinere şi necăsătorite le este deosebit de dificil să se imagineze pe ei înşişi în viitor şi să prevadă cum îşi vor educa şi trata copiii, atunci când aceştia vor apărea; însă, după naşterea primului copil, mulţi încep să vadă lucrurile aşa cum nu au făcut-o până atunci.

Chiar şi persoanelor care păreau a-şi fi pierdut interesul pentru religie înainte de căsătorie sau în timpul primilor ani ai acesteia li se poate părea dificil să rămână cu totul indiferente la educaţia copiilor lor. Poate că o astfel de persoană nu va găsi niciodată timpul necesar ca să-şi educe copiii în propria credinţă, dar s-ar putea să nutrească resentimente adânci faţă de formarea acestora într-o altă credinţă.

Paul Landis a studiat cine îşi asumă responsabilitatea educaţiei religioase în căminele mixte. În mai bine de o treime dintre acestea, copilul era expus la influenţele ambelor credinţe, uneori de către unul dintre părinţi, alteori de către amândoi. În câteva cazuri, copilul era dus, pe rând, la ambele servicii religioase. Un grup de studenţi care au reflectat asupra căsniciilor de religie mixtă a părinţilor lor au înclinat să considere că, în general, *acest lucru a reprezentat un handicap serios în viaţa lor de acasă.* Un alt

studiu a arătat că şase din zece copii provenind din familii cu religie mixtă sfârşesc prin a respinge orice fel de religie.8

Unele religii diferă esenţial de altele. De exemplu, multe credinţe cer ca, înainte de masă, să se facă doar o scurtă rugăciune. În altele, devoţiunea familială reprezintă o prioritate de vârf. Pentru alţi credincioşi, studiul biblic personal şi rugăciunea sunt indispensabile. Sunt, de asemenea, religii care asigură propriul lor sistem şcolar parohial, şi atunci se ridică întrebarea dacă copiii ar trebui să fie trimişi la o şcoală publică sau la cea a bisericii. Pentru un părinte de o credinţă diferită sau care manifestă un prea slab interes faţă de lucrurile spirituale, astfel de aspecte par cu totul inutile şi fără să merite efortul. Insistenţa asupra oricărei chestiuni de natură spirituală poate complica o problemă deja sensibilă.

Conflict cu privire la participarea la biserică. De multe ori, cuplul realizează de-abia după căsătorie cât de adânc înrădăcinate sunt standardele şi valorile credinţei în propriile vieţi. O persoană a cărei viaţă s-a concentrat în jurul religiei poate descoperi că credinţa sa este mai ferm întemeiată decât crezuse. Poate că înainte de căsătorie fusese destul de indiferent faţă de lucrurile religioase, însă, atunci când scopurile sale intră în conflict direct cu persoana pe care o iubeşte, omul devine mai conştient de propriile

valori decât oricând mai înainte.

Dacă soţul şi soţia împărtăşesc aceleaşi idealuri religioase, părtăşia şi activităţile de la biserică sau de la sinagogă vor reprezenta un aspect important al vieţii lor sociale. Însă, dacă cei doi provin din medii religioase diferite, ei vor avea tendinţa de a intra în competiţie pentru loialitatea fiecăruia faţă de propria religie. Fiecare va începe să inventeze scuze pentru a nu participa la activităţile spirituale ale celuilalt. În curând, cel mai liberal dintre ei va începe să nu mai tolereze ceea ce el consideră a fi vederile înguste ale religiei celuilalt. La fel de dificil va fi şi pentru cel crescut într-un mediu religios strict să-şi liberalizeze convingerile. Scena este acum pregătită pentru conflicte majore cu privire la participarea în locurile de distracţie, pe care cel mai strict dintre cei doi le consideră îndoielnice sau de-a dreptul păcătoase.

Există întotdeauna posibilitatea ca o persoană a cărei viaţă a fost clădită pe temelia valorilor religioase, dar care s-a depărtat de acestea în timpul adolescenţei şi al primilor ani ai maturităţii, să ajungă să-şi dea seama, după căsătorie, că partenerul alături de care a ales să trăiască nu-i împărtăşeşte idealurile şi valorile. Această „trezire” reprezintă un adevărat şoc pentru multe cupluri tinere, imediat ce strălucirea nunţii şi noutatea vieţii împreună se estompează.

Conform studiilor făcute asupra cuplurilor în

care cei doi nu provin din acelaşi mediu religios, de obicei, interesul acestora în religie scade după căsătorie. De multe ori, aceasta este singura cale de a menţine pacea în familie. Chiar dacă nu aduce prea multă satisfacţie personală, cel puţin reduce tensiunea.

Cuplurile a căror căsnicie începe să se destrame participă la serviciile religioase mai rar decât acelea care au o căsnicie fericită, şi aceasta în ciuda faptului că organizaţiile religioase ar trebui să acorde asistenţă oamenilor care trec prin dificultăţi. Multor oameni le este ruşine să „dea ochii" cu o comunitate care pare să-i acuze. Şi totuşi participarea la biserică sau la sinagogă măreşte stabilitatea maritală.

Cuplurile cele mai nefericite sunt acelea care nu au nicio religie. La scurtă distanţă în urma lor sunt cele cu religie mixtă, în care unul dintre parteneri nu împărtăşeşte deloc interesele religioase ale celuilalt. Aceasta conduce la o concluzie importantă: religia contribuie la stabilitatea căsătoriei şi la succesul acesteia, atunci când este împărtăşită şi de soţ, şi de soţie.

Conflict datorat implicării rudelor în aspecte religioase. Atitudinile ambelor echipe de rude intră şi ele în scenă şi contribuie la conflictul marital. Ambele seturi de bunici vor urmări şi vor aştepta să vadă dacă nepotul sau nepoata lor creşte în biserica „adevărată". De asemenea, ei s-ar putea simţi îndreptăţiţi să exercite anumite

presiuni asupra părinţilor, ca să vadă dacă aceştia cedează.

Este posibil ca fiecare pereche de bunici să înceapă să le ofere copiilor daruri religioase, cu scopul de a-i îndoctrina – cărţi, figurine, tablouri etc. Presiunile exercitate în opoziţie cu ceea ce-i învaţă părintele îi conduc pe copii la confuzie şi la dezamăgire. Aceştia pot ajunge la concluzia că religia nu merită un astfel de conflict, hotărând să se spele pe mâini de orice religie.

Conflict cu privire la numărul de copii şi la diferenţa de vârstă dintre aceştia. Cu toate că acest aspect generează cele mai puţine conflicte, el nu este de neglijat, pentru că poate să conducă la probleme serioase. Unii oameni profund spirituali cred că lumea noastră se apropie de sfârşit. De aceea, ei se întreabă cât este de înţelept să aduci copii pe lume în aceste „zile din urmă”. Alte grupuri religioase dezaprobă contracepţia. Statisticile arată că, în general, cuplurile cu religie mixtă au mai puţini copii, probabil din cauza numeroaselor probleme cu care s-au confruntat în timpul creşterii acestora.

Dacă eşti sau ai fost un membru loial al vreunui grup religios, ar trebui să te gândeşti de două ori înainte de a te căsători cu cineva din afara credinţei tale sau cu cineva care nu manifestă niciun interes faţă de aspectele religioase. Nu uita că atitudinea şi loialitatea ta spirituală s-au clădit în tine încă din copilărie.

Aceste valori specifice sunt prea profunde ca să fie ignorate sau desconsiderate cu uşurinţă.

În ciuda tuturor dificultăţilor menţionate, mulţi oameni îşi asumă de bunăvoie riscurile unei căsătorii nereligioase sau cu religie mixtă. Dacă te gândeşti în mod serios la o astfel de unire, eşti dator faţă de propriul tău viitor să cântăreşti bine lucrurile *înainte* de a te căsători. Iată câteva întrebări importante la care ar trebui să-ţi răspunzi: Este vreunul dintre voi dispus să se adapteze la religia celuilalt? Dacă nu, veţi participa fiecare separat la serviciile religioase sau veţi merge împreună, pe rând, la ambele locuri de închinare? Va renunţa vreunul dintre voi la propria religie? Dacă tu vei fi acela, cum te vei simţi ulterior? Cum vei gândi în această privinţă peste câţiva ani? Dacă fiecare dintre voi este hotărât să-şi menţină actuala apartenenţă religioasă, ce veţi face cu activităţile sociale? În care dintre religii vor fi crescuţi copiii? Vor participa la o singură biserică, la amândouă sau la niciuna? Când vor fi destul de mari ca să meargă la şcoală, vor merge la şcoala parohială? Dacă da, la care?

Ce veţi face în privinţa zecimilor şi a darurilor? Cum îi vor afecta deciziile voastre pe părinţii şi pe prietenii voştri? Vei fi în stare să rezişti presiunilor unor părinţi şi bunici devotaţi, care vor insista să creşti copiii în religia lor? Dacă aţi hotărât împreună că religia nu va face parte

din viaţa voastră de căsnicie, ce veţi face atunci când vă veţi confrunta cu o situaţie de criză – moartea unuia dintre părinţi, a unui copil sau a altei persoane apropiate? Vei putea atunci să te întorci la religia copilăriei tale?

După ce ţi-ai examinat cu atenţie atitudinile, priveşte cu grijă şi la valorile religioase ale persoanei lângă care ai ales să trăieşti pentru tot restul vieţii. Participă la serviciile religioase doar pentru a face plăcere părinţilor sau pentru a se întâlni cu prietenii? Respectă şi susţine idealurile religioase sau le ridiculizează? Vă rugaţi împreună? Aţi avut vreodată bucuria de a-l mulţumi împreună lui Dumnezeu pentru binecuvântările Sale şi de a căuta ajutorul Său în momentele dificile ale vieţii? Tim Lahaye spune că, acolo unde soţul şi soţia se roagă împreună în mod regulat, există doar un singur divorţ la 1026 de căsătorii.

Vă puteţi imagina participând seara, alături de copii, la momentele devoţionale ale familiei? Sau veţi sfârşi prin a vă certa, fiecare aducând propriile sale argumente cu privire la care doctrină este bună şi care este greşită? Veţi participa împreună la serviciile religioase? Sau partenerul de viaţă va începe să se scuze şi să rămână acasă, până când te vei obişnui cu comportamentul său şi-l vei lăsa în pace? Gândeşte-te cum va fi să participi singur (a) la serviciile de închinare un an, cinci ani sau o viaţă

întreagă…

Părinţii mei nu au aceleaşi valori religioase. Pentru că tatăl meu i-a cedat mamei mele controlul asupra educaţiei noastre religioase, sora mea şi cu mine am crescut în credinţa mamei şi în ea urmăm şi astăzi. Căminul părinţilor mei a fost relativ fericit; cu toate acestea, nu voi uita niciodată clipa când, după moartea tatălui meu, mama ne-a mărturisit: „În ciuda numeroşilor ani pe care eu şi tatăl vostru i-am petrecut împreună şi a bucuriei pe care am împărtăşit-o alături de el, dacă ar fi s-o iau de la-nceput, nu m-aş mai căsători cu el, şi aceasta numai din cauza religiei”. Deosebirile de perspectivă asupra vieţii, care existau între ei, au condus la nenumărate probleme pe care le-am perceput şi eu, copil fiind, şi la multe altele despre care nici măcar n-am ştiut vreodată.

Religia este un lucru de mare preţ pentru căsătorie. Persoana consacrată unui angajament religios are mai multe şanse pentru fericire maritală atunci când se căsătoreşte cu cineva care are aceleaşi convingeri şi preocupări. Virtuţile evidenţiate în Biblie – smerenia, bunătatea, respectul faţă de ceilalţi, dispoziţia de a ajuta, altruismul – contribuie la formarea unei personalităţi armonioase. Cei care au dobândit asemenea valori şi care au învăţat cum să le aplice în împrejurările vieţii de zi cu zi vor reprezenta perspective foarte bune pentru căsătorie. Aceasta

nu înseamnă că o persoană nereligioasă nu poate poseda asemenea caracteristici, ci doar că există o probabilitate mai mare ca o persoană să le aibă, dacă aparţine unui grup care susţine şi care practică astfel de valori.

Căsătoria cu o persoană divorţată

O tânără l-a vizitat pe pastorul ei pentru ceea ce ea considera a fi o consiliere premaritală de rutină. A început să sporovăiască veselă despre planurile ei de nuntă şi l-a întrebat dacă îi poate da vreun sfat. Tânăra i-a cerut, de asemenea, să nu-i dezvăluie mamei ei aceste planuri de nuntă, pentru că ea nu o informase nici măcar cu privire la logodnă, deoarece nu ştiuse cum să îi spună că logodnicul ei tocmai divorţase. Familia ei nu fusese niciodată marcată de un divorţ, astfel că tânăra se gândea că mama ei ar fi putut avea prejudecăţi în privinţa dorinţei ei de a se căsători cu o persoană divorţată. I-a mai spus pastorului: „Trecutul lui nu are nicio legătură cu viitorul nostru. Toate acestea sunt trecute şi uitate. Nu a fost vina lui. Divorţul este ceva atât de obişnuit astăzi, că ar fi o prostie din partea mea să-l resping doar pentru că a mai fost căsătorit”.

Pentru o persoană care nu a mai fost căsătorită niciodată, este uşor să adopte un asemenea punct de vedere; cu toate acestea, căsătoria cu o persoană divorţată nu este acelaşi lucru cu căsătoria în care ambii parteneri se

căsătoresc pentru prima dată. Haideţi să vedem care sunt unele dintre aceste diferenţe:

1. Societatea priveşte a doua căsătorie în mod diferit decât pe prima. Societatea şi grupurile religioase tradiţionale zâmbesc aprobator în privinţa căsătoriilor de prima dată. Căsătoria este în mod activ susţinută şi este sărbătorită cu un entuziasm care lipseşte, oarecum, atunci când este vorba despre o a doua căsătorie. Diferenţa poate fi foarte uşoară, dar ea există. Chiar dacă dezaprobarea nu se manifestă făţiş, mulţi dintre prieteni şi dintre rude adoptă o atitudine de genul: „Să aşteptăm şi să vedem ce se întâmplă aici, dacă merge sau nu”. Ei nu mai manifestă acceptarea optimistă, care însoţeşte, de obicei, prima căsătorie a cuiva. Să luăm, de exemplu, recepţia organizată de prieteni. Dacă nici mirele şi nici mireasa nu au mai fost căsătoriţi înainte, prietenii organizează aproape întotdeauna o sărbătoare în cinstea lor. Dacă amândoi au mai fost căsătoriţi, doar în jur de o treime dintre cupluri au parte de o asemenea sărbătorire. Familia.

prietenii şi societatea vin în ajutorul mirilor căsătoriţi pentru prima dată, mult mai adesea decât o fac pentru cei care se căsătoresc pentru a doua oară.

2. Împotrivirea familiei. Există o mare probabilitate ca familia să se împotrivească atunci când unul dintre parteneri este divorţat. Familia celui care nu a mai fost căsătorit tinde adesea să

privească această căsnicie cu un amestec de teamă şi speranţă în ceea ce priveşte viitorul, indiferent că temerile sunt justificate sau nu. În acelaşi timp, familia persoanei divorţate nu se poate abţine să nu facă anumite comparaţii între noua alegere şi partenerul precedent. Oare este această persoană mai bună decât cea de dinainte? Prima căsătorie şi divorţul sunt realităţi de viaţă, care vor afecta toate relaţiile cu familia şi cu foştii prieteni, chiar dacă noul cuplu crede că „totul este de domeniul trecutului”.

3. Copiii. Dacă din căsătoria precedentă au rezultat copii, atunci trebuie luaţi în considerare şi alţi factori. Dacă persoana divorţată are dreptul să-i ia pe copii o zi pe săptămână, noul partener trebuie să facă anumite schimbări de program în legătură cu timpul când aceştia vor veni în vizită. Persoana divorţată va trebui să ia legătura cu fostul partener pentru a programa aceste vizite. De asemenea, este posibil ca persoana divorţată să aibă anumite responsabilităţi financiare faţă de copiii din prima căsătorie, iar aceste presiuni financiare pot fi severe. Puţini bărbaţi câştigă suficient de mult ca să susţină, în mod adecvat, două familii. Noua soţie va fi nevoită să-şi ajute soţul pentru a face faţă obligaţiilor financiare ale acestuia faţă de prima lui familie. Noi cunoaştem un cuplu în care amândoi au mai fost căsătoriţi înainte şi care acum au copii împreună. Unul dintre parteneri mi-a spus: „Atunci când este

vorba despre copii, divorţul nu se încheie *niciodată”.*

4. Oamenii sunt, în general, mai puţin toleranţi faţă de dificultăţi atunci când acestea apar pentru a doua oară. Însuşi faptul că o persoană a trecut printr-un divorţ face ca aceasta să fie mai sensibilă faţă de eventualitatea unui nou divorţ. Acum s-a stabilit deja un model de viaţă. Barierele împotriva divorţului au fost trecute. Există, de asemenea, posibilitatea ca o persoană divorţată să fie, de fapt, o persoană dificilă sau nepotrivită pentru viaţa de căsătorie. Poate că persoana divorţată obişnuieşte să fugă de problemele cotidiene, în loc să le abordeze într-un mod realist şi să încerce să găsească o soluţie. Atunci când vor apărea probleme serioase, acest gen de persoană va căuta să divorţeze din nou.

Dacă te gândeşti să te căsătoreşti cu o persoană divorţată, trebuie să fii în mod deosebit preocupat să-i evaluezi personalitatea şi capacitatea de adaptare. Statistic vorbind, trebuie să fiţi conştienţi că persoanele divorţate prezintă un mai mare grad de risc în ceea ce priveşte căsătoria decât cineva care nu a mai fost căsătorit înainte, iar o femeie divorţată prezintă un risc chiar mai mare decât un bărbat divorţat.

Persoanele divorţate au o rată mai ridicată în ceea ce priveşte eşecul marital pentru că: (1) au tendinţa de a se căsători tot cu persoane divorţate; (2) ezită mult mai puţin la gândul de a

divorţa din nou, din moment ce barierele împotriva divorţului au fost doborâte; (3) este posibil să se fi obişnuit să fugă de situaţiile problemă, în loc să acţioneze pentru rezolvarea lor; (4) este posibil să fi fost atât de afectaţi emoţional de trauma divorţului, încât să caute să compenseze prin a se arunca în grabă într-o nouă experienţă de dragoste. Acest ultim aspect poate să fie factorul cel mai important. Studiile arată că persoanele divorţate au tendinţa de a încheia o nouă căsătorie după o perioadă de cunoaştere relativ scurtă şi cu logodne de scurtă durată (sau, cel mai adesea, fără nicio perioadă de logodnă), comparativ cu prima căsătorie.

Atunci când te gândeşti să te căsătoreşti cu o persoană divorţată, trebuie să verifici, mai întâi, cât de mult a învăţat aceasta din eşecul ei marital. Se simte această persoană în totalitate lipsită de vină, considerând că totul s-a petrecut doar din cauza celuilalt? Dacă astfel stau lucrurile, este îndoielnic că un astfel de om poate reprezenta o bună perspectivă pentru căsătorie. Cei care au dat o dată greş trebuie să înveţe din experienţă şi să descopere acele domenii care au nevoie de îmbunătăţire. Este posibil ca dintr-o experienţă amară să înveţi cum să faci a doua oară o alegere mai potrivită şi cum să lucrezi mai eficient la construirea unei relaţii reuşite. Întreabă-te: „Ce consideră această persoană că i-ar fi putut salva căsnicia precedentă de la eşec şi ce anume va face

din căsătoria noastră una reuşită?”

Căsătoriile interrasiale

Mulţi tineri sunt interesaţi dacă e bine sau nu ca cineva să se căsătorească cu o persoană de altă naţionalitate. Colegiile şi universităţile din zilele noastre au studenţi provenind din numeroase medii rasiale şi etnice, oferind posibilitatea unui larg contact social între grupuri aparţinând unor rase diferite. Drept urmare, în Statele Unite, căsătoriile interrasiale au devenit în ultimii ani mult mai frecvente. Cele mai controversate dintre toate unirile maritale şi unele dintre cele mai puternic stigmatizate sunt căsătoriile dintre albi şi negri.

Căsătoriile interrasiale ridică mai multe probleme importante. Ele presupun ruptura de propria familie şi de deprinderile sociale de până atunci. De ce a ales această persoană pe cineva dintr-o altă rasă şi dintr-un mediu cultural, diferit de al său? De ce a ales să rişte critica şi respingerea familiei şi a prietenilor, căsătorindu-se în afara propriului grup rasial? Problema motivaţiei este crucială.

Un răspuns simplu ar putea fi acela că dragostea nu cunoaşte bariere, nu ţine cont de culoare sau de prejudecăţi. Dar trebuie să existe şi alţi factori care să exercite o anumită influenţă asupra deciziei finale. Este vreunul dintre parteneri (sau amândoi) prea idealişti şi dispuşi să

rişte disconfortul personal şi ostracizarea doar pentru a demonstra libertatea şi individualitatea în care cred în mod sincer? Sau sunt răzvrătiţi împotriva părinţilor, a prietenilor, a bisericii sau a controlului social? Poate fi un factor motivator dorinţa de a face un pas mai sus în privinţa statutului social?

Reacţia familiei şi a prietenilor la o căsătorie mixtă din punct de vedere rasial reprezintă una dintre problemele cele mai dificile cu care se vor confrunta cei doi. În căsătoriile dintre albi şi negri, familia partenerului negru pare să răspundă mai bine decât o fac membrii familiei partenerului alb. Cuplurilor alb-negru li se pare mai uşor să trăiască într-un cartier de negri, şi aceasta conduce, de obicei, la contacte mai apropiate cu părinţii soţului de culoare. Într-adevăr, toate contactele sociale tind să ducă în aceeaşi direcţie – cuplul îşi face mai mulţi prieteni negri decât albi. Din nefericire, cuplul inter-rasial nu se poate bucura în mod egal de ce este cel mai bun din ambele culturi.

Şi, apoi, un alt monstru îşi înalţă capul hidos. Cel mai adesea doi oameni care provin din medii sociale, culturale şi educaţionale diferite, vor avea şi valori mult diferite. Ceea ce este important pentru unul dintre parteneri poate să nu pară la fel pentru celălalt. Orice cuplu, dar în special unul interrasial, trebuie să-şi discute cu grijă şi chibzuinţă valorile înainte de căsătorie.

Cât de stabile sunt căsătoriile interrasiale? Este rata divorţului mai mare atunci când se căsătoresc două persoane de rase diferite? Studiile făcute în această privinţă sunt sumare şi nu ne ajută prea mult. Majoritatea căsătoriilor interrasiale, în care sunt implicate persoane de culoare, includ de obicei persoane divorţate, iar acestea distorsionează statisticile. Luând în considerare acest factor, pare mai sigur să concluzionăm că, în general, căsătoriile interrasiale au o mai mare rată de eşec.9

Nu în ultimul rând, trebuie să luăm în considerare problema copiilor. Poate un copil născut din părinţi de rase diferite să aibă posibilitatea de a avea o copilărie normală şi sănătoasă din punct de vedere emoţional? Vor exista ocazii potrivite pentru prietenii cu copii aparţinând ambelor culturi? Când copilul va ajunge la vârsta adolescenţei şi a idilelor, va fi el în stare să aibă o relaţie normală cu una sau cealaltă dintre rase? Va avea el posibilităţi adecvate de a primi o educaţie?

Nu este simplu să răspunzi la aceste întrebări. Tendinţa naţională este către o mai mare acceptare a oamenilor de diferite rase. Dar, chiar şi în acest context, progresul este lent. Prejudecăţile nu mor peste noapte.

Cuplul care se gândeşte la o căsătorie interrasială ar trebui să ia în considerare toate aceste aspecte. Este posibil ca prejudecăţile să nu-

şi arate prea adesea colţii într-un campus universitar sau în vecinătatea marilor oraşe. De aceea, în astfel de comunităţi, cuplurile interrasiale pot resimţi o tensiune mai redusă. Dar, în majoritatea zonelor ţării (Statele Unite), cuplurile interrasiale nu vor fi întâmpinate cu simpatie şi aprobare. Ele vor trebui să-şi câştige cu greu respectul şi acceptarea celorlalţi.

Nu te grăbi!

Josh McDowell, conducătorul naţional al Campus Crusade for Christ, relatează o experienţă din perioada când era prieten cu Paula, „o fată fantastică", o fată care avea orice şi-ar dori un băiat (şi când spunea *orice,* ştia ce spune). Paula avea chiar şi nişte părinţi formidabili, şi lucrul acesta însemna foarte mult pentru Josh, datorită condiţiilor în care crescuse el. Au fost prieteni timp de doi ani şi jumătate şi s-au simţit bine împreună. Se potriveau în privinţa gusturilor, se înţelegeau bine. Toţi le spuneau că sunt făcuţi unul pentru celălalt şi că le stă bine împreună. Până şi profesorii de la seminar îşi exprimau aprobarea: „Josh, ar fi bine să te căsătoreşti cu Paula. Ar fi o soţie formidabilă pentru un lucrător creştin". Aproape că îl presau către această decizie.

Paula şi Josh au început să vorbească despre căsătorie chiar înainte de plecarea lui spre Canada, unde urma să conducă o cruciadă

evanghelistică. Paula se afla în anul ei de juniorat la un colegiu de stat din sudul Californiei. Însă, pe diferite căi, Dumnezeu a început să arate că Paula nu era potrivită pentru Josh şi că El o va scoate din viaţa lui Josh.

Lui Josh i-a fost foarte greu să accepte aceasta. Paula reprezenta tot ceea ce şi-ar fi putut dori de la o femeie. El a început să se gândească la faptul că poate a greşit cu ceva şi aceasta era pedeapsa lui Dumnezeu. Astfel, el a început să caute căi de a-L mulţumi pe Dumnezeu şi de a-L îndupleca să-şi retragă dezaprobarea din dreptul lui. Josh s-a oferit să participe mai des la biserică, să citească Biblia mai mult şi să împărtăşească propria credinţă la alte şase persoane.

Cum el şi Paula aveau o relaţie foarte „deschisă" unul cu celălalt, Josh a plănuit o serie de prelegeri care presupuneau o călătorie în sudul Californiei. În ultima seară petrecută în California, el a dus-o pe Paula la un restaurant mexican pentru a lua cina împreună, astfel încât să poată sta de vorbă mai mult. Josh şovăia dacă să-şi deschidă sau nu sufletul înaintea ei, pentru că nu voia s-o rănească şi, în acelaşi timp, pentru că nu voia să-şi facă rău nici lui. Când a început să-i împărtăşească Paulei ce simţea că i-a descoperit Dumnezeu, s-a întâmplat ceva uimitor. Dumnezeu îi descoperise şi Paulei acelaşi lucru! Şi ea manifestase o aceeaşi reţinere în a-i împărtăşi lui Josh ceea ce simţea, pentru că nu voia ca vreunul

dintre ei să fie rănit! Au stat acolo şi au plâns ca doi copii, în timp ce au luat decizia de a pune capăt relaţiei lor. Toţi cei din restaurant se uitau miraţi la ei cum încercau să mănânce acea mâncare mexicană, îmbibată de lacrimi.

După cină, s-au plimbat prin parcul Balboa şi şi-au adus aminte de clipele minunate pe care le petrecuseră împreună. Au râs şi s-au simţit minunat în seara aceea. Josh s-a purtat în aşa fel, încât Paula nici măcar nu a bănuit că ruptura dintre ei îi producea suferinţă.

A doua zi de dimineaţă, Paula şi părinţii ei l-au luat pe Josh de la hotelul unde stătuse şi l-au condus la aeroport, de unde urma să plece înapoi, spre Canada. Totul părea normal în timp ce călătorea alături de familia ei, în maşină. Chiar şi la aeroport, în timp ce aştepta avionul, el s-a purtat cu aparentă indiferenţă. Dar, atunci când a sărutat-o pe Paula de rămas bun, Josh I-a jurat lui Dumnezeu că niciodată, până la sfârşitul vieţii lui, nu va mai trece printr-o astfel de experienţă. Şi, când s-a întors să plece, şi-a simţit picioarele asemenea unor tăiţei împleticiţi. Stomacul i s-a strâns atât de tare, încât a crezut că va vomita în drum spre avion. Lucrul pe care şi-l dorea mai mult decât orice altceva era să alerge înapoi la ea şi să-i spună: „Paula, hai să ne căsătorim!”, şi era sigur că ea i-ar fi spus „Da!”. Aveau să uite şi de lucrarea lui, şi de şcoala ei... Puteau s-o facă. Aveau să-şi cumpere o căsuţă practică şi modestă,

să aibă câţiva copii reuşiţi, să ţină un câine credincios şi isteţ, pur şi simplu să trăiască.

Era atât de tulburat când a ajuns la avion, încât a trebuit să se împingă, efectiv, pe scările acestuia, folosindu-se de ambele mâini. Avionul era plin şi el se simţea ca un prost aşa cum se îndrepta plângând ca un copil către partea din spate a avionului, unde se afla singurul loc rămas liber. Însoţitoarea de zbor mergea în urma lui ducându-i servieta – asemenea unei mame care ducea coşuleţul cu mâncare al copilului ei.

Odată aşezat pe locul lui, Josh a început să se îndoiască de Dumnezeu şi să îl acuze. Unde era dragostea lui Dumnezeu acum? Unde era planul Lui pentru viaţa lui Josh? „Dumnezeule, dacă mă iubeşti atât de mult, de ce îmi iei persoana care înseamnă atât de mult pentru mine?” După aceasta, aproape că I-a întors spatele lui Dumnezeu. Considera totul ca fiind fără valoare – creştinismul, slujirea lui ca pastor, totul. Timp de trei ore şi jumătate s-a luptat astfel.

Apoi, Duhul Sfânt a început să-i aducă aminte pasajele din Scriptură, pe care le ascunsese în mintea lui: „Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu. Pe Josh) încât a dat.”; „El nu va reţine niciun lucru bun de la aceia care umblă în neprihănire”; „Toate lucrurile lucrează împreună pentru binele”. Scriptura nu spunea că „toate lucrurile sunt bune.”, ci doar că „toate lucrurile lucrează spre bine”. „El nu va reţine niciun lucru

bun de la aceia care umblă în neprihănire”.

Josh şi-a revăzut întreaga viaţă de până atunci. „Te-am iubit, Dumnezeule. Prin puterea Duhului Sfânt, am încercat să umblu în neprihănire. Dar Paula mi se pare un lucru bun pentru mine. Până acum, ai fost întotdeauna credincios, Doamne. Aceasta înseamnă că aceea cu care vrei să mă căsătoresc eu trebuie să fie mai bună decât Paula! Uau!”

Treptat, Josh s-a convins că Dumnezeu îl iubea şi că o luase pe Paula din viaţa lui pentru că pregătise pe altcineva pentru el. Nu pe cineva mai bună decât Paula, ci pe cineva mai bună şi mai potrivită pentru el decât Paula. Şi, deodată, a început să aştepte cu nerăbdare ca Dumnezeu să-i descopere planul Său pentru el.

După ce Paula şi Josh au rupt relaţia lor, Bob, unul dintre prietenii lui Josh, a început să se întâlnească cu Paula. El i-a mărturisit Paulei că era îndrăgostit de ea de mai bine de un an, dar că se încrezuse atât de mult în planul lui Dumnezeu pentru viaţa lui, încât nu-şi descoperise niciodată simţămintele faţă de Josh sau de Paula până când relaţia acestora nu se destrămase. Se încrezuse în Dumnezeu pentru un timp atât de îndelungat! Bob i-a cerut Paulei să se roage pentru relaţia lor şi pentru viitorul lor împreună. El ştia că, dacă era voia lui Dumnezeu ca ei să-şi unească vieţile, Dumnezeu avea să-i dăruiască Paulei dragoste pentru el.

Paula nu ştia ce să facă într-o astfel de situaţie, pentru că suferea încă după despărţirea ei de Josh. Dar s-a rugat în această privinţă şi, câteva luni mai târziu, ea şi Bob s-au căsătorit. Ei continuă şi astăzi să se bucure de o frumoasă relaţie împreună.

Mai târziu, Josh şi Paula au stat de vorbă despre evenimentele care au urmat, după despărţirea lor, în viaţa fiecăruia dintre ei. Ei ar fi putut să se căsătorească şi să aibă, în propriile lor cuvinte, „o relaţie fantastică”. Dar ei n-ar fi putut avea niciodată ceea ce Paula şi Bob au acum.

Desigur că, în cele din urmă, Josh a întâlnit-o pe fata visurilor lui, acea persoană la care simţea că se gândise Dumnezeu pentru el.

Mulţi oameni nu pot aştepta, şi astfel se căsătoresc pe baza aceluiaşi tip de dragoste ca cea pe care o aveau Josh şi Paula. Dar ei nu reuşesc să dezvolte un fel mai bun şi mai înalt de dragoste. Aveţi răbdare. Dacă este ceva care se poate împotrivi gustului, acest ceva este dragostea. Lăsaţi-L pe Dumnezeu să lucreze pentru voi. Nu uitaţi, Dumnezeu revarsă întotdeauna ceea ce este cel mai bun peste aceia care lasă totul la alegerea Sa. Nu vă grăbiţi!

NOTE DE SUBSOL

Din *New American Standard Bible,* The Lockman Foundation, 1960, 1962, 1963, 1968, 1971, 1972, 1973, 1975. Folosit cu permisiune.

1Paul H. Landis, *Making the Most of*

Marriage (New York: Appleton-Century-Crofts, 1965), p.260.

2Idem., p. 268.

3. Idem., p.272.

4Idem., pp.272, 73.

5Idem., p. 263.

6Idem., p. 141.

7Idem., p.283.8Idem., p. 291.

9Robert K. Kelley, *Courtship, Marriage, and Family,* 2 d ed. (New York: Harcourt Brace Jovanovich, Inc. 1974), p. 283.

Nu contează de cât timp cei doi sunt împreună; logodna aduce întotdeauna cu sine o nouă cotitură.

Capitolul 9

DOI CARE TREBUIE SĂ FIE GATA

Un băiat şi o fată s-au întâlnit, au început să iasă împreună şi s-au îndrăgostit. Au avut o relaţie sănătoasă. Părinţii ei locuiau undeva pe malul mării, astfel că o mare parte dintre activităţile lor gravitau în jurul navigatului, al schiului acvatic, al fripturilor de nalbă de mare şi al plimbărilor pe plajă. După câteva săptămâni, el a cerut-o în căsătorie şi ea a acceptat.

Dar, cum el era în serviciul militar, iar ea începuse un curs de nursing de doi ani, cei doi erau nevoiţi să suporte o logodnă prelungită. Părinţii i-au avertizat că o logodnă de doi ani avea să fie un lucru dificil, dar tinerii erau hotărâţi să

urmeze ceea ce-şi puseseră în gând.

Ea a plecat să studieze nursing la 1200 de mile depărtare de casă. În acest timp, el şi-a slujit patria. Îşi scriau unul celuilalt aproape în fiecare zi. El o înconjura cu o atmosferă romantică, trimiţându-i flori o dată pe lună şi sunând-o adesea. Însă, chiar şi în aceste condiţii, despărţirea li s-a părut tare greu de suportat. Când ea s-a întors acasă pentru vacanţa de Crăciun, amândoi au hotărât (ajutaţi de o oarecare presiune din partea rudelor), să se căsătorească în ziua de Anul Nou. Cele zece zile care le rămăseseră până atunci le-au petrecut punând la punct orice detaliu al vijelioasei nunţi. Au avut parte de o nuntă minunată, acasă la mireasă, încântaţi de splendida privelişte a golfului.

Acest cuplu a făcut câteva greşeli grave. În primul rând, ea s-a logodit „într-o perioadă de slăbiciune” – încercând să se îndră gostească după trauma destrămării unei relaţii cu altcineva. Înainte de a se angaja într-o relaţie serioasă şi stabilă, cei doi nu au avut ocazia să se cunoască suficient unul pe celălalt, astfel că s-au logodit fără să aibă în vedere o nuntă într-un viitor apropiat – ci doar „cândva”, nu se ştie când, peste câţiva ani. Au fost departe unul de celălalt pe întreaga perioadă a logodnei, au plănuit nunta în grabă, nu au avut timp pentru consiliere premaritală şi nu şi-au putut permite o lună de miere.

Cunosc bine acest cuplu. „Ea” sunt eu, iar „el” este Harry. Noi am făcut-o. Dar. Dacă am putea să luăm totul de la început, am vrea să facem totul aşa cum trebuie.

Scopul logodnei

Ziua logodnei va fi una dintre cele mai fericite zile din viaţa ta. Felicitările şi urările de bine, venite din partea prietenilor, vor suna în urechile tale ca o muzică plăcută. Vei avea simţământul că, în sfârşit, ai ajuns la linia de sosire şi că peste noapte ai căpătat un nou statut.

Această relaţie specială cu persoana pe care o iubeşti îţi va aduce satisfacţii deosebite, un profund simţământ al angajamentului şi al apartenenţei pe care o simplă relaţie stabilă sau o „înţelegere” neoficială nu ţi-l pot oferi în aceeaşi măsură cu logodna. În plus, familia şi prietenii acceptă acum în mod deschis faptul că voi doi aparţineţi unul celuilalt.

A te logodi este un lucru atât de emoţionant şi de împlinitor, încât unii tineri pierd din vedere să acorde atenţia cuvenită adevăratei semnificaţii şi importanţe a acestui act. Logodna este un pas serios. Plănuieşti să-ţi legi întregul viitor de o altă persoană prin actul căsătoriei, care în realitate nu poate fi desfăcut niciodată. Nici măcar divorţul nu poate să anuleze decizia pe care ai luat-o cândva.

Multe cupluri consideră că singurul scop al logodnei este acela de a avea timp pentru

planificarea nunţii. Planurile pentru nuntă sunt importante, dar ele nu constituie decât o mică parte din ceea ce trebuie să aibă loc în perioada logodnei. Mai întâi de toate, logodna are rolul unei declaraţii oficiale pentru familie şi pentru prieteni, că cei doi intenţionează să se căsătorească. Adesea ziarele locale publică anunţuri de logodnă. Un astfel de anunţ oficial îi atenţionează pe cei din jur că orice alţi eventuali pretendenţi sunt scoşi din decor şi că viitorul aparţine acum amândurora.

În acelaşi timp, anunţul public solemnizează logodna. El oferă familiei şi prietenilor ocazia de a se adapta la realitatea că, în curând, va lua fiinţă o nouă familie. Walter Trobish scrie că, în unele triburi africane, întregul sat dansează împreună cu mirele atunci când acesta pleacă într-un alt sat pentru a-şi lua mireasa. Triburile africane nu cer documente legale (acestea nu existau nici în timpurile Vechiului Testament), dar întregul trib recunoaşte noul statut al cuplului şi le susţine căsătoria. Societatea întăreşte responsabilitatea celor doi unul faţă de celălalt, faţă de copiii rezultaţi din căsătoria lor şi faţă de comunitate. Atunci când o promisiune este făcută publică, acest lucru tinde să consolideze intenţia de a o respecta. Cu cât sunt mai mulţi cei care ştiu despre angajamentul tău, cu atât sunt mai multe şanse să ţi-l respecţi. Astfel, o logodnă secretă nu reprezintă de fapt o logodnă în adevăratul sens al cuvântului. Atunci când, *indiferent din ce motiv,* ţii

secret un angajament, o promisiune, înseamnă că cineva fraiereşte pe altcineva.

Un alt scop al perioadei de logodnă este acela de a plănui nunta. După ce un cuplu îşi anunţă logodna, cei doi pot începe să plănuiască nunta în detaliu. Cum nunta însăşi presupune o mulţime de decizii, un cuplu înţelept trebuie să înceapă planurile pentru nuntă cu mai multe luni înainte. Organizarea şi administrarea unei festivităţi de nuntă înseamnă o stare de teribilă agitaţie chiar şi fără să recurgi la decizii de ultim moment. O ceremonie de cununie religioasă cere, de obicei, o pregătire de cel puţin şase luni.

Fixarea zilei nunţii înseamnă luarea în considerare a mai multor factori. Data acesteia trebuie să permită un timp suficient pentru pregătire. Se ia în considerare ca perioada menstruală a miresei să nu se interfereze cu relaţiile sexuale din timpul lunii de miere. (Acum, este posibilă folosirea unei medicaţii care să amâne menstruaţia.

dacă se doreşte acest lucru.) Se ţine seama, în acelaşi timp, de rudele şi de prietenii care vor participa, precum şi de pastorul oficiant şi de facilităţile necesare ceremoniei şi mesei care va urma.

Este de preferat o ceremonie de după-amiază, nu una de seară. După recepţie, cuplul are nevoie de un timp suficient, ca să plece către locul unde îşi vor petrece luna de miere (sau către locul unde

îşi vor petrece noaptea nunţii, oriunde ar fi acesta), să despacheteze, să se învioreze şi să ia cina împreună, înainte de a se retrage pentru noapte. Majoritatea cuplurilor pleacă de la recepţia nunţii lor într-o stare de adevărată epuizare din cauza frenezie pregătirilor, a ceremoniei în sine, şi apoi a recepţiei. Ei au nevoie de un timp ca să-şi liniştească nervii şi să-şi normalizeze nivelul glucozei din sânge printr-o masă consistentă. În noaptea dinaintea nunţii, evitaţi orice petreceri care s-ar putea întinde până la primele ore ale dimineţii.

De asemenea, perioada logodnei oferă cuplului ocazia de a discuta despre viitorul lor şi de a face planuri pentru primul an de căsnicie. Poate că multe dintre aceste lucruri le-aţi discutat înainte, dar acum puteţi discuta într-o atmosferă mai intimă şi mai deosebită. Câteva dintre întrebările pe care le veţi discuta ar putea include: Plănuiţi să aveţi copii? Dacă da, când şi câţi? Va lucra soţia în afara căminului? Dacă da, va continua ea să lucreze şi după naşterea copiilor? Ce metode de control al sarcinilor veţi folosi? Cum vă veţi susţine din punct de vedere financiar? Unde veţi locui după nuntă şi cum vă veţi mobila casa? Ce fel de nuntă veţi avea? Când va avea loc şi unde? Cine va oficia ceremonia? Pe cine veţi invita la nuntă? Veţi avea o lună de miere? Dacă da, unde veţi merge? Cât timp va dura şi ce sumă veţi putea cheltui? Care este atitudinea fiecăruia

dintre voi faţă de aspectul sexual al căsniciei? Ar trebui să apelaţi la o consiliere premaritală din partea pastorului? Ce planuri legate de bani şi de lucrurile materiale se potrivesc cel mai bine temperamentelor voastre şi circumstanţelor specifice în care vă aflaţi?

În cele din urmă, perioada de logodnă asigură timpul necesar pentru a vă testa sinceritatea. Într-o epocă în care moralitatea şi valorile s-au prăbuşit, în care relaţiile sunt mai mult întâmplătoare şi provizorii, cineva care are motivaţii ascunse ar putea folosi logodna pentru satisfacţii egoiste. Un bărbat ar putea să o folosească pentru a convinge o femeie să accepte o relaţie sexuală cu el. O femeie ar putea folosi perioada de logodnă pentru a-şi îmbunătăţi statutul printre prietenele ei, cu toate că nu are nicio intenţie serioasă de a se căsători cu acel bărbat.

Prin urmare, perioada de logodnă oferă timp pentru o cercetare finală şi critică. Aceasta este ultima voastră ocazie de a verifica persoana pe care o iubiţi. Aţi făcut deja anumite investigaţii, pentru că, altfel, nu aţi fi ajuns la faza logodnei, dar acum vă verificaţi şi reverificaţi reacţiile unul faţă de celălalt. Acum este timpul să aduceţi în discuţie toate deosebirile de opinie şi toate conflictele nerezolvate care v-au afectat relaţia. Este timpul să dezvăluiţi orice secret ascuns, care trebuie cunoscut de celălalt înainte de căsătorie.

(Cum şi ce să spuneţi vom aborda mai târziu). Logodna vă oferă, în acelaşi timp, posibilitatea de a cunoaşte mai bine familia persoanei cu care intenţionaţi să vă căsătoriţi.

Cu toate acestea, perioada logodnei nu trebuie să dureze la nesfârşit. Un cuplu nu ar trebui să se logodească până când cei doi nu au stabilit măcar luna în care va avea loc nunta. A te logodi fără să ai în vedere nicio ţintă înseamnă să distrugi însăşi semnificaţia tranzitorie a logodnei. Aceasta nu este un scop în sine, ci un angajament pentru căsătorie. Semnificaţia logodnei este deformată atunci când nu se are în vedere nicio ţintă.

De ce să nu fugim pe ascuns împreună? Un motiv convingător ar fi acela că cei care fug nu au niciun fel de asigurare cu privire la durabilitatea legăturii lor. Un studiu făcut pe un număr de 730 de cupluri, care au fugit împreună pentru o căsătorie surpriză, arată că acestora nu le-a mers la fel de bine ca celor care se căsătoriseră conform ceremoniilor tradiţionale. Cercetătorii în domeniu spun că problema, în cazul căsătoriilor secrete, este aceea că ele implică persoane care, prin aceasta, nu vor decât să scape de ceva.

Lungimea perioadei de logodnă

„Eu? Eu nu cred în logodnele lungi!”, a rostit Susan cu emfază. „Eu consider că, o dată ce te-ai hotărât s-o faci, trebuie să-i dai înainte şi să

termini mai repede!” Susan vrea să se grăbească spre căsătorie în acelaşi fel în care se grăbeşte să-şi cumpere haine şi, inevitabil, sfârşeşte prin a-şi aduna în garderobă o mulţime de lucruri care nu i se potrivesc. Căsătoriile făcute în grabă, după logodne scurte, au puţine şanse de reuşită.

Multe studii făcute de-a lungul anilor au încercat să determine legătura dintre lungimea logodnei şi fericirea căsniciei. Majoritatea acestora arată că o logodnă de doi sau mai mulţi ani are cea mai mare şansă de succes, în timp ce logodnele de şase luni sau mai puţin, înregistrează cel mai mare procent de eşecuri. Nu se ştie cu certitudine dacă aceste descoperiri mai sunt valabile şi în zilele noastre.

Multe dintre problemele care înainte erau discutate doar după ce un cuplu se logodea oficial sunt abordate astăzi încă din faza „angajamentului de a te logodi”. În ultimii ani, un număr tot mai mare de cupluri discută intimităţi care, cândva, erau discutate doar după logodnă. Chiar dacă aceasta este realitatea, un lucru rămâne sigur: o logodnă suficient de lungă poate lămuri şi vindeca multe idile trecătoare, care nu ar trebui să conducă vreodată la căsătorie.

Dacă un băiat şi o fată se cunosc de multă vreme şi sunt împreună ca şi cuplu, o logodnă lungă nu este pentru ei la fel de importantă ca atunci când ar fi avut doar o scurtă perioadă de curtenie înaintea logodnei. Adevărata problemă nu

este: „Cât de mult ar trebui să dureze logodna?”, ci „De cât timp sunteţi împreună şi cât de bine vă cunoaşteţi unul pe celălalt?” A ajunge să-l cunoşti pe celălalt reprezintă partea cea mai importantă a relaţiei, şi în această privinţă nu poţi să grăbeşti procesul cunoaşterii.

Este nevoie de timp pentru ca doi oameni să-şi înţeleagă atitudinile şi punctele de vedere. Să luăm, de exemplu, problema de a avea copii sau nu. Un cuplu logodit doar de foarte puţin timp poate să repete clişee de genul: „Când vom avea copii, vom „Copiii noştri vor…” – totul într-un mod romantic, idealizat, fără ca aspectele esenţiale să fie măcar atinse. Cei doi pot avea deosebiri drastice de opinie cu privire la ceea ce urmează să se întâmple „când vom avea copii”. Lipsa de timp nu va îngădui discutarea unor astfel de subiecte esenţiale.

Fiecare dintre cei doi poate să presupună că celălalt are aceleaşi valori cu privire la viaţa de familie, atunci când există şi copii, în timp ce, în realitate, acele valori pot să difere categoric. O logodnă mai lungă oferă posibilitatea să iasă la suprafaţă anumite idei contradictorii. În această perioadă, cei doi pot discuta în mod deschis despre simţămintele lor. Ei pot ajunge la un compromis, astfel încât să se poată căsători, realizând o înţelegere asupra chestiunilor respective, chiar dacă nu simt amândoi în acelaşi fel cu privire la un anumit aspect. Sau, cu timpul,

ei pot ajunge la concluzia că ideile lor sunt prea divergente. În ambele cazuri, o logodnă scurtă îi va împinge către un angajament de căsătorie înainte de a fi avut timp să privească problemele în mod obiectiv.

Pe de altă parte, un cuplu poate să fie logodit timp de doi sau chiar mai mulţi ani şi totuşi să nu fie pregătit pentru căsătorie. O tânără soţie a mers să caute consiliere după numai şase luni de căsnicie. Ea fusese logodită cu soţul ei timp de mai bine de doi ani şi plângea amarnic pentru că fusese convinsă că o logodnă atât de lungă îi va garanta fericirea. Consilierul şi-a dat seama că, deşi cei doi fuseseră logodiţi pentru o perioadă atât de îndelungată, timpul pe care îl petrecuseră efectiv împreună, în tot acest interval, fusese doar de aproximativ 30 de zile! mai mult decât atât, majoritatea întâlnirilor lor avuseseră loc cu ocazii oficiale, protocolare, când fiecare se îmbrăcase cu ce avea mai bun. Ei avuseseră prea puţin timp ca să se cunoască unul pe celălalt aşa cum erau în realitate, în împrejurările vieţii de zi cu zi. Acest cuplu parcursese o perioadă de logodnă relativ lungă, fără să reuşească însă să iasă din lumea lor artificială, astfel încât să-şi construiască o relaţie sănătoasă.

Majoritatea logodnelor durează mai puţin de un an, media variind între şase şi zece luni, perioadă care oferă totuşi un timp suficient pentru a realiza tot ceea ce trebuie să fie pus la punct.

Reţineţi: o astfel de durată este ideală în cazul în care, în momentul logodnei, cei doi se cunosc unul pe celălalt de cel puţin doi ani. Este nevoie de cel puţin şase luni pentru a împlini toate rolurile logodnei şi pentru pregătirea adecvată a căsătoriei. Logodnele mai lungi de un an tind să-şi piardă avântul. Un cuplu îşi poate menţine simţământul de aşteptare şi emoţie pe parcursul unui ciclu de anotimpuri, dar nu mai mult.

Factorul crucial în succesul marital nu este lungimea logodnei, ci timpul efectiv în care aţi avut ocazia să vă cunoaşteţi unul pe celălalt, să vă exploraţi personalităţile, valorile şi mediul în care v-aţi dezvoltat până în momentul când aţi stabilit o relaţie. O perioadă de curtenie de aproximativ trei ani poate să asigure cele mai mari şanse de succes.

Prin urmare, este mai bine să aveţi o logodnă mai scurtă, dar eficientă, decât una lungă, cu o perioadă scurtă de cunoaştere. Cu toate acestea, este de preferat să aveţi o logodnă lungă decât o căsătorie prematură.

Cât durează o logodnă prea lungă? Răspunsul implică mai multe variante. În mare parte, el depinde de personalităţile voastre, de motivul întârzierii planurilor de nuntă, de cât de des vă puteţi întâlni unul cu celălalt. Oricum, o logodnă este prea lungă, dacă generează o stare excesivă de tensiune nervoasă; dacă cei doi trăiesc un simţământ pronunţat de frustrare; dacă devin

irascibili; dacă ajung în punctul în care nu-şi mai pot menţine manifestările de intimitate fizică în cadrul limitelor pe care le-au stabilit la început; dacă devin indiferenţi unul faţă de celălalt sau dacă sunt tentaţi să se arunce, în mod impulsiv, către căsătorie, fără să mai ia în considerare motivele serioase care i-au determinat să amâne nunta.

Cât de intimă ar trebui să fie logodna?

Haideţi să presupunem că v-aţi respectat foarte strict limitele stabilite până acum, iar acum sunteţi logodiţi. Vă este din ce în ce mai greu să vă abţineţi de la a merge mai departe. Expresiile voastre de afecţiune fizică avansează pe măsură ce nunta se apropie. Deja faceţi planurile pentru nuntă, pentru luna de miere şi pentru viaţa de căsnicie. Pe măsură ce împărtăşiţi din ce în ce mai multe aspecte ale vieţii, ispita de a grăbi lucrurile creşte.

V-aţi întrebat vreodată ce deosebire este dacă un cuplu îşi începe relaţia sexuală cu trei luni, cu trei săptămâni, sau chiar cu trei zile înainte de nuntă, sau dacă aşteaptă până după ceremonie? O astfel de întrebare implică faptul că nu există nicio deosebire între un cuplu care are o relaţie sexuală înainte de logodnă şi unul care aşteaptă până după logodnă. Să vedem câţiva dintre factorii semnificativi:

1. Înainte de căsătorie, cuplul rămâne

dependent de sisteme economice separate. În general, părinţii continuă să le asigure hrana, îmbrăcămintea, locuinţa şi protecţia. Spre deosebire de această situaţie, căsătoria formează o nouă unitate economică, separată şi independentă de ceilalţi.

2. Înainte de căsătorie, fiecare dintre cei doi este mai mult sau mai puţin dependent emoţional de părinţi şi/sau de alte persoane. După căsătorie, această dependenţă este transferată asupra partenerului de viaţă.

3. Înainte de căsătorie fiecare se identifică, din punct de vedere civil, cu propria sa familie. După căsătorie, ei sunt responsabili şi obligaţi civil unul faţă de celălalt.

4. Înainte de căsătorie societatea nu i-a acceptat ca familie. Unii încă îi privesc doar ca pe nişte membri ai familiei părinţilor lor. După căsătorie, societatea îi consideră o familie.

5. În cazul în care apare o sarcină înainte de căsătorie, cuplul se confruntă cu o mulţime de probleme de natură legală, personală, emoţională, socială şi spirituală. Căsătoria asigură o astfel de atmosferă în care chiar şi un bebeluş neplanificat poate să fie îngrijit, iubit, acceptat şi crescut.

Dr. Derrick Baily, în cartea sa *The Mystery of Love and Marriage,* afirmă că o căsătorie creştină este întemeiată atunci când: (a) cei doi parteneri se iubesc cu adevărat unul pe celălalt; (b) fiecare dintre ei acţionează liber, deliberat, raţional şi

responsabil; (c) fiecare acţionează în cunoştinţa şi aprobarea societăţii; (d) fiecare acţionează în conformitate cu standardele biblice şi (e) relaţia sexuală le uneşte vieţile.

În conformitate cu această definiţie pentru căsătoria creştină, un cuplu logodit care are o relaţie sexuală violează definiţia în trei puncte: (1) acţionează fără cunoştinţa sau aprobarea societăţii – niciun certificat, un anunţ public sau o ceremonie de căsătorie; (2) profanează standardele sexuale biblice şi (3) prin faptul că riscă posibilitatea naşterii unui copil în afara legământului căsătoriei, decizia lor nu este raţională şi nici responsabilă. Cel mai probabil este că hotărârea lor a fost luată sub presiunea pasiunilor stârnite.

Pretinderea drepturilor şi a privilegiilor căsătoriei înainte ca ceremonia să aibă loc poate fi comparată, oarecum, cu o ceremonie de instalare a preşedintelui. Vă puteţi imagina confuzia şi tulburarea care ar apărea dacă cel care a câştigat alegerile prezidenţiale ar încerca să se mute la Casa Albă şi să-şi asume prerogativele de preşedinte înainte de a fi legal desemnat?

Mai mult decât atât, statisticile spun că două treimi dintre logodne ajung să fie rupte. Unele persoane se logodesc de cinci sau şase ori înainte de a se căsători efectiv. Dacă au relaţii sexuale cu fiecare dintre aceşti parteneri, pe baza simplului fapt că a avut loc logodna, riscurile şi dificultăţile

vor fi cu mult mai mari. Logodnele rupte sunt întotdeauna traumatizante, dar atunci când sexul a reprezentat o parte a relaţiei celor doi, ruptura este infinit mai dificilă.

Unul dintre cele mai mari pericole ale unei relaţii sexuale din perioada logodnei, este acela că, în cazul în care cei doi sunt total nepotriviţi unul pentru celălalt, ei ajung să fie legaţi unul de celălalt datorită sexului. John şi Lois şi-au anunţat logodna şi s-au avântat imediat într-o relaţie sexuală. Între timp, John a început să simtă că Lois nu este cea mai potrivită pentru el, având însă un puternic simţ al onoarei, el a mers, oricum, până la căsătorie. Mai târziu, când s-a văzut în situaţia de a divorţa, John a suferit o cădere gravă.

Dacă nu s-ar fi simţit obligat de relaţia sexuală, el ar fi fost liber să rupă logodna, să evite căsătoria şi să prevină, astfel, o tragedie.

În acelaşi timp, intimitatea sexuală îi împiedică pe cei doi să abordeze în mod realist problemele şi conflictele pe care ar trebui să le discute şi să le rezolve înainte de căsătorie. Dacă apar certurile şi neînţelegerile, ele sunt acoperite cu intimităţi. Astfel, sexul devine o cale de a evita problemele importante.

Un alt motiv în favoarea aşteptării este acela că relaţia sexuală de dinainte de căsătorie – chiar dacă un cuplu este logodit – are loc în condiţii destul de nefavorabile. Momentele furate pe

bancheta din spate a maşinii, în dormitorul din casa părinţilor, într-o cameră de motel sau pe o pătură, în pădure, lasă un gust de neîmplinire. Riscul de a fi descoperiţi este mereu prezent în mintea lor. Iar atunci când cei doi au încălcat limitele pe care hotărâseră să nu le încalce, simţămintele de vinovăţie şi resentimentele nu vor întârzia să apară. De asemenea, teama de o eventuală sarcină poate răpi o mare parte din plăcere.

Să presupunem că ai hotărât ca, în privinţa sexului, tu şi cel sau cea pe care o iubeşti să aşteptaţi până după nuntă; dar cât de departe puteţi merge în privinţa altor intimităţi fizice? Chiar şi gesturile normale, precum sărutul şi îmbrăţişările, pot fi deosebit de stimulente. Ca urmare, unul dintre voi sau amândoi puteţi fi stimulaţi dincolo de punctul în care să vă puteţi simţi confortabil. Din această cauză, multe cupluri se lasă atrase către contactul sexual.

Cuplurile logodite trebuie să ştie că este de aşteptat ca dorinţa lor după intimitate să crească pe parcursul logodnei. Exprimarea mai liberă a afecţiunii între partenerii logodiţi este normală, pentru că voi sunteţi acum într-o perioadă de tranziţie între curtenie şi căsătorie. Dacă logodna nu se lungeşte prea mult, această intimitate crescută este acceptabilă, pentru că ea conduce către exprimarea complet liberă şi nelimitată din cadrul căsniciei.

Mai mult decât atât, un cuplu logodit trebuie să se aştepte ca tensiunea sexuală să crească. Această tensiune este cea care amplifică şi urgentează dorinţa după căsătorie. Cu toate acestea, dacă tensiunea creşte până acolo, încât să afecteze echilibrul emoţional al cuplului, determinându-i pe cei doi să îngăduie ca atracţia fizică să le domine gândirea şi comportamentul, ei nu fac altceva decât să-şi agraveze problemele, în loc să permită desfăşurarea normală a acestei etape de tranziţie.

Soluţia acestei probleme nu este deloc uşoară şi are un caracter profund individualizat. Fiecare cuplu trebuie să descopere acele experienţe care să le îngăduie să-şi exprime afecţiunea, şi să-i ajute în pregătirea pentru căsătorie. În acelaşi timp, ei ar trebui să le evite pe acelea care îi tulbură şi îi dezorientează, deturnându-le sau dezorganizându-le fazele finale ale pregătirii. Tot ceea ce conduce către o relaţie mai fericită, mai puţin încordată şi mai plină de încredere, trebuie să continue. Tot ceea ce măreşte tensiunea, îngrijorarea şi simţământul de vinovăţie trebuie să înceteze.

Pentru unele cupluri logodite, intimităţile fizice pot să devină aproape o obsesie. Cei doi ajung să se gândească prea mult la acest aspect, să-l anticipeze, să-l plănuiască şi să viseze la el cu ochii deschişi. Indiferent de cât de intimă este legătura lor şi cât de departe merg pentru a

obţine satisfacţie, ei tot se vor simţi frustraţi. În felul acesta, tensiunea pe care vor să o dezamorseze îi face irascibili. Problema este cât se poate de reală şi adesea cei doi, în loc să-şi îmbunătăţească situaţia, rătăcesc într-o spirală fără sfârşit, devenind tot mai confuzi.

Fie singuri, fie cu ajutorul unui consilier în probleme maritale, cei prinşi într-o astfel de capcană trebuie să găsească o soluţie rezonabilă. Poate fi utilă analizarea şi controlarea paşilor iniţiali care au condus la creşterea intimităţii şi a simţământului de frustrare. Implicarea în activităţi noi şi pasionante, participarea la diferite cursuri sau descoperirea unor noi hobby-uri şi domenii de interes, ar putea dispersa energia nervoasă acumulată. Apoi, fără să discute tot timpul argumentele pro şi contra relaţiei lor, cei doi ar trebui să adere la soluţia asupra căreia au căzut de acord.

REGULA DEGETULUI MARE: Gândeşte-te la limitele pe care vi le-aţi stabilit, discută-le cu logodnicul sau cu logodnica ta şi continuaţi, apoi, cu o schimbare de activitate. Problemele determi nate de această creştere a tensiunii sexuale reprezintă unul dintre principalele motive pentru care eu recomand *o curtenie lungă şi o logodnă scurtă.* Stăpânirea de sine este posibilă şi necesară.

Este timpul să vă vadă un medic

Atât viitoarea mireasă, cât şi viitorul mire, ar trebui să fie supuşi unui control medical complet. În momentul scrierii acestei cărţi, tot mai multe state pretind, pentru încheierea căsătoriei, un examen medical atât pentru bărbaţi, cât şi pentru femei, inclusiv teste de sânge pentru depistarea bolilor venerice. Însă, în foarte multe cazuri, medicii fac doar un test *Wasserman* pentru depistarea sifilisului şi o examinare fizică foarte superficială. În majoritatea cazurilor, acest examen medical nu include nici măcar o examinare pelviană a viitoarei mirese, pentru a determina dacă aceasta va avea sau nu probleme în privinţa sarcinii şi a naşterii copiilor.

Şi, dacă medicul face totuşi o examinare, aceasta are loc chiar înainte de nuntă. O practică mult mai bună ar fi aceea de a face un astfel de control cu cel puţin *trei luni* înainte de data nunţii. Fiecare dintre parteneri poate doreşte să fie consultat de propriul medic de familie, însă, ar fi mai bine ca amândoi să fie consultaţi de acelaşi medic. Acest lucru îi va da medicului posibilitatea de a descoperi orice factor fizic sau psihic care ar putea necesita o corecţie înainte de nuntă. În acelaşi timp, el va oferi cuplului timpul necesar pentru a corecta problemele sau pentru a primi consiliere. În cazul în care este nevoie de un tratament special, acesta poate fi efectuat înainte de căsătorie.

Examinarea ar trebui să constea, iniţial, într-

un interviu la care să participe ambii parteneri. Apoi, doctorul trebuie să facă fiecăruia dintre ei un istoric premarital separat. Istoricul menstrual al viitoarei mirese este extrem de important. După examinare, medicul va trebui să acorde timp celor doi pentru ca orice întrebare a acestora să fie discutată separat şi, în final, împreună.

El trebuie să le ofere ocazia de a pune întrebări legate de viaţa sexuală în cadrul căsătoriei. Medicul poate să fie sau nu pregătit pentru a oferi un asemenea ajutor. De cele mai multe ori, el deţine informaţii cu privire la aspectul funcţional al sexului, dar sexul are şi un aspect psihologic. Mulţi dintre medici nu sunt în postura de a da un sfat în acest domeniu atât de important, dar cuplul nu ar trebui să ezite în a pune întrebări cu privire la orice problemă pe care nu o înţeleg pe deplin. Desigur, aceste lucruri vor fi abordate în detaliu pe parcursul consilierii premaritale, acordate de pastorul celor doi.

De asemenea, cuplul ar trebui să discute cu medicul despre metoda contraceptivă pe care o consideră potrivită în cazul lor. Dacă femeia va folosi pilule contraceptive, ea ar trebui să înceapă să le ia cu aproximativ o lună înainte de ziua nunţii. Unii medici recomandă ca administrarea acestora să înceapă cu două, până la trei luni înainte de nuntă, ca să existe timp suficient pentru dispariţia oricăror simptome neplăcute, care ar putea să apară la folosirea pentru prima dată a

pilulei.

Planificarea familială reprezintă o problemă esenţială în orice consultaţie premaritală. Cuplul trebuie să decidă asupra metodelor de contracepţie, asupra împărţirii responsabilităţii în această privinţă, sau dacă, cel puţin pentru început, aceasta va apăsa doar asupra unuia dintre ei. Recomandarea medicului în privinţa metodei de contracepţie va urma, probabil, examinării fizice. Probabil că el va efectua o spermogramă, la bărbat, şi un test de cancer cervical la femeie.

O astfel de examinare premaritală s-ar putea să vă coste destul de mult, dar aceasta este o obligaţie pe care cei doi şi-o datorează unul celuilalt şi, în acelaşi timp, copiilor care se vor naşte din unirea lor, în anii care vor veni.

Consiliere premaritală

Tinerii se trezesc adesea împinşi către logodnă într-un moment în care nu doresc să facă de fapt acest lucru. Ei acţionează astfel ca urmare a presiunii venite din partea familiei sau a prietenilor. Poate că cei doi sunt împreună de atât de mult timp, încât toată lumea aşteaptă din partea lor să se logodească. Sau, poate că cineva din anturajul lor face planuri de căsătorie şi ei se lasă prinşi în aceste planurile de nuntă. Tinerele sunt în mod special predispuse la a se lăsa influenţate de planurile de nuntă ale prietenelor

lor – participând la recepţiile acestora, discutând despre modele de rochii de mireasă sau implicându-se în plănuirea generală a nunţii. Aceste evenimente le înconjură cu o aură de emoţie şi de romantism căreia le este greu să-i reziste. Cu toate acestea, pentru a te căsători este nevoie de acel gen de maturitate care înseamnă să-ţi foloseşti în aceeaşi măsură şi capul, şi inima.

Consilierea premaritală va fi de folos oricărui cuplu. Multe perechi consideră că aceasta este doar curativă, de remediere. Ei o evită pentru că nu cred că în relaţia lor ar putea exista ceva care să aibă nevoie de îndreptare sau de schimbare. Atunci când este făcută într-un mod adecvat, consilierea premaritală îi încurajează pe parteneri să se studieze cu atenţie pe ei înşişi, unul pe celălalt, precum şi relaţia dintre ei. Multe cupluri consideră că o consiliere premaritală nu presupune altceva decât o prezentare searbădă a unor lucruri plictisitoare, care, în majoritatea cazurilor, preconizează o soartă sumbră pentru planurile lor. Orice consiliere care nu include ceva mai mult decât „aspectele legate strict de căsătorie” va fi superficială. Ea nu va oferi cuplului posibilitatea de a-şi verifica relaţia aşa cum ar trebui.

Cuplurile ar trebui să îşi înceapă programul de consiliere imediat ce şi-au anunţat logodna. Este bine ca acesta să aibă loc cu nu mai puţin de patru, până la şase luni înainte de căsătorie. O

astfel de programare oferă cuplului timp suficient pentru a examina, discuta şi corecta orice problemă care ar putea apărea. Ea le dă ocazia să descopere orice trăsătură de caracter negativă şi orice deficienţe ascunse.

Consilierea premaritală ar trebui să constea într-o serie de întrevederi, de discuţii şi de consultaţii între cuplul logodit şi un specialist cu experienţă, care, în majoritatea cazurilor, va fi pastorul oficiant, cel care urmează să-i cunune. Întâlnirile ar trebui să includă discutarea unor lecturi pe această temă, efectuarea unor teme scrise precum şi ascultarea unor casete selectate. În mod ideal, consilierea se va întinde pe durata a şase întâlniri şi va acoperi următoarele teme: (1) scopul logodnei, statutul relaţiei prezente a cuplului, istoricul unei căsătorii precedente (în cazul în care a existat vreuna) şi testarea temperamentului; (2) evaluarea şi discutarea testului temperamental, a mediului familial şi a religiei; (3) discutarea nevoilor individuale în cadrul căsătoriei, sub aspectul dragostei, acceptării, aprecierii şi comunicării; (4) discutarea nevoilor individuale în cadrul căsătoriei, sub aspectul înţelegerii sexului opus, al rolurilor şi al administrării finanţelor; (5) discutarea problemelor legate de adaptarea sexuală, de contracepţie şi de copii; şi (6) discuţii legate de petrecerea timpului liber, de întreţinerea şi administrarea gospodăriei, de serviciu, de

sănătate şi de educaţie. Planurile legate de nunta în sine pot fi discutate atunci când intră în actualitate sau pe măsură ce nunta se apropie.

O astfel de abordare a căsătoriei poate suna clinic, dur sau chiar neromantic, dar pastorii raportează că atunci când este iniţiat un astfel de program de consiliere premaritală intensivă, rata divorţurilor în mijlocul acestor cupluri scade până la 3 sau 4 %. Comparaţi aceste cifre cu rata naţională medie, care este de 50 %!

O consiliere premaritală completă are câteva avantaje:

1. Veţi avea o înţelegere mai clară cu privire la implicaţiile relaţiei de căsătorie şi la modul cum poate fi menţinută această relaţie. Voi doi, ca un cuplu pregătit, veţi avea un mare avantaj faţă de un cuplu nepregătit. Veţi înţelege ce implică noul vostru statut şi ce schimbări şi adaptări survin. Şi, probabil lucrul cel mai important, vă veţi cerceta cu atenţie propria persoană şi unul pe celălalt, înţelegând pe deplin cu ce resurse veţi avea de lucrat. Veţi înţelege rolurile pe care trebuie să şi le asume fiecare dintre voi.

2. Veţi fi în stare să vă adaptaţi la căsătorie mai uşor şi mai repede. Primele săptămâni de viaţă conjugală sunt cruciale. Veţi găsi ajutor

În a lua decizii cu privire la multe probleme importante, precum: cine va conduce, cum să abordaţi conflictele, cum se împart treburile casei, cum să administraţi banii, cum să vă satisfaceţi

nevoile sexuale, cum să petreceţi timpul liber şi multe altele. Felul în care vă veţi stabili aceste tipare de comportament va influenţa în mare măsură fericirea voastră viitoare. Obiceiurile rele se schimbă foarte greu mai târziu. Este cu mult mai uşor să deprinzi obiceiuri bune şi să ai un început promiţător, decât să încerci, mai târziu, să înlături obiceiurile rele, după ce motivaţia pentru a face această schimbare s-a diminuat.

3. Şansele de a avea o căsnicie fericită vor fi mai mari. Consilierea premaritală reprezintă una dintre cele mai bune căi de a te asigura că mariajul tău va merge. Există astăzi destule căsnicii mediocre, de genul celor în care cuplul împarte acelaşi acoperiş, fără însă ca între cei doi să existe intimitate. Ei comunică, dar numai cu privire la chestiuni de rutină, superficiale. Ei nu ajung niciodată să se cunoască, cu adevărat, unul pe celălalt. Puteţi fi siguri că lucrul acesta nu vi se va întâmpla şi vouă, dacă, înainte de căsătorie, vă veţi lua timp pentru a vă dezvolta relaţia la potenţialul ei maxim. Rareori o căsnicie reuşită, deplină, se realizează din întâmplare.

4. Vă veţi spori şansele de a fi nişte părinţi eficienţi, cu succes. Multe cupluri nu reuşesc să realizeze legătura esenţială care există între căsnicie şi rolul de părinte. Aceste două aspecte ale vieţii sunt strâns unite. Pe măsură ce copilul creşte, el are nevoie de mai mult decât de doi părinţi – el are nevoie de doi părinţi care se iubesc

unul pe celălalt. Cel mai mare dar pe care părinţii îl pot face copilului lor este acela al unei relaţii fericite de căsnicie.

5. Veţi fi mai dispuşi ca, dacă va fi nevoie în anii care vor veni, să apelaţi la consiliere maritală. În medie, un cuplu se luptă şapte ani cu o problemă înainte de a căuta o consiliere specializată. Cu cât întârziaţi mai mult în a căuta sfatul unui specialist, cu atât se va putea face mai puţin pentru a vă ajuta. Poate că atitudinea de ostilitate şi resentimentele au distrus sau au otrăvit deja relaţia voastră de dragoste. Este dificil, dacă nu chiar imposibil, să ajuţi astfel de oameni. Un cuplu care caută consiliere premaritală dovedeşte un angajament mult mai profund faţă de căsătorie şi este mult mai puţin predispus la probleme, decât un cuplu care ignoră consilierea. Şi chiar dacă în viaţa lor vor apărea probleme, cei dintâi vor fi mult mai dispuşi să caute consilierea înainte ca procesul distructiv să înceapă.

Nu contează de cât timp sunt cei doi împreună: logodna aduce întotdeauna cu sine o nouă cotitură. Şi el, şi ea au avut ocazia să se observe unul pe celălalt în diferite împrejurări ale vieţii; cu toate acestea, este posibil ca ei să nu se cunoască nici acum cu adevărat. Este, de asemenea, posibil ca nici măcar să nu se fi gândit la ce implică în realitate responsabilitatea de a întemeia un cămin şi de a aduce copii pe lume.

Logodna, cu apropierea iminentă a căsătoriei, aduce cu sine conştientizarea obiectivă a anumitor aspecte.

Multe cupluri ar vrea să sară peste pregătirea premaritală. La urma urmei, cine poate fi mai sigur de dragoste şi de fericire decât ei! Părinţii şi ceilalţi care îi îndeamnă să caute un astfel de ajutor sunt consideraţi profeţi pesimişti, care nu se implică personal, care nu ştiu nici pe departe ceea ce ştiu ei unul despre celălalt etc. În schimb, ei se simt atât de siguri unul de altul! Din păcate, tot atât de sigure au fost şi cele aproape un milion două sute de mii de cupluri care au divorţat în anul 1980!

Dacă membrii unui cuplu nu petrec timp pentru consolidarea şi creşterea relaţiei lor înainte de căsătorie, ei nu vor petrece timp pentru aceasta nici după căsătorie. Unii specialişti au mers atât de departe, încât au sugerat că unui cuplu care refuză să investească timp şi energie în pregătirea premaritală nu ar trebui să i se îngăduie să-şi celebreze jurământul de căsătorie în biserică sau în sinagogă. Vedeţi, aceste instituţii religioase există nu numai pentru a oficia ceremoniile de nuntă, ci şi pentru a promova creşterea şi dezvoltarea de dinainte şi din timpul căsătoriei.

Cu excepţia consacrării voastre faţă de Dumnezeu, căsătoria este mai de valoare decât cariera, educaţia, banii, implicarea socială sau

prietenii. Căsătoria voastră reprezintă una dintre cele trei decizii majore ale vieţii. Asiguraţi-vă că aţi făcut totul pentru a primi consiliere premaritală.

Trecutul – cât de mult ar trebui să dezvălui din el?

Pe parcursul perioadei de logodnă sau chiar înainte de aceasta, partenerii simt o nevoie acută de a-şi mărturisi trecutul unul celuilalt. Deşi amândoi simt această nevoie, bărbatul şi femeia fac acest lucru din motive diferite – ea pentru a-i pune dragostea la probă şi el pentru a se elibera de simţămintele de vinovăţie.

Această dorinţă de a-ţi mărturisi trecutul reprezintă o etapă normală în dezvoltarea dragostei, în special pentru bărbat. Ea poate fi, de fapt, un mare câştig nu numai pentru el, ci şi pentru viitorul cuplului. O astfel de atitudine arată că cei doi au atins un nivel de intimitate în cadrul căruia îşi pot împărtăşi secretele păstrate cu grijă în adâncul sufletului. Ea arată un puternic simţământ de încredere şi de dependenţă reciprocă.

Dar cât de mult ar trebui să-i dezvăluie cineva persoanei pe care o iubeşte? La această întrebare nu există un răspuns exact, pentru că el depinde de o serie de factori variabili. Însă, înainte de a spune tot, puneţi-vă următoarele întrebări: De ce simt că trebuie să spun atât de

mult? Ce m-a determinat să ridic această problemă? Cu cât timp în urmă a avut loc incidentul? Care este posibilitatea ca celălalt să afle, dacă eu nu-i spun? Care este posibilitatea ca eu să repet acest fel de comportament? Care este atitudinea mea faţă de acest incident? Ce s-a mai întâmplat de la acest incident?

Dacă singurul scop al mărturisirii este acela de a-ţi descărca povara de vinovăţie sau de a retrăi cu plăcere experienţele trecutului, probabil că ar fi mai bine să cauţi ajutorul unui consilier şi să cruţi persoana iubită de astfel de momente. Mărturisirea care nu este făcută din alte motive decât acestea poate să-i aducă celuilalt nefericire şi chiar să-i trezească îndoieli cu privire la cât este de înţelept să se căsătorească cu o persoană ca tine. Uneori, evenimente ale trecutului, aparent nesemnificative, pot fi amplificate în mintea celuilalt, făcând ca aceasta să fie bântuită de tot felul de gânduri sumbre şi de îndoieli.

Nimeni nu este obligat să scoată din cămările tainice ale sufletului toate fantomele trecutului doar pentru că logodna a avut loc. Cu toate acestea, anumite lucruri trebuie să fie mărturisite, dacă ele afectează viitorul relaţiei cuplului sau dacă, descoperite mai târziu, ar genera probleme şi tulburări în căsnicie. De exemplu, dacă vreunul dintre parteneri a suferit de o boală venerică, a dat naştere sau a fost tatăl unui copil nelegitim, a mai fost căsătorit înainte, a fost în puşcărie, a

suferit căderi nervoase sau este suspect de afecţiuni ereditare, astfel de lucruri trebuie să fie cunoscute înainte de căsătorie. De asemenea, trebuie spus tot ceea ce celălalt ar putea afla de la o a treia persoană.

Tot ceea ce este dezvăluit trebuie să fie spus *înainte* de căsătorie. Atunci când lucrurile sunt descoperite după căsătorie, partenerul tău se poate simţi înşelat, minţit. Relatează-ţi mărturisirea ca pe o informaţie care va contribui la adaptarea şi la fericirea viitoare a amândurora. Ia în considerare efectul pe care îl va avea această mărturisire atât asupra celeilalte persoane, cât şi asupra ta.

Studiile arată că aproape toate persoanele logodite au de mărturisit probleme serioase care ţin de trecutul lor sau de mediul din care provin. Se pare, că atunci când unul dintre parteneri rupe tăcerea şi mărturiseşte lucruri cu privire la propriul trecut, prin aceasta, îl încurajează şi pe celălalt să facă acelaşi lucru. Doar un procent infim dintre cuplurile studiate regretau că vorbiseră despre trecut.

Dacă aveţi îndoieli serioase cu privire la mărturisirea unui anumit eveniment, ar trebui să consultaţi mai întâi un consilier sau un pastor (preot). Adeseori, este de folos să cauţi sfatul unei a treia persoane înainte de a-ţi asuma riscul dezvăluirii unui aspect care are o prea mică importanţă pentru relaţia voastră de cuplu, dar

care poate ridica anumite bariere între voi.

Dacă bănuieşti că logodnicul sau logodnica ta are în trecutul său anumite evenimente mai puţin plăcute sau lăudabile, ar fi mai bine să-i oferi ocazia de a ţi le dezvălui de bunăvoie. Nu încerca să-i smulgi mărturisirea prin întrebări pline de curiozitate. Astfel de insistenţe implică o lipsă de încredere. Şi apoi, o dată ce ţi-a oferit de bunăvoie informaţia, acceptă ceea ce ai auzit ca fiind adevărat şi părăseşte subiectul.

Certurile şi cuplul logodit

Susan aleargă plângând către dormitorul ei. „Eu şi Dick tocmai ne-am certat teribil din cauza unei probleme”, îi spune ea, printre suspine, colegei de cameră. „Nu vrea să lase de la el niciun centimetru, aşa că am avut o dispută teribilă. Nu-mi vine să cred că aşa ceva ni s-a putut întâmpla tocmai nouă!”

Rareori logodnele se desfăşoară liniştit, oferindu-vă beatitudinea la care probabil v-aţi aşteptat. Şi motivul este simplu. Pe măsură ce relaţia voastră devine mai intimă şi petreceţi tot mai mult timp împreună, tot formalismul este lăsat deoparte şi atunci pot să apară neînţelegri, certuri şi chiar dispute serioase. Aproximativ două treimi dintre cuplurile logodite mărturisesc o anumită tensiune în relaţia lor, înainte de căsătorie.

Se pare că cel mai adesea neînţelegerile apar cu privire la: (1) maniere şi convenienţe sociale,

(2) valori şi filosofie de viaţă şi (3) atitudinea faţă de familia celuilalt. Ultimul aspect arată că multe probleme legate de rude apar cu mult timp înainte de nuntă.

Cuplul poate trata aceste probleme într-o varietate de feluri. Dacă acum tratează problemele direct şi le rezolvă în mod constructiv, atunci vor avea certitudinea că şi după căsătorie vor putea trata la fel chestiunile conflictuale şi vor putea găsi o soluţie eficientă. Problemele tratate într-o asemenea manieră le vor întări relaţia. Atunci când certurile şi conflictele cresc, atât în număr, cât şi în intensitate, cuplul ar trebui să mediteze mai serios la încheierea căsătoriei.

Aproximativ 50 % dintre cuplurile logodite semnalează existenţa, în mintea lor, a unei anumite îndoieli cu privire la convingerea că fac sau nu alegerea cea mai potrivită. Cam jumătate dintre ei ar fi preferat să nu se fi logodit şi, la un moment dat, se gândesc chiar să rupă logodna. Un sfert până la o treime dintre cuplurile logodite rup logodna cel puţin pentru un timp.

Dacă treceţi şi voi prin această perioadă de ezitare, căutaţi o persoană în care aveţi încredere şi discutaţi cu privire la oportunitatea continuării planurilor de căsătorie. Părinţii, rudele, prietenii, medicii şi pastorii (sau preoţii) sunt persoane preocupate de aceste momente din viaţa voastră, astfel că puteţi apela la ei.

Logodnele rupte

Nunta stă să înceapă în câteva clipe. Biserica plină de flori a primit o mulţime de oaspeţi veseli şi zâmbitori. Deodată se aud sunetele solemne ale orgii, crescând, şi apoi scăzând în intensitate, în timp ce pastorul, mirele şi cavalerii lui de onoare intră pe uşa laterală. Pentru o clipă, liniştea parcă stă suspendată deasupra adunării, înainte ca orga să înceapă acordurile de început ale marşului nupţial. Invitaţii se întorc să privească domnişoarele de onoare, în timp ce acestea înaintează pe culoarul dintre bănci şi îşi ocupă locul în faţă. Nerăbdarea şi curiozitatea cresc, iar fiecare dintre cei prezenţi încearcă să fie primul care s-o zărească pe mireasă, în timp ce intră, radiind de emoţie, la braţul tatălui ei. Iat-o, îndreptându-se către altar. Îi întinde mâna bărbatului care, peste câteva clipe, va deveni soţul ei… şi amândoi ştiu că fac o greşeală teribilă.

Se cunosc de ani de zile. După câteva luni de curtenie, au intrat într-o perioadă de logodnă de un an. Provin din medii similare. Au frecventat în anii adolescenţei lor aceeaşi biserică din târguşorul în care locuiau, dar nu au început să iasă împreună decât după ce au plecat la un colegiu renumit, într-un alt oraş. Nu erau pregătiţi să trăiască într-un campus rece şi impersonal. Totul era diferit de atmosfera prietenească, de la ţară, cu care se obişnuiseră. Astfel, ei au început să graviteze unul în jurul celuilalt într-un efort de

a simţi că aparţin de cineva sau de ceva. Ceea ce a început ca o prietenie ocazională, a sfârşit într-o pasiune copleşitoare. Şi-au anunţat logodna în timpul vacanţei de Crăciun şi au făcut planul să se căsătorească în vară. Pe parcursul primăverii, relaţia lor a inclus şi frecvente contacte sexuale.

La încheierea anului şcolar, când amândoi s-au întors acasă, idila dintre ei a început să se răcească, deşi pregătirile de nuntă continuau. El nu se simţea în stare să contramandeze nunta, deoarece se simţea responsabil pentru că o atrăsese într-o relaţie sexuală. Ea se simţea vinovată, pentru că îşi violase propriile principii morale şi considera că se angajase deja faţă de el, datorită implicării sexuale. Amândoi erau persoane foarte introvertite, care nu îşi împărtăşeau gândurile, astfel că au mers până la capăt cu nunta, atrăgându-şi, astfel, ani de nespusă suferinţă.

S-ar putea întâmpla la fel şi în viaţa ta? Niciodată, veţi spune! Dar nici cuplul din istorisirea de mai-nainte nu s-a gândit că li se va întâmpla lor, cel puţin nu înainte de a merge la colegiu.

Nu numai că este neînţelept să continui să mergi spre căsătorie, după ce ai descoperit că nu vrei să-ţi petreci restul vieţii cu persoana respectivă, dar este şi un act de iresponsabilitate grosolană. Aici nu este nicidecum loc de sacrificiu de sine. A te lega pe viaţă de o persoană pe care

nu o iubeşti este un act de adevărată cruzime, iar a aduce copii pe lume într-o asemenea atmosferă este aproape o crimă. Dacă în vreun moment, pe parcursul perioadei de logodnă, ai îndoieli serioase cu privire la oportunitatea apropiatei tale căsătorii, atunci nu merge mai departe!

Logodna nu este un contract pecetluit, care să lege destinul cuplului pentru veşnicie. Este foarte probabil ca, pe măsură ce timpul logodnei se scurge, cei doi ajung să se cunoască mai bine unul pe celălalt, să descopere că nu sunt atât de potriviţi unul pentru celălalt, precum îşi imaginaseră, şi să decidă să-şi anuleze promisiunea de a se căsători. În acest fel, logodna se deosebeşte categoric de cea de altă dată, când o promisiune de căsătorie era considerată un contract legal, care trebuia să culmineze cu căsătoria propriu-zisă. Societatea de astăzi consideră logodna ca fiind un timp de cunoaştere apropiată, în care cuplul îşi evaluează dorinţa de a se căsători. Dacă vreunul dintre parteneri are la un moment dat îndoieli serioase în privinţa căsătoriei, este cu mult mai bine să rupă logodna decât să înainteze către o căsătorie care s-ar putea sfârşi printr-un divorţ.

Cu toate acestea, este dificil să rupi o logodnă o dată ce familia prietenii, biserica şi comunitatea ştiu despre ea. Logodna presupune o implicare emoţională, căreia este dureros să-i pui capăt. Uneori, cuplul se simte forţat să meargă mai

departe din cauza familiei, prietenilor, proprietăţilor comune, care sunt acum implicate, implicării sexuale sau a unei eventuale sarcini.

Studiile arată că bărbaţii se simt mai des obligaţi să meargă spre căsătorie decât o fac femeile, în special atunci când din scenariu face parte şi experienţa sexuală. Şi dacă relaţia lor intimă durează de mai mult timp, bărbatul s-ar putea să considere că ar fi necinstit să o părăsească acum, după ce a ţinut-o departe de „piaţa partidelor de căsătorie” un timp atât de îndelungat.

De ce se rup logodnele?

Motivul cel mai frecvent pentru ruperea logodnelor este pierderea interesului. Tinerii aflaţi la vârsta curteniei se schimbă şi se maturizează atât de rapid, încât cuplurile care se logodesc în anii de liceu, dar care plănuiesc să se căsătorească doar după absolvirea colegiului, descoperă adesea că, mai târziu, persoana cu care sunt logodiţi nu mai corespunde criteriilor şi aşteptărilor iniţiale. La 22 de ani, trăsăturile partenerului ideal prezintă doar vagi asemănări cu persoana de care te-ai îndrăgostit la 18 ani. Cu cât un cuplu este mai tânăr în momentul logodnei, cu atât sunt mai multe şanse ca cei doi să-şi schimbe atitudinea unul faţă de celălalt şi cu atât mai mare este probabilitatea ca logodna să nu reziste timpului.

Un alt motiv frecvent, prezentat de tineri pentru ruperea logodnei, este acela că unul dintre parteneri sau chiar amândoi nu sunt pregătiţi pentru căsătorie. Studiile arată că majoritatea acestor relaţii de dragoste au început înainte ca cei doi să împlinească 18 ani. Pe măsură ce se maturizează, ei îşi dau seama că relaţia lor a devenit serioasă înainte ca ei să fie pregătiţi pentru căsătorie. Atunci când tinerii încep colegiul, ei nu numai că se maturizează, dar îşi schimbă şi valorile şi domeniile de interes.

Incompatibilitatea este un al treilea motiv. Un cuplu căsătorit petrece mai mult timp împreună decât pe vremea când cei doi erau doar prieteni. Acum ei se pot urmări unul pe celălalt în împrejurări de viaţă mult mai variate. În timpul prieteniei şi al curteniei este uşor să te porţi frumos, dar în timpul legăturii mult mai apropiate a logodnei, fiecare are posibilitatea de a deveni mai familiar în comportamentul de fiecare zi. El poate să observe lenevia şi egoismul ei atunci când este acasă la ea, şi ajunge să-şi dea seama că aceste trăsături fac parte din personalitatea ei. Ea poate să descopere că el, deşi pe ea a tratat-o întotdeauna cu o deosebită atenţie şi curtoazie, manifestă prea puţină consideraţie faţă de mama lui.

Obiceiurile şi tendinţele comportamentale au un fel al lor de a ieşi la suprafaţă *atunci când li se oferă suficient timp.* Cuplul care petrece suficient

timp împreună va fi în stare să descopere atitudinea persoanei iubite în ceea ce priveşte scopurile, gusturile şi preferinţele faţă de persoane şi activităţi, precum şi valorile, caracterul şi preocupările ei. Cu cât perioada de logodnă este mai lungă, cu atât posibilitatea de a deveni realişti în privinţa compatibilităţii este mai mare.

Multe logodne „mixte” nu rezistă contrastului dintre mediile socio-familiale ale celor doi. Atunci când un cuplu provenind din rase sau religii diferite se află în faza prieteniei sau a curteniei, cei doi gândesc, adesea, că deosebirile dintre ei nu contează prea mult. Însă pe măsură ce se apropie de realitatea căsătoriei, fiecare ajunge să-şi dea seama că s-ar putea să le fie mult mai greu să înlăture aceste diferenţe decât şi-au imaginat. Un alt factor de influenţă ar putea fi şi reacţia familiei şi a prietenilor faţă de o astfel de logodnă.

O OBSERVAŢIE FINALĂ: Aveţi mare grijă când o persoană are o adevărată istorie de logodne rupte. Aceasta poate fi o dovadă a lipsei de înţelepciune sau de maturitate, a superficialităţii şi impulsivităţii, sau a folosirii altora pentru atingerea intereselor personale, fără să existe intenţii serioase pentru căsătorie.

Cum să rupeţi o logodnă

Ruperea unei logodne produce suferinţă, dar nu este la fel de dureroasă ca destrămarea unei

căsnicii. Este mai bine ca un cuplu să îşi dea seama înainte de căsătorie că ei nu pot trăi împreună, decât să meargă înainte, orbeşte, şi să descopere lucrul acesta de-abia mai târziu. Scopul logodnei este acela de a ajuta cuplul să facă ajustările finale în relaţia lor înainte de nuntă. Este numai normal ca unele dintre aceste încercări să eşueze.

Există câteva căi de a diminua durerea despărţirii, iar reacţia emoţională care urmează după ruperea logodnei va depinde, în mare măsură, şi de felul în care se face aceasta. Există metode dure, pline de cruzime de a rupe o logodnă, tot aşa cum există metode dure de a rupe orice altă relaţie socială.

Dacă eşti implicat în ruperea unei logodne, reciteşte secţiunea intitulată „Este greu să rupi o relaţie", precum şi secţiunea care urmează, pentru că te vor ajuta să diminuezi dificultatea situaţiei.

Momentul pentru a rupe o logodnă este imediat ce una dintre părţi doreşte să facă acest lucru. Aceasta nu înseamnă că un cuplu ar trebui să rupă relaţia ori de câte ori au un conflict, pentru ca apoi să depăşească diferenţele de opinie şi să anunţe că sunt din nou logodiţi. Aceasta ar transforma *adevărata semnificaţie a logodnei* într-o farsă. Însă când una dintre părţi, după ce a cântărit cu atenţie lucrurile, a ajuns la concluzia că nu poate continua cu planurile de nuntă, partea cealaltă trebuie anunţată imediat. Vestea va fi

neplăcută pentru amândoi şi va fi extrem de dureroasă pentru persoana care nu se aştepta la aşa ceva, dar cu cât ruptura este amânată mai mult, cu atât suferinţa produsă va fi mai mare. Mai mult decât atât, cu cât întârzierea va fi mai mare, cu atât cel care iniţiază despărţirea va întâmpina o opoziţie mai puternică.

Prezintă-i problema calm. Imediat ce îţi dai seama că ruptura este inevitabilă, încearcă să discuţi situaţia cu logodnicul tău (logodnica ta) într-o manieră rezonabilă. A continua o relaţie cu cineva dincolo de acest punct, este o dovadă de cruzime. Spune-i logodnicului tău (logodnicei tale) ce simţi. Discută problema într-un mod cât mai deschis cu putinţă. Fă tot ceea ce poţi pentru a-l ajuta pe celălalt să facă faţă cu bine situaţiei. Dacă vreunul dintre voi simte că este părăsit pentru altcineva, orgoliul personal va suferi cu atât mai mult. Este o dovadă de răutate să îl laşi pe celălalt să rămână cu simţământul că este ceva grav în legătură cu persoana sa. Prin orice faci sau spui, fă-l pe celălalt să simtă că este o persoană atrăgătoare, chiar dacă relaţia voastră nu a mers.

Situaţia este extrem de complicată atunci când una dintre părţi încă ţine foarte mult la cealaltă şi nu vrea să rupă logodna sau când una dintre părţi rupe logodna fără să discute, în prealabil, cu cealaltă. Oricum, chiar şi atunci când sunt implicate simţăminte de rănire profundă,

abţine-te să spui despre cealaltă persoană lucruri pe care, mai târziu, le-ai putea regreta. Nu pune în mod deliberat sare pe rănile emoţionale ale celuilalt.

Informaţi-vă familia şi prietenii. Trebuie să le spuneţi celorlalţi despre schimbarea planurilor voastre imediat ce este posibil, mai ales dacă planurile în legătură cu nunta sunt în plină desfăşurare. Prietenilor, vestea le poate fi dată treptat. Dacă rudele sau prietenii încearcă să vă convingă să refaceţi relaţia, poate că veţi simţi nevoia de a cere sfatul unui consilier sau de a discuta problema cu pastorul vostru. În felul acesta, vă veţi putea limpezi propriile gânduri şi îi veţi mulţumi şi pe acei prieteni sau membri ai familiei care consideră că ruperea relaţiei a fost hotărâtă în grabă şi fără prea multă chibzuinţă.

Înapoiaţi toate darurile. Toate darurile de nuntă, pe care le-aţi primit deja, trebuie returnate cu un simplu bileţel, prin care să anunţaţi persoana respectivă că, întrucât planurile s-au schimbat, îi înapoiaţi darul cu multe mulţumiri pentru atenţia şi preocuparea de care a dat dovadă. Chiar şi atunci când darurile au avut un caracter strict personal, precum lenjeriile cu monogramă sau alte articole, nu trebuie să faceţi nimic mai mult decât pur şi simplu să le înapoiaţi şi să-l informaţi pe cel care vi le-a dăruit că planurile s-au schimbat.

Dacă logodnicul tău (logodnica ta) te

ameninţă că va da în vileag lucruri care ţi-ar putea afecta reputaţia sau că va face ceva violent, încearcă să priveşti aceste ameninţări într-un mod cât mai obiectiv cu putinţă. De obicei, sunt puţine şanse ca persoana să-şi ducă la îndeplinire ameninţările. Atunci când un copil nu obţine ceea ce vrea, el ameninţă că va fugi de-acasă. Cu toate acestea, rareori pleacă mai departe de colţul blocului sau al străzii. Este foarte posibil ca povestea să se repete şi în acest caz. Mai mult decât atât, o persoană care lansează asemenea ameninţări face o puternică dovadă a lipsei de maturitate şi a caracterului instabil. Aceasta este, dacă vreţi, o confirmare în plus că logodna trebuia ruptă. Căsătoria nu va vindeca în niciun caz o astfel de persoană imatură.

Un gând pentru cei cu inima zdrobită

S-a scris mult despre cei cu inima zdrobită. Poveştile şi cântecele plâng pierderea persoanei iubite, vorbind despre faptul că nu va mai exista niciodată altcineva care să o poată înlocui. Astfel de idei îşi au originea în mitul că pentru fiecare persoană există „o singură pereche, şi numai una”, dar lucrul acesta nu este adevărat. În cadrul unei anumite serii de factori de compatibilitate şi de mediu, oricare două persoane se pot îndrăgosti una de cealaltă, se pot căsători şi pot fi fericite.

Cu toate acestea, atunci când s-a făcut un angajament emoţional, fie că a fost vorba despre o

logodnă oficială sau despre una neoficială, o despărţire a drumurilor implică o traumă cel puţin pentru una dintre părţi, dacă nu pentru amândouă. De fapt, destrămarea unei relaţii de dragoste reprezintă una dintre cele mai severe crize emoţionale cu care se confruntă tinerii de astăzi. Idilele destrămate şi iubirile neîmpărtăşite au reprezentat unele dintre problemele cele mai serioase pe care le-am avut de tratat în timpul mandatului meu de capelan al unui internat de fete.

Când, în cele din urmă, logodna este ruptă, unii oameni au un adevărat simţământ de uşurare. În cele mai multe cazuri, despărţirea are loc în timpul perioadei de „înţelegere” dinaintea logodnei oficiale, când cei doi nu sunt la fel de profund implicaţi ca şi în etapa logodnei propriu-zise. Cu toate acestea, dacă a existat o logodnă oficială şi amândoi partenerii au făcut un angajament total pentru plănuita căsătorie, consecinţele vor fi mai serioase.

Când eşti implicat în tulburarea emoţională care urmează după ruperea unei logodne, experienţa ţi se va părea cu totul unică. Unele persoane vor simţi că nimeni, niciodată, nu a mai trecut printr-o asemenea durere şi printr-un asemenea calvar. Deşi la momentul respectiv lucrul acesta nu-ţi aduce prea multă consolare, trebuie să fii convins că şi alţii au trecut printr-o astfel de experienţă şi totuşi au supravieţuit.

Trauma care urmează după o despărţire respectă, se pare, un tipar caracteristic. Mai mult de jumătate dintre cei intervievaţi au declarat că, în prezent, erau „indiferenţi” faţă de fostul logodnic (sau de fosta logodnică) şi că nu rămăseseră cu nicio traumă serioasă în urma despărţirii. Aproximativ 15 % au afirmat că simţiseră o răbufnire temporară a dragostei care, în curând, s-a transformat în indiferenţă. Un alt procent de 15 % oscilaseră între durere şi dragoste, înainte de a trece la indiferenţă. 11% au declarat că dragostea lor s-a transformat, după ruptură, în antipatie. În final, 90 % din grupul intervievat ajunseseră la indiferenţă (o stare normală, de adaptare), după ruperea relaţiei, indiferent de fazele intermediare prin care trecuseră.

Totuşi, această râvnită stare de indiferenţă nu se atinge peste noapte. Unii oameni şi-au revenit într-o săptămână. Alţii spun că au avut nevoie de doi ani sau chiar de mai mult. Studiile cele mai demne de încredere arată că, pentru a depăşi efectele emoţionale ale ruperii unei relaţii, un tânăr are nevoie, în medie, de mai puţin de şase luni.

Mai târziu, majoritatea tinerilor tind să-şi amintească într-un mod plăcut de relaţia respectivă şi, ca un efect ulterior, încep să iasă cu altcineva. Unii continuă să viseze la dragostea lor pierdută. Fetele păstrează amintiri, adevărate

suveniruri din relaţia trecută, dar puţini dintre băieţi fac acest lucru. Unii spun că încearcă să evite să se întâlnească din nou cu persoana de care s-au despărţit, în timp ce alţii recunosc că se abat adesea din drum doar ca să o întâlnească.

Un tânăr sau o tânără care a parcurs o perioadă lungă de prietenie înainte de a se logodi va trece probabil mai uşor peste aceste dificultăţi. Cei care au avut o foarte scurtă experienţă a prieteniei şi curteniei sau poate deloc sunt cei mai predispuşi să sufere traume emoţionale serioase. Aceste persoane au o foarte mică încredere în capacitatea lor de a atrage dragostea altcuiva.

Chiar dacă reuşeşti să treci peste ruperea unei logodne cu un minimum de durere, rămân nişte întrebări la care trebuie să-ţi răspunzi: „Ce voi face acum?” – este prima cu care te vei confrunta. Este nevoie de timp şi de efort ca să „reintri în circulaţie”. Şi apoi, trebuie să hotărăşti dacă îţi vei căuta imediat un alt prieten (prietenă) sau dacă vei rămâne liniştit, pentru o vreme.

Oricare îţi va fi hotărârea, evită cu orice preţ o căsătorie de compensare, pentru a uita sau pentru a te răzbuna pe fostul partener. Astfel de căsătorii au puţine şanse de reuşită, pentru că, de obicei, nu se întemeiază pe o cunoaştere îndelungată şi pe medii, valori şi grade de maturitate similare. De obicei, persoana care alege această cale procedează astfel, pentru că se simte rănită sau singură. Este o metodă de a-şi

dovedi sieşi şi celorlalţi că există cineva care să o dorească şi căreia să-i pese de ea. În mod firesc, mândria personală şi încrederea în sine sunt puternic zdruncinate după ruperea unei relaţii, dar a te căsători cu cineva doar pentru a-ţi găsi consolare nu va face altceva decât să agraveze situaţia şi-aşa destul de confuză.

Lucrul cel mai bun pe care îl poţi face este să iEI LUCRURILE ÎNCET! Simte-te liber (a) să te întorci în fostul tău grup de prieteni sau să te dedici unor activităţi noi şi captivante. Respinge ideea de a te arunca într-o frenezie nebună de întâlniri şi de petreceri sau de a pune lucrurile la punct cu fosta ta dragoste. Oferă-ţi timp pentru a analiza lucrurile, pentru a te vindeca şi pentru a-ţi scoate din minte persoana de care tocmai te-ai despărţit. Evită lucrurile care îţi trezesc amintirile. Atunci când începi să te gândeşti la o nouă relaţie, încearcă să te întâlneşti cu mai multe persoane, nu doar cu una. Făcând astfel, vei fi ferit de a ajunge la o relaţie stabilă înainte de a fi avut şansa să te vindeci. (Doar nu vrei să repeţi experienţa!)

Dragostea are aspectele ei brutale. Despărţirea presupune suferinţă. În cultura noastră înclinată spre romantism, multe relaţii de dragoste au un final prematur şi neaşteptat. Dacă eşti una dintre victime şi treci chiar acum prin aceste simţăminte de rănire sufletească, s-ar putea să-ţi vină greu să crezi că peste puţin timp

îţi vei reveni şi vei încerca o nouă relaţie; dar lucrul acesta se va întâmpla. Ai răbdare câteva săptămâni – sau luni.

Curtenia, din punctul de vedere al părinţilor tăi

Nimeni nu este mai preocupat de decizia ta finală în alegerea partenerului de căsătorie, decât sunt părinţii tăi. De fapt, fie că realizezi acest lucru sau nu, părinţii te-au însoţit la toate întâlnirile. Nu în sens literal, ci figurat. Zilele idilelor tale îi duc pe părinţi cu câţiva ani în urmă, în vremea când ei înşişi îşi făceau curte unul celuilalt. Ei retrăiesc chiar şi numai pentru câteva minute amintirile tinereţii şi se simt din nou la vârsta romanţei.

Când tu şi iubitul tău (iubita ta) ieşiţi împreună şi faceţi planuri de viitor, inimile părinţilor tăi şi rugăciunile lor vă însoţesc. Chiar dacă sunt foarte ocupaţi în viaţa de zi cu zi, în mintea lor eşti prezent tu, fericirea ta, siguranţa ta, viitorul tău. Chiar dacă părinţii s-au dus la culcare înainte ca tu să te fi întors acasă, târziu, în noapte, ei de-abia dacă aţipesc superficial, tresărind la orice zgomot de paşi.

Ei nu pot dormi liniştiţi decât atunci când te-ai întors în siguranţă acasă.

De ce se poartă părinţii tăi astfel? Pentru că te iubesc şi le pasă de tine mai mult decât oricui altcuiva pe acest pământ. Ei sunt cei care ţi-au dat

viaţă. Eşti carne din carnea lor şi sânge din sângele lor – o parte din ei. Te-au crescut de când erai bebeluş, te-au iubit, te-au luat în braţe şi te-au alintat. Ţi-au alinat rănile şi ţi-au sărutat lacrimile. Tu le aparţii în virtutea relaţiei de sânge care nu se poate rupe niciodată. Mult timp după ce te vei fi căsătorit şi vei fi plecat de-acasă încă vor mai exista funii de dragoste, care te vor ţine legat de părinţii tăi în nenumărate feluri.

De asemenea, părinţii tăi au făcut în tine o extraordinară investiţie de timp şi bani. În ziua când sărbătoreşti absolvirea liceului, ei vor fi dedicat deja creşterii tale optsprezece ani din viaţa lor. Au sacrificat o parte dintre cei mai buni ani ai vieţii lor ca să poarte de grijă nevoilor tale. Pe lângă timp, ei au dăruit în mod neegoist din banii lor, ca să-ţi asigure hrană, îmbrăcăminte, adăpost şi multe dintre plăcerile vieţii.

Părinţii au purtat responsabilitatea pentru tine un timp destul de îndelungat. Încă din ziua când te-ai născut, ei te-au ocrotit ca să nu ţi se întâmple niciun rău. Ei privesc în acelaşi fel şi viitorul tău şi nu vor ca, în alegerea partenerului de viaţă, să fii rănit şi să suferi.

În acelaşi timp, părinţii tăi cunosc lucruri pe care tu nu le cunoşti. Ei s-au confruntat deja cu unele dintre problemele cu care te confrunţi tu acum. De asemenea, datorită experienţei lor, ei pot să prevadă anumite probleme cu care te vei confrunta în viitor. Datorită iubirii şi preocupării

lor speciale pentru tine, probabil că îţi vor descoperi anumite capcane pe care ar vrea să le eviţi.

Pentru că părinţii nu sunt în mod direct implicaţi în situaţia ta, ei pot fi mai realişti decât tine. Pot avea o perspectivă mai largă asupra întregului tablou. Pentru tine, căsnicia poate să ţină în mare măsură de simţământul că eşti îndrăgostit; dar părinţii tăi ştiu că, în căsătorie, dragostea trebuie să fie combinată cu acţiunea. Ei pot detecta anumite atitudini esenţiale care te-ar putea împiedica să ai o căsnicie fericită. Astfel, poate că vor încerca să te facă „s-o laşi mai încet" şi să priveşti lucrurile calm şi raţional. Este posibil ca tu să vrei să te grăbeşti, considerând că *poţi* să reuşeşti.

Părinţii tăi nu vor în niciun caz să-ţi îngrădească fericirea, ci vor să te ajute să obţii o fericire durabilă. Uneori, ei speră să-ţi poată transfera unele dintre lecţiile pe care ei înşişi le-au învăţat din experienţă – lucru greu de realizat. Ei speră să te cruţe de complicaţiile şi de suferinţele pe care ştiu că le vei întâlni, dacă acum iei o decizie greşită. Este numai firesc ca părinţii să vrea să se bucure de căsnicia ta, pentru că ei aşteaptă cu nerăbdare să aibă nepoţi.

În acelaşi timp, speră şi visează ca atitudinea şi alegerile tale să facă cinste familiei din care faci parte. Ce înseamnă aceasta? Ei speră că ţi-au insuflat suficiente valori şi standarde pentru ca,

atunci când îţi vei întemeia propriul cămin, să le faci cinste lor, comunităţii în mijlocul căreia trăieşti, bisericii şi societăţii. Ei speră că îţi vei găsi un partener de viaţă care să se integreze în familie şi de care să poată fi mândri.

Parcă aud deja unele dintre argumentele pe care ţi le-ai pregătit: „Eu nu-mi respect părinţii. Şi-au distrus propriile vieţi, aşa că de ce şi-ar permite să-mi spună mie ce să fac? Ei îmi spun mie ce să nu fac şi în clipa imediat următoare fac ei înşişi acel lucru”. sau „Părinţii mei nici măcar nu încearcă să mă înţeleagă, aşa că de ce i-aş asculta?”

Chiar şi în asemenea condiţii, ce s-ar întâmpla dacă ai încerca să-ţi asculţi părinţii? Scriptura este foarte categorică în această privinţă: să cinsteşti pe tatăl tău şi pe mama ta [adică să-i respecţi şi să-i asculţi, ca pe reprezentanţii aleşi ai lui Dumnezeu]... ca să fii fericit şi să trăieşti multă vreme pe pământ (Efes. 6,.3). Pe lângă împlinirea făgăduinţei Bibliei de a trăi o viaţă lungă şi fericită, vei fi probabil martor şi la lacrimile de bucurie şi de mândrie care vor scălda feţele părinţilor tăi în ziua nunţii. Printre lacrimi şi îmbrăţişări, ei îţi vor şopti: „Aceasta este cea mai fericită zi din viaţa noastră. N-am fi putut fi mai fericiţi decât suntem acum, pentru alegerea pe care ai făcut-o. Aveţi deplina noastră binecuvântare!”

Pune în contrast această imagine cu scenele

pline de mâhnire şi de amărăciune la care este cel mai posibil să fii martor, dacă te căsătoreşti fără aprobarea părinţilor tăi. Gândeşte-te la durerea pe care o vei trăi atunci când îţi vei simţi inima sfâşiată între credincioşia faţă de părinţi şi dragostea faţă de alesul sau faţă de aleasa ta.

Lucrul acesta este valabil şi în cazul când ai trecut printr-o fază de răzvrătire, în care ai reacţionat negativ faţă de dorinţele părinţilor tăi. Aceasta îţi va afecta în mod serios atât perioada de curtenie, cât şi căsnicia. Aceleaşi forţe care te-au determinat să reacţionezi negativ faţă de părinţii tăi, te vor determina să-ţi tratezi şi rudele prin alianţă în acelaşi fel. Poate că te vei strădui să-ţi implici logodnicul (logodnica) în lupta împotriva propriilor tăi părinţi, deschizând astfel o prăpastie între ei. Dacă acum ai vreun conflict nerezolvat acasă, fă tot ceea ce poţi pentru a-l rezolva înainte de a te căsători. Părinţii tăi şi viitoarele rude prin alianţă vor juca, în viaţa ta de căsnicie, un rol cu mult mai important decât îţi poţi imagina acum.

Apropiata ta nuntă marchează un punct de cotitură şi în viaţa părinţilor tăi. Dacă eşti primul copil din familie care se căsătoreşte, părinţii tăi intră cu această ocazie în etapa „golirii cuibului” din ciclul familial. Într-un anume sens, apropiata ta căsătorie reprezintă pentru ei o grea pierdere. Sunt fericiţi, desigur, pentru nou-găsită ta fericire. Însă în acelaşi timp îşi dau seama că în curând vei

părăsi pentru totdeauna căminul lor, şi gândul acesta le lasă în suflet un gol imens.

Dacă ai fost plecat la colegiu într-o altă localitate, calea a fost pregătită pentru plecarea ta definitivă. Cu toate acestea, legăturile familiale au rămas, până acum, intacte. Casa părinţilor tăi a fost întotdeauna locul unde ai venit în vacanţe sau unde ai căutat refugiu la vreme de necaz. Acum, când eşti gata să te căsătoreşti, părinţii tăi îşi dau seama că loialitatea şi încrederea ta se vor transfera asupra altui cămin. Aşa trebuie să fie, dar, drept urmare, pentru părinţii tăi viaţa nu va mai fi niciodată la fel.

Reacţia lor la impactul nunţii va depinde, cumva, de personalitatea lor. Dacă mama ta şi-a dedicat partea cea mai bună a unui sfert de secol ţie şi numai ţie, efectul poate fi drastic, şi mărturie vor sta lacrimile ei. Taţii, de asemenea, se simt profund ataşaţi de copilul pe care l-au crescut, împreună cu care s-au bucurat şi pentru care s-au îngrijorat timp de douăzeci de ani şi mai bine.

Nunta ta va fi, probabil, evenimentul social cel mai important în viaţa de până acum a părinţilor tăi. Vezi dacă au şi ei ceva de spus în legătură cu organizarea ei şi ia-le în considerare dorinţele. Nunta este, într-adevăr, a voastră, dar ei sunt părinţii tăi şi sunt mai preocupaţi de viitorul vostru decât oricine altcineva de pe acest pământ. Dacă există vreun conflict de opinie cu privire la cât de mare să fie nunta, unde să aibă loc, cine să

fie invitat etc., fii dispus să cedezi. Părinţii tăi au aşteptat cu nerăbdare nunta ta, gândindu-se la ea de mai mult timp decât te gândeşti tu.

S-ar putea ca ei să vrea ca anumite lucruri să fie făcute într-o anumită ordine, pentru a-i impresiona pe invitaţi. Acest lucru poate să ţi se pară ca o dovadă de egoism sau un amănunt lipsit de orice semnificaţie. Dar dacă pentru părinţii tăi înseamnă mult, încearcă să le împlineşti dorinţele măcar pe jumătate. Părinţii tăi vor ca nunta să fie ocazia cea mai de neuitat din viaţa ta, dar, în acelaşi timp, ei vor să fie o ocazie atractivă şi de neuitat şi pentru ceilalţi. Nu le nesocoti dorinţele şi simţămintele. Resentimentele care se nasc acum pot să nu dispară niciodată pe deplin.

O prietenă de-a mea se ocupă de comerţul cu flori. Vă imaginaţi planurile şi visurile pe care şi le făcea pentru nunta fiicei ei, în timp ce pregătea cu grijă nunţile altora? Dar vă puteţi imagina şi dezamăgirea pe care a simţit-o când singura ei fiică a ales să fugă, într-o noapte, cu iubitul ei? Singura ei fiică. Toate acele planuri şi vise au ajuns. O amară dezamăgire.

Părinţii ţin la tine, la logodnicul tău (logodnica ta) şi la nunta voastră. Evitaţi să faceţi acele lucruri care, în acest punct, ar putea produce o ruptură între voi. Ei vor ca tu să fii fericit, apreciat şi iubit. Părinţii tăi ştiu, din experienţă, că alegerea partenerului de viaţă va juca rolul cel mai important în fericirea ta viitoare.

Ia-ţi timp să priveşti întregul tablou din punctul *lor* de vedere.

Chiar dacă va trebui să vă reduceţi luna de miere cu câteva zile, oferiţi-vă câteva bucurii şi ocazii speciale, de care să vă puteţi aminti cu plăcere şi care să constituie o adevărată comoară pentru tot restul vieţii.

Capitolul 10

TOT CE ATI VRUT SĂ ŞTIŢI DESPRE LUNA DE MIERE, DAR V-A FOST TEAMĂ SĂ ÎNTREBAŢI

3

După săptămâni de pregătiri, după seria de petreceri, mese festive şi cadouri, care a culminat cu ceremonia pronu-zisă a nunţii, ocazii în care aţi fost sărutaţi, îmbrăţişaţi şi bătuţi încurajator cu palma pe umeri, până când aţi început să vă simţiţi asemenea unui burete, veţi fi epuizaţi! Ajunşi în punctul acesta, veţi fi nerăbdători să puteţi pleca departe de toate, lăsându-le în urmă, pentru a fi singuri şi a vă putea bucura de luna de miere.

În timp ce nunta este o chestiune foarte publică, luna de miere este una strict personală, privată. Ea vă va oferi prima ocazie adevărată de a fi singuri, ca un cuplu căsătorit. Nimic nu ar trebui să vă distragă atenţia de la celălalt, până când veţi realiza, în sfârşit, că sunteţi cu adevărat căsătoriţi.

Luna de miere oferă o perioadă de adaptare şi de tranziţie de la singurătate, la viaţa în doi.

Conform concepţiei populare, ea ar trebui să fie un timp de desăvârşită beatitudine. În realitate, ea poate fi una dintre cele mai încordate şi mai obositoare perioade din viaţă. Indiferent cât de mult vă iubiţi unul pe celălalt şi cât de entuziasmaţi şi de emoţionaţi sunteţi, pentru ca luna de miere să constituie o reuşită, este nevoie de o planificare atentă. Iată câteva repere:

Luna de miere trebuie să înceapă imediat după nuntă. Ea este o experienţă care trebuie să aibă loc acum sau niciodată. În timp ce nu este absolut necesar (dar cu siguranţă de preferat) să plecaţi într-o lună de miere, a o amâna ar însemna să-i anulaţi semnificaţia şi să-i compromiteţi unicitatea. De aceea, pentru a putea savura intimitatea nou-întemeiatei căsnicii, luna de miere trebuie să înceapă imediat după nuntă.

Dacă vă puteţi permite timpul şi banii, luna de miere ar trebui să dureze cel puţin una sau două săptămâni. Majoritatea oamenilor reuşesc să găsească cel puţin o săptămână liberă, dar, în medie, luna de miere durează aproximativ nouă zile. Ca un cuplu să se căsătorească în weekend, să se mute într-o nouă locuinţă şi să se întoarcă luni la îndatoririle obişnuite, este cu totul nepotrivit. Un astfel de interval nu permite timpul necesar pentru ca cei doi să se bucure unul de dragostea celuilalt.

Planificaţi-vă bugetul pentru luna de miere şi apoi cheltuiţi-l cu bucurie. Aceasta va fi, probabil,

ultima ocazie când, în această privinţă, veţi fi liberi de orice grijă. Chiar dacă va trebui să vă reduceţi luna de miere cu câteva zile, oferiţi-vă câteva bucurii şi ocazii speciale, de care să vă puteţi aminti cu plăcere şi care să constituie o adevărată comoară pentru tot restul vieţii.

Planificaţi-vă o lună de miere tihnită, neobositoare. Cea mai nereuşită lună de miere va fi aceea în care cuplul îşi propune o săptămână în care să traverseze câteva dintre statele Statelor Unite, aglomerând în numai câteva zile atâta activitate şi atâtea locuri de vizitat, încât ar ajunge pentru cinci ani! În loc de aceasta, planificaţi-vă doar o scurtă excursie, pentru prima seară, iar după ce ajungeţi la locul propus, opriţi-vă pentru a cina împreună, într-o atmosferă intimă şi deosebită. Probabil că, în toată agitaţia din ziua nunţii, nici nu aţi reuşit să mâncaţi prea mult, astfel că nivelul glucozei din sânge vă este foarte scăzut. O cină plăcută, servită pe îndelete înainte de a vă întoarce în camera voastră de hotel, vă va calma nervii şi vă va asigura, în acelaşi timp, resursele fizice de care aveaţi atâta nevoie.

Luna de miere trebuie petrecută departe de familie şi de prieteni. O lună de miere petrecută în casa părinţilor sau a rudelor cu greu va asigura acea libertate de care are nevoie un cuplu pentru a se cunoaşte ca soţ şi soţie.

Luna de miere trebuie să includă activităţi care să vă facă plăcere amândurora. Dacă vreţi să

trăiţi aceste zile în atmosfera vieţii unui mare oraş, cu restaurante extravagante şi cu nopţi ultraluminate şi pline de agitaţie, faceţi-o. Dacă amândoi sunteţi nişte iubitori ai naturii şi vă face plăcere să călătoriţi pe jos, să aprindeţi un foc de tabără şi să pescuiţi, atunci găsiţi-vă un refugiu undeva la ţară. Important este să găsiţi un loc care să vă permită să participaţi la activităţi de care să vă puteţi bucura amândoi şi care să vă ofere ocazia să fiţi voi înşivă şi să vă relaxaţi. Evitaţi locurile şi activităţile care presupun un program fix, cu oră de deşteptare sau cu obligaţii stricte.

Plănuiţi momente când să fiţi împreună cu alte persoane, dacă doriţi acest lucru. Înainte de căsătorie, singurul lucru pe care şi-l doreşte un cuplu este un timp şi un loc în care să fie singuri. Experienţa a arătat că lunile de miere petrecute în totală izolare nu sunt tocmai ceea ce au sperat majoritatea cuplurilor. Multe hoteluri şi staţiuni de odihnă oferă cuplurilor proaspăt căsătorite o lună de miere în care să se bucure de perioade lungi de servire a meselor împreună cu o varietate de activităţi sociale şi fizice între care cuplul poate alege. De cele mai multe ori, participarea la activităţi de grup alungă stresul din timpul lunii de miere. Tinerii căsătoriţi au nevoie de un timp în care să fie singuri, dar şi de ocazii în care să fie în contact cu ceilalţi.

Luna de miere ar trebui să includă un timp

pentru creştere şi dezvoltare spirituală. Luaţi-vă timp pentru a studia Biblia şi pentru a vă ruga împreună. Începeţi această practică acum şi stabiliţi-o ca pe un obicei regulat al familiei voastre. Poate că v-aţi format deja un astfel de obicei, astfel că nu sunteţi deloc neîndemânatici sau stingheri. O lectură excelentă pentru luna de miere este cartea Proverbelor. Căutaţi în ea toate versetele care au de-a face cu comunicarea şi discutaţi-le îndelung. O altă carte potrivită pentru luna de miere este Cântarea Cântărilor, cu minunatele ei descrieri legate de dragostea fizică.

Intimitatea sexuală

Aspectul esenţial al experienţei lunii de miere este intimitatea sexuală. Prima voastră relaţie sexuală va reprezenta, de fapt, începutul căsătoriei voastre. Atmosfera relaxată a lunii de miere vă va permite să vă bucuraţi în mod liber şi de dorinţele voastre sexuale. Pentru multe cupluri, luna de miere reprezintă o culme a activităţii sexuale.

Acum este momentul când să faceţi tranziţia de a accepta contactul sexual ca pe o parte integrantă a vieţii voastre. Pentru anumite persoane, în special pentru mireasă, acest lucru implică un adevărat punct de cotitură în modul de gândire, de la restricţiile castităţii la sexul marital neinhibat. O astfel de schimbare s-ar putea să necesite ceva timp, precum şi răbdare şi

înţelegere din partea soţului. O femeie matură emoţional ar trebui să fie în stare să-şi transforme atitudinea de autoprotejare de dinainte de căsătorie, într-una de părtăşie entuziastă, după căsătorie.

Un soţ înţelept şi grijuliu va încerca să acorde întâietate satisfacerii tinerei sale soţii, în loc să încerce să-şi satisfacă rapid propriile dorinţe. Orice bărbat care învaţă aceasta la începutul căsniciei lui va descoperi că propria sa plăcere va creşte considerabil. El ar trebui să privească sexul ca pe o experienţă de părtăşie şi de bucurie reciprocă, şi nu ca pe una orientată spre sine.

Pentru a vă putea bucura la superlativ de latura sexuală a lunii de miere este nevoie şi de alte câteva ingrediente:

Învăţaţi cât de mult puteţi înainte de luna de miere. Cuplul are nevoie să studieze serios înainte de căsătorie tema împlinirii sexuale.

A face după căsătorie ceea ce vine firesc, de la sine, nu înseamnă o pregătire suficientă. Experienţa de a face dragoste este o artă, şi ea *se învaţă,* nu se moşteneşte ereditar. Este o lipsă de realism să te gândeşti că doi tineri total lipsiţi de experienţă se pot apropia de patul conjugal, în noaptea nunţii, şi pot ajunge la satisfacţie sexuală fără să facă niciun efort pentru aceasta sau doar sperând şi rugându-se.

Cu cel puţin şase săptămâni înainte de nuntă, mireasa ar trebui să înceapă să practice exerciţiile

lui Kegel, aşa cum sunt ele prezentate în cartea *Secretele căsniciei* la pp. 132 şi 133 (în original). Acest program o va învăţa să-şi controleze muşchii, astfel încât să-şi poată mări senzaţiile sexuale în timp ce face dragoste. Totodată, aceste exerciţii o vor ajuta să-i ofere soţului o sursă de plăcere aparte. De asemenea, cuplul va învăţa, astfel, să ajungă la orgasm simultan. Este posibil ca şi mirele să dorească să practice exerciţiile lui Kegel. Informaţii recente arată că ele ar putea fi de folos în controlarea ejaculării premature.

Cumpăraţi din timp un gel medicinal, de la farmacie, pentru a-l folosi în prima sau în primele două nopţi. Majoritatea mireselor nu secretă suficient lichid vaginal în timpul lunii de miere. Eventualitatea unor contacte dureroase poate fi evitată folosind acest gel, pe care trebuie să-l aşezaţi la-ndemână, ca să-l folosiţi, dacă este nevoie. O dată ce soţia învaţă să se relaxeze, secreţiile vaginale naturale vor fi suficiente. Este de folos să aveţi la-ndemână şi un mic prosop, care să poată absorbi secreţiile rămase după contactul sexual.

Asiguraţi-vă de o intimitate totală, eliminând orice posibilitate de a fi întrerupţi. Aspectul acesta s-ar putea să nu fie la fel de important pentru soţ cum este pentru tânăra mireasă. Femeile sunt mult mai susceptibile la a fi deranjate de zgomote, de lumini sau de sunetele nopţii. Luaţi-vă dinainte măsuri de precauţie ca să fiţi siguri că nu veţi fi

deranjaţi. Un soţ grijuliu poate chiar încerca să pregătească flori, lumânări, o muzică deosebită şi o lumină semiobscură prin care să creeze o atmosferă romantică, specială pentru mireasa sa. Soţul care îşi tratează mireasa ca pe o persoană foarte deosebită va descoperi, drept răsplată, cum ea răspunde la expresiile lui de iubire.

Purtaţi-vă delicat şi cu iubire. În acest punct, soţul şi soţia trebuie să devină foarte sensibili unul la nevoile celuilalt. Poate că mirele doreşte ca el să o dezbrace pe mireasă, scoţând fiecare articol de îmbrăcăminte pe rând, în timp ce ea este posibil să aibă idei mai romantice în această privinţă, dorind să apară din baie, îmbrăcată într-un neglijeu transparent, cumpărat special pentru această ocazie. Un alt cuplu ar putea dori să se dezbrace unul pe celălalt fără grabă şi cu gesturi drăgăstoase. Dacă vorbiţi înainte despre simţămintele şi despre preferinţele voastre, veţi fi în stare să vă oferiţi unul altuia o deplină satisfacţie.

Unii specialişti recomandă ca tinerii căsătoriţi să nu încerce un contact sexual în prima noapte. Ei sugerează ca, în loc de aceasta, în noaptea nunţii ei să-şi studieze şi să-şi exploreze în mod drăgăstos trupul unul altuia, exprimând tot timpul afecţiune şi iubire. Făcând astfel, fiecare dintre ei va avea timp pentru a cunoaşte şi înţelege nevoile celuilalt, fără să se simtă împins către contactul sexual încă din prima noapte. S-ar putea să nu vă

pară prea amuzantă această propunere, dar ea poate fi o experienţă extraordinară, care, mai târziu, să-şi fi meritat efortul.

Studiile făcute arată că nouă mirese din zece nu experimentează orgasmul în timpul primului contact sexual. Dacă un cuplu nu cunoaşte această informaţie, cei doi ar putea crede că au eşuat lamentabil! Dar, atunci când ei înţeleg că relaţia sexuală poate fi o experienţă extraordinar de plăcută, chiar şi dacă ea nu ajunge la climax, tensiunea realizării performanţei dispare, permiţându-le celor doi să savureze experienţa intimităţii, care este atât de importantă pentru o femeie.

În mod firesc, cuplul va încerca să atingă satisfacţia sexuală pentru amândoi, dar ei trebuie să ştie că, în marea majoritate a cazurilor, va fi nevoie de timp, de studiu, de practică şi de o comunicare deschisă.

Înainte ca tânăra mireasă să ajungă la nivelul ei maxim de sensibilitate şi de reactivitate sexuală.

Într-un sondaj realizat de Dr. Miles, cu privire la timpul necesar unui cuplu creştin pentru a se adapta sexual unul faţă de celălalt, 78 % dintre cei intervievaţi au afirmat că, pentru cunoaştere şi acomodare reciprocă, au avut nevoie de o săptămână; 12 % au avut nevoie de 2 luni şi 6 % s-au acomodat sexual, unul cu celălalt, după 30 de luni. După 6 până la 12 luni de la nuntă, 96 de

procente dintre femeile care se adaptaseră sexual au spus că experimentau orgasmul la fiecare sau aproape la fiecare contact sexual. După o aceeaşi perioadă de timp, 41 % dintre cupluri au afirmat că experimentau orgasmul simultan aproape de fiecare dată, iar 38 % au răspuns că realizau aceasta doar uneori.

Acest ritm de adaptare sexuală este mai rapid decât cel descoperit de alte studii, efectuate pe grupuri de cupluri necreştine. Poate că acest amănunt va conferi mai mult credit avantajelor unei vieţuiri creştine. Toţi participanţii primiseră consiliere premaritală detaliată şi aveau doi până la patru ani de educaţie în instituţii de învăţământ superior, factori care au contribuit la reuşita relaţiei lor. Nouăzeci şi unu de procente „discutaseră deschis, unul cu celălalt, atitudinile personale şi detalii destul de complete cu privire la sex", cu o lună înainte de căsătorie.*

O viaţă sexuală reuşită nu va veni de la sine. Ea nu se întâmplă, pur şi simplu, peste noapte. Ar trebui să priviţi relaţia sexuală ca pe o aventură experimentală, cu caracter de explorare, pe care amândoi o veţi trăi în următorii câţiva ani. Puteţi realiza diferite trepte de succes în viaţa voastră sexuală, în aceeaşi măsură în care realizaţi diferite trepte de succes în privinţa comunicării. Căutaţi permanent noi căi de a vă bucura şi de a vă produce plăcere unul celuilalt, în timp ce vă cufundaţi tot mai mult în dragostea voastră, unul

pentru celălalt.

NOTE DE SUBSOL

— Herbert J. Miles, Sexual Happiness în Marriage (Grand Rapids: Zondervan, 1967), p. 77.

După orice nuntă, urmează o căsnicie. La câteva zile după ce luna de miere s-a încheiat, majoritatea cuplurilor descoperă că întoarcerea la realitate este asemenea unui duş scoţian.

Capitolul 11

ŞI ACUM, CĂ LUNA DE MIERE S-A ÎNCHEIAT – Primul an de căsătorie

Eu şi Harry ne-am cunoscut la biserică. El era în armată şi eu îl consideram cel mai frumos bărbat pe care îl văzusem vreodată, aşa că, mama şi cu mine, l-am invitat să ia masa acasă la noi. Familia mea locuia într-un orăşel care se putea lăuda cu baze militare de tot felul, inclusiv ale Marinei, aşa că eram întotdeauna pregătiţi să ne facem datoria patriotică. (Tatăl meu obişnuia să bombăne că va trebui să hrănească jumătate dintre serviciile armatei, înainte de a mă vedea măritată). La prima noastră întâlnire, Harry şi cu mine am fost la o paradă aviatică. De acolo, am intrat într-un magazin de sticlărie, unde, printr-o tombolă, am câştigat două vaze de culoare verde, pe care am hotărât, în glumă, să le folosim în casa noastră, după ce ne vom căsători şi vom merge ca misionari peste mări şi ţări.

Cu timpul, pe măsură ce întâlnirile noastre deveneau tot mai dese, ne-am îndrăgostit din ce în ce mai mult unul de celălalt. În cele din urmă, Harry m-a cerut de soţie şi a început febra nunţii. Aţi fi crezut că sunt mireasa anului! Nunta a avut loc acasă la părinţii mei. Chiar dacă nu s-a ţinut la un local public, a fost o nuntă drăguţă. Casa părinţilor avea vedere spre golf, astfel că priveliştea era pitorească şi romantică. A fost o zi de Anul Nou desăvârşită. Toţi au împărtăşit atmosfera de sărbătoare.

Organistul a atacat acordurile emoţionante ale „Corului miresei”, din *Lohengrin* şi, la braţul tatălui meu, am înaintat pe culoarul care fusese lăsat printre cele o sută de scaune pe care le adusesem pentru oaspeţi. Chiar dacă fetiţa care ducea coşuleţul cu flori a început să plângă, refuzând să meargă înaintea noastră şi să presare petalele de trandafiri, am avut o nuntă ca în poveşti. Ceremonia a fost perfectă. Organizarea a fost perfectă. Ziua a fost perfectă. Şi, bineînţeles, cei care se uniseră în dragoste erau două persoane perfecte. Dar, după orice nuntă, urmează o căsnicie.

Se instalează realitatea

La câteva zile după ce luna de miere s-a încheiat, majoritatea cuplurilor descoperă că revenirea la realitate este asemenea unui duş scoţian. Într-adevăr, cei doi sunt entuziasmaţi de

instalarea în primul lor cămin, dar, în acelaşi timp, ei trebuie să fie pregătiţi şi pentru dezamăgirea care va urma cu siguranţă – o prăbuşire din al nouălea cer, o trezire din farmecul şi din interesul unuia pentru celălalt. Şi aşa s-a născut expresia: „S-a terminat luna de miere”.

Probabil că mirele suferă o dezamăgire mult mai severă decât mireasa. Bărbaţii au tendinţa de a resimţi mai dureros pierderea libertăţii, noile obligaţii casnice sau îngrijorările financiare. Dar miresele se simt dezamăgite atunci când soţii lor încep să se considere stăpâni pe situaţie şi siguri de favorurile lor. Masca pe care fiecare dintre soţi poate că a purtat-o înainte de căsătorie în curând cade. „Fardurile” şi înfrumuseţările dispar treptat, în timp ce adevăratul eu, cu atitudinile şi temperamentul lui, iese la suprafaţă.

În majoritatea căsniciilor, primul an este cel mai instabil. În timpurile Vechiului Testament, un bărbat proaspăt căsătorit nu putea fi luat în armată şi nici nu i se dădea vreo altă responsabilitate pe parcursul acestei perioade de adaptare. Timp de un an întreg, el era liber să stea acasă cu soţia lui. Imaginaţi-vă luxul, privilegiul de a avea la dispoziţie un an întreg, în care să te adaptezi unul cu celălalt!

Mă întreb: ce făceau tinerii miri cu timpul lor, după ce noutatea primelor trei săptămâni de vieţuire împreună se învechea? Cu toate acestea, sună interesant şi de dorit!

Pe parcursul primelor douăsprezece luni, cuplul se vede pus în situaţia de a face faţă unui număr maxim de probleme, având la dispoziţie o experienţă minimă. De fapt, ca să spunem lucrurilor pe nume, viitorul căsătoriei depinde de schimbările şi de adaptările pe care le fac cei doi în acest prim an. Iar perioada cea mai propice învăţării, din întreaga voastră căsnicie, vor fi primele şase săptămâni de după nuntă. Treptat înţelegem că trebuie să ne mulţumim doar cu o parte din partenerul nostru – că nu putem avea 100 % din interesul, din afecţiunea, din timpul sau din atenţia sa. Colegii săi de serviciu, părinţii, prietenii şi rudele îşi vor revendica şi ei anumite drepturi.

De asemenea, în timpul acestei faze de dezamăgire, tânăra mireasă s-ar putea să fie şocată când va descoperi că soţul ei, de obicei îngrijit şi bine aranjat, se trezeşte dimineaţa cu o respiraţie urât mirositoare şi cu o barbă aspră. La rândul lui, mirele s-ar putea să descopere că obiceiul soţiei lui de a-i trage pătura noaptea şi de a scrâşni din dinţi îl calcă pe nervi. Alţi tineri căsătoriţi sunt şocaţi să descopere de cât timp, de cât efort şi de câţi bani este nevoie pentru a întreţine o locuinţă. În timp ce majoritatea cuplurilor sunt suficient de realiste ca să înţeleagă că întreţinerea unei case cere timp, ei nu realizează decât atunci când sunt puşi în faţa faptului împlinit de cât de mult timp şi efort este

nevoie ca să faci cumpărăturile, să găteşti, să speli rufe, să pui hainele la locul lor, să aranjezi paturile, să dai cu aspiratorul, să ştergi praful, să îngrijeşti grădina şi maşina, să ştergi podelele, să duci gunoiul, să cureţi şi să desfunzi toaleta, să freci cada de baie sau să răzui grăsimea arsă şi întărită.

Cu siguranţă că vă veţi confrunta cu mult mai multe surprize decât cele pe care vi le-am enumerat eu. Ceea ce ne salvează de la disperare este faptul că toţi avem tendinţa de a visa cu ochii deschişi mai degrabă la fericire, decât la ceva neplăcut şi extenuant. Dacă ne-am imagina dinainte toată rutina căsniciei, niciunul dintre noi nu s-ar căsători vreodată. În ceea ce priveşte căsătoria, toţi greşim în privinţa optimismului. Ura! pentru dragoste.

Faptul că 26, 5 % dintre divorţuri se înregistrează în rândul cuplurilor căsătorite de mai puţin de doi ani şi că 51, 3 % dintre divorţuri apar în primii cinci ani de căsnicie dovedeşte că dezamăgirea se instalează de timpuriu, dur şi repede. Cum majoritatea cuplurilor trăiesc separat înainte de divorţ, timp de câteva luni, până când se interesează de formalităţile de divorţ şi până când introduc acţiunea propriu-zisă în instanţă, putem trage în mod îndreptăţit concluzia că cele mai multe cupluri dau de necaz în chiar primele faze ale căsniciei lor şi că lipsa de armonie persistă.

Cu toate acestea, după ce aţi câştigat puţină experienţă, vă veţi da seama că relaţia voastră de căsnicie va supravieţui chiar dacă mai există şi unele neînţelegeri. Veţi învăţa că unele dispute sunt inevitabile. Vă puteţi iubi şi puteţi rămâne prieteni, chiar dacă nu sunteţi de acord în orice privinţă. Veţi înţelege că, deşi nu puteţi rezolva toate problemele cu care vă confruntaţi, aceasta nu înseamnă sfârşitul căsătoriei voastre. Ajungând aici, veţi deveni mai puţin îngrijoraţi de neplăcerile care apar şi veţi realiza că asemenea situaţii apar chiar şi în relaţiile cele mai bune.

Cu fiecare an în plus, petrecut împreună, vă veţi spori tot mai mult şansele de a avea o căsnicie fericită. După ce veţi fi ajuns la cea de-a cincea aniversare a nunţii voastre, probabilitatea divorţului va scădea cu fiecare an.

Ce face ca un cuplu să fie fericit?

Un proverb chinezesc spune că, atunci când un proaspăt cuplu se retrage în camera nupţială, cel care se aşază primul pe pat îl va domina pe celălalt pentru tot restul căsniciei lor. Ideea aceasta izvorăşte cu siguranţă din superstiţie, dar putem găsi în ea un sâmbure de adevăr. Consilierii în probleme maritale recunosc faptul că deprinderile şi modelele comportamentale stabilite în prima parte a vieţii de cuplu îi va afecta pe cei doi în anii de mai târziu. În majoritatea situaţiilor, se poate afirma cu

certitudine că fericirea viitoare a căsniciei se decide în timpul primului an de după nuntă.

Este dificil să izolezi acei factori care fac ca un cuplu să fie fericit. Însă, în general vorbind, atitudinea ta faţă de partenerul tău şi a acestuia faţă de tine vor determina, în mare măsură, nivelul vostru de fericire. Mai specific vorbind, atitudinea voastră unul faţă de celălalt, în trei aspecte esenţiale, prezintă cea mai mare importanţă: (1) aşteptările voastre de viitor; (2) modul de comunicare şi (3) modul în care veţi lua deciziile şi în care veţi rezolva neînţelegerile dintre voi.

Reacţiile în aceste trei domenii s-au format din experienţa vieţii voastre de până acum, cu rădăcini adânci încă din primii ani ai copilăriei. Ele au fost modelate de comportamentul părinţilor şi al celorlalţi membri ai familiei. Deosebirile dintre voi în ceea ce priveşte aşteptările, comunicarea şi luarea deciziilor vor sta la baza majorităţii conflictelor pe care le veţi avea. Aceste deosebiri trebuie identificate, înţelese, abordate în mod deschis şi rezolvate, dacă vreţi ca relaţia voastră să devină ceea ce aţi sperat că va fi.

Aşteptările. Este deosebit de important să vă clarificaţi aşteptările în timpul primelor săptămâni de căsnicie. Modul în care vă veţi înţelege mai târziu va fi determinat de măsura în care v-aţi înţeles reciproc aceste aşteptări şi aţi căzut de acord asupra lor încă de la început. Atunci când tu

şi partenerul tău ajungeţi la un acord, puteţi începe să construiţi cu încredere pentru viitor, unul dintre voi asumându-şi o responsabilitate, celălalt alta… În cele din urmă, datorită eforturilor voastre unite, vă veţi bucura de rezultate care vă vor aduce amândurora satisfacţie. Dar, dacă unul dintre voi îşi propune să construiască o căsuţă cu un singur nivel, întortocheată şi cu multe coridoare, în timp ce celălalt visează la o locuinţă spaţioasă, cu două niveluri, vă veţi da în curând seama că luptaţi pentru ţeluri care se bat cap în cap. Rezultatul va fi că amândoi veţi simţi o insatisfacţie pentru ceea ce aţi realizat.

Aşteptările pe care le aveţi atunci când vă căsătoriţi se centrează pe cinci domenii de bază: (1) modul în care vrei să fii tratat ca persoană; (2) concepţia ta cu privire la modul în care aşteaptă partenerul tău să fie tratat ca persoană; (3) care crezi tu că îţi sunt responsabilităţile şi drepturile ca persoană căsătorită; (4) care consideri că sunt responsabilităţile şi drepturile partenerului tău şi (5) ce aştepţi de la căsnicie pe termen lung.

Unele cupluri tinere neagă faptul că ar avea asemenea aşteptări. Sau, dacă au astfel de aşteptări, ei cred că şi le pot schimba imediat, ca să se potrivească oricărei situaţii care s-ar ivi. Dar aşteptările pe care le avem un pot fi schimbate atât de uşor. Ele s-au acumulat într-o viaţă întreagă, devenind o parte din tine, astfel că a le schimba ar fi o treabă extrem de dificilă.

Aşteptările şi ţelurile tale fac la fel de mult parte din tine ca şi respiraţia. Aşa cum, de obicei, nu eşti conştient că inspiri şi expiri aerul, în acelaşi fel nu realizezi, probabil, cât de profund înrădăcinate în fiinţa ta sunt aşteptările pe care le ai pentru viitor.

Şi totuşi, chiar dacă aceste aşteptări sunt bine consolidate, ele nu sunt imutabile. Ele pot fi modificate sau schimbate. Fireşte că va fi greu să faci aceste schimbări. Şi, cu cât va fi nevoie să faci mai multe schimbări, cu atât va fi mai dificil. Căsătoria care pretinde cele mai puţine schimbări în ceea ce priveşte deprinderile şi aşteptările economice, sociale, de personalitate şi religioase, are cele mai multe şanse de reuşită. Căsătoria care cere un mare număr de schimbări, pentru că s-a realizat între persoane provenind din medii culturale şi sociale radical diferite, este cel mai probabil să eşueze.

Este deci normal şi înţelept să vă clarificaţi toate aşteptările *înainte* de căsătorie, discutându-le deschis şi sincer. Dacă sunt în conflict, va trebui să găsiţi o cale de a le schimba, accepta sau înlătura. Poziţia pe care o iau unii în această privinţă – că există doar o singură cale de a rezolva lucrurile: *metoda mea* – trebuie abandonată. Trebuie ca amândoi să ajungeţi la înţelegerea faptului că există mai multe căi, mai multe posibilităţi de a realiza un anume lucru.

Evident, cu cât clarificarea aşteptărilor se

realizează mai mult înainte de căsătorie, cu atât va fi nevoie de mai puţine astfel de discuţii după căsătorie. Cu toate acestea, este puţin probabil ca un cuplu care face tot posibilul pentru a anticipa toate aşteptările nerealiste şi toate părerile preconcepute, pe care le au cu privire la roluri, căsnicie, copii, finanţe, personalitate, sex şi viitor – să le poată prevedea chiar pe toate. Multe schimbări şi ajustări vor fi făcute, totuşi, după căsătorie. Dar, de fapt, căsătoria înseamnă să iei două sisteme familiale, diferite în ceea ce priveşte modul de gândire, sentimentele şi comportamentul, şi să te străduieşti să le combini într-o relaţie armonioasă.

Comunicarea. Dacă tu şi partenerul tău vreţi să învăţaţi cum să vă înţelegeţi bine, trebuie să vă dezvoltaţi un sistem de comunicare, aşa încât fiecare dintre voi să poată cunoaşte şi înţelege ce simte celălalt în orice privinţă.

Pentru că am scris deja un întreg capitol despre „Cum să comunici cu partenerul tău” (vezi cartea *Căsnicie completă,* capitolul 5), nu voi intra în detalii cu privire la diferitele metode de comunicare. Dar orice cuplu proaspăt căsătorit trebuie să înţeleagă anumiţi factori.

Vorbind la modul ideal, soţul şi soţia ar trebui să fie în stare să discute orice subiect care îi interesează sau care îi preocupă. Dar cuplurile învaţă curând că anumite subiecte generează teamă, anxietate, îndoială sau mânie. Cu toate

acestea, cu cât aşezaţi mai puţine subiecte în afara posibilităţilor de discuţie, cu atât veţi avea o comunicare mai deplină şi mai satisfăcătoare. (Presupun că nu veţi aduce anumite subiecte în discuţie într-un moment total nepotrivit). Dar, dacă un mare număr de subiecte provoacă un adevărat război atunci când sunt abordate, comunicarea voastră se dovedeşte cu totul nesatisfăcătoare.

Atunci când aduceţi în discuţie emoţiile, ele trebuie tratate ca ceea ce sunt de fapt – nişte simţăminte. Simţămintele nu sunt ceva rău. Ele sunt trecătoare, în esenţă, şi nu ar trebui să reprezinte niciodată un motiv de ruşine. Toţi avem sentimente. Fără ele, nu am fi oameni. Întrebarea pe care trebuie să ne-o punem este: Este potrivit „să-mi exprim aceste simţăminte acum?” Doar comunicarea clară, deschisă, dintre soţ şi soţie, poate da răspunsul.

Iată câteva sfaturi care vă vor ajuta *să vă exprimaţi simţămintele* într-un mod adecvat:

1. Vorbiţi fără mânie şi fără ostilitate. Coborâţi tonul în loc de a-l ridica. Învăţaţi să vă formaţi un ton plăcut de adresare.

2. Fiţi clari şi specifici. Încercaţi să gândiţi în timp ce vorbiţi şi explicaţi clar ce vreţi să spuneţi. Vorbirea clară şi la obiect rezolvă problema „comunicării confuze”.

3. Cultivaţi un spirit pozitiv. Aceasta înseamnă să nu căutaţi greşeli la celălalt, să nu

acuzaţi, să nu condamnaţi, să nu jigniţi şi să evitaţi orice alt comportament negativ. Fiţi apreciativi.

4. Fiţi politicoşi şi manifestaţi respect faţă de părerea celuilalt. Puteţi face acest lucru chiar şi atunci când nu sunteţi de acord. Manifestaţi aceeaşi preocupare pentru părerea partenerului vostru cum manifestaţi şi pentru a voastră.

5. Fiţi sensibili la nevoile şi la simţămintele partenerului vostru de căsătorie. Dacă suferă, puteţi să-i înţelegeţi suferinţa şi chiar să suferiţi împreună cu el. Fiţi dispuşi să treceţi pe aceeaşi lungime de undă cu simţămintele de nelinişte şi de nevoie.

Şi acum, câteva sfaturi care să vă ajute *să deveniţi nişte ascultători* mai buni:

1. Manifestă interes faţă de ceea ce are de spus partenerul tău. Poartă-te ca şi cum pentru tine nu ar conta nimic altceva, în întreaga lume, decât să asculţi ce îl frământă. Menţine un bun contact vizual şi răspunde cu un zâmbet sau cu o înclinare din cap din când în când.

2. În timp ce asculţi, foloseşte fraze potrivite pentru a-ţi manifesta aprobarea, interesul şi înţelegerea. Arată-i partenerului tău că înţelegi ideile pe care ţi le prezintă.

3. Pune întrebări potrivit exprimate. Acestea vor dovedi interesul şi îl vor încuraja pe vorbitor.

4. Ascultă puţin mai mult. Când ajungi la concluzia că ai ascultat suficient, mai aşteaptă

încă treizeci de secunde.

O piedică serioasă în calea unei bune comunicări o reprezintă acel intrus luminos, cunoscut sub numele de televizor. Nu este scopul meu acela de a critica sau subaprecia toate programele de televiziune, însă foarte puţini oameni au discernământul şi stăpânirea de sine necesare, pentru a selecta cele mai potrivite programe, iar după aceea să închidă televizorul. Recomand insistent tinerilor căsătoriţi să se abţină de la a-şi cumpăra un televizor în timpul primului an de căsătorie. Televiziunea vă va jefui de multe ore pe care le-aţi putea petrece împreună, având părtăşie şi comunicând unul cu celălalt. Când apare televizorul, ceva se pierde din relaţie. De aceea este esenţial ca cei doi parteneri să se împletească împreună în timpul acestui atât de important prim an, ca să poată realiza o inseparabilă legătură de intimitate printr-o bună comunicare.

Luarea deciziilor şi rezolvarea neînţelegerilor. Te-ai imaginat, înainte de căsătorie, tachinându-te, certându-te sau angajându-te în adevărate dispute cu persoana pe care o iubeşti? Poate că i-ai văzut pe părinţii tăi în astfel de ipostaze, dar probabil că ţi-ai spus în sinea ta că, atunci când tu însuţi vei fi căsătorit, nu te vei purta niciodată astfel cu partenerul tău de căsătorie. Şi, cu cât eşti mai tânăr când te căsătoreşti, cu atât sunt mai multe şanse să crezi

că veţi putea rezolva toate problemele vieţii de zi cu zi într-un mod înţelept şi plin de amabilitate. Eşti convins că dragostea poate găsi o soluţie la orice problemă a vieţii.

Cu toate acestea, pe măsură ce tu şi tovarăşul tău de viaţă pătrundeţi mai adânc în rutina vieţii de căsătorie, după primele săptămâni sau luni de căsnicie, vă veţi găsi în mod constant în situaţia de a lua decizii în legătură cu aspectele obişnuite ale vieţii, cu rolul fiecăruia în familie sau cu priorităţile voastre. De fiecare dată când luaţi o decizie cu privire la vreunul dintre aspectele acestea, vă dezvoltaţi capacitatea de a lua decizii pentru viitor. În acelaşi timp, determinaţi un model de căsnicie pentru anii care vor veni. Cu alte cuvinte, atunci când vă veţi confrunta din nou cu aceeaşi decizie, nu va mai fi nevoie să treceţi prin etapele de negociere prin care treceţi acum. Veţi fi înclinaţi să vă bazaţi pe decizia pe care aţi luat-o mai înainte.

A mai rămas o întrebare la care nu am răspuns: Cum va fi luată o decizie? Vei ajunge mai întâi la o concluzie şi apoi vei încerca să i-o impui şi soţului sau soţiei? Va trebui ca ea să-i lase întotdeauna lui ultimul cuvânt? Cât de mult se va pune accentul pe cine a învins şi cine a pierdut în adoptarea respectivei decizii?

Tinerii căsătoriţi sunt uneori de-a dreptul şocaţi să descopere că pentru relaţia lor este absolut vital să-şi exprime *cu voce tare*

simţămintele atunci când trebuie luată o decizie. Dacă nu-şi verbalizează fiecare părerea, astfel încât fiecare să poată asculta şi înţelege punctul de vedere al celuilalt, nu vor înţelege niciodată simţămintele care stau la baza dezacordului într-o anumită privinţă.

Nu faptul că aveţi neînţelegeri sau diferenţe de opinie este important, *ci modul de a rezolva aceste neînţelegeri, pe care vi-l formaţi în primele săptămâni sau luni de căsnicie!* Dacă amândoi deprindeţi obiceiul de a asculta cu atenţie şi consideraţie în timp ce celălalt îşi spune punctul de vedere şi dacă încercaţi să negociaţi pentru a ajunge la un compromis, veţi avea cele mai multe şanse să împliniţi nevoile amândurora şi veţi fi pe drumul cel bun în a vă bucura de o relaţie reciproc împlinitoare.

Iată câteva lucruri pe care să le aveţi în vedere în luarea deciziilor:

1. Fiţi dispuşi să rezolvaţi orice problemă. Această dispoziţie trebuie să includă orice aspect al relaţiei voastre, fie că este mare sau mic în importanţă. Învăţaţi să vă exprimaţi simţămintele într-o manieră calmă, manifestând respect, fără să-l jigniţi pe celălalt.

2. Încercaţi să rezolvaţi diferendele fără să trageţi concluzia că unul dintre voi are „dreptate”, iar celălalt este „greşit”. Foarte puţine probleme sunt în mod absolut albe sau negre. Se pot spune multe din punctul tău de vedere, dar la fel de

multe se pot spune şi din perspectiva partenerului tău de căsătorie. Mai mult decât atât, dacă tu ai dreptate în mod absolut, aceasta implică faptul că partenerul tău este greşit. Dar a avea dreptate sau a fi greşit mai înseamnă şi că nu există niciun alt mod de a ieşi dintr-o dispută decât fie ca învingător, fie ca învins, şi de-aici se poate ajunge la o adevărată luptă pentru putere. De aceea, străduiţi-vă să evitaţi o poziţie arbitrară şi exclusivistă în orice problemă.

3. Evitaţi izbucnirile de mânie. „A-ţi pune poatele-n cap” rareori conduce la rezultate pozitive. Aproape întotdeauna mânia izbucneşte atunci când simţim că orgoliul personal ne este ameninţat. Însă, în loc să dai frâu liber mâniei, ar fi cu mult mai bine să descoperi adevărata cauză care te-a făcut să simţi că trebuie să te aperi cu atâta putere. Iar dacă partenerul tău de căsătorie reacţionează mânios, poţi fi sigur că i-ai rănit în vreun fel simţămintele sau că i-ai ameninţat cumva imaginea de sine. Dacă poţi să reconstitui conversaţia şi să descoperi prin ce anume i-ai rănit simţămintele, atunci vei fi în stare să descoperi neliniştile şi îngrijorările ascunse de care partenerul tău poate că nici măcar nu este conştient.

Mai sunt şi alţi factori de care trebuie să ţineţi cont în luarea deciziilor. Care sunt adevăratele probleme implicate? Dacă aveţi păreri diferite în legătură cu programul pe care să-l

urmăriţi la TV, verificaţi dacă este doar un conflict de preferinţe sau dacă nu cumva în spatele acestuia stă lupta pentru întâietate! Cum vă va afecta respectiva decizie ţintele fundamentale? Chiar şi un cuplu care este de acord în privinţa ţintelor fundamentale poate să fie în dezacord cu privire la modul în care acestea trebuie realizate. Cine va fi cel mai afectat de această decizie? Dacă soţia simte că joggingul este esenţial pentru sănătatea ei şi plănuieşte să se trezească dimineaţa devreme pentru a face acest lucru, dar soţului nu îi place să fie deranjat cu noaptea-n cap şi consideră că somnul lui este cu mult mai important, va fi nevoie ca cei doi să determine care dintre ei este cel mai afectat de obiceiul ei de a face jogging. Cine va trebui să suporte, mai acut, consecinţele acestei decizii? Dacă un cuplu plănuieşte să cumpere un aragaz, acesta va fi cumpărat, cel mai probabil, din câştigul soţului, dar soţia va fi cea care va trebui să-l folosească în fiecare zi.

Şi încă un ultim lucru. Indiferent de cât de mari sunt deosebirile de opinie dintre voi sau de cât de diferite vă sunt experienţele vieţii de dinainte de căsătorie, părerea partenerului va avea cu siguranţă şi părţile ei bune. Decizia poate fi luată în urma unei analize raţionale sau în urma unei reacţii strict emoţionale, dar în niciunul dintre cazuri nu trebuie să desconsideri părerea celuilalt. Nu trebuie să fii de acord cu ea, dar

trebuie să cauţi, *cu respect,* să înţelegi de ce partenerul tău simte aşa în problema respectivă.

Va fi nevoie să dezvoltaţi o metodă constructivă şi reciproc satisfăcătoare de a rezolva problemele încă de la începutul căsniciei voastre. În afară de aceste principii generale, sunt şi câteva aspecte specifice ale conflictului potenţial, care trebuie să fie discutate.

Criza generată de relaţia cu socrii

Într-un studiu realizat printre cuplurile căsătorite, de studenţi la universitate, mai bine de cinci sute dintre acestea au trecut relaţiile cu socrii în capul listei domeniilor în care acomodarea este dificilă. Comparaţiile au scos la iveală faptul că neînţelegerile în privinţa rudelor afectează primii ani de căsnicie mai mult decât oricare altă problemă.

Dacă criza rudelor nu loveşte căsnicia înainte de nuntă, este foarte posibil să-şi atingă apogeul la scurt timp după aceea. Părinţilor le este foarte greu să lase să plece de lângă ei copilul pe care l-au crescut şi căruia i-au purtat de grijă un timp atât de îndelungat. Un autor de comedii spunea: „Când fiica mea s-a căsătorit, am jurat că o voi lăsa să-şi trăiască propria ei viaţă, chiar dacă a trebuit să-i arăt eu cum să facă aceasta”.

În special pe parcursul primelor săptămâni sau luni de căsnicie, părinţii celor doi vor ţine sub observaţie pe proaspătul intrat în familie şi vor

judeca respectiva persoană după propriile lor standarde. Dar toate studiile arată că, după toate probabilităţile, mama soţului va ridica problemele cele mai mari. Şi aceasta pentru că ea se identifică cel mai îndeaproape cu rolul soţiei. De aceea, este posibil ca aceasta să privească foarte critic la modul în care îndeplineşte o altă femeie rolul pe care ea şi l-a îndeplinit cu succes ani de-a rândul. În unele societăţi tradiţionale, ginerelui nu-i este îngăduit să o privească pe soacra sa în faţă sau să-i vorbească. Anumite culturi nu-i permit mamei miresei nici măcar să participe la nuntă. Aceste popoare au învăţat cât de important este ca anumite rude să fie ţinute la distanţă.

1. După căsătorie, întemeiaţi-vă propriul vostru cămin. Nu trăiţi împreună cu părinţii voştri nici măcar temporar. Este imposibil să dezvoltaţi intimitatea în casa altcuiva, chiar dacă aveţi la dispoziţie tot etajul de sus şi chiar dacă părinţii vă promit că vă vor lăsa în pace şi că nu se vor amesteca deloc în viaţa voastră. Trăind împreună cu părinţii, le daţi acestora posibilitatea să se poarte ca şi când nu v-aţi fi maturizat suficient, încât să ştiţi ce este bine pentru voi. Şi vă veţi simţi îngrădiţi în multe privinţe. Viaţa voastră sexuală poate fi afectată. Poate că lui îi va fi jenă să-şi manifeste afecţiunea fizică în timpul zilei, iar ei îi va fi teamă să facă zgomot noaptea. În asemenea circumstanţe, nu se poate ajunge la intimitate.

2. Străduiţi-vă să stabiliţi relaţii bune cu socrii. Cu alte cuvinte, împrieteniţi-vă cu ei. Un proaspăt soţ poate să-i trimită soacrei sale un buchet de flori de ziua ei. O noră poate să-şi amintească de soacra ei făcându-i un dar de Ziua Mamei. În anumite ocazii, îi puteţi invita pe părinţi să luaţi cina împreună la voi acasă sau undeva în oraş. S-ar putea să vă coste ceva, dar răsplata va merita efortul. Dacă vă trataţi socrii ca pe nişte prieteni, veţi descoperi că şi ei vă vor trata pe voi la fel.

3. Învăţaţi să vă acceptaţi socrii aşa cum sunt. S-ar putea să simţiţi nevoia de a face anumite schimbări în modul lor de a fi, dar probabil că şi ei şi-ar dori să schimbe câte ceva la voi. Daţi-le timp să găsească noi domenii de interes în viaţă şi să se obişnuiască atât cu voi, cât şi cu pierderea copilului lor.

Niciodată, niciodată, niciodată…

— Nu discuta cu părinţii greşelile partenerului tău de căsătorie;

— Nu-ţi cita familia şi nu o da de exemplu soţului sau soţiei tale;

— Nu le da vreun sfat socrilor, dacă nu ţi l-au cerut;

— Nu vă petreceţi concediul făcând o excursie la socrii;

— Nu lansaţi ameninţări de genul „Plec la mama!” (şi nu le duceţi la îndeplinire).

Trataţi-vă socrii cu aceeaşi consideraţie cu

care vă trataţi prietenii. Atunci când îi vizitaţi, aveţi grijă să fie o vizită scurtă. Dacă vă dau un sfat, procedaţi exact ca atunci când cel mai bun prieten vă dă un sfat. Acceptaţi-l politicos. Dacă este bun pentru voi, folosiţi-l; dacă nu, ignoraţi-l.

Începeţi-vă căsnicia cu o atitudine pozitivă faţă de socrii. Căutaţi să vedeţi părţile lor bune, nu pe cele rele. Luaţi hotărârea de a vă bucura de noua voastră familie. Şi nu uitaţi: nicio persoana nu este în totul greşită.

Binecuvântatul eveniment – naşterea unui copil

Multe cupluri îşi doresc să aibă copii – de fapt, nu ne dorim cu toţi acest lucru? – aşa că lasă natura să-şi urmeze cursul ei firesc şi nu se gândesc prea mult dacă este înţelept sau nu să devină părinţi. Unii oameni îşi doresc copii pentru a avea un sprijin la bătrâneţe. Alţii vor să aibă copii pentru ca, prin ei, să mai poată trăi o dată. Iar alţii au o puternică dorinţă de autoperpetuare sau simt că o casă nu este întreagă fără copii.

Adevărul este că întreaga idee de a avea copii a fost supra-romanţată. Şi această imagine romantică este accentuată de rude şi de prieteni, care răspund la vestea că un cuplu aşteaptă un copil cu acelaşi entuziasm cu care primesc vestea unei nunţi. Urmează multe flori şi multe daruri, însă după ce are loc binecuvântatul eveniment, majoritatea tinerilor se trezesc cu totul nepregătiţi

pentru a face faţă responsabilităţilor de părinţi. Într-un studiu efectuat pe această temă, 83 % dintre cupluri au raportat crize „majore” sau „severe” în a se adapta la schimbările care apar odată cu sosirea pe lume a primului lor copil. Aspectele cel mai des menţionate au fost: lipsa somnului, epuizarea, simţământul de vinovăţie pentru a nu fi nişte părinţi mai buni, orele lungi petrecute şapte zile pe săptămână cu îngrijirea bebeluşului.

În plus, taţii se plâng de diminuarea apetitului sexual al soţiilor lor, de creşterea tensiunii financiare, de îngrijorarea apariţiei prea curând a unei noi sarcini şi de lipsa generală de încântare în faţa realităţii de a fi părinte. Mamele observă că acum casa lor este întotdeauna în neorânduială şi că treburile par să nu se mai termine niciodată. De asemenea, ele sunt, îngrijorate de felul cum arată. Ambii părinţi se plâng de faptul că se simt legaţi şi de mâini şi de picioare. Ei duc dorul libertăţii şi romantismului din luna de miere.

Însă problema cea mai mare cu care se confruntă părinţii este educarea şi instruirea copiilor. Taţii tind să le acuze pe mame că răsfaţă prea mult copilul. La rândul lor, mamele se plâng că taţii sunt prea stricţi sau prea aspri cu copiii şi, ca atare, contramandează tot ceea ce spun aceştia. Acum este momentul când ies la suprafaţă toate diferenţele în ceea ce priveşte aşteptările

celor doi. Cuplurile logodite sunt foarte optimiste cu privire la capacitatea lor de a face faţă unor asemenea probleme. Însă, atunci când doi se căsătoresc, fiecare vine în căsnicie cu un vast sortiment de lucruri auzite de la alţii, cu informaţii prea puţin concrete şi fără nicio experienţă practică.

Este adevărat, copiii sunt o bucurie, o „moştenire de la Domnul”. Cuplurile care doresc copii şi care sunt emoţional şi financiar pregătite să-i crească, trebuie încurajate să-i aibă. Dar este important ca aceşti oameni să cunoască ce înseamnă, să fii părinte. „Să ai un bebeluş” sună amuzant! Dar bebeluşii cresc pentru a deveni provocatori şi fascinanţi la 2 ani, nerespectuoşi la 7 ani, dezordonaţi şi confuzi la 12 şi răzvrătiţi la 15!

Planificarea familială

Este planul lui Dumnezeu ca soţul şi soţia să aibă copii, dar El nu a făcut din aceasta o poruncă, şi anume că orice cuplu *trebuie* să aibă copii. Fiecare cuplu este chemat să hotărască dacă să aducă copii pe lume sau nu. Aici intră în scenă „planificarea familială”. Planificarea familială înseamnă, pur şi simplu, ca un cuplu să decidă numărul de copii pe care doreşte să-i aibă, momentul când vor să-i aibă şi intervalele la care vor să îi aibă. Aceasta înseamnă să fii părinte prin alegere, nu din întâmplare.

Trebuie luaţi în considerare anumiţi factori:

(1) timpul necesar unui cuplu proaspăt căsătorit pentru a se acomoda unul cu celălalt înainte de a-şi asuma responsabilitatea de a deveni părinţi (studiile arată că prezenţa unui copil pe parcursul primilor doi ani de căsnicie dublează probabilitatea divorţului);

(2) capacitatea cuplului de a se îngriji în mod corespunzător de nevoile fizice, emoţionale şi spirituale ale fiecărui copil pe care îl aduc pe lume;

(3) starea de sănătate a soţiei. Majoritatea femeilor nu ajung la deplina dezvoltare biologică înainte de vârsta de 23 de ani, iar perioada optimă pentru a deveni mamă sunt următorii cinci ani după atingerea maturităţii biologice. În acelaşi timp, o sarcină apărută înaintea ajungerii la deplina maturitate este plină de riscuri: o rată crescută a deceselor nou-născuţilor, o rată crescută a deceselor în mijlocul mamelor tinere, avorturi spontane, naşterea unui copil mort, septicemie şi hipertensiune arterială în timpul sarcinii;

(4) efectul pe care îl poate avea teama de o eventuală sarcină asupra deplinei satisfacţii sexuale.

Fiecare cuplu va trebui să decidă ce metodă de contracepţie este cea mai potrivită pentru ei, cu scopul de a planifica şi distanţa, sarcinile în modul dorit. Nu există o metodă perfectă pentru

toate cuplurile. Unele cupluri schimbă metodele de contracepţie în funcţie de împrejurările vieţii.

În alegerea unei metode, va trebui să luaţi în considerare eficacitatea acesteia, preţul, confortul, precum şi preferinţele personale. Orice metodă pe care cuplul o găseşte neplăcută, incomodă sau stânjenitoare nu va fi potrivită pentru ei.

Metodele de control al sarcinilor sunt prezentate în continuare în ordinea eficienţei lor (aşa cum sunt ele evaluate de către Departamentul Federal al Alimentelor şi Medicamentelor). În acelaşi timp, este prezentat şi numărul de sarcini nedorite apărute, în ciuda folosirii metodei respective – la 1.000 de cazuri.

Pilula contraceptivă. Pilula, atunci când este administrată conform indicaţiilor, este cel mai eficient mijloc de contracepţie cunoscut. Este un medicament puternic şi de aceea trebuie luat doar conform prescripţiei şi sub supraveghere medicală. Atunci când este luat aşa cum a prescris medicul, fără să se omită nicio doză, nu ar trebui să se înregistreze mai mult de o sarcină neplanificată pe an, la 1.000 de femei care folosesc pilula. Datorită eficienţei şi modului comod de folosire al pilulei contraceptive, mulţi medici o recomandă tinerilor căsătoriţi. Mireasa trebuie să-şi consulte medicul de familie cu cel puţin două luni înainte de nuntă şi să urmeze sfatul acestuia.

Condomul, cu cremă sau spumă. Condomul, atunci când este folosit singur, poate da o rată de ineficienţă de 26 de sarcini nedorite la 1.000 de cupluri, într-un an. Dar atunci când este combinat cu o cremă sau cu o spumă contraceptivă, rata de ineficienţă scade la mai puţin de 10 la 1.000 de cupluri, pe an. Condomul (sau prezervativul, cum este cunoscut mai popular) poate fi folosit fără prescripţie medicală, nu are efecte adverse şi aşază responsabilitatea controlului sarcinii mai degrabă asupra soţului decât asupra soţiei. Probabilitatea apariţiei unei sarcini datorită unui condom defect este mai mică de una la un milion de utilizări.

Dispozitive intrauterine. Rata de eşec a dispozitivelor intrauterine se situează undeva între 15 şi 30 de sarcini la 1.000 de femei, pe parcursul primului an de utilizare. După aceea, rata de ineficienţă scade. Dispozitivul intrauterin (steriletul) este un inel moale şi flexibil, din plastic, sau un disc de formă neregulată, pe care medicul îl înserează în canalul cervical. Steriletul trebuie să fie verificat săptămânal de către cea care îl foloseşte, pentru a se asigura că acesta se află la locul lui. Datorită folosirii lui pot să apară unele crampe şi dureri de mijloc, un flux menstrual mai abundent sau uşoare sângerări în perioadele intermenstruale, dar 90 % dintre femeile care îl folosesc nu au niciun fel de probleme. Atunci când femeia doreşte să rămână

însărcinată, steriletul poate fi foarte uşor îndepărtat.

Diafragma. Diafragma este un dop flexibil rezistent, uşor, confecţionat din cauciuc, care este inserat în vagin pentru a se potrivi, asemenea unui capac sub formă de calotă, pe deschiderea cervixului. Ea împiedică sperma să pătrundă în uter şi trebuie asociată, pentru a fi eficientă ca metodă contraceptivă, cu folosirea unui gel, a unei creme sau a unei spume spermicide. De asemenea, ea trebuie să fie aleasă, iniţial, de către medic, pentru a se potrivi conformaţiei anatomice specifice a femeii, iar ulterior va fi înserată de aceasta înainte de fiecare contact sexual. După contactul sexual, diafragma trebuie să fie menţinută în vagin încă cel puţin şase ore. Rata de ineficienţă este cam de 26 de sarcini neplanificate, la 1.000 de femei care le folosesc, pe parcursul unui an.

Spumele vaginale. Spuma vaginală se află pe piaţă de mai bine de 30 de ani şi înregistrează o rată de ineficienţă de 26 de sarcini la o mie de femei. Atunci când sunt introduse în vagin, aceste produse spumante acţionează asupra spermei, fără să lezeze în vreun fel ţesutul vaginal. Spumele, cremele şi gelurile sunt vândute împreună cu un aplicator care măsoară automat cantitatea necesară.

Metoda calendarului. Metoda calendarului este una dintre cele mai vechi şi mai puţin

eficiente metode de control al sarcinilor. Ea are o rată de aproximativ 140 de sarcini la 1.000 de femei. Cuplul controlează contracepţia abţinându-se de la contactul sexual pe perioada imediat următoare ovulaţiei. Pentru o femeie care are un ciclu regulat, de 28 de zile, ovulaţia se produce aproximativ în cea de-a paisprezecea zi a ciclului menstrual sau cu 14 zile înainte de începutul perioadei menstruale. Cu toate acestea, datorită faptului că majoritatea femeilor au un ciclu menstrual destul de neregulat, este dificil să ştii cu siguranţă când are loc ovulaţia. Pentru a avea certitudine în această privinţă, se recomandă folosirea şi a altor contraceptive o săptămână înainte de ziua presupusă a ovulaţiei, în această zi şi încă cinci zile după aceea.

Metoda întreruperii coitusului (contactului sexual). La o mie de cupluri care folosesc această metodă, vor exista 160 până la 200 de sarcini neplanificate, pe parcursul unui an. În cadrul acestei metode, bărbatul îşi retrage penisul din vagin chiar înainte de a se produce ejacularea. Astfel, spermatozoizii rămân în afara vaginului, fără să pătrundă în acesta. Dezavantajele metodei constau în dificultatea de a controla perfect momentul ejaculării de posibilitatea ca o anumită cantitate de spermă să se scurgă din penis înainte de ejacularea propriu-zisă. În acelaşi timp, această metodă presupune autocontrol şi concentrare în timpul relaţiei sexuale, ceea ce poate să reducă

bucuria şi plăcerea momentului atât pentru soţ, cât şi pentru soţie.

Pe lângă metodele de contracepţie mai sus menţionate, pentru femeie există şi posibilitatea legării trompelor uterine sau a înlăturării acestora, a uterului sau a ovarelor. Este posibilă, de asemenea, şi sterilizarea bărbatului – vasectomia. Aceasta constă din blocarea canalelor care vin de la testicule, unde este produsă sperma, până la punctul de eliminare a acesteia. Metoda aceasta are o rată de succes de 99 % şi nu afectează în niciun fel performanţele sexuale ale bărbatului.

Scopul „planificării familiale" este, astfel, acela ca fiecare copil care vine pe lume să fie dorit şi primit cu bucurie de către nişte părinţi responsabili. Responsabilitatea de a fi părinte nu se poate îndeplini „făcând ceea ce vine de la sine" şi nici măcar făcând ceea ce au făcut părinţii voştri. Înainte de a avea copii, fiecare cuplu ar trebui să participe la anumite cursuri de educare pentru părinţi (de preferat un seminar-atelier de tipul *Părinte deplin)* şi să citească o carte pe această temă (de preferat *Secretele părintelui Deplin).*

Fie că plănuiţi sau nu în acest fel, este foarte posibil să aveţi un copil în primul an de căsnicie. Sunteţi gata să acceptaţi un copil – în cazul în care va veni – chiar dacă acesta a fost neplanificat? Aveţi disciplina şi maturitatea pe care le cere

îngrijirea unui bebeluş?

Unde s-au dus toţi banii?

Vi se pare întotdeauna că, atunci când banii deja s-au terminat, a mai rămas destul din luna respectivă? Banii şi problemele legate de ei vor juca un rol important în viaţa voastră de căsnicie. Felul în care îi folosiţi dovedeşte mai multe lucruri. Poate că cei de curând căsătoriţi vor să le spună prietenilor şi rudelor lor că au o căsnicie reuşită. Ei cred că modul cel mai bun de a o face este acela de a le prezenta acestora un apartament bine mobilat, situat într-o zonă bună a oraşului. Ei vor încerca, probabil, să apară bine îmbrăcaţi şi capabili să-şi permită tot luxul necesar pentru a se bucura din plin de viaţă.

Dar niciun cuplu tânăr, care de-abia porneşte în viaţă, nu-şi poate permite toate lucrurile la care li se face reclamă într-un mod atât de îmbietor – tot felul de aparate de uz casnic, care vă ajută să munciţi mai puţin, automobile de mare putere, mobilă scumpă, televizoare, echipamente stereo, îmbrăcăminte, vacanţe de vis şi aşa mai departe. De aceea, orice cuplu tânăr trebuie să aleagă acele lucruri care sunt cele mai importante pentru ei. Pentru că există atât de multe oferte pe piaţă şi pentru că aşteptările voastre cu privire la cum ar trebui să fie cheltuiţi banii pot fi extrem de diferite, posibilitatea de a ajunge la neînţelegeri este mare.

Aproape toate cuplurile care caută să ajungă la un acord financiar descoperă că, pentru a avea o relaţie bună şi eficientă în privinţa finanţelor, este nevoie ca amândoi să facă anumite compromisuri. Atât soţul, cât şi soţia trebuie să aibă responsabilităţi în administrarea banilor, dar aceste responsabilităţi trebuie să fie separate. Fiecare dintre ei trebuie să aibă o anumită arie de responsabilităţi şi să ştie foarte bine ce are de făcut. O soţie căreia soţul îi dă bani de buzunar este tratată de către acesta ca şi când ar fi un copil. Un soţ care aduce salariul şi i-l înmânează soţiei, aşteptând ca aceasta să se ocupe de tot, nu s-a maturizat suficient.

Acea împărţire a responsabilităţilor pe care o consider a fi cea mai eficientă şi pe care o recomand în special celor de curând căsătoriţi, este aceea a împărţirii luării deciziilor în problemele financiare în trei părţi.

În primul rând, este vorba despre politica financiară generală, care include un acord cu privire la ţintele financiare ale familiei. În cadrul acesteia, amândoi participaţi în mod egal. Hotărâţi lucrurile pe care doriţi să le achiziţionaţi pe următoarea perioadă de şase luni, de un an sau de cinci ani. Aici veţi specifica şi ce trebuie să faceţi fiecare pentru a atinge aceste ţinte.

Va trebui să decideţi ale cui priorităţi sunt cele mai importante. Cu alte cuvinte, ce trebuie cumpărat mai întâi – maşina de spălat sau

combina muzicală? Lucrul acesta nu este atât de dificil cum ar părea la prima vedere. El nu va conduce la disputele pe care poate că vi le imaginaţi dacă – şi acest *dacă* este unul mare – amândoi veţi încerca să renunţaţi la egoismul vostru şi să fiţi puţin mai darnici şi mai înţelegători.

În al doilea rând, sunt cheltuielile de fiecare zi – alimente, benzină şi o mie şi una de alte articole care ţin de întreţinerea unei gospodării. Aceste cheltuieli trebuie să se constituie într-un buget special. Acest buget trebuie să fie calea prin care plănuiţi împreună cum vor fi cheltuiţi banii. Acest buget nu va rezolva, în sine, orice problemă financiară. Cu toate acestea, el vă va ajuta să faceţi cumpărături şi planuri înţelepte.

În al treilea rând, sunt deciziile care trebuie luate pentru implementarea unor ţinte cu bătaie lungă – de exemplu, cum să economisiţi bani pentru mobilă, în timp ce achitaţi ratele la maşină. Dacă amândoi veţi încerca să vă susţineţi propriul punct de vedere, probabil că veţi sfârşi în discuţii şi conflicte fără sfârşit. Un plan de a face economii pentru atingerea unor ţinte cu bătaie-lungă poate fi realizat de oricare dintre cei doi care este mai capabil în această privinţă. Adesea această responsabilitate cade pe umerii soţului – şi aceasta nu pentru că doar el are „dreptul” s-o facă, ci pentru că, în general, bărbaţii au vederi de perspectivă mai clare.

Când soţia vede că doar ea se luptă întotdeauna să planifice concediul, să stabilească bugetul, să economisească pentru taxele şcolare ale copiilor, să aleagă firma de asigurări sau să se îngrijoreze pentru fondul de pensii, ea începe să-şi piardă respectul faţă de un partener care nu îi mai este egal. O soţie apreciază atunci când soţul ei ia iniţiativa de a discuta planificarea sau priorităţile financiare, incluzând-o şi pe ea în împărţirea responsabilităţilor. Aceasta o face să se simtă egala lui şi să fie pregătită să-l susţină în orice situaţie.

Atunci când ambii parteneri îşi asumă responsabilităţile care le revin, acestea nu ar trebui privite ca un drept exclusiv feminin sau masculin. Fiecare ar trebui să încerce să slujească intereselor familiei, şi nu doar propriilor interese. Dacă un cuplu nu-şi poate împărţi cu succes responsabilităţile în privinţa administrării banilor, cei doi vor continua să lupte pentru întâietate într-o competiţie a puterii. Supremaţia în luarea deciziilor stă la baza majorităţii conflictelor asupra administrării banilor, iar această dorinţă de supremaţie nu este altceva decât un sinonim al egoismului. De aceea este nevoie să existe mai mult decât un singur conducător.

Cercetează-ţi propriile motive. Analizează-le atent şi îndelung înainte de a reacţiona faţă de dezacordurile în privinţa banilor. S-ar putea să descoperi că motivele tale nu sunt prea înţelepte.

Recunoaşte că aşteptările şi viziunea ta în privinţa cheltuirii banilor reflectă modul în care ai fost format în copilărie, temerile tale sau propriile interese. Probabil că toate acestea diferă de cele ale partenerului tău de căsătorie. Puteţi învăţa să acceptaţi aceste deosebiri şi să trăiţi cu ele fără să aveţi conflicte. Totul depinde de voi.

Ultimul cuvânt

Puteţi fi absolut siguri că veţi avea o căsnicie fericită? Nu, dar dacă aţi urmărit sugestiile date în această carte şi aţi studiat cu atenţie principiile prezentate în cartea *Curtenie completă* (publicată în 1979 de Southern Publishing Association/Review and Herald Publishing Association), vă veţi spori şansele. Aş vrea să închei această carte cu patru sugestii care ar putea fi esenţiale:

Faceţi un angajament absolut faţă de căsnicie. Chiar dacă în acest moment eşti sigur că te căsătoreşti cu cea mai potrivită persoană, există, totuşi, un anumit risc. Oricât de atent l-ai analizat pe celălalt, mai sunt încă lucruri pe care nu le cunoşti cu privire la el, cu privire la tine însuţi şi cu privire la căsnicie. Dar şansele de a avea o căsnicie reuşită vor fi în mod categoric în favoarea voastră, dacă, după ce vă căsătoriţi, veţi face un legământ cu voi înşivă şi unul cu celălalt de a avea o relaţie pentru toată viaţa.

În zilele noastre, cuplurile intră şi ies din

relaţii de căsătorie cum intră şi ies clienţii printr-o uşă rotativă. Dar un angajament ferm unul faţă de celălalt şi faţă de jurămintele sacre pe care le-aţi rostit înaintea altarului vă vor apăra de a apuca pe drumul pe care apucă ceilalţi.

Aţi înrădăcinat acest angajament în mintea voastră printr-o decizie de neclintit. Atunci când vă veţi afla în focul conflictelor, nu vă veţi ameninţa unul pe celălalt cu divorţul. Vă veţi concentra mai degrabă asupra rezolvării problemelor decât asupra destrămării căsniciei.

Dacă se iveşte o problemă serioasă, căutaţi imediat ajutor. Deşi nu vreau să încurajez cuplurile tinere să alerge la un consilier în probleme de căsătorie ori de câte ori au o neînţelegere, cuplurile trebuie să caute ajutor atunci când dau de un necaz serios. Soţul şi soţia ar trebui să conlucreze în a găsi o cale de a depăşi singuri problemele *atâta timp cât îşi dau seama că realizează un oarecare progres în această privinţă.* Cu toate acestea, dacă în atitudinea lor, unul faţă de celălalt, începe să se strecoare disperarea, este timpul să caute un ajutor din afară.

Howard F. Maxson, un consilier licenţiat în probleme de căsnicie şi familie şi un bun prieten de-al meu, mi-a spus de curând: „Timp de peste treizeci de ani am fost capelanul unui spital având, în acelaşi timp, şi o slujbă cu jumătate de normă ca şi consilier în probleme maritale. De câte ori

am stat lângă patul unui pacient muribund, care suferea durerile crunte ale cancerului, şi m-am gândit: „Oh, dacă ar fi făcut ceva, dacă ar fi intervenit cumva la prima apariţie a simptomelor!” O căsnicie sănătoasă, asemenea unui corp sănătos, cere efort şi instruire pentru a fi păstrată în condiţii optime, alături de o dispoziţie de a face controale periodice (precum participarea la un seminar de tipul *Căsnicie completă),* iar la apariţia simptomelor de boală maritală să existe dispoziţia de a căuta ajutorul unui specialist”.

Păstraţi-vă interesul unul faţă de celălalt – faceţi-vă curte unul celuilalt. Nu lăsaţi ca rutina vieţii să vă cuprindă căsnicia. Lucrul acesta nu este întotdeauna uşor de realizat, mai ales atunci când responsabilităţile vieţii năvălesc peste voi mai repede decât le puteţi face faţă. Dar în agitaţia pentru stabilirea bugetului, pentru creşterea copiilor, pentru întreţinerea casei sau pentru câştigarea mijloacelor de întreţinere, puneţi deoparte ocazii speciale doar pentru voi doi.

Un cuplu pe care îl cunosc obişnuieşte să iasă în oraş o dată pe săptămână, pentru ceea ce ei numesc „seara romantică”. Nu-şi pot permite să meargă de fiecare dată la un restaurant, însă, în aceste ocazii, ea pregăteşte o cină simplă dar festivă. El vine acasă şi face un duş, după care se îmbracă deosebit. Ea poartă o rochie lungă, dintr-un material fin şi cu o croială feminină. Partea

aceasta a îmbrăcării cu ceva deosebit, face ca întâlnirea şi seara lor să fie cu totul specială. Apoi, ei stâng luminile şi iau cina la lumina lumânărilor. Orice discuţie cu privire la problemele de serviciu, notele de plată, cauciucuri pentru maşină sau altceva de genul acesta este strict interzisă.

Studiaţi Biblia şi rugaţi-vă împreună în fiecare zi. Harry şi cu mine am trecut, în primii noştri ani de căsnicie, printr-o mulţime de probleme. Chiar dacă nu eram adolescenţi atunci când ne-am căsătorit, eram tineri, naivi şi neştiutori în materie de viaţă maritală. Am încercat să ne rezolvăm singuri problemele, dar nu ne-am descurcat prea bine.

În acea perioadă Harry se pregătea pentru lucrarea pastorală în care, în cele din urmă, a intrat. Participam cu credincioşie la biserică, aveam momentele de devoţiune familială împreună cu copiii şi îndeplineam toate lucrurile bune pe care se presupune că trebuie să le facă nişte creştini. Dar între noi lucrurile nu mergeau bine. În vremea aceea, dacă nu ar fi fost credinţa noastră, am fi abandonat totul, convinşi fiind că nu merita să păstrăm ceea ce era între noi şi că ar fi fost mai bine să ne vedem fiecare de drumul său şi să nu ne mai chinuim unul pe celălalt.

Dar credinţa în care fuseserăm crescuţi în copilărie ne-a ţinut laolaltă şi nu ne-a lăsat să ne despărţim. Ea a devenit factorul stabilizator. Dacă în acele momente când totul părea să se ducă de

râpă nu ar fi fost credinţa, căsnicia noastră nu ar mai fi existat. Astăzi, suntem mai puternici decât oricând. Dragostea Domnului Iisus şi dragostea noastră unul pentru celălalt, ne-au ajutat să depăşim dificultăţile.

Veţi scoate din căsnicie ceea ce puneţi în ea. Problemele pe care le înfruntaţi împreună nu vă vor clătina dragostea, *dacă* veţi dezvolta o dragoste plină de înţelegere. Dar oricât de mare ar fi potenţialul vostru pentru a avea o căsnicie fericită, nu o veţi putea realiza fără efort. O căsnicie reuşită cere curaj, hotărâre, umilinţă şi, poate cel mai important lucru dintre toate, o viziune asupra căsătoriei ca fiind cea mai împlinitoare dintre toate relaţiile umane.

Şi atunci, unde începe o căsnicie de succes? Nu la nuntă. Ci ea începe undeva într-un cerc nesfârşit al trăirii, al dăruirii şi al creşterii zilnice în voia lui Dumnezeu pentru vieţile noastre.

Bine aţi venit în cercul învingătorilor!

Vă stau la dispoziţie cursurile de îmbogăţire a vieţii de familie:

— Curtenie completă

— Căsnicie completă (împlinită)

— Părinte deplin.

Mii de persoane au citit aceste cărţi şi s-au trezit la noi posibilităţi în privinţa vieţii de familie.

ULTIMUL CUVÂNT

Curtenia nu este un scop în sine. Ea este

trăirea şi dăruirea.

Creşterea zilnică în voia lui Dumnezeu pentru viaţa ta, Care va face din tine, prietene drag, un învingător.

CUPRINS

Recunoştinţă…
Prefaţă pentru tineri…
Prefaţă pentru alţi cititori importanţi…
Dedicaţie…
CUVÂNT ÎNAINTE…
PRIMUL CUVÂNT…
Capitolul 1 – RAMPA DE LANSARE…
Capitolul 2 – ÎMPRIETENEŞTE TE CU TINE ÎNSUŢI…
Cele trei mari decizii ale vieţii…
Ţi se întâmplă vreodată să te urăşti?…
Ce înseamnă să-ţi placă de tine?…
Ce se întâmplă atunci când nu te placi?…
Consecinţele unei imagini de sine negative…
Unde mă pot ascunde?…
Învaţă să te placi pe tine însuţi…
Capitolul 3 – CEL MAI POPULAR JOC DIN LUME – jocul prieteniei între un el şi o *ea.*
Etapele prieteniei între un băiat şi o fată…
De ce să fii prieten cu o persoană de sex opus?…
Motive neîntemeiate pentru prietenia cu o persoană de sex opus…
Ce le place băieţilor la fete?…
Ce le place fetelor la băieţi?…

La ce vârstă ar trebui să începem să ne întâlnim cu cineva de sex opus?…
Conversaţia cu persoanele de sex opus…
Cum să-i propui cuiva o întâlnire (pentru băieţi)…
Cum să accepţi o întâlnire…
Unde să mergem? Ce să facem?…
Să te săruţi sau nu?…
Cum să obţii o întâlnire…
Caracteristicile unui bun partener…
Interdicţiile…
Prieteniile interrasiale…
Oare chiar contează religia?…
Siguranţa socială pentru cei tineri – stabilizarea relaţiei…
Un cuvânt pentru cei singuri…
Capitolul 4 – ESTE GREU SĂ RUPI O RELAŢIE…
Recunoaşterea semnalelor care anunţă pericolul…
Despărţirea care răneşte…
Despărţirea care nu zdrobeşte inima…
Cum să-ţi manifeşti suferinţa după despărţire…
Cum să supravieţuieşti unei despărţiri…
Capitolul 5 – DILEMA NR. 1 A TINERILOR – Cum să ştii dacă iubeşti cu adevărat…
Testul „Ce ştii despre dragoste?” pentru tinerii îndrăgostiţi…
„Ajutor! Cred că m-am îndrăgostit!”…

Cum se dezvoltă dragostea…
Dragostea în contrast cu pasiunea nebună…
Eşti îndrăgostit cu adevărat sau eşti lovit de o pasiune oarbă?
— Cum să facem deosebirea…
Pe scurt despre dragoste şi pasiune…
Adevărul despre „îndrăgostire”…
Răspunsurile la testul „Ce ştii despre dragoste?”…
Capitolul 6 – SITUAŢII SENSIBILE…
Cum procedează băieţii…
De ce îi cred fetele…
Băieţii şi mângâiatul – îmblânzirea fiarei din el…
Fetele şi mângâiatul – îmblânzirea tigrului din ea…
Cât de departe este prea departe?…
Cine ar trebui să propună oprirea şi de ce?…
Cum să apeşi pe frână…
Recomandări cu privire la exprimarea afecţiunii
— Ce poate fi „înăuntru” poate fi şi „afară”…
Capitolul 7 – ÎNTÂLNIRI INTIME PERICULOASE…
Ce argumente se aduc de obicei în favoarea sexului premarital?…
Argumentele împotriva sexului premarital…
Cum să ne ferim de a merge prea departe…
Cum să fiţi „intimi” fără să faceţi sex…
Ce se poate spune cu privire la trăitul

împreună? Care sunt problemele concubinajului? …
Ce să faceţi dacă aţi mers deja prea departe? …
Planul lui Dumnezeu pentru sex…
Capitolul 8 – EŞTI POTRIVIT PENTRU CĂSĂTORIE?…
Cum pot să ştiu dacă partenerul meu este pregătit pentru căsătorie?…
Caracteristici comportamentale sociale superficiale3…
Caracteristici comportamentale sociale grave ale unei persoane neadaptate…
Factorul cel mai important de luat în seamă, atunci când vă alegeţi partenerul de viaţă Cea mai potrivită vârstă pentru căsătorie…
Nunţile în campus…
Religia şi alegerea partenerului de viaţă…
Căsătoria cu o persoană divorţată…
Căsătoriile interrasiale…
Nu te grăbi!…
Capitolul 9 – DOI CARE TREBUIE SĂ FIE GATA…
Scopul logodnei…
Lungimea perioadei de logodnă…
Cât de intimă ar trebui să fie logodna?…
Este timpul să vă vadă un medic…
Consiliere premaritală…
Trecutul – cât de mult ar trebui să dezvălui din el?…

Certurile şi cuplul logodit…
Logodnele rupte…
De ce se rup logodnele?…
Cum să rupeţi o logodnă…
Un gând pentru cei cu inima zdrobită…
Curtenia, din punctul de vedere al părinţilor tăi…
Capitolul 10 – TOT CE AŢI VRUT SĂ ŞTIŢI DESPRE LUNA DE MIERE, DAR V-A FOST TEAMĂ SĂ ÎNTREBAŢI…
Intimitatea sexuală…
Capitolul 11 – ŞI ACUM, CĂ LUNA DE MIERE S-A ÎNCHEIAT – Primul an de căsătorie…
Se instalează realitatea…
Ce face ca un cuplu să fie fericit?…
Criza generată de relaţia cu socrii…
Binecuvântatul eveniment – naşterea unui copil…
Planificarea familiară…
Unde s-au dus toţi banii?…
Ultimul cuvânt…
Tiparul executat la Tipografia „Viaţă şi Sănătate” Bucureşti, 2003